Informacje statystyczne
Statistical information

BIAŁOSTOCKI OBSZAR FUNKCJONALNY

Urząd Statystyczny w Białymstoku

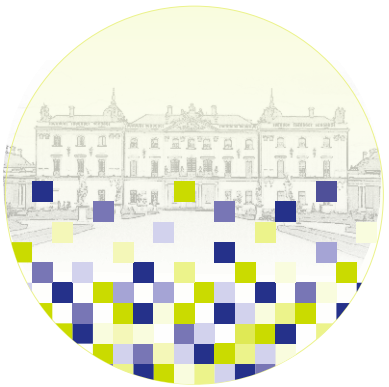

Białostocki Obszar Funkcjonalny w latach 2014–2020

Bialystok Functional Area in 2014–2020

Białystok 2022

Informacje statystyczne
Statistical information

BIAŁOSTOCKI OBSZAR FUNKCJONALNY

Urząd Statystyczny w Białymstoku

Białostocki Obszar Funkcjonalny w latach 2014–2020

Bialystok Functional Area in 2014–2020

Urząd Statystyczny w Białymstoku Statistical Office in Białystok

Białystok 2022

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Urząd Statystyczny w Białymstoku przy udziale Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego
Statistical Office in Białystok with the participation of the Association of Bialystok Functional Area

Zespół autorski
Editorial team

Anna Godlewska, Natalia Jurylik, Renata Łapińska, Anna Rogalewska, Urszula Słucka, Anna Szeszko, Izabella Szpaczko, dr hab. Dorota Wyszkowska
– Urząd Statystyczny w Białymstoku
Statistical Office in Białystok

dr Dorota Mierzyńska, dr hab. Dorota Perło
– Stowarzyszenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego
Association of Bialystok Functional Area

Prace redakcyjne
Editorial work

Dorota Żochowska

Tłumaczenie
Translation

Kinga Justyna Karwowska

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics

Dorota Żochowska

ISBN 978-83-89643-77-3

Publikacja dostępna na stronie
Publications available on website

bialystok.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła
When publishing Statistical Office — please indicate the source

Przedmowa

Przekazujemy Państwu kolejną publikację, która została przygotowana przez Urząd Statystyczny w Białymstoku we współpracy ze Stowarzyszeniem Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego. Prezentuje ona dane z zakresu różnych dziedzin statystyki społecznej, gospodarczej i przestrzennej dotyczące miasta Białegostoku i 9 sąsiadujących z nim gmin, tworzących Białostocki Obszar Funkcjonalny (BOF).

We Wstępie do opracowania, przygotowanym przez przedstawicieli Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, zostały zamieszczone informacje na temat genezy Stowarzyszenia, celów jego działalności oraz diagnozy powiązań funkcjonalnych gmin BOF.

W częściach publikacji, opracowanych przez pracowników Urzędu Statystycznego w Białymstoku, zostały zawarte dane statystyczne dotyczące BOF zaprezentowane w formie komentarza analitycznego (uzupełnionego o mapy i wykresy) oraz tablic. Dane dla BOF zostały przedstawione na tle województwa podlaskiego oraz w podziale na gminy, ze szczególnym uwzględnieniem miasta Białegostoku za 2020 r., a najważniejsze spośród nich zaprezentowano również w odniesieniu do roku poprzedniego i 2014, tj. roku rozpoczęcia działalności Stowarzyszenia BOF.

W opracowaniu zamieszczono także tablice, w których przedstawiono BOF na tle pozostałych miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w kraju oraz ważniejsze dane o BOF i po raz pierwszy o gminach wchodzących w skład BOF (wyłącznie w plikach Excel) w latach 2014–2020. Ponadto, w Aneksie zaprezentowano wskaźniki wykorzystywane do monitorowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego BOF za lata 2014–2020.

W opracowaniu zamieszczono dodatkowo wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej BOF opracowanej przez Stowarzyszenie BOF, niezbędne do przygotowania „Strategii Rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do 2030 roku", a także analizę SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony BOF oraz szanse i zagrożenia wynikające z otoczenia zewnętrznego.

Przekazując Państwu niniejsze opracowanie, mamy nadzieję, że będzie ono źródłem przydatnych informacji dla osób i instytucji zainteresowanych prezentowaną w nim tematyką. Jednocześnie pragniemy wyrazić podziękowanie gestorom źródeł administracyjnych za przekazane informacje, które przyczyniły się do wzbogacenia treści niniejszej publikacji.

Prezes Zarządu
Stowarzyszenia Białostockiego
Obszaru Funkcjonalnego
Prezydent
Miasta Białegostoku

Tadeusz Truskolaski

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Białymstoku

Ewa Kamińska-Sawryluk

Białystok, październik 2022 r.

Preface

We are pleased to present to you a next publication which is the result of the cooperation of the Statistical Office in Białystok with the Association of Bialystok Functional Area. The publication contains data from various fields of social, economic and spatial statistics concerning the city of Białystok and 9 adjacent gminas, constituting Bialystok Functional Area.

The Introduction to the publication, prepared by the representatives of the Association of Bialystok Functional Area, contains information on the origins and the aims of the Association well as the diagnosis of functional links observed in BFA gminas.

The parts of the elaboration prepared by the employees of the Statistical Office in Białystok contain mainly statistical data relating to Bialystok Functional Area presented in a form of analytical comments (accompanied by maps and graphs) as well as tables. Data for Bialystok Functional Area are presented against the background of Podlaskie Voivodship and in division by gminas, with special attention paid to Białystok city for 2020, however, the most important data are presented also in relation to the previous year and the year 2014, i.e. the year BFA Association started its activity.

The publication also comprises table in which Bialystok Functional Area is shown against other functional urban voivodship areas in the country as well as table with major data on BFA and, for the first time, with data on gminas comprising BFA (exclusively in Excel tables) for the years 2014–2020. Additionally, the publication contains an Annex which presents indices used to monitor the level of socio-economic development of Bialystok Functional Area for the years 2014–2020.

Moreover, this publication contains conclusions from a social, economic and spatial diagnosis prepared by BFA Association, crucial for the "Development Strategy of Bialystok Functional Area 2030" as well as a SWOT analysis showing strengths and weaknesses of BFA as well as opportunities and threats stemming from external factors.

As we introduce this publication to you, we hope that it will be a source of useful information for individuals and institutions interested in issues presented herein. At the same time, we would like to express our gratitude to administrative sources administrators for sharing the information that has enriched the content of this elaboration.

President of the Management Board
of the Association of Bialystok
Functional Area
President of the City of Białystok

Tadeusz Truskolaski

Director
Statistical Office
in Białystok

Ewa Kamińska-Sawryluk

Białystok, October 2022

Spis treści
Contents

Przedmowa 3
Preface 4

Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty 12
Symbols. Major abbreviations

Geneza powstania Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego oraz diagnoza powiązań funkcjonalnych 15
The origins of the Association of Bialystok Functional Area and the diagnosis of functional links

Synteza 21
Executive summary 27

Rozdział 1. Stan i ochrona środowiska, leśnictwo 32
Chapter 1. Environmental protection, forestry

- 1.1 Stan i ochrona środowiska 32
  1.1 Environmental protection
- 1.2 Leśnictwo 37
  1.2 Forestry

Rozdział 2. Ludność 39
Chapter 2. Population

- 2.1 Stan i struktura ludności 39
  2.1 Size and structure of population
- 2.2 Ruch naturalny ludności 41
  2.2 Vital statistics of population
- 2.3 Migracje na pobyt stały 43
  2.3 Migration of population for permanent residence
- 2.4 Prognoza ludności 44
  2.4 Population projection

Rozdział 3. Rynek pracy 46
Chapter 3. Labour market

- 3.1 Pracujący 46
  3.1 Employed persons
- 3.2 Bezrobocie rejestrowane 47
  3.2 Registered unemployment

Rozdział 4. Mieszkania. Infrastruktura komunalna 49
Chapter 4. Dwellings. Municipal infrastructure

- 4.1 Zasoby mieszkaniowe 49
  4.1 Dwelling stocks
- 4.2 Mieszkania oddane do użytkowania 51
  4.2 Dwellings completed
- 4.3 Infrastruktura komunalna 52
  4.3 Municipal infrastructure

Rozdział 5. Edukacja i wychowanie 56
Chapter 5. Education

Rozdział 6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna 59
Chapter 6. Health care and social welfare

6.1 Ochrona zdrowia 59
6.1 Health care

6.2 Pomoc społeczna 61
6.2 Social welfare

6.3 Świadczenia rodzinne 62
6.3 Family benefits

Rozdział 7. Kultura. Turystyka. Sport 63
Chapter 7. Culture. Tourism. Sport

Rozdział 8. Transport 65
Chapter 8. Transport

Rozdział 9. Handel 67
Chapter 9. Trade

Rozdział 10. Finanse publiczne 68
Chapter 10. Public finance

Rozdział 11. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON 71
Chapter 11. Entities of the national economy in the REGON register

Rozdział 12. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej BOF 72
Chapter 12. Conclusions of a social, economic and spatial diagnosis of BFA

Rozdział 13. Analiza SWOT Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego 82
Chapter 13. A SWOT analysis of Bialystok Functional Area

Tablice 87
Tables

Uwagi ogólne 156
General notes 165

Aneks – Wskaźniki monitorowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego BOF 174
Appendix – Indicators for monitoring the level of socio-economic development of BFA

Spis tablic
List of tables

Tablica I. Białostocki Obszar Funkcjonalny na tle pozostałych miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w 2020 r. 88
Table I. Bialystok Functional Area against the background of other urban functional areas of voivodship centres in 2020

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym 92
Table II. Major data on Bialystok Functional Area

Tablica 1. Powierzchnia geodezyjna i kierunki jej wykorzystania w 2020 r. 101
Table 1. Geodesic area and directions of its use in 2020

Tablica 2. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze według kierunków wyłączenia w 2020 r. 102
Table 2. Agricultural land designated for non-agricultural purposes by directions of designation in 2020

Tablica 3. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane w 2020 r. 103
Table 3. Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land in 2020

Tablica 4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r. 103
Table 4. Water consumption for needs of the national economy and population in 2020

Tablica 5. Ścieki przemysłowe i komunalne oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2020 r. 104
Table 5. Industrial and municipal wastewater and population connected to wastewater treatment plants in 2020

Tablica 6. Oczyszczalnie ścieków w 2020 r. 104
Table 6. Wastewater treatment plants in 2020

Tablica 7. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. 105
Table 7. Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2020

Tablica 8. Odnawialne źródła energii w 2020 r. 106
Table 8. Renewable energy sources in 2020

Tablica 9. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona i pomniki przyrody w 2020 r. 107
Table 9. Area of special nature value under legal protection and monuments of nature in 2020

Tablica 10. Tereny zieleni w 2020 r. 108
Table 10. Green areas in 2020

Tablica 11. Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2020 r. 109
Table 11. Waste generated (excluding municipal waste) in 2020

Tablica 12. Odpady komunalne zebrane i czynne składowiska kontrolowane w 2020 r. 110
Table 12. Municipal waste collected and controlled landfill areas in operation in 2020

Tablica 13. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2020 r. 110
Table 13. Municipal waste collected separately in 2020

Tablica 14. Nieczystości ciekłe w 2020 r. 111
Table 14. Liquid waste in 2020

Tablica 15. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2020 r. 112
Table 15. Forest land and forest cover in 2020

Tablica 16. Powierzchnia lasów w 2020 r. 113
Table 16. Forest area in 2020

Tablica 17. Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień w 2020 r. 114
Table 17. Plantings and removals from plantings in 2020

Tablica 18. Ludność w 2020 r. 115
Table 18 Population in 2020

Tablica 19. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2020 r. 115
Table 19. Working and non-working age population in 2020

Tablica 20. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2020 r. 116
Table 20. Population by biological and educational age groups in 2020

Tablica 21. Ruch naturalny ludności w 2020 r. 117
Table 21. Vital statistics in 2020

Tablica 22. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2020 r. 117
Table 22. Internal and international migration of population for permanent residence in 2020

Tablica 23. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według województwa obecnego i poprzedniego miejsca zamieszkania w 2020 r. 118
Table 23. Internal migration of population for permanent residence by voivodship of present and previous place of residence in 2020
Tablica 24. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci w 2020 r. 119
Table 24. Internal migration of population for permanent residence by sex in 2020
Tablica 25. Prognoza ludności gmin do 2030 r. 120
Table 25. Population projection for gminas until 2030
Tablica 26. Pracujący w 2020 r. 123
Table 26. Employed persons in 2020
Tablica 27. Bezrobotni zarejestrowani w 2020 r. 124
Table 27. Registered unemployed persons in 2020
Tablica 28. Zasoby mieszkaniowe w 2020 r. 125
Table 28. Dwelling stocks in 2020
Tablica 29. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje w 2020 r. 125
Table 29. Dwellings in dwelling stocks fitted with installations in 2020
Tablica 30. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r. 126
Table 30. Dwellings completed in 2020
Tablica 31. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej w 2020 r. 127
Table 31. Population using water supply, sewage and gas supply systems in 2020
Tablica 32. Wodociągi i kanalizacja w 2020 r. 127
Table 32. Water supply and sewage systems in 2020
Tablica 33. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2020 r. 128
Table 33. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households in 2020
Tablica 34. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2020/21 130
Table 34. Primary schools for children and youth in the 2020/21 school year
Tablica 35. Szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży oraz szkoły policealne w roku szkolnym 2020/21 130
Table 35. Post-primary schools for youth and post-secondary schools in the 2020/21 school year
Tablica 36. Uczący się języków obcych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2020/21 131
Table 36. Pupils and students studying foreign languages in primary schools for children and youth in the 2020/21 school year
Tablica 37. Uczący się języków obcych w szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży oraz policealnych w roku szkolnym 2020/21 133
Table 37. Pupils and students studying foreign languages in post-primary schools for youth as well as post-secondary schools in the 2020/21 school year
Tablica 38. Uczelnie w roku akademickim 2020/21 134
Table 38. Higher education institutions in the 2020/21 academic year
Tablica 39. Absolwenci uczelni w roku akademickim 2019/20 134
Table 39. Graduates of higher education institutions in the 2019/20 academic year
Tablica 40. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2020/21 135
Table 40. Pre-primary education in the 2020/21 school year
Tablica 41. Wybrane dane z zakresu ochrony zdrowia w 2020 r. 136
Table 41. Selected data concerning health care in 2020

Tablica 42. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r. 137
Table 42. Nurseries and children's clubs in 2020
Tablica 43. Pomoc społeczna stacjonarna w 2020 r. 137
Table 43. Stationary social welfare in 2020
Tablica 44. Środowiskowa pomoc społeczna w 2020 r. 138
Table 44. Social assistance at domicile in 2020
Tablica 45. Świadczenia rodzinne w 2020 r. 138
Table 45. Family benefits in 2020
Tablica 46. Biblioteki publiczne (z filiami) w 2020 r. 139
Table 46. Public libraries (with branches) in 2020
Tablica 47. Muzea w 2020 r. 139
Table 47. Museums in 2020
Tablica 48. Galerie sztuki, teatry i instytucje muzyczne w 2020 r. 140
Table 48. Art galleries, theatres and music institutions in 2020
Tablica 49. Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice w 2020 r. 141
Table 49. Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres in 2020
Tablica 50. Kina stałe w 2020 r. 142
Table 50. Fixed cinemas in 2020
Tablica 51. Baza noclegowa turystyki w 2020 r. 142
Table 51. Tourist accommodation establishments in 2020
Tablica 52. Kluby sportowe w 2020 r. 143
Table 52. Sports clubs in 2020
Tablica 53. Komunikacja miejska i rowerowa na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w 2020 r. 144
Table 53. Urban and bicycle transport in Bialystok Functional Area in 2020
Tablica 54. Wypadki drogowe i ich ofiary w 2020 r. 145
Table 54. Road accidents and their casualties in 2020
Tablica 55. Sklepy według wybranych form organizacyjnych w 2020 r. 146
Table 55. Shops by organizational form in 2020
Tablica 56. Targowiska (stałe i sezonowe) w 2020 r. 146
Table 56. Marketplaces (permanent and seasonal) in 2020
Tablica 57. Dochody gmin i miast na prawach powiatu według rodzajów w 2020 r. 147
Table 57. Revenue of gminas and cities with powiat status by type in 2020
Tablica 58. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu według rodzajów w 2020 r. 149
Table 58. Expenditure of gminas and cities with powiat status by type in 2020
Tablica 59. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu według działów w 2020 r. 150
Table 59. Expenditure of gminas and cities with powiat status by division in 2020
Tablica 60. Dochody i wydatki gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2020 r. 151
Table 60. Revenue and expenditure of gminas and cities with powiat status per capita in 2020
Tablica 61. Podmioty gospodarki narodowej w 2020 r. 152
Table 61. Entities of the national economy in 2020
Tablica 62. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji w 2020 r. 153
Table 62. Entities of the national economy by selected sections in 2020
Tablica 63. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych sekcji w 2020 r. 154
Table 63. Entities of the national economy newly registered by selected sections in 2020
Tablica 64. Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych sekcji w 2020 r. 155
Table 64. Entities of the national economy removed by selected sections in 2020

Spis wykresów
List of charts

Wykres 1. Kierunki wykorzystania powierzchni w 2020 r. 32
Chart 1. Directions of land use in 2020

Wykres 2. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2020 r. 34
Chart 2. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance in 2020

Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności 42
Chart 3. Natural increase per 1000 population

Wykres 4. Struktura pracujących według grup sekcji w 2020 r. 47
Chart 4. Structure of employed persons by section groups in 2020

Wykres 5. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży i szkół policealnych w roku szkolnym 2020/21 56
Chart 5. Structure of students of post-primary schools for youth and post-secondary schools in the 2020/21 school year

Wykres 6. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat 58
Chart 6. Children in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6

Wykres 7. Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat 61
Chart 7. Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3

Wykres 8. Wypadki drogowe na 100 tys. ludności 66
Chart 8. Road accidents per 100 thousand population

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym 71
Chart 9. Entities of the national economy newly registered and removed from the REGON register in Bialystok Functional Area

Spis map
List of maps

Mapa 1. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem w 2020 r. 34
Map 1. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2020

Mapa 2. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej w 2020 r. 36
Map 2. Area of special nature value under legal protection in % of total area in 2020

Mapa 3. Lesistość w 2020 r. 38
Map 3. Forest cover in 2020

Mapa 4. Ludność na 1 km^2 w 2020 r. 39
Map 4. Population per 1 km^2 in 2020

Mapa 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2020 r. 40
Map 5. Non-working age population per 100 persons at working age in 2020

Mapa 6. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r. 43
Map 6. Natural increase per 1000 population in 2020

Mapa 7. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r. 44
Map 7. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2020

Mapa 8. Pracujący w 2020 r. 46
Map 8. Employed persons in 2020

Mapa 9. Bezrobotni zarejestrowani w 2020 r. 48
Map 9. Registered unemployed persons in 2020

Mapa 10. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych w 2020 r. 50
Map 10. Dwellings by fitting with installations in % of total dwellings in dwelling stocks in 2020

Mapa 11. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r. 51
Map 11. Dwellings completed in 2020

Mapa 12. Sieć wodociągowa w 2020 r. 52
Map 12. Water supply network in 2020

Mapa 13. Sieć kanalizacyjna w 2020 r. 53
Map 13. Sewage network in 2020

Mapa 14. Sieć gazowa w 2020 r. 55
Map 14. Gas supply network in 2020

Mapa 15. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2020 r. 59
Map 15. Out-patients health care in 2020

Mapa 16. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w 2020 r. 60
Map 16. Population per 1 public pharmacy and pharmaceutical outlet in 2020

Mapa 17. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2020 r. 62
Map 17. Persons benefiting from social assistance at domicile in % of total population in 2020

Mapa 18. Biblioteki publiczne (z filiami) w 2020 r. 63
Map 18. Public libraries (with branches) in 2020

Mapa 19. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. ludności w 2020 r. 64
Map 19. Bed places in tourist accommodation establishments per 10 thousand population in 2020

Mapa 20. Długość ścieżek rowerowych na 10 tys. ludności w 2020 r. 65
Map 20. Length of bicycle paths per 10 thousand population in 2020

Mapa 21. Dochody gmin na 1 mieszkańca w 2020 r 68
Map 21. Revenue of gminas per capita in 2020

Mapa 22. Wydatki gmin na 1 mieszkańca w 2020 r. 70
Map 22. Expenditure of gminas per capita in 2020

Objaśnienia znaków umownych
Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
„W tym” ”Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty
Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
PKB GDP	Produkt Krajowy Brutto Gross Domestic Product
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
Dz. U.	Dziennik Ustaw
UE EU	Unia Europejska European Union
zł PLN	złoty zloty
szt. pcs	sztuka piece, unit
tys.	tysiąc
mln	milion

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
km	kilometr kilometre
m^2	metr kwadratowy square metre
km^2	kilometr kwadratowy square kilometre
m^3	metr sześcienny cubic metre
dam^3	dekametr sześcienny cubic decametre
hm^3	hektometr sześcienny cubic hectometre
r.	rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
itp. etc.	i tym podobne and the like
M.	miasto na prawach powiatu city with powiat status
m.in. i.a.	między innymi among others
np. e.g.	na przykład for example
Nr No.	Numer Number
p. proc.	punkt procentowy
poz.	pozycja
Rev.	revision
str.	strona
tj. i.e.	to jest that is
tzw.	tak zwany

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
sekcje PKD 2007 sections of the NACE Rev. 2	
handel; naprawa pojazdów samochodowych trade; repair of motor vehicles	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
zakwaterowanie i gastronomia accommodation and catering	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi accommodation and food service activities
obsługa rynku nieruchomości	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

Geneza powstania Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego oraz diagnoza powiązań funkcjonalnych

The origins of the Association of Bialystok Functional Area and the diagnosis of functional links

Białostocki Obszar Funkcjonalny (BOF) tworzą: miasto Białystok – stolica województwa podlaskiego oraz dziewięć gmin należących do powiatu białostockiego: Choroszcz, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Łapy, Supraśl, Turośń Kościelna, Wasilków i Zabłudów. BOF położony jest w północno-wschodniej części kraju, przy wschodniej granicy Unii Europejskiej, na obszarze 1 728 km^2, stanowiącym 8,6% powierzchni województwa podlaskiego. Znajduje się w centralnej części województwa podlaskiego i graniczy z powiatami: sokólskim, monieckim, wysokomazowieckim, bielskim i hajnowskim (mapa 1.).

Mapa 1. Białostocki Obszar Funkcjonalny
Map 1. Bialystok Functional Area

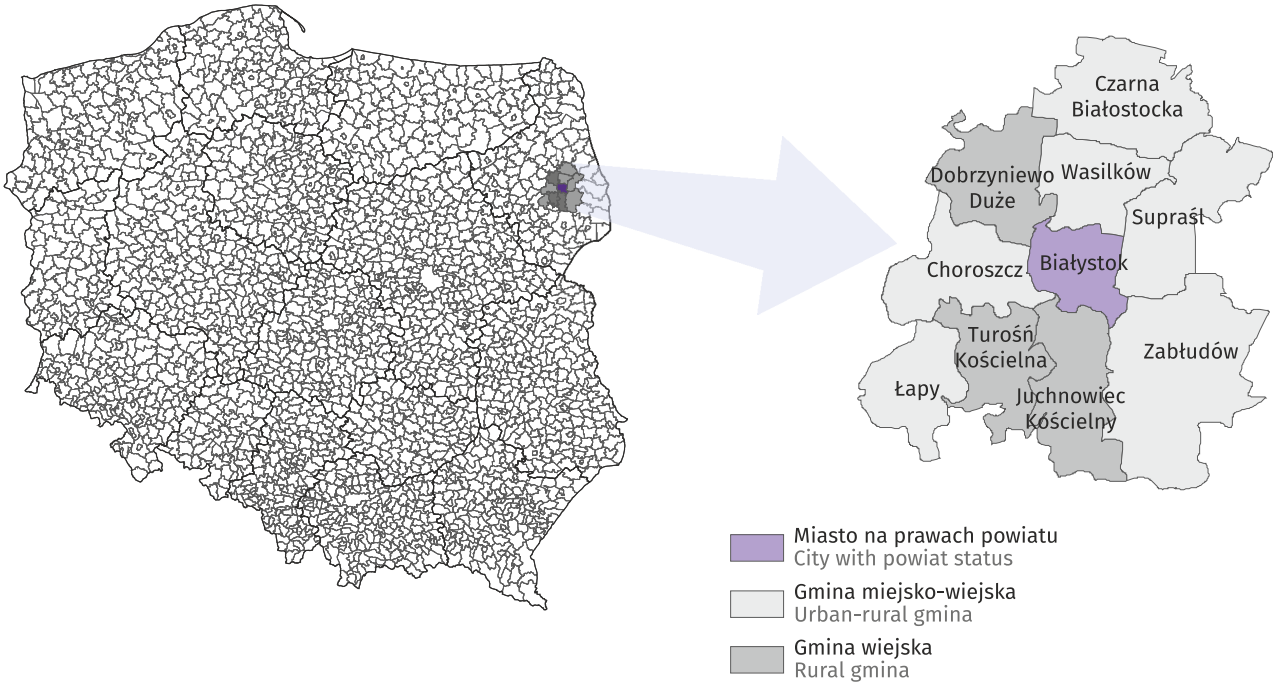

Źródło: opracowanie własne Stowarzyszenia BOF.
Source: own elaboration of the Association of BFA.

W 2013 r. rady wszystkich ww. gmin podjęły uchwały w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (SBOF). Spotkanie założycielskie odbyło się 6 grudnia 2013 r. Stowarzyszenie BOF zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym 13 stycznia 2014 r.

Szczegółowe cele działalności Stowarzyszenia zostały określone w Statucie. Aktualnie obowiązuje zmodyfikowana wersja Statutu przyjęta Uchwałą nr 1/2022 Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia BOF z dnia 19 stycznia 2022 roku. Do kluczowych celów SBOF należą m.in.:

1) przygotowanie i realizacja wspólnej dla obszaru funkcjonalnego strategii rozwoju, dalej zwanej Strategią;
2) przygotowanie i realizacja innych niż strategie dokumentów, planów, koncepcji dotyczących rozwoju gmin zrzeszonych w Stowarzyszeniu w zakresie ich terytorium;

3) pozyskiwanie środków zewnętrznych, tj. funduszy krajowych i zagranicznych, w tym funduszy Unii Europejskiej, na realizację wspólnych zadań;
4) współdziałanie w celu efektywnego wykorzystania środków finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020 oraz programu Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021–2027, w szczególności w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych;
5) inicjowanie i wspomaganie współpracy między Członkami Stowarzyszenia w zakresie przygotowania oraz realizacji projektów i przedsięwzięć finansowanych w ramach środków, o których mowa w pkt. 1–4;
6) upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz wspieranie jej rozwoju;
7) ochrona wspólnych interesów Członków Stowarzyszenia;
8) inicjowanie współpracy Członków Stowarzyszenia w zakresie zadań własnych i zleconych wynikających z ustawy o samorządzie gminnym;
9) pełnienie funkcji instytucji pośredniczącej w przypadku powierzenia realizacji zadań przez instytucję zarządzającą;
10) integrowanie Członków Stowarzyszenia, w sprawach z zakresu turystyki;
11) wspieranie ochrony środowiska oraz kształcenie społeczeństwa w zakresie zrównoważonego rozwoju i wykorzystania energii w sposób ekonomiczny, a także przyjazny dla środowiska.

Impulsem do sformalizowania współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego BOF był instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) dedykowany miastom wojewódzkim i ich obszarom funkcjonalnym w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2014–2020. Warunkiem obligatoryjnym skorzystania z tych środków było przejście przez dwustopniowy proces delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW) realizujących instrument ZIT w latach 2014–2020, wskazującego rdzeń MOF i gminy tworzące strefę zewnętrzną. Pierwszym etapem było eksperckie określenie MOF OW zaprezentowane w raporcie Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OF) z lutego 2013 r.[1], a kolejnym – ostateczne wskazanie terytorium MOF OW realizacji ZIT, w drodze uchwały zarządu województwa.

Obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego został zdefiniowany w ww. raporcie jako strefa spójna pod względem przestrzennego oddziaływania miasta wojewódzkiego, charakteryzująca się istnieniem powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, wyróżniająca się z otoczenia i upodobniająca się pod pewnymi względami do głównego miasta. Przyjęto siedem kryteriów delimitacji opartych na trzech grupach wskaźników:

I. Wskaźniki funkcjonalne:
   1) F1 – liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 (2006);
   2) F2 – liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców powyżej 3 (2009).
II. Wskaźniki społeczno-gospodarcze:
   1) S1w – udział pracujących w zawodach pozarolniczych jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2002);
   2) S2w – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2011);
   3) S3r – udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcja J–R) jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla rdzenia MOF powyżej 50% (2011).
III. Wskaźniki morfologiczne:
   1) M1w – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 50% (2011);
   2) M2w – liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002–2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%.

[1] Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OF), Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa luty 2013.

Delimitacja miejskiego obszaru funkcjonalnego Białegostoku, zawarta w raporcie eksperckim, nie uwzględniała gminy Łapy, która została dodatkowo zaproponowana na etapie konsultacji tego dokumentu, przez Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego w Białymstoku (PBPP). Uzasadniono, że gmina Łapy spełnia sześć z siedmiu kryteriów delimitacji i ma silne związki funkcjonalne z miastem Białystok – rdzeniem, jak i z gminami tworzącymi strefę zewnętrzną (tabela poniżej).

Wskaźniki delimitacji w gminach strefy zewnętrznej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w latach 2002–2011

Wyszczególnienie	Wartości wskaźników							L[a]
	F1	F2	S1w	S2w	S3r	M1w	M2w	
Choroszcz	94,0	14,0	113,6	101,1	74,7	118,9	210,4	7
Czarna Białostocka	65,9	4,6	125,9	82,4	65,7	255,1	55,9	6
Dobrzyniewo Duże	98,0	16,9	88,9	106,1	55,7	95,1	166,2	7
Juchnowiec Kościelny	117,0	15,3	112,8	120,9	73,6	118,4	289,3	7
Łapy[b]	74,9	1,1	101,5	91,6	80,1	334,0	130,7	6
Supraśl	117,6	17,2	135,3	131,6	74,1	268,2	216,8	7
Turośń Kościelna	96,4	19,7	86,9	100,4	80,3	62,8	205,3	7
Wasilków	108,7	15,7	135,5	119,2	70,5	252,6	313,5	7
Zabłudów	98,1	10,5	88,3	76,4	58,6	45,6	188,5	6

a Liczba spełnionych kryteriów. W tabeli wyróżniono kolorem czerwonym komórki z wartością wskaźnika niespełniającą kryterium.
b Zgodnie z informacjami Podlaskiego Biura Planowania Przestrzennego w Białymstoku.
Źródło: Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OF), Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, luty 2013 r. oraz pismo o sygnaturze PBPP.ΛF.071-3/2013 Podlaskiego Biura Planowania Przestrzennego w Białymstoku.

Poza Łapami, w dwóch innych gminach: Czarna Białostocka oraz Zabłudów, spełnionych było również sześć z siedmiu kryteriów przyjętych do badań. W każdej z tych gmin inny wskaźnik nie osiągnął wartości krytycznej. W Czarnej Białostockiej była to „liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2002–2011 w stosunku do średniej wojewódzkiej" (M2w), która nie przekraczała 75%, w Łapach – „liczba zameldowań z rdzenia MOF na 1000 mieszkańców" (F2), która była poniżej trzech, a w Zabłudowie – „gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej" (M1w) – poniżej 50%.

Ostatecznie Białostocki Obszar Funkcjonalny został utworzony przez wszystkie wymienione wcześniej jednostki samorządu terytorialnego. Wdrażanie ZIT na tym terytorium umożliwiła Uchwała nr 29/250/2015 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 17 marca 2015 r. w sprawie wyznaczenia obszaru realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020. Instrument ZIT stanowił kluczowe źródło finansowania rozwoju w obszarach tematycznych zdefiniowanych w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2020 (tj. np. gospodarka niskoemisyjna, w szczególności rozwój transportu zbiorowego i rowerowego; atrakcyjność inwestycyjna, kompetencje do pracy – od szczebla przedszkolnego po kształcenie zawodowe, rozwój OZE, wsparcie rodzin i osób potrzebujących pomocy). Stowarzyszenie BOF na mocy Porozumienia w sprawie powierzenia Instytucji Pośredniczącej zadań dotyczących realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020 (RPOWP 2014–2020) oraz wdrażania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2020 z 20 lipca 2015 r. pełni rolę Instytucji Pośredniczącej (IP).

Obecnie Członkowie SBOF wdrażają razem nie tylko projekty dofinansowane z ZIT, ale współpracują również w Lokalnych Grupach Działania (LGD) w ramach instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), czy w Związku Gmin Wiejskich, realizują także wspólne inicjatywy finansowane ze środków gmin. Skutecznie pozyskują także środki na rozwój z programów krajowych i europejskich. Istotną rolę w tym procesie odgrywa Biuro Zarządu SBOF, które pełni funkcję „łącznika" wszystkich gmin, koordynuje i monitoruje wdrażanie strategii rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, realizuje zadania IP ZIT BOF, poszukuje źródeł finansowania rozwoju, jest liderem projektów partnerskich wspierających Członków Stowarzyszenia BOF w takich obszarach jak np.: kształcenie zawodowe, wsparcie szkół związane z ograniczeniem skutków pandemii COVID-19, rozwój energii ze źródeł odnawialnych, czy promocja wspólnego produktu turystycznego.

W celu zidentyfikowania zmian w powiązaniach funkcjonalnych gmin BOF, jakie nastąpiły do 2020 r., dokonano ich diagnozy w oparciu o analogiczny zestaw wskaźników z lat 2011–2020. Wprowadzono modyfikację, przyjmując do analizy w Grupie I. „Wskaźników funkcjonalnych" dodatkowy wskaźnik: „liczba uczniów dojeżdżających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych do Białegostoku na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w roku szkolnym 2019/2020" (F3n), reprezentujący znaczny przepływ ludności między rdzeniem BOF a jego strefą zewnętrzną. Dane do wskaźnika zostały zaczerpnięte z prac eksperymentalnych GUS „Dojazdy uczniów do szkół w Polsce" oraz z Systemu Informacji Oświatowej Ministerstwa Edukacji i Nauki. Począwszy od 2022 r. dla roku szkolnego 2022/2023 badanie „Dojazdy uczniów do szkół podstawowych i ponadpodstawowych" zostaną wprowadzone do Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej i będą realizowane w cyklu rocznym, co umożliwi kontynuowanie analiz z uwzględnieniem tego wskaźnika. W związku z brakiem danych statystycznych dotyczących „udziału pracujących w zawodach pozarolniczych jako stosunku do średniej wojewódzkiej" (S1w), usunięto ten wskaźnik z dalszej analizy. Należy jednak zaznaczyć, że w 2011 r. kryterium oparte na nim było spełnione we wszystkich gminach strefy zewnętrznej BOF. W związku z powyższym do badania powiązań funkcjonalnych w 2020 r. przyjęto poniższy zestaw wskaźników (tabela na str. 19):

I. Wskaźniki funkcjonalne:
   1) F1n – liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do Białegostoku na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym powyżej 50 (2016);
   2) F2n – liczba zameldowań z Białegostoku na 1000 mieszkańców powyżej 3 (2020);
   3) F3n – liczba uczniów dojeżdżających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych do Białegostoku na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w roku szkolnym 2019/2020 powyżej 100.

II. Wskaźniki gospodarcze:
   1) S2wn – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej powyżej 75% (2020);
   2) S3rn – udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcja J–R) jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla Białegostoku powyżej 50% (2020).

III. Wskaźniki morfologiczne:
   1) M1wn – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 50% (2020);
   2) M2wn – liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011–2020 w stosunku do średniej wojewódzkiej powyżej 75%.

Wskaźniki delimitacji w gminach strefy zewnętrznej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w latach 2011–2020

Wyszczególnienie	Wartości wskaźników							L[a]
	F1n	F2n	F3n	S2wn	S3rn	M1wn	M2wn	
Choroszcz	100,9	21,1	342,5	116,1	73,1	137,6	232,6	7
Czarna Białostocka	66,5	2,6	225,9	82,8	58,9	273,2	38,3	5
Dobrzyniewo Duże	116,7	15,4	276,7	122,6	58,3	109,1	196,8	7
Juchnowiec Kościelny	116,9	18,5	312,6	133,3	74,2	136,8	200,8	7
Łapy	45,4	0,9	101,0	95,7	64,4	229,5	29,9	4
Supraśl	128,0	19,1	375,0	140,9	83,2	326,7	243,4	7
Turośń Kościelna	103,0	15,6	328,8	114,0	74,4	70,5	181,7	7
Wasilków	115,7	20,5	278,2	124,7	80,1	320,1	328,1	7
Zabłudów	94,8	13,7	324,1	100,0	64,5	48,1	169,9	6

a Liczba spełnionych kryteriów. W tabeli wyróżniono kolorem czerwonym komórki z wartością wskaźnika niespełniającą kryterium.

Źródło: na podstawie danych przekazanych przez Urząd Statystyczny w Białymstoku, lipiec 2022 r. oraz Banku Danych Lokalnych, bdl.stat.gov.pl [dostęp: 12.03.2022].

W sześciu gminach BOF wskaźnik „liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do rdzenia MOF na 1000 mieszkańców" (F1) w 2016 r. w porównaniu do 2006 r. wzrósł, przy czym najwyższy wzrost zanotowano w gminach: Dobrzyniewo Duże i Supraśl, w pozostałych trzech gminach był to spadek – w gminach Juchnowiec Kościelny i Zabłudów nieznaczny, a w Łapach nastąpiło zmniejszenie wskaźnika z poziomu 74,9 w 2006 r. do poziomu 45,4 w 2016 r., co oznacza, że jedynie w tej gminie BOF w 2016 r. kryterium nie zostało spełnienie (wartość poniżej 50).

Kolejnym analizowanym wskaźnikiem funkcjonalnym, pokazującym przepływy ludności, jest „liczba uczniów dojeżdżających do szkół podstawowych i ponadpodstawowych do Białegostoku na 1000 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w roku szkolnym 2019/2020" (F3n). Należy zauważyć, że najwięcej uczniów do Białegostoku przyjeżdżało z gmin BOF graniczących ze stolicą województwa podlaskiego. W tych gminach nie ma szkół ponadpodstawowych. Natomiast w gminach: Czarna Białostocka i Łapy, które nie graniczą z Białymstokiem, strumień przyjeżdzających skierowany był głównie do szkół ponadpodstawowych i był najniższy w BOF (w Łapach 101,0 osób na 1000 w wieku przedprodukcyjnym, a w Czarnej Białostockiej 225,9 osób na 1000 w wieku przedprodukcyjnym). Na terenie tych gmin funkcjonują szkoły ponadpodstawowe, których organem prowadzącym jest Powiat Białostocki.

Wysokie wartości kolejnego wskaźnika: „liczba zameldowań z Białegostoku na 1000 mieszkańców" (F2n) wskazują na postępujący proces suburbanizacji dla miasta Białegostoku, czyli proces urbanizacji przedmieść i stref podmiejskich. W gminach, które nie graniczą z Białymstokiem (Łapy i Czarna Białostocka) wskaźnik ten zmalał w 2020 r. w porównaniu do 2011 r. i jest poniżej wartości wskazanej w kryterium. W gminach Dobrzyniewo Duże i Turośń Kościelna analizowany wskaźnik w 2020 r. w porównaniu do 2011 r. również zmalał, przy czym liczba zameldowań z Białegostoku na 1000 mieszkańców wynosi powyżej wartości krytycznej równej 15. W pozostałych gminach strefy zewnętrznej BOF wartość wskaźnika wzrosła w porównywanych latach. Konieczne jest zatem dalsze współdziałanie gmin BOF w zakresie spójności kierunków zagospodarowania przestrzennego pod kątem m.in. zapotrzebowania na nowe tereny do zabudowy mieszkaniowej, czy rozwoju infrastruktury – w skali całego obszaru funkcjonalnego.

Zarówno w 2011 r., jak i w 2020 r. kryteria oparte na wskaźnikach gospodarczych były spełnione we wszystkich gminach strefy zewnętrznej BOF. Należy zauważyć, że „liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców jako stosunek do średniej wojewódzkiej" (S2wn) wzrosła w gminach BOF w 2020 r. w porównaniu do 2011 r., natomiast „udział podmiotów gospodarczych w usługach wyższego rzędu (sekcja J–R) jako stosunek do analogicznego wskaźnika obliczonego dla Białegostoku" (S3rn) zmalał w 2020 r. w porównaniu do 2011 r. w czterech gminach: Łapy, Czarna Białostocka, Turośń Kościelna i Choroszcz.

W Zabłudowie wskaźnik M1wn – gęstość zaludnienia (bez lasów i wód) stanowi 48,1% średniej w województwie podlaskim, czyli poniżej 50%, natomiast w pozostałych gminach strefy zewnętrznej BOF, wskaźnik ten był wyższy od wartości krytycznej, zarówno w 2011 r., jak i w 2020 r. We wszystkich gminach BOF, z wyjątkiem Łap, wskaźnik wzrósł w 2020 r. w porównaniu do 2011 r.

W gminach Łapy i Czarna Białostocka „liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011–2020 w stosunku do średniej wojewódzkiej" (M2wn) stanowi odpowiednio 29,9% i 38,3%, czyli jest znacznie poniżej 75%. W pozostałych gminach liczba mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców w latach 2011–2020 jest od ponad 1,5-krotnie (w Zabłudowie) do ponad 3-krotnie (w Wasilkowie) wyższa od średniej w województwie podlaskim.

Na podstawie powyżej przeprowadzonej analizy można przyjąć, że intensywność i kierunek powiązań funkcjonalnych w gminach BOF pozostaje na podobnym poziomie. Należy zwrócić uwagę, że szczególnie w gminach strefy zewnętrznej graniczących z Białymstokiem występuje silne oddziaływanie miasta centralnego. Analizowane wskaźniki wskazują na „miejskość" strefy podmiejskiej, czyli obszaru gmin: Choroszcz, Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Supraśl, Turośń Kościelna, Wasilków i Zabłudów. Słabsze powiązania funkcjonalne dotyczą gmin: Czarna Białostocka oraz Łapy, które nie graniczą z Białymstokiem, przy czym należy zwrócić uwagę, że na wartości wskaźników w 2020 r. istotny wpływ miała sytuacja pandemiczna w Polsce, której konsekwencją był m.in. rozwój pracy zdalnej i kształcenia na odległość, obniżające przepływy ludności.

Synteza

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. W nawiązaniu do oceny stanu sytuacji epidemicznej wprowadzano rozwiązania zapobiegające i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wspomnianego wirusa i zwalczające wywołaną nim chorobę. Epidemia oraz związane z nią działania znalazły odzwierciedlenie w wynikach badań z zakresu różnych dziedzin statystyki społecznej i gospodarczej, co należy wziąć pod uwagę przy dokonywaniu porównań danych za 2020 r. z latami poprzednimi.

Białostocki Obszar Funkcjonalny (BOF), położony w województwie podlaskim, składa się z miasta Białegostoku i 9 otaczających je gmin. Zajmuje **powierzchnię** 1728,2 km^2, tj. 8,6% ogólnej powierzchni województwa. Na początku 2020 r. użytki rolne stanowiły 50,3% ogólnej powierzchni BOF, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 37,8%, a grunty zabudowane i zurbanizowane – 8,1%. Struktura użytkowania gruntów nie uległa znaczącym zmianom w porównaniu ze stanem na początku 2014 r. W analizowanym okresie zwiększył się o 0,1 p. proc. udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, natomiast zmniejszył o 0,1 p. proc. udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej.

W 2020 r. na obszarze BOF na **cele nierolnicze** wyłączono 40 ha gruntów rolnych (w województwie podlaskim – 169 ha), co oznacza wzrost o 3 ha w odniesieniu do 2014 r.

W końcu 2020 r. na terenie BOF znajdowało się 176 ha **gruntów zdewastowanych i zdegradowanych**, co stanowiło 6,4% tych gruntów w województwie. Ich powierzchnia zmniejszyła się o 50 ha (o 22,1%) w porównaniu z zanotowaną 6 lat wcześniej.

W 2020 r. w gminach BOF na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 21,4 hm^3 wody, co stanowiło 24,3% ogólnego **zużycia wody** w województwie podlaskim. Było ono o 1,0% wyższe niż w 2014 r. W analizowanym roku na terenie BOF najwięcej wody zużyto na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej (80,3% ogółu), a w dalszej kolejności na potrzeby rolnictwa i leśnictwa (11,4%) oraz przemysłu (8,3%). W stosunku do 2014 r. największy spadek zużycia wody odnotowano w gminie Zabłudów (o 25,7%), co spowodowane było głównie ograniczeniem zużycia w zakresie eksploatacji sieci wodociągowej.

W 2020 r. na obszarze BOF do wód lub do ziemi odprowadzono 16,5 hm^3 **ścieków przemysłowych i komunalnych** wymagających oczyszczania, co stanowiło 39,6% ogółu takich ścieków w województwie. Ich ilość zwiększyła się o 3,8% w odniesieniu do 2014 r. Wzrost ilości ścieków odnotowano we wszystkich gminach BOF (z wyjątkiem miasta Białystok), a największy – w gminie Zabłudów (o 62,4%). Podobnie jak w poprzednich kilku latach, ścieki te w całości zostały poddane oczyszczaniu.

W gminach BOF udział **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** wśród ludności ogółem w końcu 2020 r. wynosił 90,5% i był o 21,5 p. proc. wyższy niż w województwie podlaskim. Wskaźnik ten wzrósł o 0,6 p. proc. w stosunku do zanotowanego 6 lat wcześniej. Największy wzrost odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w porównaniu z końcem 2014 r. wystąpił w gminie Choroszcz – o 7,8 p. proc.

W 2020 r. na terenie BOF wyemitowano z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza 0,1 tys. t **zanieczyszczeń pyłowych** i 876,8 tys. t **zanieczyszczeń gazowych** (łącznie z dwutlenkiem węgla), co stanowiło odpowiednio 13,5% i 42,7% ogólnej emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie podlaskim. W odniesieniu do 2014 r. ilość wyemitowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych na obszarze BOF zmniejszyła się odpowiednio o 54,0% i 6,4%.

Na terenie BOF w 2020 r. zdecydowana większość, tj. 99,7% (w województwie podlaskim – 98,9%) zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych przez **zakłady szczególnie uciążliwe** dla czystości powietrza została zatrzymana w urządzeniach do ich redukcji. W przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wskaźnik ten wyniósł 60,1% (w województwie podlaskim – 30,9%). Oznacza to, że w odniesieniu do 2014 r. stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych wzrósł o 0,2 p. proc., a gazowych – o 45,0 p. proc.

W gminach BOF sumaryczna moc instalacji **odnawialnych źródeł energii** (OZE) w końcu 2020 r. wynosiła 99,1 MW, co stanowiło 22,3% ogólnej mocy OZE zainstalowanych w Podlaskiem. W porównaniu z końcem 2014 r. wzrosła ona o 20,4%. W końcu analizowanego roku w gminach BOF najwyższą moc zainstalowaną odnotowano w przypadku instalacji OZE wykorzystujących biomasę (87,5 MW). W stosunku do sytuacji sprzed sześciu lat największy wzrost mocy (ponad 5-krotny) stwierdzono w odniesieniu do instalacji OZE wykorzystujących energię promieniowania słonecznego (z 1,5 MW do 8,1 MW).

W końcu omawianego roku **powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiła 52,3 tys. ha, co stanowiło 30,3% jego powierzchni ogólnej (w województwie – odpowiednio 31,6%). W odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. zwiększyła się ona o 0,8%.

W końcu 2020 r. powierzchnia **terenów zieleni ogólnodostępnej** oraz **zieleni osiedlowej** w gminach BOF zajmowała 603,0 ha i stanowiła 0,3% jego powierzchni ogólnej. W porównaniu z końcem 2014 r. uległa ona niewielkiemu ograniczeniu (o 2,6%).

Na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w analizowanym roku wytworzono 78,6 tys. t **odpadów** (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co oznacza, że ich udział w odpadach wytworzonych w województwie podlaskim wyniósł 3,3%. W odniesieniu do 2014 r. ilość odpadów wytworzonych na terenie BOF zmniejszyła się o 34,6%.

W 2020 r. z gmin należących do BOF zebranych zostało 149,1 tys. t **odpadów komunalnych** (tj. 44,0% ogółu odpadów komunalnych w Podlaskiem), z czego 54,7% stanowiły odpady zmieszane i 45,3% – odpady zebrane selektywnie.

Ilość zmieszanych odpadów komunalnych wyniosła 81,6 tys. t, co stanowiło 38,5% ogółu odpadów tego rodzaju w województwie podlaskim. Oznacza to spadek w porównaniu z rokiem poprzednim (o 1,2%) oraz w stosunku do 2014 r. (o 10,8%). Zdecydowana większość (90,8%) tych odpadów została odebrana od gospodarstw domowych. Na 1 mieszkańca BOF przypadało średnio 175,5 kg odpadów zmieszanych pochodzących z gospodarstw domowych, przy czym najwięcej w gminach: Juchnowiec Kościelny (254,4 kg), Supraśl (254,1 kg) oraz Zabłudów (230,3 kg), a najmniej – na terenie gmin Łapy (107,7 kg) i Czarna Białostocka (139,9 kg).

Masa odpadów zebranych selektywnie wzrasta z roku na rok. W 2020 r. na terenie BOF zebrano w ten sposób 67,5 tys. t odpadów komunalnych (w tym 94,1% z gospodarstw domowych), tj. 53,0% ogółu odpadów tego rodzaju w Podlaskiem. Ich ilość zwiększyła się w odniesieniu do roku poprzedniego o 16,1%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca BOF zebrano selektywnie z gospodarstw domowych 150,6 kg odpadów. Wśród gmin BOF najwyższy wskaźnik odnotowano w mieście Białystok (168,6 kg) i gminie Supraśl (154,5 kg), a najniższy – w gminach Zabłudów (84,4 kg) i Juchnowiec Kościelny (86,6 kg). W strukturze odpadów zebranych selektywnie dominowały odpady biodegradowalne – 38,4%, wielkogabarytowe – 16,2% oraz zmieszane odpady opakowaniowe – 14,0%.

W końcu 2020 r., podobnie jak rok wcześniej, na terenie BOF funkcjonowały 2 **składowiska** przyjmujące odpady komunalne o łącznej powierzchni 26,1 ha, usytuowane w gminach Juchnowiec Kościelny i Wasilków. W końcu analizowanego roku, w porównaniu z sytuacją sprzed sześciu lat, liczba składowisk zmniejszyła się o 1 (zamknięto składowisko w gminie Łapy), a łączna powierzchnia składowisk zwiększyła się o 4,7 ha.

W 2020 r. z terenu BOF odebrano 123,0 dam^3 **nieczystości ciekłych**, czyli więcej niż przed rokiem i 6 lat wcześniej odpowiednio o 11,1 dam^3 (o 9,9%) oraz o 30,2 dam^3 (o 32,6%). W 2020 r. ilość nieczystości ciekłych wywiezionych na obszarze BOF stanowiła 23,8% ogółu nieczystości wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych w województwie podlaskim.

Wartość **nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska** w 2020 r. na obszarze BOF wyniosła 106,6 mln zł (w cenach bieżących) i stanowiła 35,7% ogółu tego rodzaju nakładów w województwie podlaskim. Były one znacznie niższe (o 57,4%) niż w 2014 r.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na terenie BOF w omawianym roku ukształtowały się na poziomie 16,7 mln zł (w cenach bieżących), a ich udział w tych nakładach w województwie podlaskim wyniósł 29,4%. Były one o 16,6% wyższe w stosunku do zanotowanych 6 lat wcześniej.

W końcu 2020 r. **lasy** w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym zajmowały obszar 63,0 tys. ha i stanowiły 10,1% ich ogólnej powierzchni w województwie podlaskim. W porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. ich powierzchnia zwiększyła się o 0,1%. Wskaźnik lesistości w BOF w końcu analizowanego roku wynosił 36,5%, podczas gdy w Podlaskiem – 31,0%. Wśród gmin BOF wskaźnik ten był bardzo zróżnicowany. Najwyższy wystąpił w gminach Czarna Białostocka – 74,3% i Supraśl – 67,3%, natomiast najniższy zanotowano w gminach Łapy – 13,4% i Juchnowiec Kościelny – 15,9%.

Na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2020 r. mieszkało 422,1 tys. osób, tj. o 8,8 tys. osób więcej niż 6 lat wcześniej. **Ludność** BOF w analizowanym okresie stanowiła 36,0% ogółu mieszkańców województwa podlaskiego. Na przestrzeni sześciu lat największy przyrost liczby ludności odnotowano w gminie Wasilków (o 16,8%). Ubytek mieszkańców wystąpił natomiast w dwóch gminach BOF – Czarna Białostocka i Łapy (odpowiednio o 3,9% i 2,9%).

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku w latach 2014–2020, można zauważyć, iż sukcesywnie zmniejszał się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców BOF (z 64,4% do 60,2%), a zwiększał się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (z 18,2% do 21,5%).

W 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zanotowano, po raz pierwszy od sześciu lat, ujemny **przyrost naturalny**, który ukształtował się na poziomie minus 23 (w województwie podlaskim – minus 4065). W 2014 r. przyrost naturalny był dodatni i przyjął wartość 538. W analizowanym roku **saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych** na pobyt stały było dodatnie. Wyniosło 995 i było wyższe niż w 2014 r. Na terenie BOF występuje odwrotna tendencja niż w województwie podlaskim, gdzie od kilku lat notowane jest ujemne ogólne saldo migracji na pobyt stały. Wśród gmin BOF najwyższe wartości wskaźników przyrostu naturalnego na 1000 ludności i salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności stwierdzono w gminie Wasilków (odpowiednio 3,71 i 24,54).

Według założeń **prognozy ludności** gmin do roku 2030, opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, liczba ludności Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w ciągu najbliższych dziesięciu lat zwiększy się o 0,8 tys., tj. o 0,2%. Przyrostem liczby mieszkańców będą charakteryzować się gminy położone w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy województwa, a największym – gmina Juchnowiec Kościelny (o 11,6%). Według prognozy, najgłębszy spadek liczby ludności będzie dotyczył gminy Łapy (o 6,3%).

Analizując ludność według ekonomicznych grup wieku, prognozuje się, że od 2020 r. do 2030 r. w gminach BOF zmniejszy się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (odpowiednio o 7,5% i 4,2%). Wzrośnie natomiast liczebność populacji osób w wieku poprodukcyjnym (o 18,9%).

W końcu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego **pracowało** (poza podmiotami gospodarczymi o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) 109,6 tys. osób, tj. o 11,8% więcej niż 6 lat wcześniej. Osoby pracujące stanowiły 46,7% ogólnej liczby pracujących (w omawianej grupie podmiotów) w województwie podlaskim. W porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. we wszystkich gminach należących do BOF zaobserwowano wzrost liczby pracujących, przy czym największy stwierdzono w gminie Zabłudów (o 132,6%), zaś najmniejszy – w gminie Białystok (o 8,3%).

W końcu analizowanego roku liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiła 13,2 tys. i była o 37,1% niższa od zanotowanej 6 lat wcześniej. Osoby bezrobotne na terenie BOF stanowiły 34,9% bezrobotnych ogółem zarejestrowanych w województwie podlaskim. W odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. spadek liczby bezrobotnych zaobserwowano we wszystkich gminach Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, przy czym największy odnotowano w gminie Choroszcz (o 39,3%).

Według stanu w końcu 2020 r., na terenie BOF zlokalizowanych było 184,5 tys. mieszkań, tj. 39,6% ogółu **mieszkań w zasobach mieszkaniowych** województwa podlaskiego, a ich liczba wzrosła o 11,1% w odniesieniu do końca 2014 r. Wśród gmin BOF najwięcej mieszkań odnotowano w mieście Białystok (137,1 tys.) oraz w gminach Łapy (7,6 tys.) i Wasilków (7,0 tys.). W porównaniu ze stanem zanotowanym w końcu 2014 r. najwyższy wzrost liczby mieszkań odnotowano w gminie Wasilków (o 28,7%).

W końcu omawianego roku zdecydowana większość lokali mieszkalnych w gminach BOF była wyposażona w **instalacje techniczno-sanitarne**, takie jak: wodociąg – 98,1% ogólnej liczby mieszkań na terenie BOF (w województwie – 93,4%), ustęp – 96,3% (w województwie – 89,2%), łazienkę – 95,2% (w województwie – 87,2%), centralne ogrzewanie – 91,5% (w województwie – 79,6%) oraz gaz z sieci – 74,2% (w województwie – 32,9%). Sytuacja w tym zakresie w ciągu ostatnich sześciu lat uległa poprawie.

W 2020 r. na terenie gmin należących do BOF oddano do użytkowania 4012 mieszkań. Stanowiły one 62,5% ogółu **mieszkań oddanych do użytkowania** w województwie podlaskim w omawianym roku. Oznacza to, że ich liczba wzrosła o 68,8% w stosunku do zanotowanej w 2014 r., a najbardziej w gminie Juchnowiec Kościelny (ponad 2-krotnie).

W końcu 2020 r. w gminach należących do BOF z **sieci wodociągowej** korzystało 95,6% (w województwie – 91,0%) ogółu ludności, z **sieci kanalizacyjnej** – 87,8% (w województwie – 65,1%), z **gazu sieciowego** – 72,6% (w województwie – 29,9%). Wraz z rozwojem infrastruktury, w porównaniu z końcem 2014 r. wzrosła liczba ludności BOF korzystającej z wyżej wymienionych sieci odpowiednio o: 2,5%, 3,7% i 3,9%.

We wrześniu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego funkcjonowało 66 **ponadpodstawowych szkół dla młodzieży**, w których kształciło się łącznie 19,7 tys. uczniów. W porównaniu z analogicznym okresem 2014 r. przybyło 10 placówek, natomiast liczba uczniów zwiększyła się o 23,2%. Uczniowie szkół ponadpodstawowych BOF stanowili 43,6% ogółu uczniów na tym etapie kształcenia w województwie podlaskim.

W końcu grudnia 2020 r. na 8 **uczelniach** i 3 filiach uczelni z innych województw usytuowanych na obszarze BOF kształciło się 24,2 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 25,8% mniej niż 6 lat wcześniej. Stanowili oni 85,2% ogółu studentów w województwie podlaskim.

Wychowaniem przedszkolnym w gminach BOF we wrześniu 2020 r. objęto 18,0 tys. dzieci, tj. o 28,0% więcej niż 6 lat wcześniej. Do placówek zlokalizowanych na tym obszarze uczęszczało 43,0% ogółu dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie podlaskim.

W zakresie **ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** (w przychodniach i w ramach praktyk lekarskich) w ciągu 2020 r. na terenie BOF udzielono łącznie 4,0 mln porad lekarskich i stomatologicznych (tj. 47,6% ogółu takich porad udzielonych w województwie podlaskim), czyli o 12,8% mniej niż w 2014 r.

W końcu grudnia 2020 r. na terenie BOF działało 71 **placówek opieki nad dzieckiem do 3 lat**, co stanowiło ponad połowę (58,2%) wszystkich placówek tego rodzaju funkcjonujących w województwie podlaskim. Ich liczba wzrosła ponad 2-krotnie w odniesieniu do stanu sprzed sześciu lat. W tym czasie żłobki i kluby dziecięce zlokalizowane na terenie BOF posiadały łącznie 3,0 tys. miejsc, tj. ponad 2-krotnie więcej niż 6 lat wcześniej. W przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do 3 lat najlepsza sytuacja pod względem liczby miejsc wystąpiła w mieście Białystok (gdzie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 198) oraz w gminie Supraśl (168). W ciągu 2020 r. w żłobkach i klubach dziecięcych przebywało 4,3 tys. dzieci (tj. 62,2% ogółu dzieci w województwie uczęszczających do tego typu placówek), co oznacza ponad 2-krotny wzrost w porównaniu z 2014 r.

W końcu 2020 r. w **domach i zakładach stacjonarnej pomocy społecznej** zlokalizowanych na obszarze BOF przebywało 1,4 tys. mieszkańców (w województwie podlaskim – 3,1 tys.), tj. o 3,8% mniej w odniesieniu do stanu sprzed sześciu lat.

W 2020 r. ze **świadczeń środowiskowej pomocy społecznej** na terenie BOF skorzystało 15,0 tys. osób, tj. 3,5% ogólnej liczby ludności zamieszkałej na tym obszarze i 23,3% ogółu osób korzystających z takich świadczeń w województwie podlaskim. Oznacza to, że w odniesieniu do 2014 r. liczba korzystających z tego rodzaju świadczeń w BOF zmniejszyła się o 47,0%. Wśród gmin BOF największy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem odnotowano w gminie Łapy (9,2%), a najmniejszy – w gminach Choroszcz i Supraśl (po 2,2%).

Na terenie BOF w 2020 r. na **świadczenia rodzinne** mające na celu finansowe wsparcie rodziny, jeśli na jej utrzymaniu pozostaje dziecko (dzieci) lub osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy, wydatkowano 98,9 mln zł (w Podlaskiem – 333,5 mln zł). Kwota ta uległa zwiększeniu o 80,0% w relacji do zanotowanej w 2014 r. Zasiłki rodzinne na dzieci otrzymywało 7,5 tys. rodzin (w województwie podlaskim – 30,6 tys.), czyli o 16,8% mniej niż 6 lat wcześniej.

W ciągu 2020 r. 8 **muzeów i oddziałów muzealnych** na terenie BOF zwiedziło 69,4 tys. osób (36,9% ogółu zwiedzających tego rodzaju placówki w Podlaskiem), tj. o 64,8% mniej niż w 2014 r.

W analizowanym roku 3 **galerie sztuki** (wszystkie na terenie Białegostoku) w obrębie BOF przyjęły 20,0 tys. zwiedzających (w województwie podlaskim – 24,4 tys.), tj. o 62,6% mniej w odniesieniu do 2014 r. Jednocześnie w przedstawieniach i koncertach 6 **teatrów i instytucji muzycznych** uczestniczyło 59,3 tys. widzów i słuchaczy (92,8% ogółu widzów i słuchaczy w Podlaskiem), czyli o 74,4% mniej niż 6 lat wcześniej.

Życie kulturalne na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego koncentruje się również w **centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach**. W 2020 r. 36 instytucji tego rodzaju zorganizowało 1,3 tys. imprez, podczas gdy w województwie podlaskim odnotowano ich 4,9 tys. Oznacza to spadek o 38,7% w porównaniu z 2014 r. Wzięło w nich udział 95,4 tys. osób (w Podlaskiem – 483,5 tys. osób), czyli o 19,2% mniej niż 6 lat wcześniej.

W ciągu 2020 r. 5 **kin stałych** w obrębie BOF zgromadziło 310,9 tys. widzów (66,6% wszystkich widzów w województwie podlaskim), tj. o 52,1% mniej niż w 2014 r.

W 2020 r. w **turystycznych obiektach noclegowych** zlokalizowanych na obszarze BOF zatrzymało się 162,5 tys. turystów, a ich udział w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w województwie podlaskim wyniósł 43,0%. Liczba korzystających z tych obiektów zmniejszyła się o 45,5% w porównaniu z zanotowaną w 2014 r. Turyści zagraniczni stanowili 15,8% ogółu turystów korzystających z bazy noclegowej na terenie BOF.

Według danych Zarządu Białostockiej Komunikacji Miejskiej, w 2020 r., podobnie jak w 2014 r., **komunikacją miejską** przewożono mieszkańców 7 gmin z terenu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego. W odniesieniu do stanu sprzed sześciu lat zwiększyła się liczba linii autobusowych komunikacji miejskiej i wyniosła 43 w porównaniu z 42 w 2014 r. Ogólna długość linii autobusowych w gminach BOF wyniosła 623 km, czyli zwiększyła się o 28 km w porównaniu z 2014 r. Liczba pasażerów przewiezionych taborem komunikacji miejskiej w omawianym roku ukształtowała się na poziomie 46,6 mln i była o 55,0 mln niższa od zanotowanej przed sześcioma laty.

W końcu analizowanego roku łączna długość **ścieżek rowerowych** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiła 277,0 km i stanowiła 37,8% ogółu ścieżek rowerowych w województwie podlaskim. Długość dróg dla rowerów na terenie gmin należących do BOF wzrosła o 137,7 km w odniesieniu do zanotowanej 6 lat wcześniej.

W 2020 r. na obszarze BOF w systemie **BiKeR** (Białostockiej Komunikacji Rowerowej) zarejestrowanych było 100 tys. użytkowników, tj. prawie 4-krotnie więcej niż w 2014 r. Dokonali oni 210 tys. wypożyczeń, czyli o 40,0% mniej niż 6 lat wcześniej.

W końcu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego znajdowało się 87 **supermarketów**, 6 **hipermarketów** oraz 1 **dom towarowy** i 2 **domy handlowe**. W odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. liczba hipermarketów i domów towarowych nie uległa zmianie. Zmniejszyła się natomiast liczba domów handlowych (o 2), a zwiększyła się liczba supermarketów (o 5).

W końcu omawianego roku na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zarejestrowanych było 14 **targowisk stałych**. Stanowiły one 18,2% wszystkich targowisk stałych działających na terenie województwa podlaskiego. Ich liczba wzrosła o 2 w stosunku do zanotowanej 6 lat wcześniej. Uzupełnieniem stałej sieci targowiskowej były **targowiska sezonowe**, których w tym czasie w gminach BOF funkcjonowało 53. Stanowiły one 72,6% ogólnej liczby takich targowisk znajdujących się w województwie podlaskim. W odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. ich liczba zmniejszyła się o 9.

W 2020 r. **dochody gmin** (łącznie z miastem na prawach powiatu) z terenu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego przypadające na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 6882 zł, tj. o 37,3% wyższym niż 6 lat wcześniej. W odniesieniu do dochodów na 1 mieszkańca wszystkich gmin i miast na prawach powiatu w województwie podlaskim były one wyższe o 564 zł, tj. o 8,9%. Jednocześnie **wydatki gmin** (łącznie z miastem na prawach powiatu) BOF w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6932 zł i były o 55,9% wyższe niż w 2014 r. Przewyższyły one wydatki przypadające na 1 mieszkańca wszystkich gmin i miast na prawach powiatu w województwie o 719 zł, tj. o 11,6%.

Według danych rejestru REGON, w końcu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zarejestrowanych było 50,9 tys. **podmiotów gospodarki narodowej** (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie). Stanowiły one 46,5% ogólnej liczby podmiotów w województwie podlaskim. W porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. liczba podmiotów na terenie BOF zwiększyła się o 14,8%. Wzrost odnotowano we wszystkich gminach BOF, przy czym największy – w gminie Zabłudów (o 40,9%).

W ciągu 2020 r. w gminach BOF zarejestrowano 4,1 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej (tj. o 4,3% mniej niż 6 lat wcześniej), podczas gdy działalność zlikwidowało 1,9 tys. podmiotów (tj. o 39,1% mniej niż w 2014 r.). Stanowiły one odpowiednio 48,2% i 45,7% ogółu takich podmiotów w Podlaskiem. W odniesieniu do 2014 r. w większości gmin BOF odnotowano spadek liczby podmiotów nowo zarejestrowanych, przy czym największy wystąpił w gminie Czarna Białostocka (o 51,0%). W gminie Łapy ich liczba nie uległa zmianie, natomiast w gminach Turośń Kościelna i Choroszcz stwierdzono wzrost liczby podmiotów nowo zarejestrowanych odpowiednio o 25,5% i 3,4%. W przypadku podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON we wszystkich gminach BOF stwierdzono spadek ich liczby, przy czym najgłębszy wystąpił w gminie Łapy (o 53,6%).

Executive summary

In March 2020, firstly a state of an epidemic threat was declared in Poland and later an epidemic state due to the spread of an infectious disease caused by the SARS-CoV-2 virus, known as COVID-19. With reference to the assessment of the epidemic situation, solutions were introduced to prevent and counteract the spread of the virus and to fight the disease caused by it. The epidemic and measures related to it were reflected in the results of surveys of various fields concerning social and economic statistics, which should be taken into account when making comparisons of data for 2020 with previous years.

Bialystok Functional Area (BFA), located in Podlaskie Voivodship, comprises the city of Białystok and 9 neighbouring gminas. Its **area** is 1728.2 km^2, i.e. 8.6% of the total area of the voivodship. At the beginning of 2020, agricultural land constituted 50.3% of total area of BFA, forest land as well as wooded and bushy land – 37.8%, while built-up and urbanized land – 8.1%. The structure of land use had not changed significantly compared to the situation at the beginning of 2014. In the analysed period the share of built-up and urbanized land in the total area increased by 0.1 pp, however the share of agricultural land in the same reference area decreased by 0.1 pp.

In 2020, 40 ha of agricultural land in BFA (and 169 ha in Podlaskie Voivodship) were designated for **non-agricultural purposes**, which is an increase by 3 ha in relation to 2014.

At the end of 2020, there were 176 ha of **devastated and degraded land** in BFA, which accounted for 6.4% of such land in the voivodship. The area decreased by 50 ha (22.1%) as compared to the one noted in 2014.

In 2020, BFA gminas used 21.4 hm^3 of water for the needs of national economy and population, which was 24.3% of the total **water consumption** in Podlaskie Voivodship. It was 1.0% higher than in 2014. In the analysed year, the largest amount of water in the BFA area was used for the exploitation of water supply network (80.3% of the total), subsequently for agriculture and forestry (11.4%) as well as industry (8.3%). In relation to 2014, the largest decrease in water consumption was recorded in gmina Zabłudów (by 25.7%), which was mainly caused by a reduction of consumption in exploitation of water supply network.

In BFA in 2020, wastewater discharged into waters or into the ground amounted to 16.5 hm^3 of **industrial and municipal wastewater** for treatment, which comprised 39.6% of the total of such wastewater in the voivodship. Its amount has grown by 3.8% in relation to 2014. The increase in the amount of wastewater was recorded in all BFA gminas (excluding Białystok city), and the greatest – in gmina Zabłudów (by 62.4%). Just like in the past few years all this wastewater was treated.

At the end of 2020, the rate of **population using wastewater treatment plants** in BFA gminas comparison with total population equalled 90.5% and it was by 21.5 pp higher than in Podlaskie Voivodship. This rate grew by 0.6 pp in relation to the rate observed 6 years earlier. Compared to the end of 2014, the largest increase in the percentage of population using wastewater treatment plants was noted in gmina Choroszcz – by 7.8 pp.

In 2020, plants of significant nuisance to air purity located in the BFA area emitted 0.1 thousand tonnes of **particulate** and 876.8 thousand tonnes of **gaseous pollution** (including carbon dioxide), which was respectively 13.5% and 42.7% of the total emission of particulate and gaseous pollution in Podlaskie Voivodship. In relation to 2014, the amount of emitted particulate and gaseous pollution within BFA decreased respectively by 54.0% and 6.4%.

In the analysed year in BFA, the vast majority, i.e. 99.7% (in Podlaskie Voivodship – 98.9%) of particulate pollutants generated by **plants of significant nuisance** to air purity, was retained in pollutant reduction systems. In the case of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide), the ratio was 60.1% (in Podlaskie Voivodship – 30.9%). It means that in comparison with 2014, the particulate pollution was reduced by 0.2 pp, and gaseous pollution – by 45.0 pp.

As of the end of 2020, the total installation power of **renewable energy sources** (RES) in BFA was 99.1 MW and constituted 22.3% of the total power of RES installed in Podlaskie Voivodship. Compared to the end of 2014, this power rose by 20.4%. At the end of analysed year, the highest installation power in BFA gminas was recorded in the case of RES installations using biomass (87.5 MW). In relation to the situation noted six years earlier, the largest increase in power (over 5 times) was recorded in the case of RES installations using solar energy (from 1.5 MW to 8.1 MW).

At the end of described year, the **area of special nature value under legal protection** within Bialystok Functional Area amounted to 52.3 thousand ha, which was 30.3% of BFA total area (in the voivodship – respectively 31.6%). In comparison with the end of 2014, it increased by 0.8%.

As of the end of 2020, **generally accessible green areas** and **green areas of housing estates** in BFA covered 603.0 ha and constituted 0.3% of its total area. In relation to 2014 it was slightly reduced (by 2.6%).

In the analysed year in Bialystok Functional Area there were 78.6 thousand tonnes of **waste** (excluding municipal waste) produced, which means that its share in waste produced in Podlaskie Voivodship amounted to 3.3%. Waste produced in BFA decreased by 34.6% in relation to 2014.

In 2020, 149.1 thousand tonnes of **municipal waste** were collected from gminas belonging to BFA (i.e. 44.0% of total municipal waste in Podlaskie Voivodship), of which 54.7% was mixed waste and 45.3% – separately collected waste.

Mixed municipal waste amounted to 81.6 thousand tonnes, which accounted for 38.5% of total waste of this type in Podlaskie Voivodship. It is a decrease by 1.2% in relation to the previous year and by 10.8% – to 2014. A significant majority (90.8%) of such waste was collected from households. There were on average 175.5 kg of mixed waste collected from households per 1 inhabitant of BFA, with the highest number in following gminas: Juchnowiec Kościelny (254.4 kg), Supraśl (254.1 kg) and Zabłudów (230.3 kg), while the lowest in gminas: Łapy (107.7 kg) and Czarna Białostocka (139.9 kg).

The volume of waste collected separately is increasing year by year. In 2020, 67.5 thousand tonnes of municipal waste were collected this way in BFA gminas (of which 94.1% from households), i.e. 53.0% of total waste of this kind in Podlaskie Voivodship. Its amount increased in relation to the previous year by 16.1%. Separately collected waste from households per 1 inhabitant of BFA equalled 150.6 kg. Among BFA gminas, the highest rate was noted in the city of Białystok (168.6 kg) and gmina Supraśl (154.5 kg), and the lowest – for gminas such as Zabłudów (84.4 kg) and Juchnowiec Kościelny (86.6 kg). The structure of separately collected waste was dominated by biodegradable waste – 38.4%, bulky waste – 16.2% and mixed packaging waste – 14.0%.

At the end of 2020, like a year before, there were 2 **landfills** collecting municipal waste in the BFA area. They were located in gminas Juchnowiec Kościelny and Wasilków and comprised totally 26.1 ha. At the end of the analysed year, in comparison with the end of 2014, the number of landfills decreased by 1 (the landfill in gmina Łapy was closed), and their total area increased by 4.7 ha.

In 2020, 123.0 dam^3 of **liquid waste** was collected from BFA, i.e. 11,1 dam^3 (9.9%) more than a year before and 30.2 dam^3 (32.6%) more than 6 years before. In 2020 the amount of liquid waste collected in BFA accounted for 23.8% of the total waste removed to wastewater treatment plants or cast stations in Podlaskie Voivodship.

Outlays on fixed assets in environmental protection in 2020 within BFA were PLN 106.6 million (in current prices) and constituted 35.7% of total outlays of this kind in Podlaskie Voivodship. These outlays were significantly lower, by 57.4%, than in 2014.

Outlays on fixed assets in water management within BFA in the analysed year were PLN 16.7 million (in current prices) and their share in the total of such outlays in Podlaskie Voivodship amounted to 29.4%. They were 16.6% higher than the ones noted 6 years before.

At the end of 2020, **forests** in Bialystok Functional Area comprised 63.0 thousand ha and this was 10.1% of their total area in Podlaskie Voivodship. Compared to the end of 2014, their area increased by 0.1%. Forest cover in BFA in the given period equalled 36.5%, whereas in Podlaskie Voivodship – 31.0%. Among BFA gminas this indicator varied greatly. The highest was in gminas Czarna Białostocka – 74.3% and Supraśl – 67.3%, while the lowest in gminas Łapy – 13.4% and Juchnowiec Kościelny – 15.9%.

At the end of 2020, BFA had 422.1 thousand residents, i.e. 8.8 thousand persons more than 6 years earlier. BFA **population** in a given period constituted 36.0% of the total of Podlaskie Voivodship residents. Over the six years, the highest population growth was recorded in gmina Wasilków (by 16.8%). On the other hand, the population decline occurred in two BFA gminas – Czarna Białostocka and Łapy (by 3.9% and 2.9%, respectively).

While analysing the structure of population by economic age groups in the years 2014–2020 it can be noticed that the share of working age population in the total BFA residents was gradually diminishing (from 64.4% to 60.2%), and the share of post-working age population was increasing (from 18.2% to 21.5%).

The year 2020 witnessed a negative **natural increase** in Bialystok Functional Area for the first time in six years. The increase equalled minus 23 (and in Podlaskie Voivodship – minus 4065). In 2014 there was a positive natural increase equalling 538. In analysed year, **internal and international net migration** for permanent residence was positive and amounted to 995; it was higher than in 2014. BFA shows a reverse tendency in comparison with Podlaskie Voivodship, where the negative total net migration for permanent residence has been observed for the few years. Among BFA gminas, the highest values of natural increase per 1000 population as well as internal and international net migration per 1000 population were recorded in gmina Wasilków (3.71 and 24.54 respectively).

According to the assumptions of **population projection** of gminas to 2030, prepared by the Statistics Poland, population of Bialystok Functional Area will increase by 0.8 thousand, i.e. by 0.2%, over next ten years. The number of inhabitants will increase in gminas located in the immediate vicinity of the capital of the voivodship, and the largest population growth will be noted in gmina Juchnowiec Kościelny (by 11.6%). According to the projection, the greatest population decrease will concern gmina Łapy (by 6.3%).

The analysis of population by economic age groups shows that from 2020 to 2030 in BFA gminas the number of pre-working and working age population will decrease (by 7.5% and 4.2%, respectively). On the other hand, the number of post-working age population will increase (by 18.9%).

At the end of 2020, in Bialystok Functional Area there were 109.6 thousand of **employed** persons (excluding entities employing up to 9 persons or private farms in agriculture), i.e. 11.8% more than in the same period in 2014. Employed persons comprised 46.7% of the total employed in a given group of entities in Podlaskie Voivodship. Compared to the situation at the end of 2014, an increase in the number of employed persons was observed in all gminas belonging to BFA, with the greatest one – in gmina Zabłudów (by 132.6%), and the lowest – in gmina Białystok (by 8.3%).

At the end of the analysed year, the number of **registered unemployed persons** in Bialystok Functional Area was 13.2 thousand and was by 37.1% lower than 6 years earlier. Unemployed persons in BFA comprised 34.9% of total unemployed persons registered in Podlaskie Voivodship. In relation to the end of 2014, a decrease in the number of unemployed was observed in all gminas of Bialystok Functional Area, with the largest recorded in gmina Choroszcz (by 39.3%).

As of the end of 2020, there were 184.5 thousand of dwellings, i.e. 39.6% of total number of dwellings in Podlaskie Voivodship's **dwelling stock**, and their number increased by 11.1% compared to the end of 2014. Among BFA gminas, the largest number of dwellings was recorded in the city of Białystok (137.1 thousand) and in gminas Łapy (7.6 thousand) and Wasilków (7.0 thousand). In relation to the end of 2014, the highest increase in the number of dwellings was noted in gmina Wasilków (by 28.7%).

At the end of the analysed year a vast majority of residential buildings in BFA gminas was fitted with **technical and sanitary installations**, such as: water supply – 98.1% of the total number of BFA dwellings (in the voivodship – 93.4%), lavatory – 96.3% (in the voivodship – 89.2%), bathroom – 95.2% (in the voivodship – 87.2%), central heating – 91.5% (in the voivodship – 79.6%) as well as gas from a gas supply system – 74.2% (in the voivodship – 32.9%). Within last six years the situation improved.

In 2020, in BFA there were 4012 dwellings completed. They constituted 62.5% of the total **dwellings completed** in Podlaskie Voivodship in a given year. It means that their number increased by 68.8% in comparison with 2014, the most – in gmina Juchnowiec Kościelny (more than 2 times).

At the end of 2020 in gminas belonging to BFA 95.6% of total population used **water supply system** (in the voivodship – 91.0%), 87.8% – **sewage system** (in the voivodship – 65.1%), 72.6% – **gas supply system** (in the voivodship – 29.9%). As infrastructure was developing, the number of BFA population using abovementioned systems grew in relation to 2014 by 2.5%, 3.7% and 3.9% respectively.

In September 2020 in Bialystok Functional Area there were 66 functioning **post-primary schools for youth**, where in total 19.7 thousand of students were in education. In comparison with the analogous period of 2014, there were 10 establishments more and the number of students increased by 23.2%. Post-primary school students of BFA comprised 43.6% of the total of students at this level of education in Podlaskie Voivodship.

At the end of December 2020 there were 24.2 thousand of students (including foreigners) in 8 **higher education institutions** and 3 **branches of higher education institutions** of BFA, which was 25.8% less than six years before. They comprised 85.2% of all students in Podlaskie Voivodship.

In **pre-primary education** in BFA gminas in September 2020 there were 18.0 thousand children, i.e. 28.0% more than 6 years before. 43.0% of the total of children in pre-primary education in Podlaskie Voivodship attended establishments located in BFA.

During 2020 in BFA, **out-patient health care** (out-patient departments and medical practices) provided 4.0 million medical and dental consultations (i.e. 47.6% of the total of such consultations provided in Podlaskie Voivodship), namely 12.8% less than in 2014.

At the end of December 2020, in BFA there were 71 **childcare establishments for children under the age of 3**, which comprised over half (58.2%) of all these establishments functioning in Podlaskie Voivodship. Their number grew more than 2 times in relation to their number six years earlier. In the analysed period nurseries and children's clubs located in BFA had in total 3.0 thousand of places, i.e. over 2 times more than six years previously. The best situation in terms of the number of places per 1000 children who were up to the age of 3, was in the city of Białystok (where this indicator was 198) and in gmina Supraśl (168). Within 2020 there were 4.3 thousand of children (i.e. 62.2% of the total number of children in the voivodship attending this type of establishments), which is more than a two-fold increase in relation to 2014.

At of the end of 2020, there were 1.4 thousand of residents (in Podlaskie Voivodship – 3.1 thousand) in **stationary homes and facilities of social welfare** located in BFA, i.e. 3.8% less than six years previously.

In 2020 in BFA, **social assistance at domicile** was rendered to 15.0 thousand population, i.e. to 3.5% of the total population living within this area and to 23.3% of total population receiving this assistance in Podlaskie Voivodship. It means that in relation to 2014 the number of persons making use of this assistance in BFA decreased by 47.0%. Among BFA gminas, the highest share of persons benefiting from social assistance at domicile in total population was recorded in gmina Łapy (9.2%), and the lowest – in gminas Choroszcz and Supraśl (2.2% each).

In 2020 in BFA, PLN 98.9 million was spent on **family benefits** aimed at providing financial support to family, if there is a child (children) or a disabled person requiring care and assistance (in Podlaskie – PLN 333.5 million). The amount increased by 80.0% compared to the one recorded in 2014. Family allowances for children were received by 7.5 thousand families (in Podlaskie Voivodship – 30.6 thousand), i.e. 16.8% less than 6 years earlier.

Within 2020, 69.4 thousand persons visited 8 **museums with branches** in BFA (36.9% of all visitors of such facilities in Podlaskie), i.e. 64.8% less than in 2014.

In the analysed year, 3 **art galleries** (all in Białystok) in BFA received 20.0 thousand visitors (in Podlaskie – 24.4 thousand), i.e. 62.6% less compared to 2014. At the same time, 59.3 thousand viewers and listeners (92.8% of total of audience in Podlaskie) participated in performances and concerts of 6 **theatres and musical institutions**, i.e. 74.4% less than 6 years before.

Cultural life in Bialystok Functional Area is also concentrated in **centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres**. In 2020, 36 institutions of this type organized 1.3 thousand events, while in Podlaskie Voivodship there were 4.9 thousand events. It is a decrease by 38.7% in comparison with 2014. 95.4 thousand persons (in Podlaskie – 483.5 thousand) participated in them, i.e. 19.2% less than 6 years earlier.

In 2020, 5 **fixed cinemas** within BFA gathered 310.9 thousand viewers (66.6% of all viewers in Podlaskie Voivodship), i.e. 52.1% less than in 2014.

In 2020, 162.5 thousand tourists made use of **tourist accommodation establishments**, and their share in the total of tourists accommodated in Podlaskie Voivodship was 43.0%. The number of the accommodated in these establishments fell by 45.5% in comparison with their number in 2014. Foreign tourists constituted 15.8% of the total tourists accommodated in accommodation establishments in BFA.

According to the data of the Board of Public Transport Authority of Białystok in 2020, as in 2014, residents of 7 gminas from Bialystok Functional Area were transported by **urban transport**. Compared to the situation six years before, the number of urban transport bus lines grew and amounted to 43 in comparison with 42 in 2014. The total length of bus lines in BFA gminas was 623 km, i.e. it increased by 28 km in relation to 2014. The number of passengers transported by urban transport fleet in the discussed year amounted to 46.6 million and was lower by 55.0 million than recorded six years before.

At the end of the analysed year the total length of **bicycle paths** in Bialystok Functional Area was 277.0 km, which was 37.8% of the total of bicycle paths in Podlaskie Voivodship. The length of bicycle tracks in the area of gminas belonging to BFA increased by 137.7 km in relation to the one noted in 2014.

In 2020, in BFA there were 100 thousand users registered in a **BiKeR** system (Białystok Public Bikes), which was over four times more than in 2014. There were 210 thousand rentals, i.e. 40.0% less than in 2014.

At the end of 2020, there were 87 functioning **supermarkets**, 6 **hypermarkets**, 1 **department store** and 2 **trade stores** in Bialystok Functional Area. In relation to the analogous period of 2014 the number of hypermarkets and department stores remained the same. The number of trade stores, however, diminished (by 2) and the number of supermarkets grew (by 5).

At the end of a given year in Bialystok Functional Area there were 14 registered **permanent marketplaces** and they constituted 18.2% of all permanent marketplaces functioning in Podlaskie Voivodship. Their number grew by 2 in comparison with the number noted 6 years before. **Seasonal marketplaces**, 53 functioning at this time in BFA, constituted a supplement to the permanent marketplace network. They constituted 72.6% of the total number of seasonal marketplaces in Podlaskie Voivodship. Their number fell by 9 in relation to the end of 2014.

In 2020, BFA **gmina revenues** (including city with powiat status) per capita amounted to PLN 6882, i.e. by 37.3% higher than 6 years before. In relation to revenues per capita of all gminas and cities with powiat status of Podlaskie Voivodship they were higher by PLN 564, i.e. by 8.9%. At the same time BFA **gmina expenditures** (including city with powiat status) per capita were PLN 6932 and they were by 55.9% higher than in 2014. They exceeded expenditure per capita of all gminas and cities with powiat status in the voivodship by PLN 719, i.e. by 11.6%.

According to REGON register data, at the end of 2020 there were registered 50.9 thousand **entities of national economy** (excluding persons tending private farms in agriculture). They comprised 46.5% of the total number of entities in Podlaskie Voivodship. In comparison with the end of 2014, the number of BFA entities grew by 14.8%. The increase was recorded in all BFA gminas, however the highest in gmina Zabłudów – by 40.9%.

During the entire 2020 there were 4.1 thousand new entities of national economy registered in BFA gminas (which is 4.3% less than 6 years before), while 1.9 thousand entities ceased their activity (i.e. 39.1% less than in 2014). Respectively, they comprised 48.2% and 45.7% of the total of such entities in Podlaskie. In relation to 2014, in the majority of BFA gminas there was a drop in the number of newly registered entities, with gmina Czarna Białostocka leading there (by 51.0%). In gmina Łapy their number remained the same, while in gminas Turośń Kościelna and Choroszcz the number of newly registered entities grew respectively by 25.5% and 3.4%. In the case of entities removed from the REGON register all BFA gminas noted a decrease, with the most significant one in gmina Łapy (by 53.6%).

Rozdział 1. Stan i ochrona środowiska, leśnictwo
Chapter 1. Environmental protection, forestry

1.1 Stan i ochrona środowiska
1.1 Environmental protection

Białostocki Obszar Funkcjonalny (BOF), położony w województwie podlaskim, tworzy miasto Białystok i 9 otaczających je gmin. Zajmuje **powierzchnię** 1728,2 km^2, tj. 8,6% ogólnej powierzchni województwa. Największą pod względem powierzchni gminą jest Zabłudów, a jej udział w ogólnej powierzchni BOF wynosi 19,7%. Najmniejszy odsetek powierzchni ogólnej BOF (5,9%) przypada na miasto Białystok.

Wykres 1. Kierunki wykorzystania powierzchni w 2020 r. Stan w dniu 1 stycznia
Chart 1. Directions of land use in 2020 As of 1 January

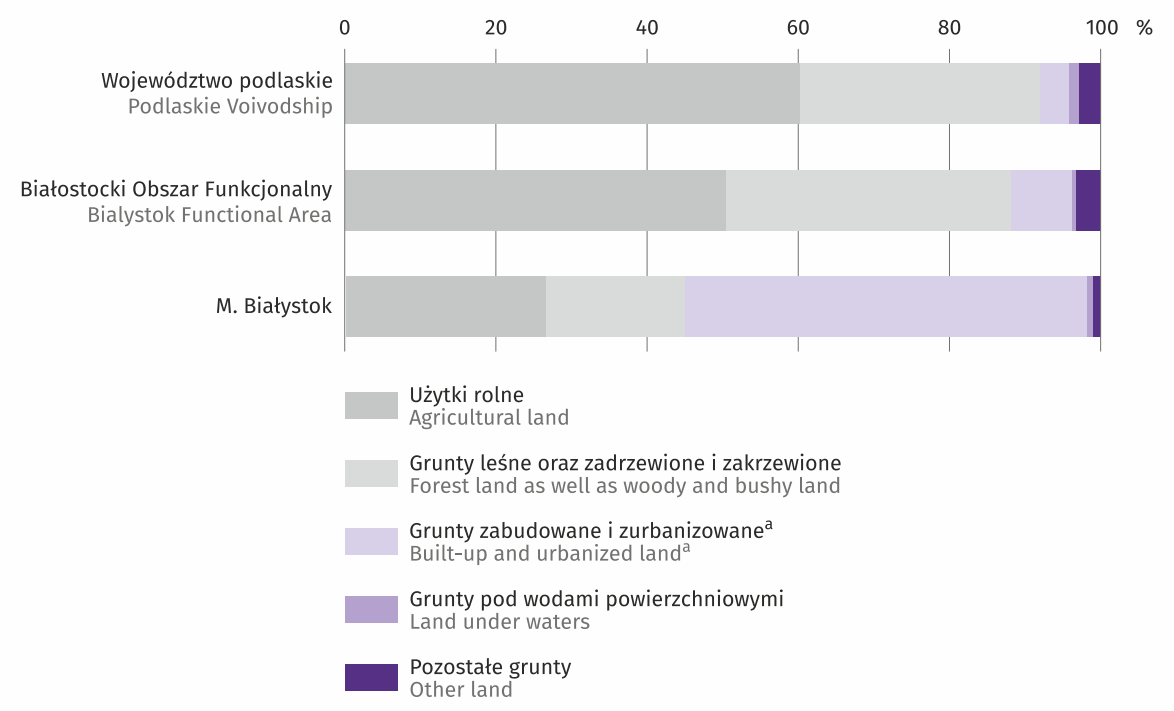

a Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.
Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.
a Including areas used for public road construction or railways.
Source: data of Marshal Office of Podlaskie Voivodship.

Według ewidencji geodezyjnej, na początku 2020 r. w strukturze powierzchni BOF dominowały użytki rolne, które zajmowały 50,3% jego całkowitej powierzchni, oraz grunty leśne, łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi – 37,8%. Największy udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej zanotowano w gminach Juchnowiec Kościelny (75,6%) i Turośń Kościelna (64,0%), a gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych – w gminach Czarna Białostocka (77,0%) i Supraśl (69,6%). Dość duży odsetek (8,1%) powierzchni ogólnej BOF stanowiły także grunty zabudowane i zurbanizowane, przy czym najwyższy wystąpił w Białymstoku (53,3%), a najniższy – w gminie Czarna Białostocka (2,9%).

W 2020 r. na obszarze BOF na cele nierolnicze wyłączono 40 ha gruntów rolnych (w województwie podlaskim – 169 ha), co oznacza spadek w porównaniu z rokiem poprzednim, kiedy dokonano wyłączenia 44 ha gruntów rolnych oraz wzrost o 3 ha w odniesieniu do 2014 r. W 2020 r. największą część tych gruntów przeznaczono na tereny osiedlowe (29 ha). Wśród gmin BOF największą powierzchnię na ten cel przeznaczyły miasto Białystok (14 ha) oraz gmina Juchnowiec Kościelny (ponad 4 ha).

W końcu 2020 r. na terenie BOF znajdowało się 176 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych (w województwie podlaskim – 2742 ha), co oznacza że ich powierzchnia zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 6 ha i o 50 ha w porównaniu z zanotowaną w końcu 2014 r. Wśród gmin BOF w końcu analizowanego roku najwięcej takich gruntów stwierdzono w gminach Zabłudów (40 ha) i Choroszcz (35 ha).

W 2020 r. zrekultywowano 5 ha gruntów, tj. o 1 ha więcej niż w roku poprzednim i o 12 ha mniej niż 6 lat wcześniej oraz zagospodarowano 5 ha gruntów, tj. o 1 ha mniej w odniesieniu do 2019 r. oraz o 9 ha mniej w porównaniu z 2014 r. W 2020 r. zrekultywowano i zagospodarowano po 2,9% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych na obszarze BOF.

W 2020 r. w gminach BOF na potrzeby gospodarki narodowej i ludności zużyto 21,4 hm^3 wody, co stanowiło 24,3% ogólnego zużycia wody w województwie podlaskim. **Zużycie wody** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego utrzymało się na tym samym poziomie co w roku poprzednim, ale było o 1,0% wyższe niż 6 lat wcześniej. W 2020 r. najwięcej wody zużyto na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej – 80,3% ogółu (w województwie podlaskim – 57,7%), a w dalszej kolejności na potrzeby rolnictwa i leśnictwa – 11,4% (w województwie podlaskim – 26,6%) oraz przemysłu – 8,3% (w województwie podlaskim – 15,7%). Odmienną strukturę zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności odnotowano w gminach Supraśl i Turośń Kościelna, w których najwięcej wody wykorzystano w rolnictwie i leśnictwie (odpowiednio 80,1% i 62,3% zużycia ogółem).

W 2020 r. na obszarze BOF do wód lub do ziemi odprowadzono 16,5 hm^3 **ścieków przemysłowych i komunalnych** wymagających oczyszczania, co stanowiło 39,6% ogółu ścieków tego rodzaju w województwie. Ich ilość zwiększyła się zarówno w ujęciu rocznym, jak i w odniesieniu do 2014 r. odpowiednio o 0,3% i 3,8%. W porównaniu z 2019 r. i 2014 r. największy wzrost wystąpił w gminie Zabłudów (odpowiednio o 48,0% i 62,4%), a spadek – w mieście Białystok (odpowiednio o 1,6% i 0,5%).

Podobnie jak w poprzednich latach, ścieki te na terenie BOF poddane były w całości oczyszczaniu. Większość z nich oczyszczano w oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów, tj. wykorzystujących wysoko efektywne technologie oczyszczania umożliwiające zwiększoną redukcję azotu i fosforu. W 2020 r. udział tych ścieków w ogólnej ilości ścieków podlegających oczyszczaniu na obszarze BOF wyniósł 92,4%, ścieków oczyszczanych biologicznie – 6,4%, a w sposób mechaniczny – 1,2%.

W końcu 2020 r. w granicach Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego funkcjonowało 13 **oczyszczalni ścieków** (w województwie podlaskim – 149), z tego 11 komunalnych i 2 przemysłowe. Ich liczba w odniesieniu do zanotowanej przed rokiem oraz w końcu 2014 r. zwiększyła się o 1. W gminach BOF udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wśród ludności ogółem w końcu 2020 r. wynosił 90,5% i był o 21,5 p. proc. wyższy niż w województwie podlaskim. W odniesieniu do stanu w końcu roku poprzedniego, jak i 2014 wskaźnik ten nieznacznie wzrósł (odpowiednio o 0,5 p. proc. i 0,6 p. proc.). Największy odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków odnotowano w mieście Białystok (99,6%) i gminie Łapy (94,7%), zaś najmniejszy – w gminach Turośń Kościelna (28,1%) i Zabłudów (31,5%).

Mapa 1. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 1. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2020 As of 31 December

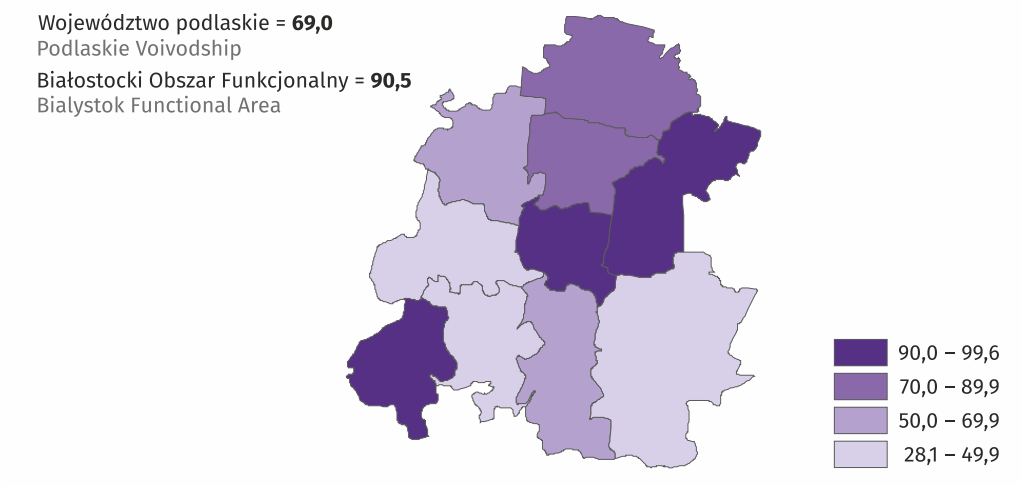

W 2020 r. na obszarze BOF wyemitowano z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza 0,1 tys. t **zanieczyszczeń pyłowych** i 876,8 tys. t **zanieczyszczeń gazowych** (łącznie z dwutlenkiem węgla), co stanowiło odpowiednio 13,5% i 42,7% ogólnej emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w województwie podlaskim. Ilość wyemitowanych zanieczyszczeń pyłowych na terenie gmin BOF spadła w ujęciu rocznym o 8,1%, a w porównaniu z 2014 r. o 51,1%. W przypadku zanieczyszczeń gazowych ich emisja na obszarze BOF w 2020 r. zwiększyła się o 6,9% w stosunku do zanotowanej w poprzednim roku, a zmniejszyła się o 7,7% w odniesieniu do 2014 r.

Wykres 2. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w 2020 r.
Chart 2. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance in 2020

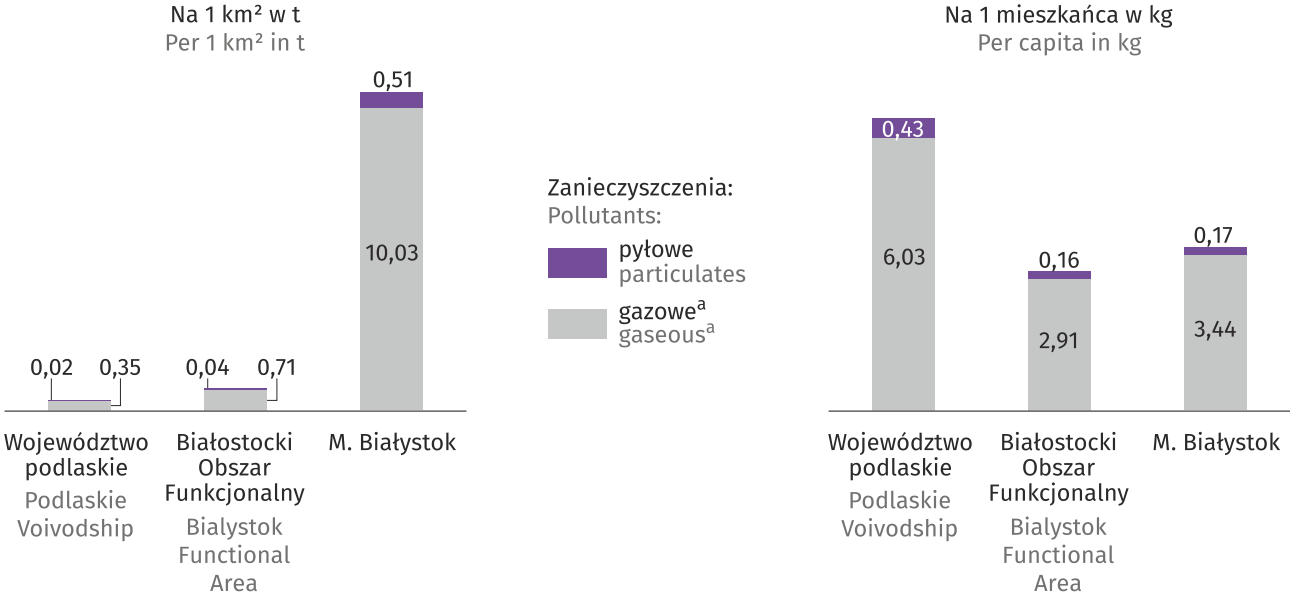

a Bez dwutlenku węgla.
a Excluding carbon dioxide.

Wśród gmin wchodzących w skład BOF we wszystkich analizowanych latach najwięcej zanieczyszczeń pyłowych i gazowych zostało wyemitowanych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych w mieście Białystok. W 2020 r. emisje tych rodzajów zanieczyszczeń ukształtowały się tu odpowiednio na poziomie 0,1 tys. t i 851,4 tys. t. Oznacza to, że emisja zanieczyszczeń pyłowych była niższa niż w 2019 r. i 2014 r. odpowiednio o 10,3% i 54,0%, natomiast emisja zanieczyszczeń gazowych zwiększyła się o 7,3% w odniesieniu do poprzedniego roku, ale była o 6,4% niższa niż w 2014 r.

Na terenie BOF w 2020 r. zdecydowana większość, tj. 99,7% (w województwie podlaskim – 98,9%) zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza, została zatrzymana w urządzeniach do ich redukcji. W przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wskaźnik ten wyniósł 60,1% (w województwie podlaskim – 30,9%). Oznacza to, że stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych w stosunku do roku poprzedniego utrzymał się na niezmienionym poziomie, a w odniesieniu do 2014 r. wzrósł o 0,2 p. proc. Stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych był o 4,2 p. proc. niższy od zanotowanego w roku poprzednim, ale o 45,0 p. proc. wyższy niż w 2014 r.

Energia ze źródeł odnawialnych to energia uzyskiwana z naturalnych procesów przyrodniczych, stanowiąca alternatywę dla tradycyjnych, nieodnawialnych nośników energii wytwarzanych z paliw kopalnych. Jej wykorzystywanie przyczynia się do zmniejszenia oddziaływania na środowisko naturalne poprzez ograniczenie emisji szkodliwych substancji, zwłaszcza gazów cieplarnianych. Według danych Urzędu Regulacji Energetyki, w końcu grudnia 2020 r. sumaryczna moc instalacji **odnawialnych źródeł energii** (OZE) na obszarze BOF wynosiła 99,1 MW i stanowiła 22,3% ogólnej mocy OZE zainstalowanych w Podlaskiem. Wzrosła ona zarówno w odniesieniu do stanu w końcu 2019 r., jak i 2014 r. odpowiednio o 4,2% i 20,4%. W końcu 2020 r. w gminach BOF najwyższą moc zainstalowaną stwierdzono w przypadku instalacji OZE wykorzystujących biomasę (87,5 MW), natomiast w województwie podlaskim – energię wiatru (197,8 MW).

Ustanawianie obszarów prawnie chronionych jest ważnym elementem realizacji celów ochrony przyrody poprzez zabezpieczenie ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. W końcu 2020 r. **powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiła 52,3 tys. ha (w województwie podlaskim – 638,4 tys. ha), co stanowiło 30,3% powierzchni ogólnej BOF (w Podlaskiem – 31,6%). W porównaniu z końcem 2019 r. pozostała ona na niezmienionym poziomie, natomiast w odniesieniu do stanu sprzed sześciu lat wzrosła o 0,8%. Spośród gmin BOF najwyższym udziałem powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w powierzchni ogólnej charakteryzowały się gminy Czarna Białostocka (74,6%) oraz Supraśl (66,7%), natomiast najniższym – miasto Białystok (1,0%) oraz gmina Juchnowiec Kościelny (9,9%).

Mapa 2. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona[a] w % powierzchni ogólnej w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 2. Area of special nature value under legal protection[a] in % of total area in 2020
As of 31 December

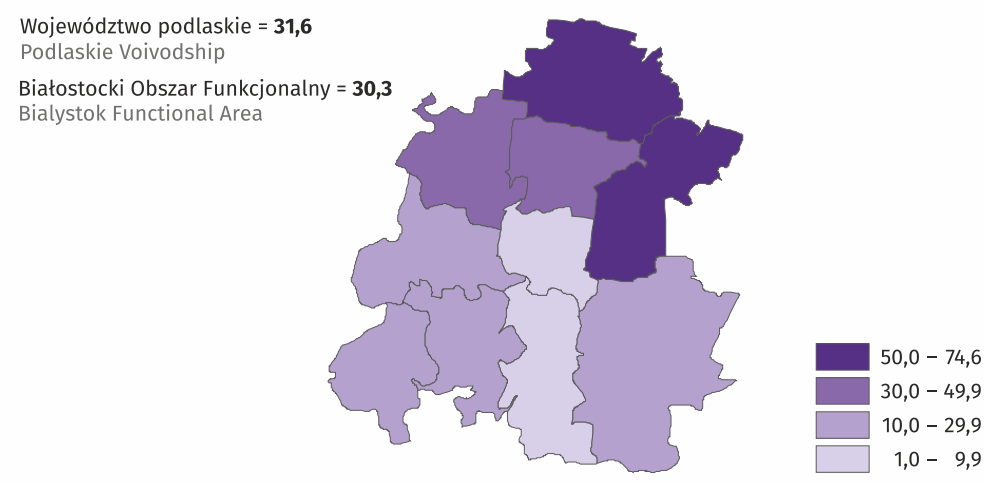

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych.
a Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas.

Najwyższą pozycję wśród prawnie chronionych form ochrony przyrody zajmują parki narodowe. W końcu 2020 r. ich powierzchnia wynosiła 5,7 tys. ha, co stanowiło 3,3% ogólnej powierzchni BOF. Ponadto, wśród prawnie chronionych obiektów i obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych zanotowano: rezerwaty przyrody o powierzchni 2,1 tys. ha, parki krajobrazowe – 33,4 tys. ha, obszary chronionego krajobrazu – 11,1 tys. ha oraz pomniki przyrody – 113 szt.

W końcu 2020 r. powierzchnia **terenów zieleni ogólnodostępnej** (parków spacerowo-wypoczynkowych i zieleńców) oraz **zieleni osiedlowej** na obszarze BOF wynosiła 603,0 ha i stanowiła 0,3% jego powierzchni ogólnej oraz 48,0% powierzchni tego rodzaju terenów zielonych w województwie podlaskim. Oznacza to, że zwiększyła się ona o 0,1% w porównaniu zanotowaną rok wcześniej, natomiast zmniejszyła się o 2,6% w porównaniu ze stanem w końcu 2014 r.

Na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w 2020 r. wytworzono 78,6 tys. t **odpadów** (z wyłączeniem odpadów komunalnych), co oznacza, że ich udział w odpadach wytworzonych w województwie podlaskim wyniósł 3,3%. Ilość odpadów wytworzonych na terenie BOF zmniejszyła się o 28,5% w ujęciu rocznym i o 34,6% w odniesieniu do 2014 r., natomiast w skali województwa zanotowano jej wzrost odpowiednio ponad 4-krotny i o 86,6%.

W 2020 r. z terenu gmin należących do BOF zebranych zostało 149,1 tys. t **odpadów komunalnych** (tj. 44,0% ogółu odpadów komunalnych w Podlaskiem), z czego 54,7% stanowiły odpady zmieszane i 45,3% – odpady zebrane selektywnie.

Ilość zmieszanych odpadów komunalnych wyniosła 81,6 tys. t, co stanowiło 38,5% ogółu odpadów tego rodzaju w województwie podlaskim. Oznacza to spadek w porównaniu z rokiem poprzednim (o 1,2%) oraz w stosunku do 2014 r. (o 10,8%). Zdecydowana większość tych odpadów (90,8%) została odebrana od gospodarstw domowych. Na 1 mieszkańca BOF przypadało średnio 175,5 kg odpadów zmieszanych pochodzących z gospodarstw domowych, przy czym najwięcej w gminach: Juchnowiec Kościelny (254,4 kg), Supraśl (254,1 kg) oraz Zabłudów (230,3 kg), a najmniej – na terenie gmin Łapy (107,7 kg) i Czarna Białostocka (139,9 kg).

Masa odpadów zebranych selektywnie wzrasta z roku na rok. W 2020 r. na terenie BOF zebrano w ten sposób 67,5 tys. t odpadów komunalnych (w tym 94,1% z gospodarstw domowych), tj. 53,0% ogółu odpadów tego rodzaju w Podlaskiem. Ich ilość zwiększyła się w odniesieniu do roku poprzedniego o 16,1%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca BOF zebrano selektywnie z gospodarstw domowych 150,6 kg odpadów. Wśród gmin BOF najwyższy wskaźnik odnotowano w mieście Białystok (168,6 kg) i gminie Supraśl (154,5 kg), a najniższy – w gminach Zabłudów (84,4 kg) i Juchnowiec Kościelny (86,6 kg). W strukturze odpadów zebranych selektywnie dominowały odpady biodegradowalne – 38,4%, wielkogabarytowe – 16,2% oraz zmieszane odpady opakowaniowe – 14,0%.

W końcu 2020 r., podobnie jak rok wcześniej, na terenie BOF funkcjonowały 2 **składowiska** przyjmujące odpady komunalne o łącznej powierzchni 26,1 ha, usytuowane w gminach Juchnowiec Kościelny i Wasilków. W końcu analizowanego roku, w porównaniu z sytuacją sprzed sześciu lat, liczba składowisk zmniejszyła się o 1 (zamknięto składowisko w gminie Łapy), a łączna powierzchnia składowisk wzrosła o 4,7 ha.

W 2020 r. z terenu BOF odebrano 123,0 dam^3 **nieczystości ciekłych**, czyli więcej niż przed rokiem i 6 lat wcześniej odpowiednio o 11,1 dam^3 (o 9,9%) oraz o 30,2 dam^3 (o 32,6%). W 2020 r. ilość nieczystości ciekłych wywiezionych na obszarze BOF stanowiła 23,8% ogółu nieczystości wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych w województwie podlaskim. Najwięcej nieczystości wywiezionych zanotowano w gminie Choroszcz – 68,6 dam^3 oraz w mieście Białystok – 20,0 dam^3, najmniej zaś w gminach Łapy – 0,1 dam^3 oraz Czarna Białostocka – 1,8 dam^3.

Wartość **nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska** (w cenach bieżących) w 2020 r. na obszarze BOF wyniosła 106,6 mln zł i stanowiła 35,7% ogółu nakładów tego rodzaju w Podlaskiem. Były one niższe niż w roku poprzednim i 2014, odpowiednio o 30,4% i 57,4%. W strukturze nakładów na ochronę środowiska w 2020 r. dominowały nakłady na gospodarkę ściekową i ochronę wód (80,3% ogółu) oraz na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (5,8% ogółu).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na terenie BOF w analizowanym roku wyniosły 16,7 mln zł, a ich udział w tego rodzaju nakładach w województwie podlaskim ukształtował się na poziomie 29,4%. Były one o 50,8% niższe w stosunku do zanotowanych w roku poprzednim, ale o 16,6% wyższe niż w 2014 r.

1.2 Leśnictwo
1.2 Forestry

W końcu 2020 r. lasy w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym zajmowały obszar 63,0 tys. ha i stanowiły 10,1% ich ogólnej powierzchni w województwie podlaskim. W ujęciu rocznym ich powierzchnia zmniejszyła się o 0,1%, natomiast w odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. zwiększyła się o 0,1%. W strukturze własnościowej przeważały lasy publiczne (46,8 tys. ha), a ich udział w ogólnej powierzchni lasów BOF ukształtował się na poziomie 74,3%.

W końcu omawianego roku wskaźnik lesistości w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym wynosił 36,5%, podczas gdy w województwie podlaskim – 31,0%. Wśród gmin BOF wskaźnik ten był bardzo zróżnicowany. Najwyższy wystąpił w gminach Czarna Białostocka (74,3%) i Supraśl (67,3%), natomiast najniższy – w gminach Łapy (13,4%) i Juchnowiec Kościelny (15,9%).

Mapa 3. Lesistość w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 3. Forest cover in 2020
As of 31 December

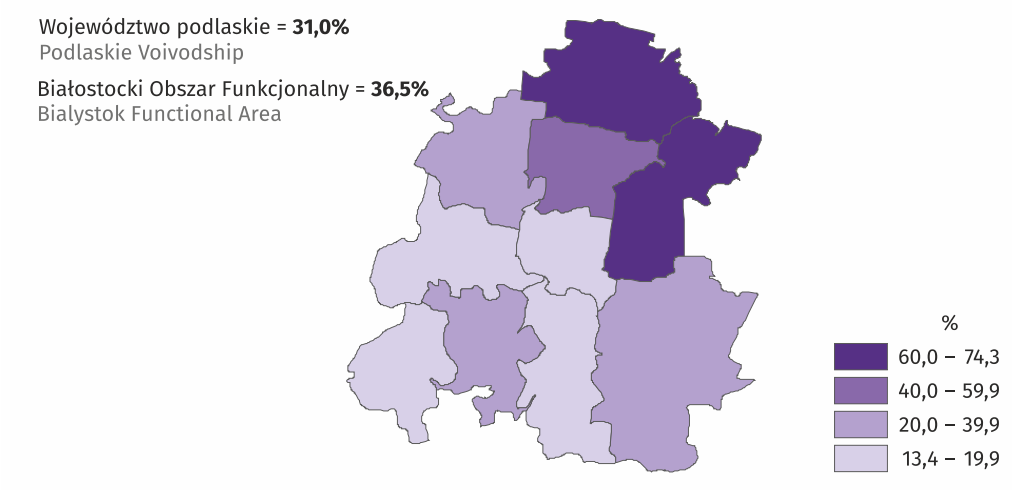

W 2020 r. na terenie BOF zasadzono 669 drzew (w Podlaskiem – 6299), tj. o 33,6% mniej niż przed rokiem i 78 krzewów (w województwie – 4489), czyli o 93,8% mniej w porównaniu z 2019 r. Z zadrzewień pozyskano 3,4 tys. m^3 drewna (w województwie – 35,0 tys. m^3), co oznacza wzrost o 6,5% w stosunku do roku poprzedniego.

Rozdział 2. Ludność
Chapter 2. Population

2.1 Stan i struktura ludności
2.1 Size and structure of population

Na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2020 r. mieszkało 422,1 tys. osób, tj. o 0,9 tys. osób więcej niż w końcu poprzedniego roku i o 8,8 tys. osób więcej niż 6 lat wcześniej. Ludność BOF w końcu analizowanego roku stanowiła 36,0% ogółu mieszkańców województwa podlaskiego. Największa liczba ludności była skupiona w mieście Białystok, w którym mieszkało 70,3% ogółu ludności BOF, zaś najmniejszy odsetek mieszkańców BOF zanotowano w gminie Turośń Kościelna (1,5%).

Średnia gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km^2, wynosiła w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym 244 wobec 58 w województwie podlaskim. Największa gęstość zaludnienia wystąpiła w mieście Białystok (2908 osób na 1 km^2), a najmniejsza – w gminie Zabłudów (28 osób na 1 km^2).

Mapa 4. Ludność na 1 km^2 w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 4. Population per 1 km^2 in 2020 As of 31 December

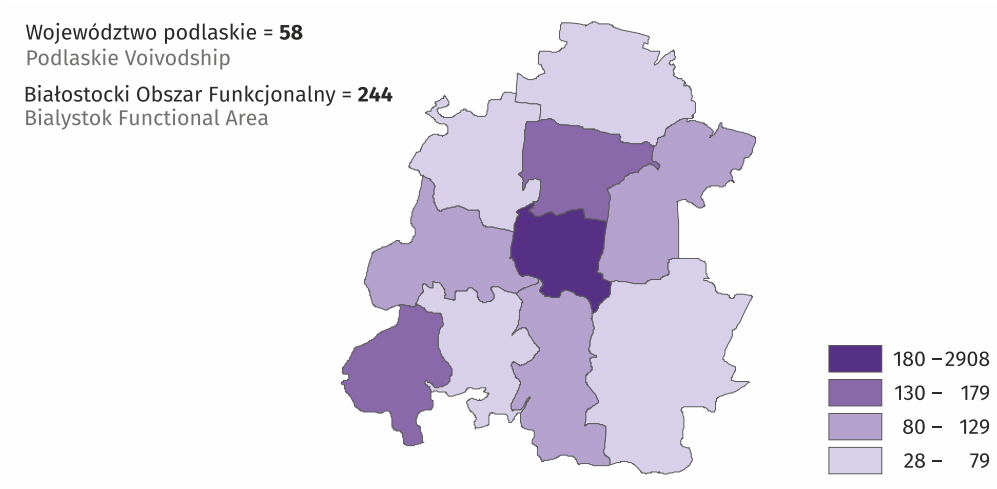

Ludność miejska Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2020 r. liczyła 346,4 tys. osób, tj. o 0,2% mniej niż rok wcześniej, zaś o 0,5% więcej niż w końcu 2014 r. Stanowiła ona 82,1% ogółu mieszkańców BOF. W miastach województwa podlaskiego mieszkało natomiast 60,8% ogółu ludności w regionie.

W końcu 2020 r. tereny wiejskie BOF zamieszkiwało 75,8 tys. osób, tj. więcej niż przed rokiem i przed sześcioma laty (odpowiednio o 2,1% i 10,1%). Odsetek ludności wiejskiej (wskaźnik ruralizacji) osiągnął poziom 17,9%, podczas gdy w województwie podlaskim wynosił 39,2%.

Struktura ludności według płci w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym kształtowała się w końcu omawianego roku podobnie jak w województwie podlaskim. W ogólnej liczbie mieszkańców przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2020 r. wynosił 52,4%. W województwie podlaskim kobiety stanowiły 51,3% ogółu ludności.

W końcu analizowanego roku współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) ukształtował się w BOF na identycznym poziomie jak w poprzednich sześciu latach i wynosił 110. Jego wartość była wyższa niż w województwie podlaskim, gdzie na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet. Współczynnik feminizacji wykazuje również zróżnicowanie przestrzenne na terenie gmin BOF. W końcu 2020 r. najwyższy jego poziom zaobserwowano

w mieście Białystok, gdzie wynosił 113. Więcej mężczyzn niż kobiet stwierdzono w gminie Zabłudów, w której na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet oraz w gminach Choroszcz i Turośń Kościelna, w których na 100 mężczyzn przypadało po 99 kobiet.

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku, można zauważyć, iż sukcesywnie zmniejsza się udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji mieszkańców Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, a zwiększa się odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat w ogólnej liczbie ludności BOF w końcu 2020 r. ukształtował się na poziomie 18,4% i wzrósł o 0,2 p. proc. w stosunku do stanu w końcu 2019 r. oraz o 1,0 p. proc. w odniesieniu do końca 2014 r. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18–59 lat, mężczyźni – 18–64 lata) wynosił 60,2% i zmniejszył się w porównaniu z zanotowanym rok i 6 lat wcześniej odpowiednio o 0,6 p. proc. i 4,2 p. proc. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety – 60 lat i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej) w ogólnej populacji ludności ukształtował się na poziomie 21,5% i zwiększył się o 0,5 p. proc. w ujęciu rocznym oraz o 3,3 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu grudnia 2014 r. W województwie podlaskim w końcu 2020 r. ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 17,5%, w wieku produkcyjnym – 60,6%, zaś w wieku poprodukcyjnym – 21,9% ogółu ludności.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w poszczególnych gminach BOF była zróżnicowana. Najmniej korzystna sytuacja wystąpiła w gminie Łapy. W końcu 2020 r. zaobserwowano tu najmniejszy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (15,6%) oraz największy udział osób w wieku poprodukcyjnym (24,3%) w ogólnej liczbie mieszkańców gminy. Najwyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (22,2%) zanotowano natomiast w gminie Wasilków, a najniższy udział osób w wieku poprodukcyjnym (16,2%) stwierdzono w gminie Juchnowiec Kościelny.

Mapa 5. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 5. Non-working age population per 100 persons at working age in 2020 As of 31 December

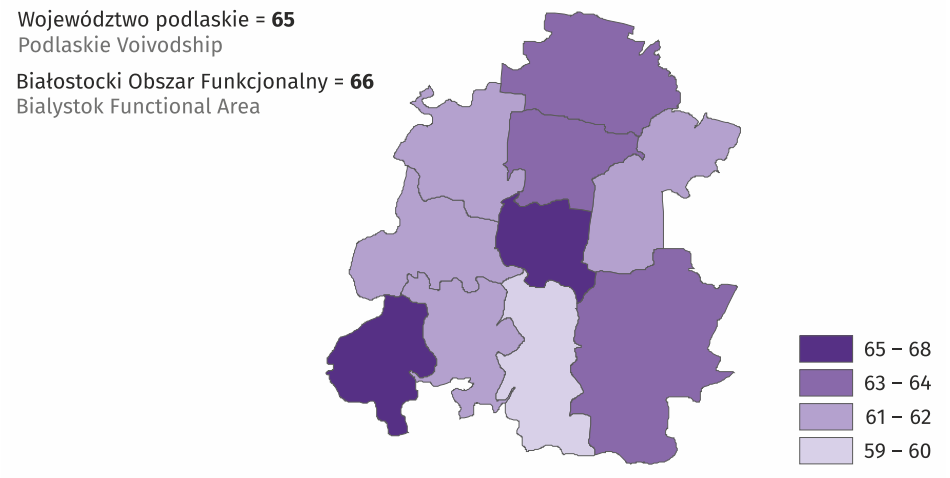

Relację miedzy poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. Na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu 2020 r. ukształtował się on na poziomie 66, przy czym wynosił 31 dla wieku przedprodukcyjnego i 36 dla wieku poprodukcyjnego. Przed rokiem omawiany wskaźnik osiągnął wartość 64, a 6 lat wcześniej – 55. W województwie podlaskim obserwowano podobne relacje między ekonomicznymi grupami wieku. W końcu 2020 r. współczynnik obciążenia demograficznego ukształtował się na poziomie 65, tj. 29 dla wieku przedprodukcyjnego i 36 dla wieku poprodukcyjnego. Wśród gmin BOF najbardziej

korzystna sytuacja wystąpiła w gminie Juchnowiec Kościelny, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 59 osób w wieku nieprodukcyjnym (w tym 34 osoby w wieku przedprodukcyjnym), a najmniej korzystna była w mieście Białystok, w której analizowany wskaźnik przyjął wartość 68 (w tym 30 dla wieku przedprodukcyjnego).

2.2 Ruch naturalny ludności
2.2 Vital statistics of population

Na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w 2020 r. zarejestrowano 1531 nowo zawartych związków małżeńskich, tj. o 19,6% mniej niż rok wcześniej oraz o 24,9% mniej niż w 2014 r. Stanowiło to 34,5% wszystkich **małżeństw** zarejestrowanych w podlaskich urzędach stanu cywilnego. Współczynnik małżeństw (liczba małżeństw na 1000 ludności) w omawianym okresie osiągnął poziom 3,63 (wobec 4,53 w 2019 r. i 4,94 w 2014 r.). W województwie podlaskim liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności ukształtowała się na nieco wyższym poziomie i wyniosła 3,78. W 2020 r. związki małżeńskie najczęściej zawierali mieszkańcy gminy Juchnowiec Kościelny (współczynnik małżeństw – 4,31), zaś najmniej związków małżeńskich w przeliczeniu na 1000 ludności zanotowano w gminie Choroszcz (3,06).

W 2020 r. na terenie gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zanotowano 4384 **urodzenia żywe**, tj. o 3,0% mniej niż w roku poprzednim, ale o 8,2% więcej niż w 2014 r. Liczba urodzeń żywych w BOF stanowiła 41,5% wszystkich urodzeń zanotowanych w województwie podlaskim. Współczynnik urodzeń żywych (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł 10,39 i był niższy od zanotowanego rok wcześniej (gdy osiągnął wartość 10,76), ale wyższy niż w 2014 r. (9,81). W 2020 r. współczynnik urodzeń żywych w województwie podlaskim ukształtował się na znacznie niższym poziomie i osiągnął wartość 8,97. Analizując gminy Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego stwierdzono, że największe natężenie urodzeń wystąpiło w gminie Wasilków (12,27), natomiast najmniejsze – w gminie Czarna Białostocka (6,66).

W analizowanym roku zmarło 4407 mieszkańców gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, tj. o 19,9% więcej niż przed rokiem i o 25,4% więcej niż w 2014 r. **Zgony** odnotowane na terenie BOF stanowiły 30,1% ogólnej liczby zgonów w województwie podlaskim. Ogólny współczynnik zgonów (liczba zgonów na 1000 ludności) wyniósł 10,44, podczas gdy rok wcześniej – 8,75, a 6 lat wcześniej – 8,51. W 2020 r. współczynnik umieralności w województwie podlaskim ukształtował się na znacznie wyższym poziomie niż w BOF i wyniósł 12,43. Powyższy wskaźnik cechowało duże zróżnicowanie między poszczególnymi gminami BOF. Najwyższy współczynnik umieralności zanotowano w gminie Zabłudów (14,32), natomiast najniższą wartość omawiany wskaźnik przyjął w gminie Dobrzyniewo Duże (8,27).

Wykres 3. Przyrost naturalny na 1000 ludności
Chart 3. Natural increase per 1000 population

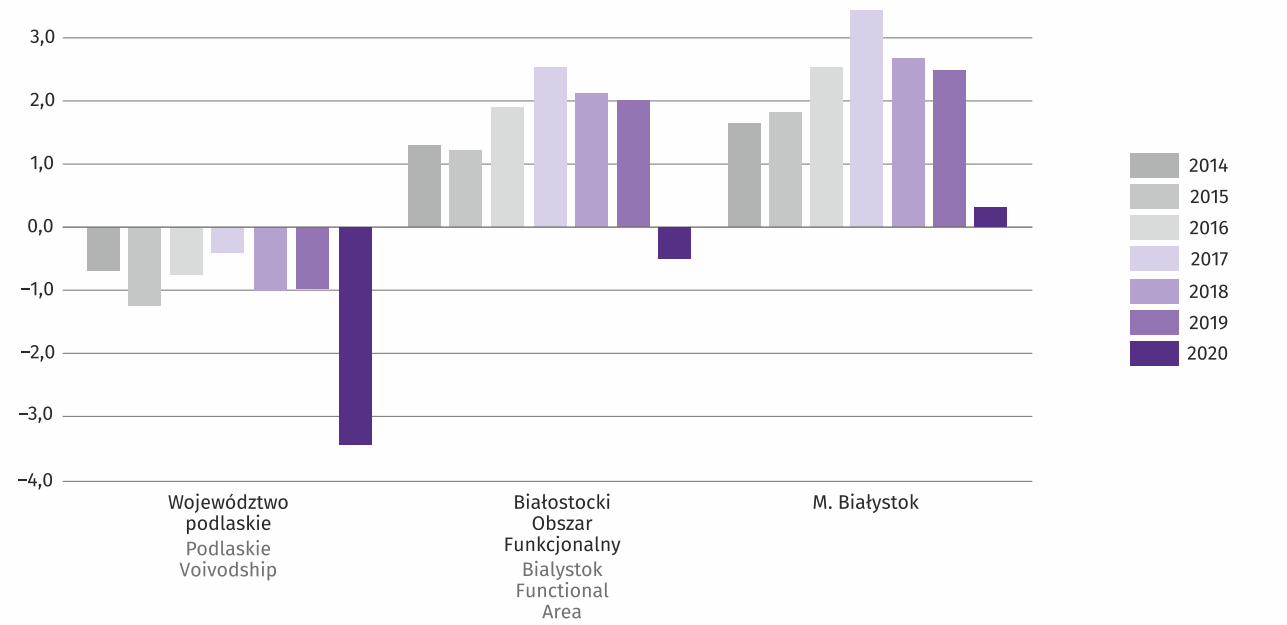

W 2020 r. w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym zanotowano ujemny **przyrost naturalny,** zaś w roku poprzednim i 6 lat wcześniej był on dodatni. W analizowanym roku różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 23. W 2019 r. przyrost naturalny ukształtował się na poziomie 846, natomiast w 2014 r. przyjął wartość 538. Przyrost naturalny na 1000 ludności BOF w 2020 r. osiągnął poziom minus 0,05, podczas gdy rok wcześniej wyniósł 2,01, a w 2014 r. – 1,30. W 2020 r. w województwie podlaskim zanotowano ujemny przyrost naturalny – minus 4065, a w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ukształtował się on na poziomie minus 3,45. W 2020 r. w pięciu gminach wchodzących w skład Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego odnotowano dodatni przyrost naturalny, a najwyższy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wystąpił w gminie Wasilków (3,71). Najniższą wartość omawiany wskaźnik przyjął w gminie Czarna Białostocka (minus 5,33).

Mapa 6. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2020 r.
Map 6. Natural increase per 1000 population in 2020

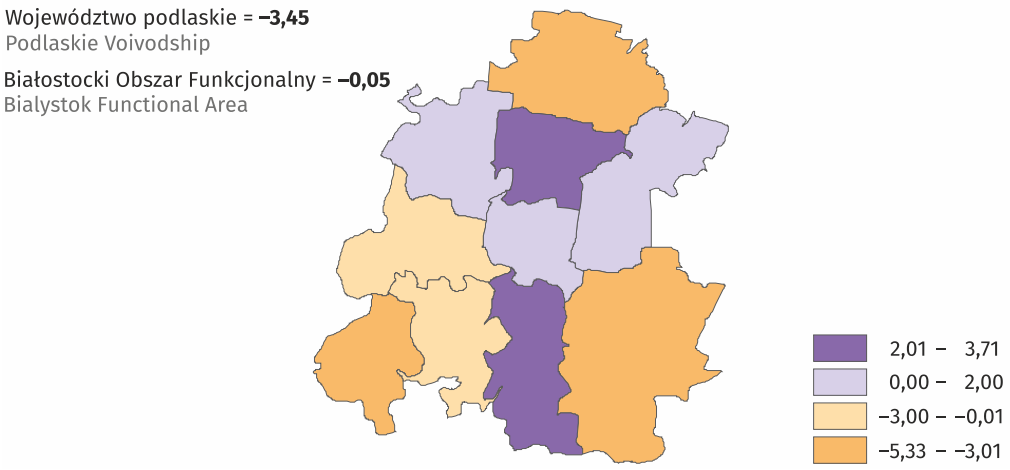

2.3 Migracje na pobyt stały
2.3 Migration of population for permanent residence

W 2020 r. w ramach **migracji wewnętrznych** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zameldowało się 4920 osób, a wymeldowało się 4137 osób, tj. odpowiednio o 16,2% i 16,6% mniej niż rok wcześniej, a o 1,9% i 2,8% więcej niż w 2014 r. Wśród osób przemieszczających się dominowały kobiety, które stanowiły 53,9% ogólnej liczby ludności napływającej i 52,7% ogólnego odpływu ludności.

Biorąc pod uwagę wiek osób migrujących w ramach ruchu wewnętrznego, wśród przybywających na stałe najwięcej było osób w przedziałach wieku 25–29 lat (ich udział w ogólnym napływie ludności wyniósł 17,2%) oraz 30–34 lata (15,0%). Wśród wyjeżdżających na stałe przeważały osoby w wieku 30–34 lata (ich udział w ogólnym odpływie ludności wyniósł 15,8%) oraz 35–39 lat (13,4%).

Analizując miejsce poprzedniego zamieszkania osób migrujących w ramach ruchu wewnętrznego dominowały osoby, których poprzednim miejscem zamieszkania było województwo podlaskie – 87,4% ogólnej liczby osób napływających i 77,4% ogólnej liczby osób odpływających. Z innych województw w kraju przybyło 620 osób, przy czym najwięcej z województw: mazowieckiego (31,0% ogółu przybywających z innych regionów kraju), warmińsko-mazurskiego (25,6%) oraz lubelskiego (10,0%). Do innych regionów w Polsce z terenu BOF przeprowadziły się 934 osoby. Najczęściej wybierały one województwa: mazowieckie (53,9%), warmińsko-mazurskie (9,6%) oraz pomorskie (8,5%).

Migracje zagraniczne na pobyt stały na terenie BOF w 2020 r. kształtowały się następująco: z zagranicy przybyły 302 osoby, zaś za granicę wyjechało 90 osób. Wśród zameldowanych z zagranicy przeważali mężczyźni, którzy stanowili 51,7% ogólnej liczby imigrantów. Najwięcej imigrantów było w wieku 0–4 lata (27,5%) oraz 5–9 lat (14,2%). W analizowanym roku najwięcej osób przybyło z Białorusi – 44,7% ogółu, Wielkiej Brytanii – 19,5% oraz Belgii – 7,0%. Wśród emigrantów zarówno mężczyźni, jak i kobiety stanowili 50,0% ogólnej liczby emigrantów. Najczęściej z terenu BOF kraj na stałe opuszczały osoby w wieku 25–29 lat (17,8%) oraz 40–44 lata (15,6%). Najpopularniejszym kierunkiem emigracji były: Wielka Brytania (34,4%), Niemcy i Belgia (po 12,2%).

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym w analizowanych latach było dodatnie. Oznacza to, że liczba osób zameldowanych na pobyt stały przekraczała liczbę osób wymeldowanych z pobytu stałego (w 2020 r. – o 995, w 2019 r.– o 1085, a w 2014 r. – o 692). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w 2020 r. wyniosło 2,36, w 2019 r. – 2,58,

a w 2014 r. ukształtowało się na poziomie 1,67. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż na terenie BOF występuje odwrotna tendencja niż w województwie podlaskim, gdzie od wielu lat notowane jest ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych, które w 2020 r. wyniosło minus 1318, a w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – minus 1,12.

Analizując poszczególne gminy Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, w 2020 r. największy ruch wędrówkowy odnotowano w mieście Białystok – zameldowało się tu 2426 osób, a wymeldowały się 2982 osoby. Najmniejszy napływ ludności wystąpił w gminie Czarna Białostocka, w której zameldowało się 85 osób, zaś najmniej osób wyprowadziło się z gminy Turośń Kościelna – tylko 45.

Dodatnie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wystąpiło w siedmiu gminach BOF. Najwyższe zaobserwowano w gminie Wasilków (436). Ujemne ogólne saldo migracji stwierdzono w trzech gminach BOF, przy czym najniższe zanotowano w mieście Białystok (minus 556).

W przeliczeniu na 1000 ludności najwyższe saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wystąpiło w gminach: Wasilków (24,54), Choroszcz (19,58), Turośń Kościelna (18,56). Najniższe ogólne saldo migracji na 1000 ludności zaobserwowano w gminie Czarna Białostocka (minus 4,62).

Mapa 7. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2020 r.
Map 7. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2020

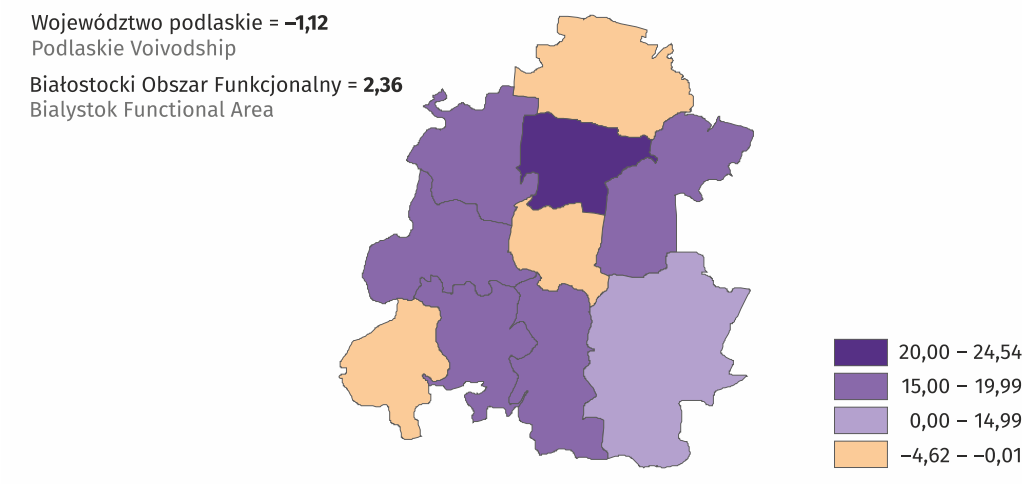

2.4 Prognoza ludności
2.4 Population projection

Według założeń prognozy ludności gmin do roku 2030, opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, liczba ludności Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w ciągu najbliższych dziesięciu lat zwiększy się o 0,8 tys., tj. o 0,2%.

Przyrostem liczby mieszkańców będą charakteryzować się gminy położone w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy województwa, tj.: Juchnowiec Kościelny (o 11,6%), Supraśl (o 8,6%), Turośń Kościelna (o 8,3%), Choroszcz (o 7,0%), Dobrzyniewo Duże (o 5,5%) oraz Wasilków (5,1%). Według prognozy, spadek liczby ludności będzie dotyczył gminy Zabłudów (o 1,2%), miasta Białystok (o 1,3%) oraz gmin Czarna Białostocka (o 2,6%) i Łapy (o 6,3%).

Analizując ludność według ekonomicznych grup wieku, można zauważyć, iż w latach 2020–2030 na terenie BOF prognozowany jest spadek ogólnej liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym odpowiednio o 5,8 tys. (o 7,5%) i 10,5 tys. (o 4,2%). Wzrośnie natomiast liczebność populacji osób w wieku poprodukcyjnym o 17,2 tys. (o 18,9%).

Największy ubytek ludności w wieku przedprodukcyjnym wystąpi w gminach Dobrzyniewo Duże (o 11,3%), Wasilków i Zabłudów (po 10,9%). Wzrost liczby ludności w tej grupie wiekowej jest przewidywany w trzech gminach BOF, w tym najwyższy – w gminach Czarna Białostocka (o 2,3%) oraz Supraśl (o 2,0%).

Największy spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym będzie dotyczył gmin Łapy (o 14,1%) oraz Czarna Białostocka (o 12,2%). Wzrost liczby ludności w tej grupie wieku wystąpi w pięciu gminach BOF, a najwyższy jest prognozowany w gminach Turośń Kościelna (o 6,9%) oraz Juchnowiec Kościelny (o 6,4%).

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrośnie we wszystkich gminach BOF, ale najbardziej w gminach Juchnowiec Kościelny (o 47,3%) oraz Supraśl (o 42,1%).

Rozdział 3. Rynek pracy
Chapter 3. Labour market

3.1 Pracujący
3.1 Employed persons

W końcu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego pracowało 109,6 tys. osób, tj. o 1,0% mniej niż w końcu 2019 r., zaś o 11,8% więcej niż 6 lat wcześniej. Osoby pracujące stanowiły 46,7% ogólnej liczby pracujących w omawianej grupie podmiotów w województwie podlaskim. Udział ten utrzymał się na poziomie zanotowanym przed rokiem, ale wzrósł o 1,1 p. proc. w odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. Największy odsetek pracujących na terenie BOF, oprócz miasta Białystok (80,6%), odnotowano w gminie Choroszcz (4,0%), zaś najmniejszy – w gminie Turośń Kościelna (0,4%). W porównaniu z końcem 2014 r. we wszystkich gminach należących do BOF zaobserwowano wzrost liczby pracujących, przy czym najwyższy stwierdzono w gminie Zabłudów (o 132,6%), zaś najniższy – w gminie Białystok (o 8,3%).

Mapa 8. Pracujący[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 8. Employed persons[a] in 2020 As of 31 December

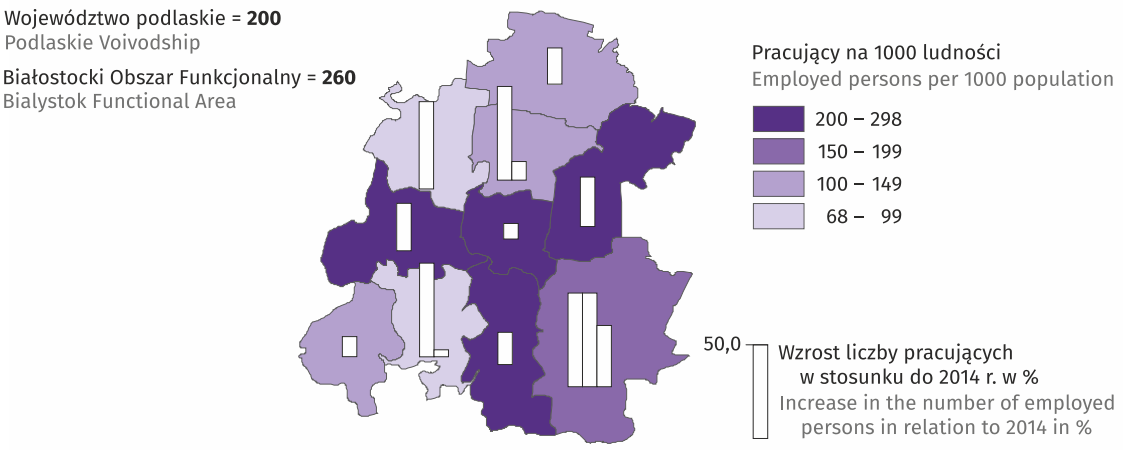

a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a Excluding employees in the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, persons employed on private farms in agriculture, clergy, as well as employed in organisations, foundations and trade unions; excluding economic entities employing up to 9 persons, by actual workplace and kind of activity.

W końcu 2020 r. na obszarze BOF na 1000 ludności przypadało 260 osób pracujących w analizowanej grupie podmiotów, tj. o 60 więcej niż w województwie podlaskim. Na przestrzeni lat 2014–2020 wśród gmin BOF najwyższą wartość analizowanego wskaźnika notowano w mieście Białystok – w końcu 2020 r. wynosiła ona 298 (tj. o 4 mniej niż przed rokiem i o 22 więcej niż 6 lat wcześniej) oraz w gminie Choroszcz – 278 (odpowiednio o 23 mniej i 38 więcej). Najniższy wskaźnik dotyczył gminy Turośń Kościelna, w której liczba pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności w końcu analizowanego roku wynosiła 68, tj. utrzymała się na poziomie sprzed roku, natomiast wzrosła o 21 w porównaniu z zanotowaną w końcu 2014 r.

Analizując liczbę pracujących według rodzajów działalności, w końcu 2020 r. najwyższy wzrost zarówno w ujęciu rocznym, jak i w skali sześciu lat zaobserwowano w grupie sekcji przemysł i budownictwo. Wyniósł on odpowiednio 0,5% i 19,6%.

Wykres 4. Struktura pracujących[a] według grup sekcji w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 4. Structure of employed persons[a] by section groups in 2020 As of 31 December

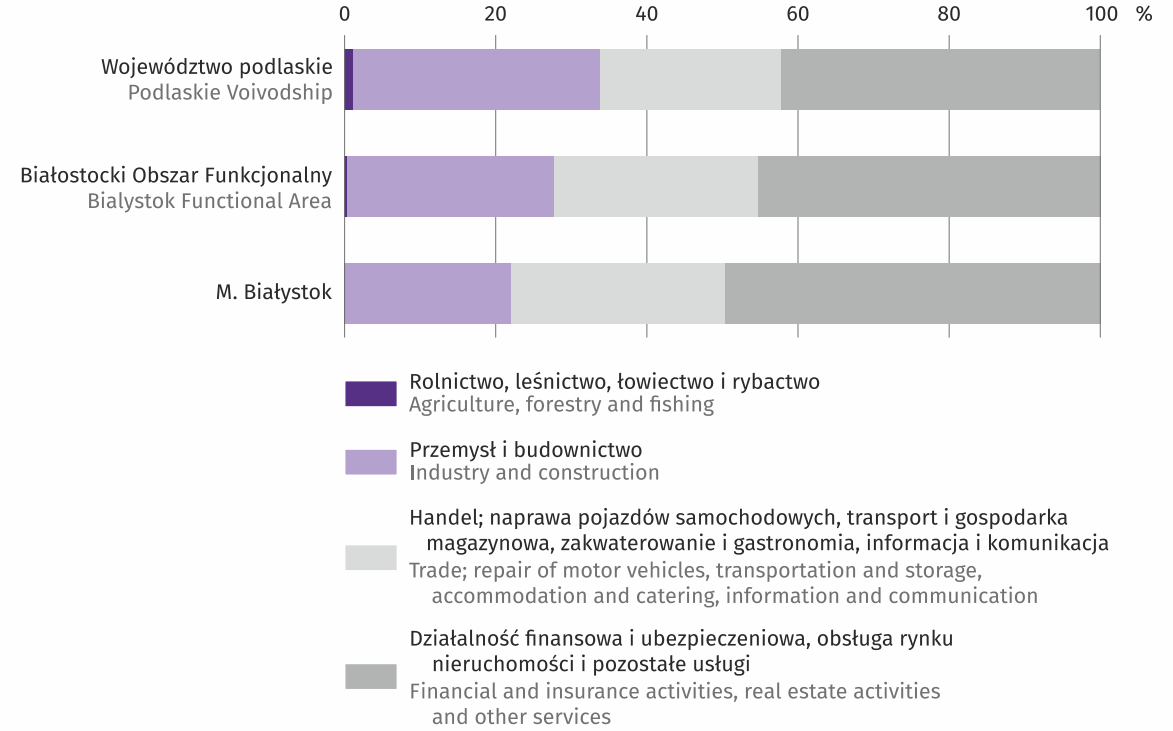

a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a Excluding employees in the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, persons employed on private farms in agriculture, clergy, as well as employed in organisations, foundations and trade unions; excluding economic entities employing up to 9 persons, by actual workplace and kind of activity.

3.2 Bezrobocie rejestrowane
3.2 Registered unemployment

W końcu grudnia 2020 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiła 13,2 tys. i była o 28,4% wyższa od zanotowanej przed rokiem, ale o 37,1% niższa niż w końcu 2014 r. Osoby bezrobotne na terenie BOF stanowiły 34,9% bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w województwie podlaskim. Udział ten zwiększył się zarówno w porównaniu ze stanem w końcu 2019 r. (o 4,0 p. proc.), jak i 2014 r. (o 0,1 p. proc.). W ciągu roku zaobserwowano wzrost liczby bezrobotnych we wszystkich gminach Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, przy czym najwyższy stwierdzono w gminie Zabłudów (o 52,1%).

W końcu 2020 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze BOF wynosił 5,2% i był o 0,1 p. proc. niższy niż w województwie podlaskim. W odniesieniu do stanu w końcu 2019 r. wzrósł o 1,2 p. proc., ale zmniejszył się o 2,7 p. proc. w porównaniu z zanotowanym 6 lat wcześniej. Analizując wartość tego wskaźnika zaobserwowano dość duże zróżnicowanie terytorialne. Rozpiętość między jego najniższą i najwyższą wartością w gminach należących do BOF wynosiła 3,7 p. proc. Najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wystąpił w gminie Łapy (7,8%), zaś najniższy – w gminie Choroszcz (4,1%).

Mapa 9. Bezrobotni zarejestrowani w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 9. Registered unemployed persons in 2020 As of 31 December

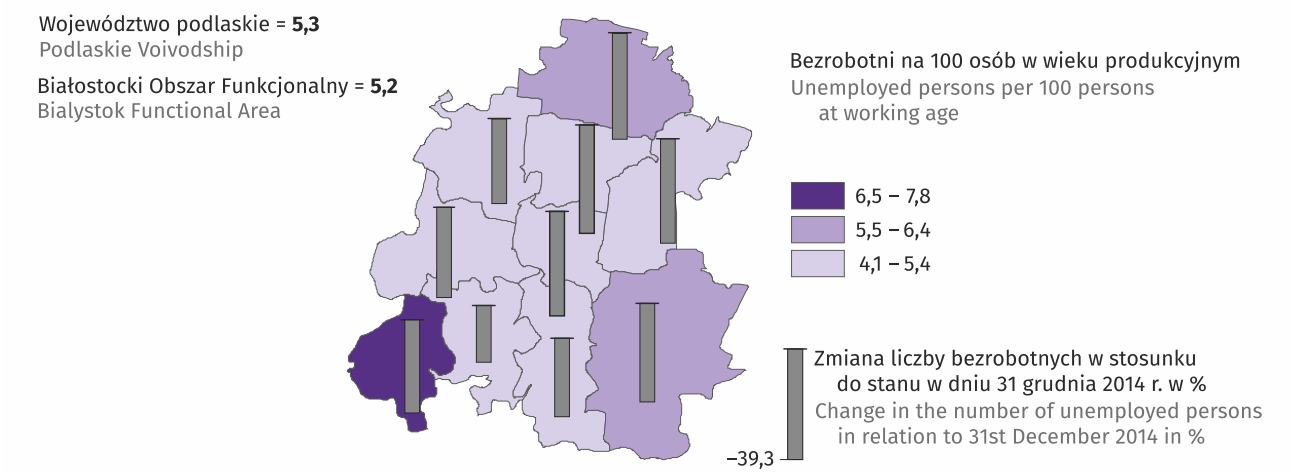

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

W końcu grudnia 2020 r. w gminach BOF, podobnie jak w województwie podlaskim, wśród bezrobotnych przeważali mężczyźni. Stanowili oni 54,3% (w województwie – 53,6%) ogółu osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych był o 2,2 p. proc. wyższy w odniesieniu do stanu w końcu roku poprzedniego, ale nie zmienił się w porównaniu z końcem 2014 r. Mężczyźni przeważali wśród bezrobotnych w większości gmin należących do BOF. Odmienną sytuację zanotowano tylko w gminie Wasilków, gdzie w końcu 2020 r. udział mężczyzn wśród bezrobotnych zarejestrowanych wynosił 46,6%.

W końcu analizowanego roku na obszarze BOF osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 51,9% ogółu bezrobotnych (w Podlaskiem – 54,6%). Ich liczba była o 24,1 p. proc. wyższa w stosunku do stanu sprzed roku, ale o 47,9 p. proc. niższa od zanotowanej w 2014 r. Wśród gmin BOF najwyższy odsetek długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych odnotowano w gminie Łapy (61,0%), a najniższy – w gminie Czarna Białostocka (45,2%). We wszystkich gminach Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zaobserwowano wzrost liczby długotrwale bezrobotnych, przy czym największy odnotowano w gminach: Choroszcz i Wasilków (o 40,5%) oraz Zabłudów (o 36,0%).

Rozdział 4. Mieszkania. Infrastruktura komunalna
Chapter 4. Dwellings. Municipal infrastructure

4.1 Zasoby mieszkaniowe
4.1 Dwelling stocks

Według stanu w końcu 2020 r., na terenie BOF znajdowało się 184,5 tys. **mieszkań**, tj. 39,6% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych województwa podlaskiego. Ich liczba w gminach należących do BOF wzrosła zarówno w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej, jak i w końcu 2014 r. odpowiednio o 2,1% i 11,1%. Wśród gmin BOF najwięcej mieszkań było zlokalizowanych w mieście Białystok (137,1 tys.) oraz w gminach Łapy (7,6 tys.) i Wasilków (7,0 tys.).

W końcu omawianego roku łączna powierzchnia użytkowa mieszkań znajdujących się na terenie BOF wynosiła 12,9 mln m^2 (wzrost w stosunku do stanu w końcu 2019 r. i 2014 r. odpowiednio o 2,5% i 14,3%), a przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkanie – 69,7 m^2, czyli była o 7,6 m^2 mniejsza niż średnio w Podlaskiem. Największą przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania odnotowano na terenie gmin: Supraśl (114,9 m^2), Dobrzyniewo Duże (108,4 m^2) oraz Turośń Kościelna (106,1 m^2), natomiast najmniejszą – na terenie miasta Białystok (61,4 m^2) i w gminie Czarna Białostocka (68,6 m^2).

W latach 2014–2020 notowano z roku na rok nieznaczną poprawę warunków mieszkaniowych na terenie BOF – zmniejszała się przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie, przy równoczesnym wzroście średniej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę.

W końcu 2020 r. w obrębie BOF przeciętnie na 1 mieszkanie przypadało 2,29 osoby, zaś w województwie podlaskim – 2,52 osoby. Najwyższą przeciętną liczbę osób przypadającą na 1 mieszkanie na terenie BOF zanotowano w gminach: Dobrzyniewo Duże (2,92), Łapy (2,86), Choroszcz (2,69) oraz Czarna Białostocka (2,67). Najniższym zaludnieniem mieszkań charakteryzowało miasto Białystok (2,17) oraz gmina Zabłudów (2,19).

W końcu omawianego roku na terenie BOF przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych przypadająca na 1 osobę wynosiła 30,4 m^2 (w województwie podlaskim była nieco większa – 30,7 m^2). Najwyższe wartości tego wskaźnika zanotowano w gminach Supraśl (43,4 m^2) i Turośń Kościelna (39,9 m^2), a najniższe – w gminach Czarna Białostocka (25,7 m^2) i Łapy (27,6 m^2) oraz w mieście Białystok (28,4 m^2).

W końcu 2020 r. zdecydowana większość lokali mieszkalnych w gminach BOF była wyposażona w **instalacje techniczno-sanitarne**, takie jak: wodociąg – 180,9 tys. mieszkań (98,1% ogólnej liczby mieszkań na terenie BOF), ustęp – 177,7 tys. (96,3%), łazienkę – 175,6 tys. (95,2%), centralne ogrzewanie – 168,7 tys. (91,5%) oraz gaz z sieci – 136,9 tys. (74,2%).

Mieszkania wyposażone w **wodociąg** w końcu 2020 r. w gminach należących do BOF stanowiły 41,5% ogółu mieszkań wyposażonych w ten rodzaj instalacji w województwie podlaskim. W porównaniu ze stanem w końcu roku poprzedniego, jak i 2014 ich liczba wzrosła odpowiednio o 2,2% i 11,4%. W końcu analizowanego roku prawie we wszystkich gminach BOF wskaźnik wyposażenia mieszkań w wodociąg kształtował się na poziomie powyżej 90%, przy czym najwyższy wystąpił w mieście Białystok (99,7%). Wyjątek stanowiła gmina Zabłudów, w której wskaźnik ten wynosił 75,1%.

W końcu 2020 r. w obrębie BOF mieszkania wyposażone w **ustęp** i **łazienkę** stanowiły odpowiednio 42,7% i 43,1% ogólnej liczby mieszkań z ww. instalacjami w województwie podlaskim. W porównaniu ze stanem zanotowanym rok oraz 6 lat wcześniej liczba mieszkań wyposażonych w te rodzaje instalacji wzrosła odpowiednio o 2,2%, 11,7% oraz 2,3% i 11,8%. Największy odsetek mieszkań wyposażonych w ustęp oraz w łazienkę odnotowano w mieście Białystok (odpowiednio 98,8% i 98,1%) oraz w gminie Wasilków (odpowiednio 95,5% i 93,4%), a najmniejszy – na terenie gminy Zabłudów (odpowiednio 68,5% i 66,1%).

Mapa 10. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 10. Dwellings by fitting with installations in % of total dwellings in dwelling stocks[a] in 2020 As of 31 December

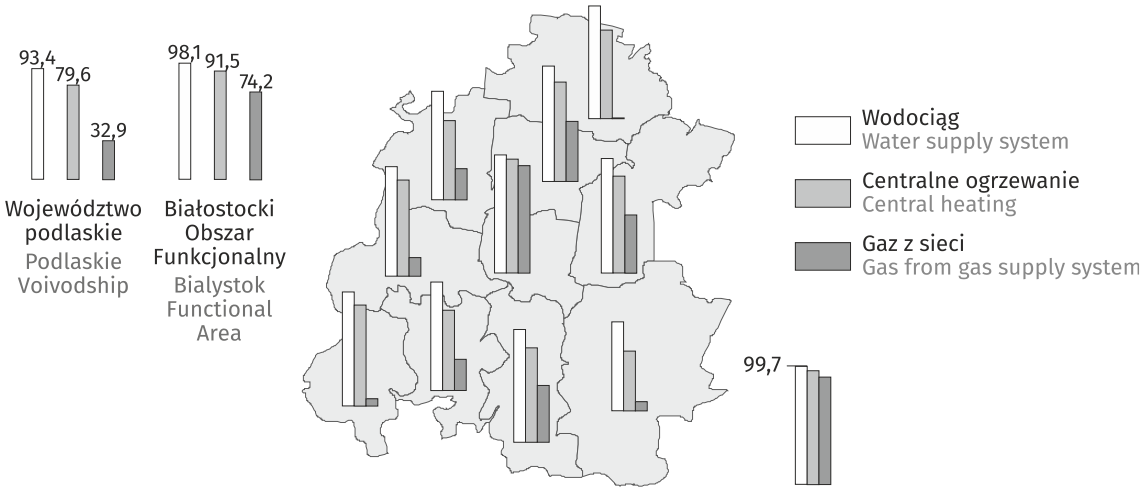

a Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.
a Based on balance of dwelling stocks.

W końcu 2020 r. mieszkania na obszarze BOF wyposażone w **centralne ogrzewanie** stanowiły 45,4% ogółu mieszkań z centralnym ogrzewaniem w Podlaskiem. W stosunku do stanu w końcu roku poprzedniego i 2014 w gminach na terenie BOF zaobserwowano wzrost liczby mieszkań z tą instalacją odpowiednio o 2,4% i 12,5%. W końcu grudnia omawianego roku na terenie BOF najwyższy odsetek mieszkań posiadających centralne ogrzewanie zanotowano w mieście Białystok (96,2% ogółu mieszkań w tym mieście), gminach Łapy (85,3%) oraz Wasilków (84,4%), zaś najniższy – na terenie gmin Zabłudów (50,5%) oraz Turośń Kościelna (67,8%).

W końcu analizowanego roku liczba mieszkań posiadających doprowadzony **gaz z sieci** w gminach należących do BOF stanowiła 89,3% ogółu mieszkań wyposażonych w tę instalację w województwie podlaskim. Zarówno w ujęciu rocznym, jak i w ciągu sześciu lat nastąpił wzrost ich liczby odpowiednio o 3,6% i 12,5%. W końcu 2020 r. największy odsetek mieszkań wyposażonych w gaz z sieci odnotowano na terenie miasta Białystok (90,7% ogółu mieszkań w tym mieście), a najmniejszy – w gminach: Czarna Białostocka (0,1%), Łapy (6,2%) oraz Zabłudów (7,8%).

4.2 Mieszkania oddane do użytkowania
4.2 Dwellings completed

W 2020 r. na terenie gmin należących do BOF oddano do użytkowania 4012 mieszkań, tj. o 444 (o 12,4%) więcej niż w roku poprzednim oraz o 1635 (o 68,8%) więcej niż w 2014 r. Stanowiły one 62,5% ogółu **mieszkań oddanych do użytkowania** w województwie podlaskim w omawianym roku. Analizując efekty budownictwa mieszkaniowego wśród gmin BOF, stwierdzono, że najwięcej mieszkań zrealizowano w mieście Białystok (70,6% ich ogólnej liczby na obszarze BOF) i gminie Choroszcz (5,8%), a najmniej – w gminach Czarna Białostocka i Łapy (po 0,6%).

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w gminach należących do BOF oddano do użytkowania 9,5 mieszkania, czyli więcej niż w Podlaskiem, gdzie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 5,5. Najwyższa intensywność budowy lokali mieszkalnych w analizowanym roku wystąpiła w gminach: Choroszcz (14,8 mieszkania oddanego do użytkowania na 1000 mieszkańców), Supraśl (13,9) oraz Juchnowiec Kościelny (13,2), natomiast najniższa – w gminach Łapy (1,2) i Czarna Białostocka (2,2).

Mapa 11. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.
Map 11. Dwellings completed in 2020

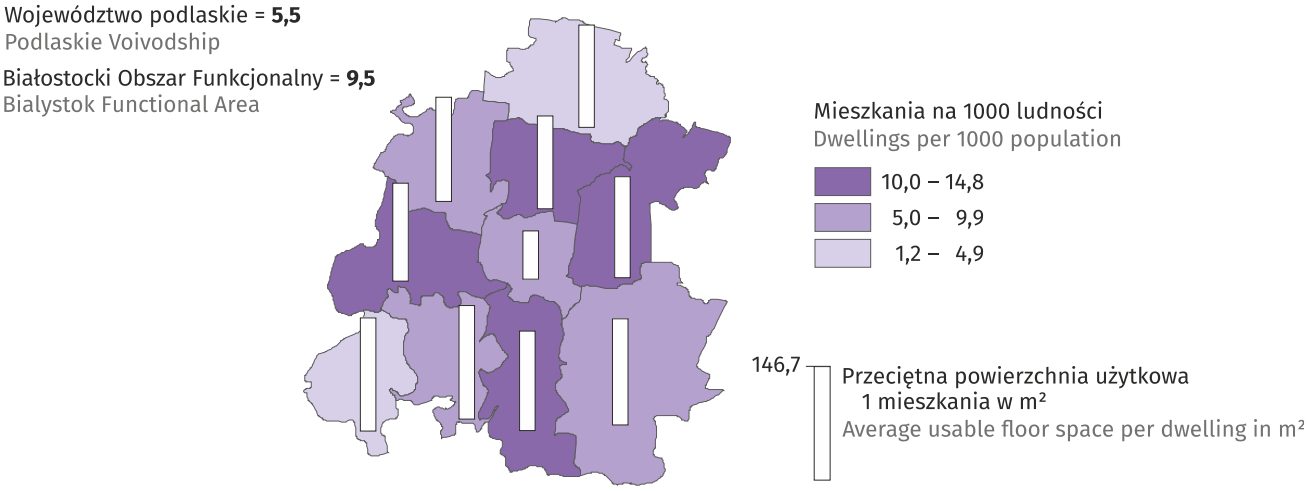

W 2020 r. łączna powierzchnia użytkowa nowo wybudowanych mieszkań na terenie BOF wyniosła 329,2 tys. m², tj. o 9,0% więcej niż w roku poprzednim oraz o 54,6% więcej niż w 2014 r. Stanowiło to 53,1% ogólnej powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do użytkowania w województwie podlaskim.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania na terenie BOF w 2020 r. wyniosła 82,1 m² i zmniejszyła się o 2,6 m² (o 3,0%) w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim i o 7,5 m² (o 8,4%) w porównaniu z 2014 r. Wśród gmin BOF można zauważyć znaczne zróżnicowanie przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przekazanego do eksploatacji. W omawianym roku największą średnią powierzchnię wybudowanych mieszkań zanotowano w gminach: Turośń Kościelna (146,7 m²), Łapy (146,2 m²) oraz Zabłudów (137,2 m²) a mieszkania o najmniejszej przeciętnej powierzchni oddano do użytkowania w mieście Białystok (62,4 m²).

W analizowanym roku na obszarze BOF w **budownictwie indywidualnym** zrealizowano 943 mieszkania, tj. więcej niż w 2019 r. (o 38 mieszkań) i 2014 r. (o 182 mieszkania). Stanowiły one 39,3% ogółu mieszkań przekazanych do eksploatacji na tym terenie. Najwięcej mieszkań inwestorzy indywidualni wybudowali w mieście Białystok (201) oraz w gminach: Supraśl (128), Juchnowiec Kościelny (126) i Choroszcz (120), a najmniej – w gminach Czarna Białostocka (25) i Łapy (26).

Uwzględniając liczbę mieszkańców, stwierdzono, że w 2020 r. na obszarze BOF przeciętnie przypadało 2,2 mieszkania oddanego do użytkowania w budownictwie indywidualnym na 1000 ludności (w województwie podlaskim – 2,0). Wśród gmin BOF w omawianym roku największą intensywnością budownictwa indywidualnego charakteryzowały się gminy: Turośń Kościelna (9,7 mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności), Zabłudów (8,2) oraz Supraśl (8,1), zaś najmniejszą – miasto Białystok (0,7) oraz gminy Łapy (1,2) i Czarna Białostocka (2,2).

Na terenie BOF przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w budownictwie indywidualnym w 2020 r. wyniosła 146,6 m^2. Zmniejszyła się ona o 4,4 m^2 w stosunku do roku poprzedniego oraz o 10,5 m^2 w porównaniu z 2014 r. Największą średnią powierzchnię mieszkań wybudowanych przez inwestorów indywidualnych odnotowano w mieście Białystok (162,1 m^2), natomiast najmniejszą – w gminie Czarna Białostocka (132,2 m^2).

4.3 Infrastruktura komunalna
4.3 Municipal infrastructure

W końcu 2020 r. w gminach należących do BOF z **sieci wodociągowej** korzystało 403,4 tys. osób, tj. 95,6% ogólnej liczby mieszkańców BOF i 37,8% ogółu korzystających z tej sieci na terenie województwa podlaskiego. Wraz z rozwojem infrastruktury wodociągowej w analizowanym okresie wzrosła liczba ludności korzystającej z tej sieci – o 0,3% w ujęciu rocznym i o 2,5% w stosunku do stanu w końcu 2014 r. Spośród gmin należących do BOF najwyższy odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wystąpił na terenie gminy Łapy (99,1%), a w dalszej kolejności w gminie Dobrzyniewo Duże (98,3%) oraz w mieście Białystok (97,6%), natomiast najniższy zanotowano w gminie Zabłudów (59,7%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., na terenie BOF długość sieci wodociągowej wynosiła 1788,3 km, a liczba przyłączy wodociągowych – 51,2 tys. szt. W porównaniu z końcem roku poprzedniego oraz 2014 długość sieci wodociągowej zwiększyła się odpowiednio o 32,6 km (o 1,9%) i 145,9 km (o 8,9%), przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków odpowiednio o 1,4 tys. szt. (o 2,8%) i 5,9 tys. szt. (o 13,0%). Długość sieci wodociągowej zlokalizowanej na terenie BOF w końcu 2020 r. stanowiła 12,8% długości sieci wodociągowej na obszarze całego województwa podlaskiego, a liczba przyłączy – 25,1% ich ogólnej liczby w województwie.

Mapa 12. Sieć wodociągowa w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 12. Water supply network in 2020 As of 31 December

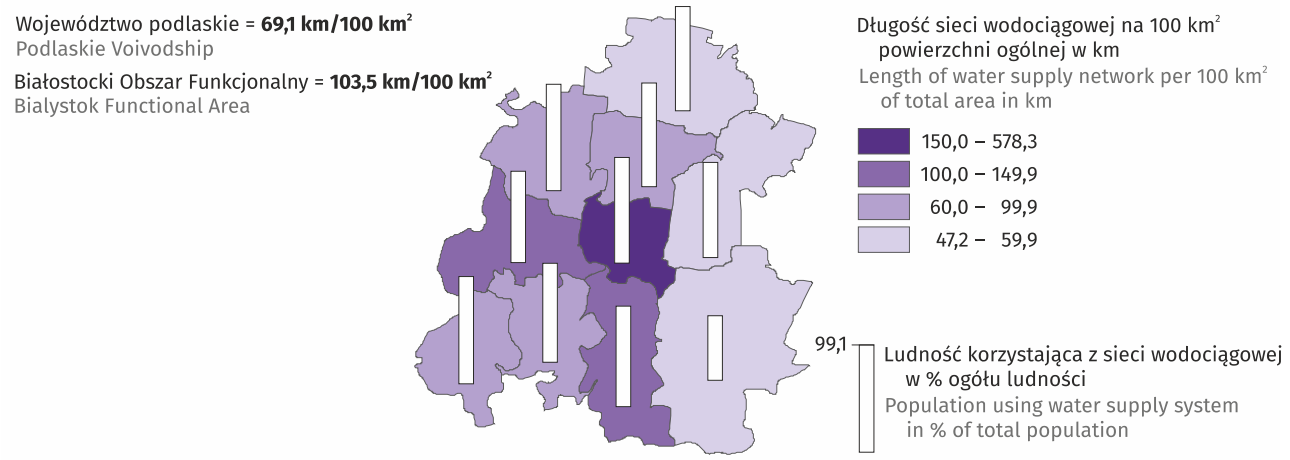

W końcu 2020 r. aż 33,0% długości sieci wodociągowej oraz 43,5% przyłączy do budynków w BOF zlokalizowanych było na terenie miasta Białystok. Najkrótszą sieć wodociągową odnotowano w gminie Wasilków (77,4 km), natomiast najmniejszą liczbą przyłączy charakteryzowała się gmina Czarna Białostocka (1,9 tys. szt.).

W końcu analizowanego roku na obszarze BOF gęstość sieci wodociągowej wynosiła 103,5 km/100 km^2 i była większa niż w województwie podlaskim o 34,4 km/100 km^2. W relacji do stanu sprzed roku i z końca 2014 r. nastąpił wzrost zagęszczenia sieci wodociągowej odpowiednio o 1,9 km/100 km^2 i 8,4 km/100 km^2.

W 2020 r. na terenie BOF **zużycie wody z wodociągów** na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosło 33,2 m^3 i było niższe o 2,8 m^3 niż w województwie podlaskim. W porównaniu z 2019 r. zużycie wody w gospodarstwach domowych w gminach należących do BOF w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyło się o 0,6 m^3, a w odniesieniu do 2014 r. – o 2,5 m^3. W omawianym roku największe zużycie wody na 1 mieszkańca odnotowano na terenie gmin: Dobrzyniewo Duże (36,6 m^3), Juchnowiec Kościelny (36,5 m^3) oraz Turośń Kościelna (35,6 m^3), a najmniejsze – w gminach Zabłudów (22,7 m^3) i Czarna Białostocka (23,0 m^3).

W końcu 2020 r. na terenie BOF z **sieci kanalizacyjnej** korzystało 370,8 tys. osób, tj. 87,8% ogółu ludności BOF i 48,5% ludności korzystającej z tej sieci w województwie podlaskim. Wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej na obszarze BOF zwiększyła się liczba korzystającej z niej ludności – o 0,4% w ujęciu rocznym i o 3,7% w porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. Najwięcej korzystających z sieci kanalizacyjnej mieszkało w mieście Białystok (96,4% ogółu mieszkańców tego miasta) oraz w gminie Wasilków (86,7%), a najmniej – w gminach Zabłudów (24,5%) i Turośń Kościelna (33,0%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., sieć kanalizacyjna w gminach należących do BOF osiągnęła długość 1244,7 km, przy liczbie przyłączy do budynków wynoszącej 41,0 tys. szt. W porównaniu z końcem roku poprzedniego oraz 2014 długość sieci kanalizacyjnej zwiększyła się odpowiednio o 36,5 km (o 3,0%) i 182,7 km (o 17,2%), przy równoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków odpowiednio o 1,5 tys. szt. (o 3,8%) i 7,8 tys. szt. (o 23,5%). W końcu omawianego roku długość sieci kanalizacyjnej na terenie BOF stanowiła 33,0% ogólnej długości sieci kanalizacyjnej w województwie podlaskim, a liczba przyłączy – 41,0% ich ogólnej liczby.

Mapa 13. Sieć kanalizacyjna w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 13. Sewage network in 2020
As of 31 December

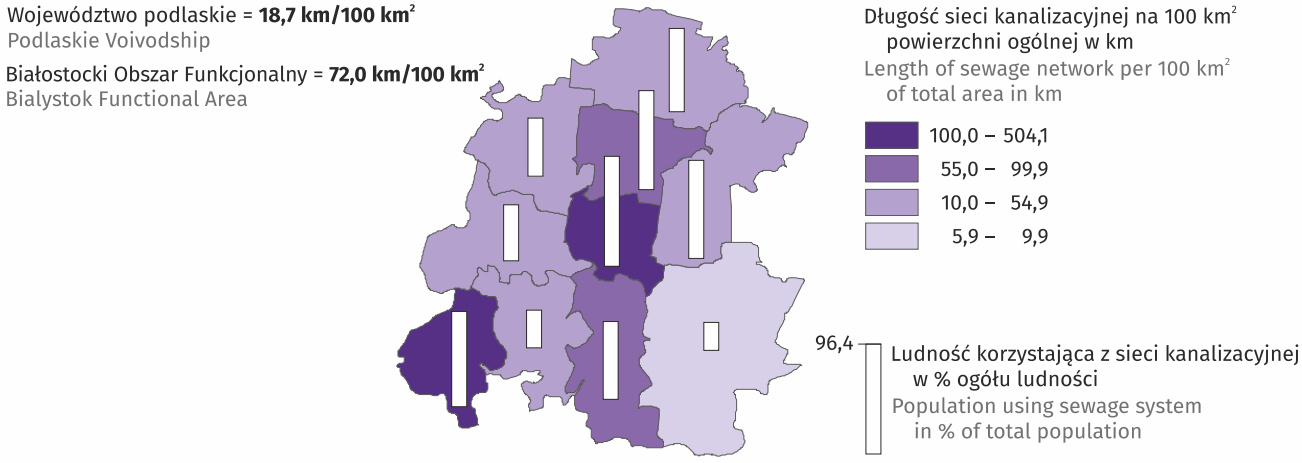

W końcu grudnia 2020 r. najdłuższa sieć kanalizacyjna usytuowana była na terenie miasta Białystok – 514,8 km (21,3 tys. szt. przyłączy) oraz w gminie Juchnowiec Kościelny – 138,5 km (2,8 tys. szt. przyłączy), najkrótsza zaś na terenie gminy Zabłudów – 20,0 km (0,6 tys. szt. przyłączy).

W końcu analizowanego roku w gminach BOF gęstość sieci kanalizacyjnej ukształtowała się na poziomie 72,0 km/100 km^2, tj. o 53,4 km/100 km^2 wyższym niż w Podlaskiem. Uległa ona zwiększeniu zarówno w ujęciu rocznym – o 2,1 km/100 km^2, jak i w porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. – o 10,6 km/100 km^2. Największe zagęszczenie sieci kanalizacyjnej, oprócz miasta Białystok (504,1 km/100 km^2), odnotowano w gminach Łapy (102,2 km/100 km^2) oraz Juchnowiec Kościelny (80,6 km/100 km^2), natomiast najmniejsze – w gminach Zabłudów (5,9 km/100 km^2) i Czarna Białostocka (27,7 km/100 km^2).

Ilość **ścieków** odprowadzonych siecią kanalizacyjną z gospodarstw domowych na obszarze BOF w 2020 r. wyniosła 16,3 hm^3. Stanowiły one 48,6% ogółu takich ścieków w województwie podlaskim. Ich ilość wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,1% oraz w odniesieniu do roku 2014 o 4,5%. Najwięcej ścieków odprowadzono siecią kanalizacyjną na terenie miasta Białystok (12,8 hm^3), najmniej zaś w gminach, gdzie liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej była niewielka, czyli z gospodarstw domowych gmin Turośń Kościelna i Zabłudów (po 0,1 hm^3).

W przypadku obszarów niewystarczająco rozwiniętych pod względem infrastruktury kanalizacyjnej część mieszkańców korzysta z przydomowych systemów odprowadzania ścieków. Należą do nich zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków. W gminach BOF, według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., funkcjonowało 12,9 tys. takich urządzeń (w województwie podlaskim – 93,9 tys.), z czego 89,5% stanowiły zbiorniki bezodpływowe. W końcu 2020 r., w porównaniu z sytuacją sprzed roku liczba zbiorników bezodpływowych spadła o 0,9%, natomiast w stosunku stanu w końcu grudnia 2014 r. wzrosła o 2,7%. Najwięcej zbiorników znajdowało się na terenie gmin Zabłudów – 2890 szt. i Choroszcz – 2396 szt., najmniej zaś w gminach Łapy – 84 szt. i Czarna Białostocka – 388 szt. W przypadku przydomowych oczyszczalni ścieków obserwowany jest systematyczny wzrost ich liczby – z 653 szt. w końcu 2014 r. do 1352 szt. w końcu 2020 r. Przydomowe oczyszczalnie ścieków znajdujące się na obszarze BOF stanowiły 7,7% ogólnej liczby przydomowych oczyszczalni ścieków w województwie podlaskim. Największa ich liczba w końcu analizowanego roku wystąpiła w gminach: Dobrzyniewo Duże (302 szt.), Choroszcz (259 szt.) oraz Juchnowiec Kościelny (227 szt.).

W końcu grudnia 2020 r. na terenie BOF z gazu sieciowego korzystało 306,6 tys. osób, tj. 72,6% ogółu ludności BOF i 87,4% ogółu ludności korzystającej z **sieci gazowej** w Podlaskiem. Liczba ludności korzystającej z ww. sieci wzrosła w porównaniu z zanotowaną rok wcześniej o 5,8 tys. osób (o 1,9%) oraz 6 lat wcześniej – o 11,6 tys. osób (o 3,9%). W końcu 2020 r. odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej na terenie BOF był znacznie wyższy (o 42,7 p. proc.) niż w województwie podlaskim. Wśród gmin BOF wskaźnik ten był najwyższy w mieście Białystok (90,9%) oraz w gminie Juchnowiec Kościelny (61,0%), zaś najniższy w gminach Czarna Białostocka (0,1%) i Łapy (8,1%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., długość sieci gazowej ogółem (rozdzielczej i przesyłowej) na terenie BOF wynosiła 1197,8 km i stanowiła 59,8% ogólnej długości sieci gazowej w województwie podlaskim, z czego 1077,8 km przypadało na sieć rozdzielczą. Zarówno w ujęciu rocznym, jak i w stosunku do stanu w końcu 2014 r. odnotowano wzrost długości sieci rozdzielczej odpowiednio o 61,9 km (o 6,1%) i 273,5 km (o 34,0%). W końcu analizowanego roku liczba przyłączy do budynków w gminach BOF wynosiła 28,1 tys. szt., stanowiąc 75,2% ich ogólnej liczby w województwie podlaskim. Podobnie jak długość sieci gazowej, liczba przyłączy wzrosła w relacji do zanotowanej rok wcześniej oraz przed sześcioma laty odpowiednio o 2,0 tys. szt. (o 7,5%) i 7,6 tys. szt. (o 36,7%). Najdłuższa sieć gazowa rozdzielcza znajdowała się w mieście Białystok (602,7 km oraz 18,3 tys. szt. przyłączy), zaś najkrótsza – w gminie Czarna Białostocka (0,7 km i 6 przyłączy). Na terenie BOF znaczny przyrost długości sieci gazowej rozdzielczej w relacji do stanu w końcu 2019 r. i 2014 r. zaobserwowano w gminach Choroszcz (odpowiednio o 16,6% i ponad 4-krotny) oraz Zabłudów (odpowiednio o 23,2% i ponad 2-krotny).

W końcu 2020 r. w gminach BOF **gęstość sieci gazowej** rozdzielczej wynosiła 62,4 km/100 km^2 i była znacznie większa niż w Podlaskiem, gdzie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 7,8 km/100 km^2. W porównaniu ze

stanem w końcu 2019 r. i 2014 r. odnotowano wzrost zagęszczenia sieci gazowej rozdzielczej odpowiednio o 3,6 km/100 km² i 15,8 km/100 km². W mieście Białystok wskaźnik gęstości ww. sieci był najwyższy spośród gmin BOF (590,1 km/100 km²), zaś w gminie Czarna Białostocka jego wartość była najniższa (0,3 km/100 km²).

Mapa 14. Sieć gazowa w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 14. Gas supply network in 2020 As of 31 December

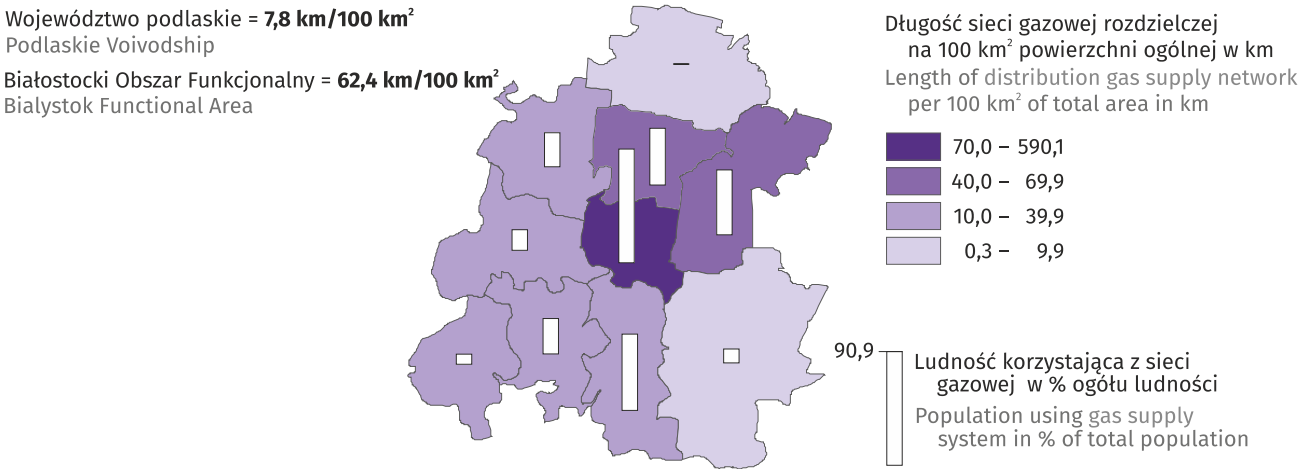

W 2020 r. w gminach BOF **zużycie gazu z sieci** w gospodarstwach domowych wyniosło 594,9 GWh i stanowiło 81,1% jego ogólnego zużycia w województwie podlaskim. W porównaniu z rokiem poprzednim i 2014 było ono wyższe odpowiednio o 13,2% i 38,8%. W 2020 r. zużycie gazu na 1 mieszkańca w gminach należących do BOF wyniosło 1409,6 kWh i było wyższe o 158,5 kWh (o 12,7%) niż w 2019 r. i o 372,3 kWh (o 35,9%) niż w 2014 r. W omawianym roku zużycie gazu przypadające na 1 mieszkańca BOF było o 786,2 kWh wyższe niż w województwie podlaskim. Na terenie BOF największe zużycie gazu na 1 mieszkańca odnotowano w gminach Supraśl (2750,7 kWh) i Wasilków (2305,6 kWh), a najmniejsze – w gminach Zabłudów (346,4 kWh) oraz Łapy (439,4 kWh).

Rozdział 5. Edukacja i wychowanie
Chapter 5. Education

We wrześniu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego działało 115 **szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży**, tj. o 1 więcej niż rok wcześniej i o 24 więcej niż 6 lat wcześniej. W roku szkolnym 2020/21 w szkołach podstawowych uczyło się 34,1 tys. dzieci i młodzieży, tj. o 2,5% więcej niż w poprzednim roku szkolnym i o 44,7% więcej niż przed sześcioma laty. Duży wzrost liczby uczniów w stosunku do roku szkolnego 2014/15 wynika głównie z wprowadzenia reformy edukacji, która całkowicie zlikwidowała gimnazja i wprowadziła 8-letnią szkołę podstawową. Uczniowie szkół podstawowych w BOF stanowili 38,4% wszystkich uczniów tego typu szkół w województwie podlaskim.

W omawianym roku szkolnym na jedną szkołę podstawową przypadało 296 uczniów, zaś przed rokiem wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 292, a w roku szkolnym 2014/15 wyniósł 259. W województwie podlaskim we wrześniu 2020 r. na jedną szkołę podstawową przypadało 210 uczniów.

W czerwcu 2020 r. naukę w szkołach podstawowych na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego ukończyło 3,4 tys. uczniów, tj. o 2,4% mniej niż w poprzednim roku szkolnym i o 0,5% mniej niż 6 lat wcześniej.

We wrześniu 2020 r. najwięcej szkół podstawowych w BOF funkcjonowało na terenie miasta Białystok, gdzie w 77 placówkach tego typu naukę pobierało 25,5 tys. uczniów.

Wykres 5. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży i szkół policealnych w roku szkolnym 2020/21
Stan na początku roku szkolnego

Chart 5. Structure of students of post-primary schools for youth and post-secondary schools in the 2020/21 school year
As of the beginning of the school year

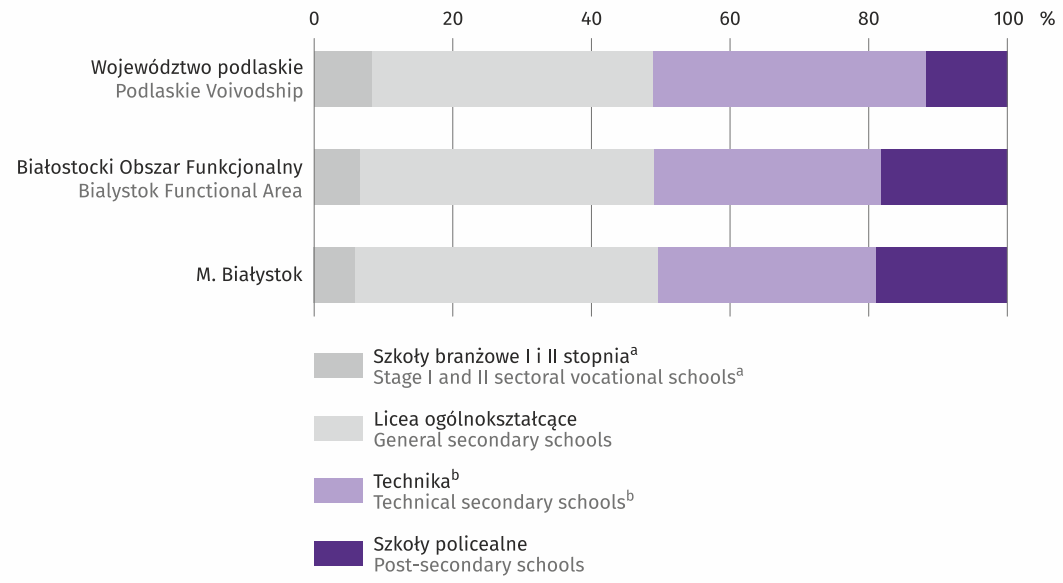

a, b Łącznie z: a – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.
a, b Including: a – special job-training schools, b – general art schools leading to professional certification.

We wrześniu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego działało 66 **ponadpodstawowych szkół dla młodzieży**, w których kształciło się łącznie 19,7 tys. uczniów. W porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym przybyło 5 placówek, a w odniesieniu do roku szkolnego 2014/15 – 10 placówek, natomiast liczba uczniów zmniejszyła się o 0,4% w ujęciu rocznym, zaś zwiększyła się o 23,2% w stosunku do zanotowanej 6 lat wcześniej. W roku szkolnym 2020/21 wśród szkół ponadpodstawowych najwięcej uczniów skupiały licea ogólnokształcące, do których uczęszczało 10,3 tys. młodzieży. Dużą grupę, liczącą 7,8 tys. osób, tworzyli także uczniowie techników i ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe. W branżowych szkołach I i II stopnia uczyło się 1,5 tys. młodzieży. Uczniowie szkół ponadpodstawowych BOF stanowili 43,6% ogółu uczniów na tym etapie kształcenia w województwie podlaskim.

W czerwcu 2020 r. naukę we wszystkich typach szkół ponadpodstawowych dla młodzieży na terenie BOF zakończyło 3,8 tys. uczniów, tj. o 4,4% mniej niż rok wcześniej i o 18,1% mniej niż w 2014 r.

W roku szkolnym 2020/21 najwięcej szkół ponadpodstawowych w BOF działało na terenie miasta Białystok. Do 60 szkół tego typu uczęszczało 18,9 tys. uczniów.

Dopełnienie edukacji na poziomie średnim zawodowym stanowią **szkoły policealne**. W końcu września 2020 r. na terenie gmin BOF działalność oświatową prowadziły 23 placówki tego typu. Kształciły one łącznie 4,3 tys. osób, tj. o 10,1% mniej niż rok wcześniej i o 38,7% mniej niż na początku roku szkolnego 2014/15.

W czerwcu 2020 r. naukę w szkołach policealnych zakończyło 1,2 tys. osób, tj. mniej niż przed rokiem i 6 lat wcześniej odpowiednio o 10,2% oraz 52,9%.

Wśród **języków obcych nauczanych obowiązkowo lub dodatkowo w szkołach dla dzieci i młodzieży** zdecydowanie dominuje język angielski. W analizowanym roku szkolnym w szkołach podstawowych na terenie gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego 98,2% uczniów uczyło się języka angielskiego, 18,2% – języka niemieckiego, a 13,8% – języka rosyjskiego. W szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży oraz policealnych popularność języków obcych kształtowała się podobnie jak w szkołach podstawowych. Najczęściej wykładanym był język angielski, którego uczyło się 92,8% uczniów szkół tego typu, niemiecki – 46,9% oraz rosyjski – 26,1%.

W roku akademickim 2020/21 funkcjonowało 8 **uczelni** mających siedzibę na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego oraz 3 filie uczelni z innych województw (Uniwersytetu Muzycznego im Fryderyka Chopina w Warszawie, Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie, Wyższej Szkoły Kadr Menedżerskich w Koninie).

W końcu grudnia 2020 r. w tych szkołach kształciło się 24,2 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 0,1% więcej niż przed rokiem ale o 25,8% mniej niż 6 lat wcześniej. Przeważającą grupę tworzyli studenci studiów stacjonarnych, których udział w ogólnej liczbie studentów wynosił 73,9%. Studenci uczelni z terenu BOF stanowili 85,2% ogółu studentów kształcących się w województwie podlaskim.

W ciągu całego 2020 r. dyplom ukończenia studiów uzyskało 6,5 tys. osób (łącznie z cudzoziemcami). W porównaniu z poprzednim rokiem akademickim liczba absolwentów zmniejszyła się o 5,3%, a w odniesieniu do roku akademickiego 2013/14 – o 36,2%. Z ogólnej liczby absolwentów 71,8% otrzymało dyplom ukończenia studiów stacjonarnych. Absolwenci uczelni z terenu BOF stanowili 82,4% ogółu absolwentów kończących studia w województwie podlaskim w analizowanym roku akademickim.

Na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w końcu września 2020 r. działało 214 **placówek wychowania przedszkolnego**. Ich liczba nie zmieniła się w ujęciu rocznym, ale wzrosła o 23 placówki w porównaniu z zanotowaną 6 lat wcześniej. Wśród omawianych placówek było 156 przedszkoli, 11 punktów przedszkolnych oraz 47 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Stanowiły one 32,3% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego w województwie podlaskim.

Wychowaniem przedszkolnym w gminach BOF w roku szkolnym 2020/21 objęto 18,0 tys. dzieci, tj. więcej niż w latach szkolnych 2019/20 i 2014/15 odpowiednio o 4,5% i 28,0%. Do placówek zlokalizowanych na tym obszarze uczęszczało 43,0% ogółu dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie podlaskim.

Wykres 6. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat
Stan na początku roku szkolnego
Chart 6. Children in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6
As of the beginning of the school year

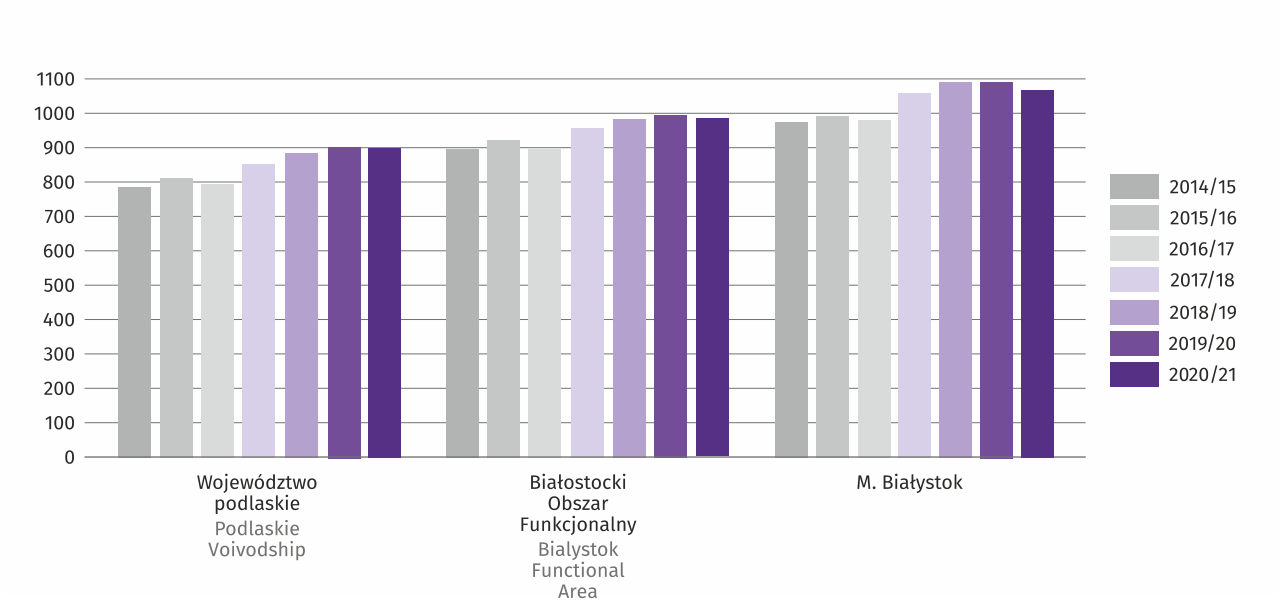

W analizowanym roku szkolnym udział dzieci w wieku 3–6 lat uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego na terenie BOF w ogólnej liczbie mieszkańców gmin BOF w tym wieku wynosił 98,3% (w województwie podlaskim – 89,9%). Najwyższy wskaźnik, na poziomie 106,9%, odnotowano w Białymstoku, co wynika z faktu dowożenia dzieci z gmin sąsiadujących do placówek zlokalizowanych w tym mieście. W pozostałych gminach BOF odsetek ten nie przekroczył 100,0%, a najniższy odnotowano w gminach Choroszcz (60,5%) i Zabłudów (64,9%).

Rozdział 6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
Chapter 6. Health care and social welfare

6.1 Ochrona zdrowia
6.1 Health care

W końcu 2020 r. w ramach **ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego działały 342 przychodnie, tj. 47,0 % wszystkich placówek tego typu funkcjonujących w województwie podlaskim. W porównaniu z sytuacją sprzed roku i w odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. w gminach BOF odnotowano spadek ich liczby odpowiednio o 3,4% i 2,8%. Najwięcej przychodni zlokalizowanych było w mieście Białystok (288), tj. 84,2% ogółu takich placówek działających na terenie BOF.

Świadczeń zdrowotnych udzielano również w ramach praktyk lekarskich. Ich liczba w końcu 2020 r. wynosiła 22 (w mieście Białystok – 14) i w odniesieniu do zanotowanej rok wcześniej zmniejszyła się o 8,3%, a w porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. – o 45,0%. Na podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w obrębie BOF przypadało 1160 osób, tj. o 181 osób mniej niż w województwie podlaskim.

W zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w przychodniach i w ramach praktyk lekarskich) w ciągu 2020 r. na terenie BOF udzielono łącznie 4,0 mln porad lekarskich i stomatologicznych (w województwie podlaskim – 8,4 mln), tj. mniej niż w 2019 r. i 2014 r. odpowiednio o 14,6% i 12,8%. Spośród gmin należących do BOF najwięcej (86,7% ogółu) porad udzieliły placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej znajdujące się w mieście Białystok, a najmniej (0,2%) – w gminie Turośń Kościelna.

Mapa 15. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Map 15. Out-patients health care in 2020 As of 31 December

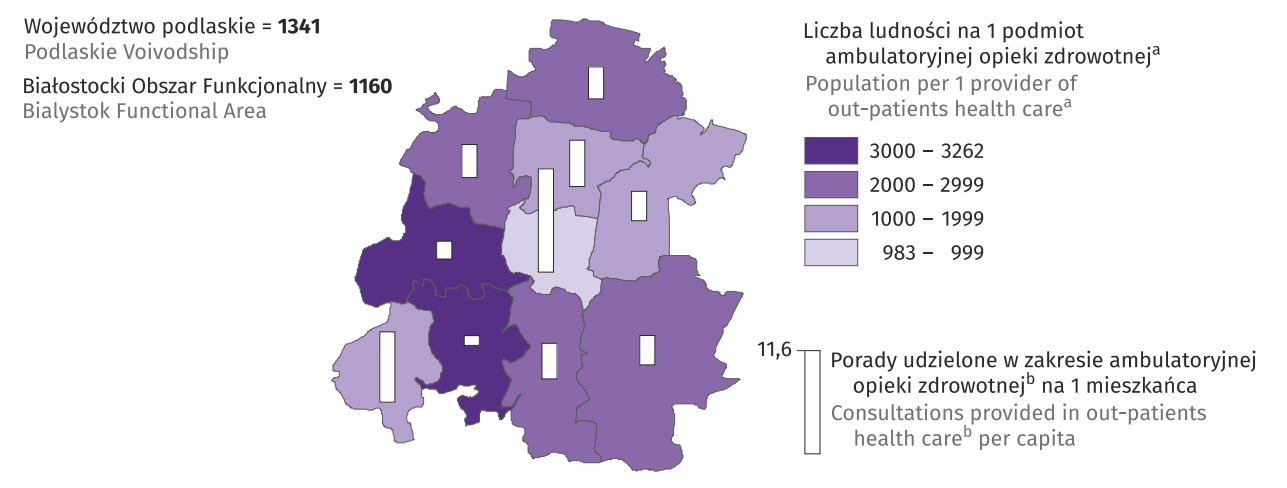

a Przychodnie łącznie z praktykami lekarskimi. b. W ciągu roku; łącznie z poradami opłacanymi przez pacjentów (środki niepubliczne); bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.
a Out-patients with medical practices. b During the year; including consultations paid by patients (non-public funds); excluding consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals.

Na terenie BOF w końcu 2020 r. sprzedażą leków i środków medycznych zajmowało się 148 **aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych**, które stanowiły 35,4% ogólnej liczby tych placówek w Podlaskiem. Ich liczba zmniejszyła się zarówno w skali roku, jak i w porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. odpowiednio o 6,3% i 4,5%. W mieście Białystok zlokalizowanych było 79,1% ogółu aptek i punktów aptecznych działających na terenie gmin BOF.

Na 1 aptekę i punkt apteczny w obrębie BOF w końcu 2020 r. przypadały 2852 osoby, tj. o 45 osób więcej niż w województwie podlaskim. Najwięcej ludności na 1 aptekę i punkt apteczny w BOF przypadało w gminie Zabłudów (9386), a najmniej – w gminie Łapy (2165).

Mapa 16. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną i punkt apteczny w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Population per 1 public pharmacy and pharmaceutical outlet in 2020 As of 31 December

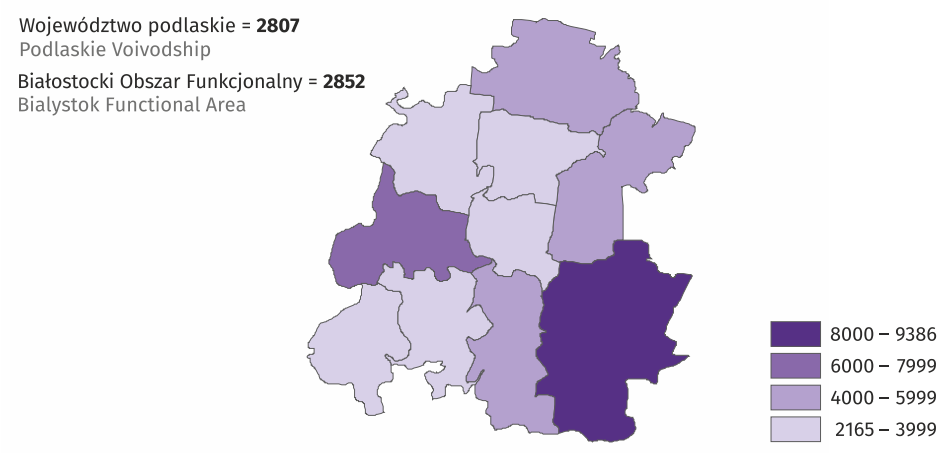

W końcu grudnia 2020 r. na terenie BOF działało 71 **placówek opieki nad dzieckiem do 3 lat**, co stanowiło ponad połowę (58,2%) wszystkich takich placówek funkcjonujących w województwie podlaskim. Liczba żłobków i klubów dziecięcych na terenie BOF wzrosła o 12,7% w ujęciu rocznym i ponad 2-krotnie w okresie sześciu lat (o 144,8%). Najwięcej tych placówek znajdowało się w mieście Białystok (52), tj. 73,2% ogółu prowadzących działalność tego typu na terenie BOF, natomiast w gminie Turośń Kościelna nie odnotowano żłobków i klubów dziecięcych.

Według stanu w końcu 2020 r., placówki opieki nad dzieckiem do lat 3 zlokalizowane na terenie BOF dysponowały łącznie 3,0 tys. miejsc, tj. więcej niż rok i 6 lat wcześniej odpowiednio o 3,0% i 119,5%. W ciągu analizowanego roku przebywało w nich 4,3 tys. dzieci, tj. o 1,1% mniej niż w 2019 r., ale o 107,7% więcej niż w 2014 r. Najwięcej dzieci w wieku do 3 lat miało zapewnioną opiekę w żłobkach i klubach dziecięcych w mieście Białystok oraz w gminie Wasilków. W przeliczeniu na 1000 dzieci w wieku do 3 lat najlepsza sytuacja wystąpiła w mieście Białystok (gdzie wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 198) oraz w gminie Supraśl (168).

Wykres 7. Miejsca w żłobkach[a] i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat Stan w dniu 31 grudnia

Chart 7. Places in nurseries[a] and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 As of 31 December

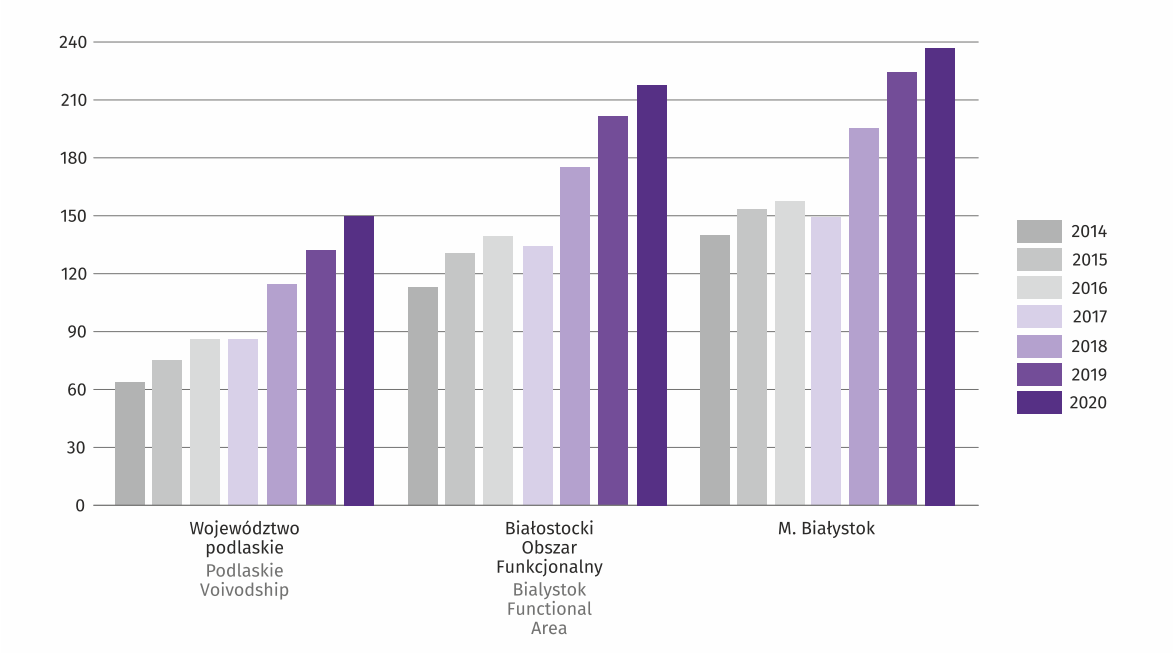

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi. W 2019 r. i w 2020 r. w województwie podlaskim nie było oddziałów żłobkowych.
a Including nursery wards. In 2019 and 2020 there were not nursery wards in Podlaskie Voivodship.

6.2 Pomoc społeczna
6.2 Social welfare

W końcu 2020 r. na terenie BOF działalność prowadziło 19 placówek **stacjonarnej pomocy społecznej** (łącznie z 1 filią w Zabłudowie), w tym 11 w mieście Białystok. Stanowiły one 32,8% ogółu instytucji świadczących usługi w ramach systemu pomocy społecznej w województwie podlaskim. Ich liczba nie zmieniła się w odniesieniu do stanu sprzed roku, ale wzrosła o 18,8% w porównaniu z zanotowaną w końcu 2014 r.

Stacjonarne zakłady pomocy społecznej na obszarze BOF, według stanu w końcu grudnia 2020 r., dysponowały 1,6 tys. miejsc (w województwie podlaskim – 3,5 tys. miejsc). Ich liczba zmniejszyła się o 0,4% w ujęciu rocznym, ale wzrosła o 0,6% w ciągu sześciu lat. Wśród gmin BOF najwięcej miejsc w takich placówkach, oprócz miasta Białystok (797), posiadała gmina Choroszcz (286).

W końcu 2020 r. w domach i zakładach pomocy społecznej przebywało 1,4 tys. mieszkańców (w województwie podlaskim – 3,1 tys.), tj. mniej w odniesieniu do stanu sprzed roku i sześciu lat odpowiednio o 4,6% i 3,8%. Wśród mieszkańców były również osoby bezdomne, które odnotowano wyłącznie w mieście Białystok. Stanowiły one 13,4% ogółu mieszkańców placówek tego typu na terenie BOF.

W 2020 r. ze **świadczeń środowiskowej pomocy społecznej** na obszarze BOF skorzystało 15,0 tys. osób (w województwie podlaskim – 64,3 tys.), tj. 3,5% ogólnej liczby ludności zamieszkałej na tym terenie. Oznacza to, że w odniesieniu do roku poprzedniego i 2014 liczba korzystających zmniejszyła się odpowiednio o 8,6% i 47,0%. W analizowanym roku wśród gmin BOF największy udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem odnotowano w gminach Łapy (9,2%) i Turośń Kościelna (6,5%), a najmniejszy – w gminach Choroszcz i Supraśl (po 2,2%).

Mapa 17. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2020 r.
Map 17. Persons benefiting from social assistance at domicile in % of total population in 2020

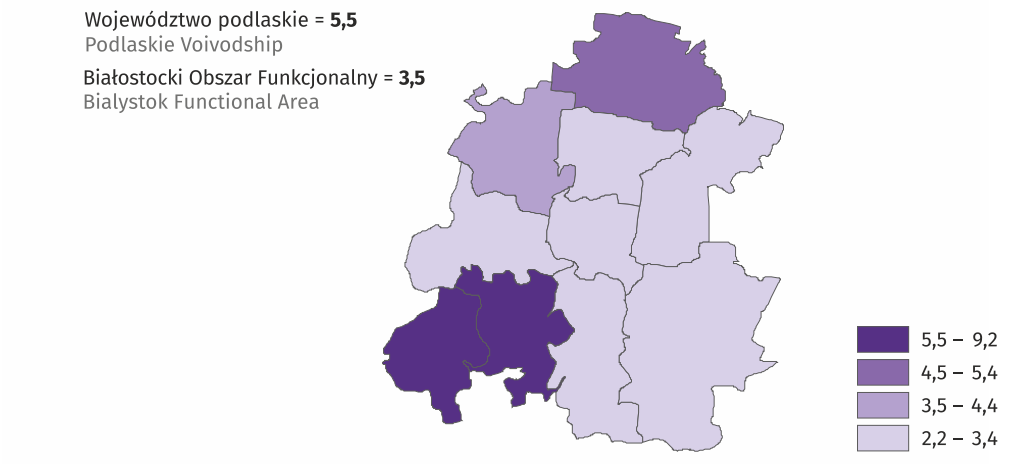

6.3 Świadczenia rodzinne
6.3 Family benefits

Świadczenia rodzinne mają na celu finansowe wsparcie rodziny, jeśli na jej utrzymaniu pozostaje dziecko (dzieci) lub osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy. Na terenie BOF w 2020 r. na ten cel wydatkowano 98,9 mln zł (w Podlaskiem – 333,5 mln zł). Kwota ta uległa zwiększeniu zarówno w odniesieniu do zanotowanej w 2019 r., jak i 2014 r. odpowiednio o 3,4% i 80,0%.

Wśród świadczeń rodzinnych dominującą pozycję stanowiły zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami), na które w analizowanym roku przeznaczono 31,3 mln zł, tj. o 15,0% mniej niż w 2019 r., ale o 5,6% więcej w porównaniu z 2014 r. Stanowiły one 23,7% ogółu tego rodzaju zasiłków wypłaconych w województwie podlaskim.

W 2020 r. na terenie BOF zasiłki rodzinne na dzieci otrzymywało 7,5 tys. rodzin (w województwie podlaskim – 30,6 tys.), czyli o 22,7% mniej niż rok wcześniej i o 16,8% mniej niż w 2014 r. Liczba dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny ukształtowała się na poziomie 15,4 tys., w tym 94,3% stanowiły dzieci w wieku do 17 roku życia.

Rozdział 7. Kultura. Turystyka. Sport
Chapter 7. Culture. Tourism. Sport

W końcu 2020 r. na terenie BOF działało 39 **bibliotek publicznych** łącznie z filiami (w województwie podlaskim – 229), z czego 43,6% zlokalizowanych było w mieście Białystok. Ich liczba nie zmieniła się od 2014 r. Na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) w obrębie BOF przypadało 10,0 tys. osób, tj. o 5,4 tys. osób więcej niż w województwie podlaskim. Największą liczbę ludności przypadającą na 1 placówkę biblioteczną zanotowano w mieście Białystok (16,5 tys.) i gminie Dobrzyniewo Duże (9,6 tys.), a najmniejszą – w gminach Choroszcz (3,2 tys.) i Turośń Kościelna (3,3 tys.).

Mapa 18. Biblioteki publiczne (z filiami) w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 18. Public libraries (with branches) in 2020
As of 31 December

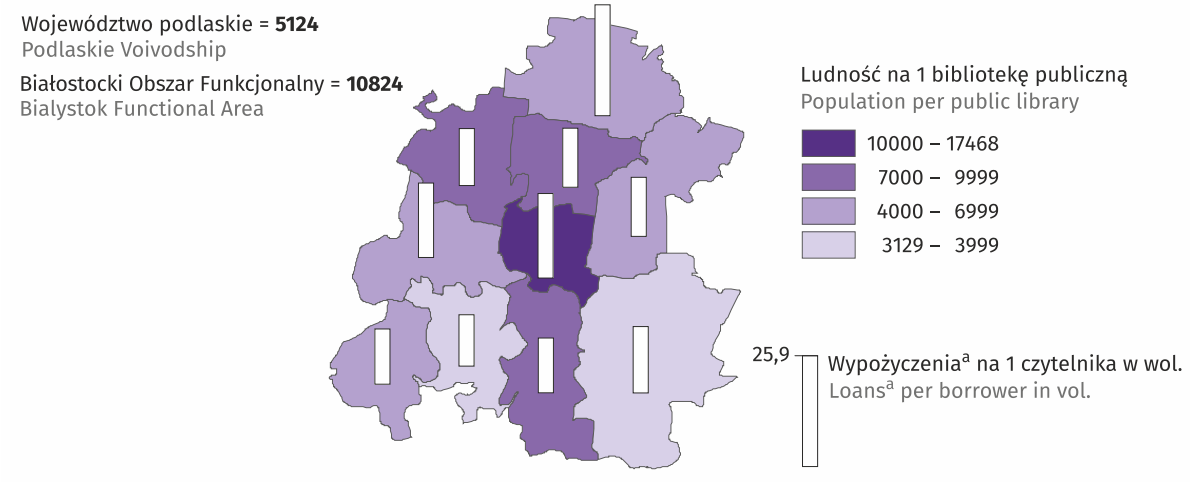

a W ciągu roku; łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej.
a During the year; including library service points presented according to the location of the main unit.

W 2020 r. na terenie BOF zanotowano 49,5 tys. czytelników. Ich udział w ogólnej liczbie wypożyczających w województwie podlaskim ukształtował się na poziomie 40,6%. W skali roku i w relacji do 2014 r. zaobserwowano spadek liczby czytelników odpowiednio o 13,7% i 4,5%.

Przeciętnie w gminach BOF w analizowanym roku czytelnik wypożyczył 14,9 wol. księgozbioru. Najwięcej wypożyczeń na 1 czytelnika odnotowano w gminach Czarna Białostocka (25,9 wol.) i Choroszcz (17,4 wol.), a najmniej – w gminach: Turośń Kościelna (12,0 wol.), Juchnowiec kościelny (12,8 wol.) i Łapy (12,9 wol.).

Według stanu w końcu 2020 r., na terenie BOF działalność prowadziło 8 **muzeów** i oddziałów muzealnych, z czego 5 znajdowało się w mieście Białystok. W ciągu 2020 r. muzea i wystawy zwiedziło 69,4 tys. osób, tj. o 67,5% mniej w porównaniu z 2019 r. i o 64,8% mniej niż w 2014 r.

W końcu 2020 r. w obrębie BOF funkcjonowały 3 **galerie sztuki** (wszystkie na terenie Białegostoku), które w analizowanym roku przyjęły 20,0 tys. zwiedzających, tj. więcej w odniesieniu do roku poprzedniego i 2014 odpowiednio o 78,1% i 62,6%.

Jednocześnie działalność prowadziło 6 **teatrów i instytucji muzycznych** (5 w stolicy regionu i 1 w gminie Supraśl). W ich przedstawieniach i koncertach w 2020 r. uczestniczyło 59,3 tys. widzów i słuchaczy, czyli mniej niż rok i 6 lat wcześniej odpowiednio o 69,2% i 74,4%.

Życie kulturalne na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego koncentruje się również w **centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach**. W końcu 2020 r. na terenie BOF znajdowało się 36 placówek tego rodzaju, z czego 17 (47,2%) w mieście Białystok. Najliczniejszą część stanowiły kluby (33,3% ogółu takich in-

stytucji), a najmniej liczną – centra kultury (8,3%). W 2020 r. instytucje te zorganizowały 1,3 tys. imprez, tj. o 39,5% mniej niż w 2019 r. i o 38,7% mniej niż w 2014 r. Wzięło w nich udział 95,4 tys. osób. Najwięcej uczestników tych imprez, oprócz miasta Białystok (46,7 tys.), odnotowano w gminach: Łapy (13,4 tys.) oraz Choroszcz i Wasilków (po 8,9 tys.).

Według stanu w końcu 2020 r., w obrębie BOF działało 5 **kin stałych**, z czego 4 zlokalizowane były w mieście Białystok i 1 – w gminie Supraśl. Liczba kin na terenie BOF nie zmieniła się w skali roku, natomiast wzrosła o 2 w porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. W ciągu 2020 r. kina te zgromadziły 310,9 tys. widzów (tj. 66,6% wszystkich widzów w województwie podlaskim). Było ich mniej zarówno w porównaniu z 2019 r., jak i 2014 r. odpowiednio o 66,9% i 52,1%.

Według stanu w dniu 31 lipca 2020 r., na terenie BOF działalność prowadziło 48 **turystycznych obiektów noclegowych**, tj. 17,8% wszystkich obiektów tego typu w województwie podlaskim. Oznacza to, że było ich o 3 mniej niż rok wcześniej, ale o 9 więcej niż 6 lat wcześniej. Najwięcej spośród nich zlokalizowanych było na terenie miasta Białystok (29), podczas gdy w gminie Turośń Kościelna nie odnotowano takich obiektów.

Obiekty te dysponowały 3,8 tys. miejsc noclegowych (w Podlaskiem – 14,5 tys.). Na obszarze BOF w końcu lipca 2020 r. na 10 tys. ludności przypadało 89,3 miejsca noclegowego, czyli o 34,2 miejsca mniej niż średnio w województwie podlaskim. Na terenie BOF najwyższym wskaźnikiem charakteryzowały się gminy: Supraśl (257,3), Wasilków (156,5), Juchnowiec Kościelny (95,8) oraz Białystok (92,7), natomiast najniższy odnotowano w gminie Łapy (9,2).

Mapa 19. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. ludności w 2020 r. Stan w dniu 31 lipca

Map 19. Bed places in tourist accommodation establishments per 10 thousand population in 2020 As of 31 July

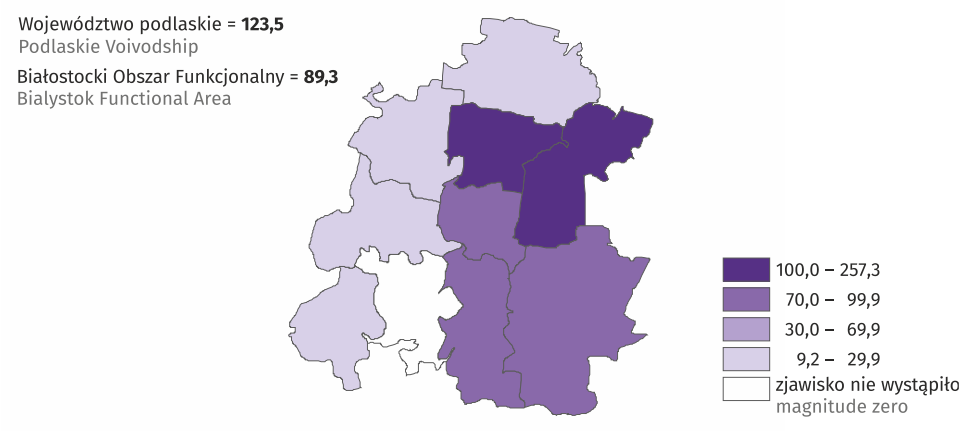

W 2020 r. w turystycznych obiektach noclegowych na obszarze BOF zatrzymało się 162,5 tys. turystów, a ich udział w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w województwie podlaskim wyniósł 43,1%. Liczba korzystających zmniejszyła się w relacji do roku poprzedniego, jak i w stosunku do 2014 r. odpowiednio o 46,2% i 45,5%. Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej stanowili 15,8% ogółu turystów na terenie BOF. W odniesieniu do 2019 r. z bazy noclegowej w BOF skorzystało o 72,1% mniej turystów zagranicznych, a w porównaniu z 2014 r. – o 77,7% mniej.

W końcu 2020 r. na terenie BOF działało 155 **klubów sportowych**, tj. 39,1% wszystkich klubów sportowych w Podlaskiem. Było ich o 14 mniej niż 2 lata wcześniej, ale o 9 więcej niż 6 lat wcześniej. Najwięcej klubów sportowych zlokalizowanych było w mieście Białystok (110), zaś najmniej – w gminie Choroszcz (3).

W końcu grudnia 2020 r. kluby sportowe liczyły 14,9 tys. członków, tj. o 16,1% mniej niż przed dwoma laty, ale o 8,6% więcej niż 6 lat wcześniej. Ćwiczyło w nich 12,8 tys. osób, tj. o 9,2% mniej niż w końcu 2018 r., zaś o 19,3% więcej niż w końcu 2014 r. Podobnie jak 2 lata wcześniej, w końcu analizowanego roku zdecydowaną większość ćwiczących stanowili mężczyźni (71,7%). Niezmiennie wśród ćwiczących dominowała młodzież do lat 18 (69,1% ogółu ćwiczących).

Rozdział 8. Transport
Chapter 8. Transport

Według danych Zarządu Białostockiej Komunikacji Miejskiej, **komunikacja miejska** w 2020 r. przewoziła mieszkańców 7 gmin z terenu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (Białegostoku, Choroszczy, Dobrzyniewa Dużego, Juchnowca Kościelnego, Supraśla, Wasilkowa i Zabłudowa), obsługując 43 linie autobusowe. Ogólna długość linii autobusowych w gminach BOF wynosiła 623 km, czyli więcej niż w roku poprzednim i 2014 odpowiednio o 4 km i 28 km. Liczba pasażerów przewiezionych taborem komunikacji miejskiej ukształtowała się na poziomie 46,6 mln, tj. niższym od zanotowanego w 2019 r. (o 48,5%) i 2014 r. (o 54,1%).

W końcu 2020 r. autobusy komunikacji miejskiej w Białymstoku miały do dyspozycji 18,3 km bus-pasów, tj. więcej niż rok i 6 lat wcześniej odpowiednio o 0,6 km i 5,7 km.

W końcu 2020 r. łączna **długość ścieżek rowerowych** na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wynosiła 277,0 km i stanowiła 37,8% ogółu ścieżek rowerowych w województwie podlaskim. Długość dróg dla rowerów na terenie gmin należących do BOF zwiększyła się o 45,9 km w stosunku do zanotowanej w końcu roku poprzedniego oraz o 137,7 km w odniesieniu do stanu w końcu 2014 r. Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r., na 10 tys. mieszkańców BOF przypadało 6,6 km ścieżek rowerowych (w województwie podlaskim – 6,2 km). Wśród gmin wchodzących w skład BOF największą długością ścieżek rowerowych przypadającą na 10 tys. ludności charakteryzowały się gminy Zabłudów (16,4 km) oraz Supraśl (13,0 km), natomiast najmniejszą – gminy Dobrzyniewo Duże (2,1 km) i Łapy (5,2 km).

Mapa 20. Długość ścieżek rowerowych na 10 tys. ludności w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 20. Length of bicycle paths per 10 thousand population in 2020
As of 31 December

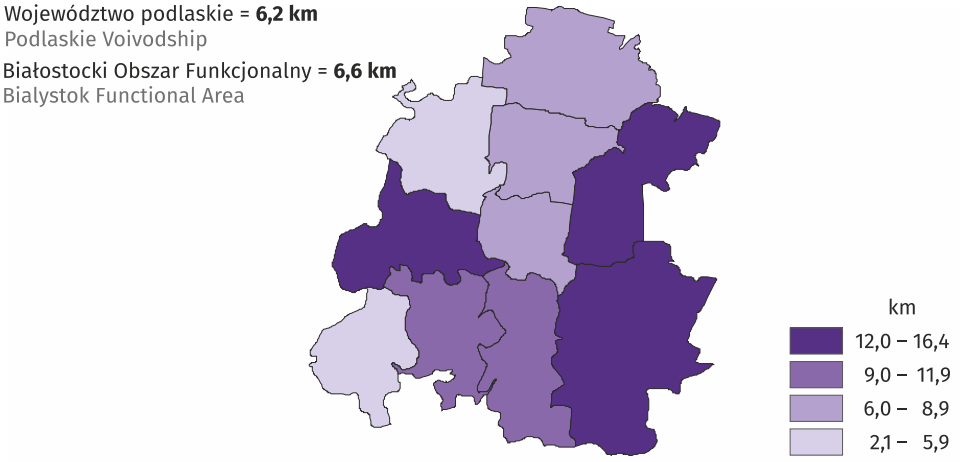

Na obszarze BOF funkcjonuje **Białostocka Komunikacja Rowerowa** (tzw. BiKeR), która stanowi alternatywny środek transportu, umożliwiający szybkie przemieszczanie się po mieście i okolicznych gminach. W 2020 r. w systemie BiKeR zarejestrowanych było 100 tys. użytkowników, tj. o 8,7% więcej niż w roku poprzednim i prawie 4-krotnie więcej niż w 2014 r. Mieszkańcy mieli do dyspozycji łącznie 58 stacji (54 usytuowane w mieście Białystok, po 2 – w gminach Choroszcz i Juchnowiec Kościelny) oraz 604 rowery. W omawianym roku dokonali oni 210 tys. wypożyczeń, tj. o 56,6% mniej w odniesieniu do 2019 r. i 40,0% mniej niż w 2014 r.

W 2020 r. na terenie gmin należących do Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego doszło do 113 **wypadków drogowych** (tj. mniej o 60,8% niż rok wcześniej i o 54,1% niż w 2014 r.), w których zginęło 14 osób, a rannych zostało 127 osób. Wypadki w gminach wchodzących w skład BOF stanowiły 26,3% ogółu wypadków w województwie podlaskim. Liczba wypadków na 100 tys. ludności w gminach BOF ukształtowała się na poziomie 26,8. Wskaźnik ten był niższy niż w województwie podlaskim, gdzie wyniósł 36,5.

Wykres 8. Wypadki drogowe na 100 tys. ludności
Chart 8. Road accidents per 100 thousand population

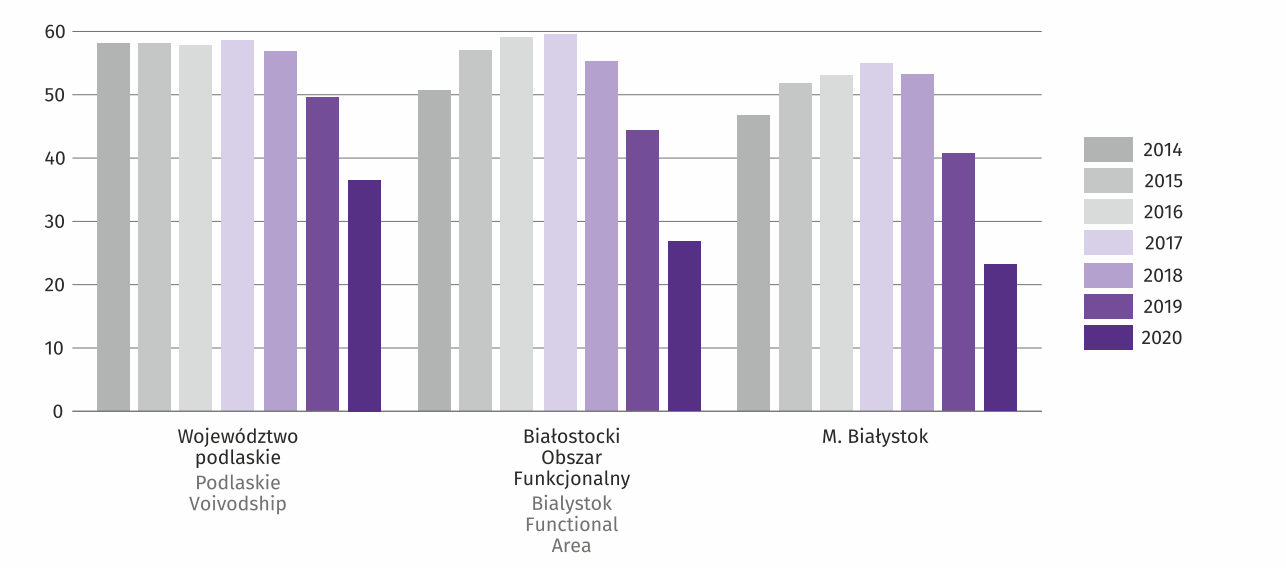

Liczba odnotowanych wypadków na obszarze BOF była zróżnicowana terytorialnie. Najwięcej wypadków miało miejsce na terenie miasta Białystok (69), natomiast najmniej – w gminie Czarna Białostocka (1). W przeliczeniu na 100 tys. ludności najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie Dobrzyniewo Duże (62,8), a najniższy – w gminie Czarna Białostocka (8,9).

Rozdział 9. Handel
Chapter 9. Trade

W końcu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego znajdowało się 87 supermarketów (w województwie podlaskim – 228), 6 hipermarketów (9) oraz 1 dom towarowy (3) i 2 domy handlowe (7). Liczba hipermarketów i domów towarowych w latach 2014–2020 nie ulegała zmianom. Liczba supermarketów w ujęciu rocznym wzrosła o 2, natomiast w ciągu sześciu lat – o 5. Liczba domów handlowych w ciągu roku zmniejszyła się o 1, a w stosunku do stanu w końcu 2014 r. – o 2. Wszystkie wymienione **sklepy**, z wyjątkiem supermarketów, były zlokalizowane w mieście Białystok. Największą liczbę supermarketów odnotowano w mieście Białystok (70) oraz w gminach Łapy (5) i Juchnowiec Kościelny (3).

W końcu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zarejestrowanych było 14 **targowisk stałych** i stanowiły one 18,2% wszystkich targowisk stałych działających na terenie województwa podlaskiego. W odniesieniu do stanu w końcu 2019 r. i 2014 r. ich liczba zwiększyła się odpowiednio o 1 i 2. Najwięcej zanotowano ich na terenie miasta Białystok (5) oraz w gminie Łapy (4).

Uzupełnieniem stałej sieci targowiskowej były **targowiska sezonowe**, których w 2020 r. na terenie gmin BOF funkcjonowało 53. Stanowiły one 72,6% ogólnej liczby targowisk sezonowych znajdujących się w województwie podlaskim. W odniesieniu do roku poprzedniego ich liczba wzrosła o 1, natomiast w stosunku do 2014 r. zmniejszyła się o 9.

W 2020 r. roczne wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych działających na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego wyniosły 257,9 tys. zł i stanowiły 11,7% rocznych wpływów z opłaty targowej w województwie podlaskim. Były one niższe o 5,0% w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim oraz o 33,3% w porównaniu z 2014 r. Najwyższe wpływy odnotowano w mieście Białystok i w gminie Łapy. Wyniosły one odpowiednio 132,7 tys. zł i 33,1 tys. zł, co stanowiło 51,5% i 12,8% rocznych wpływów z opłaty targowej wszystkich gmin tworzących Białostocki Obszar Funkcjonalny.

Rozdział 10. Finanse publiczne
Chapter 10. Public finance

W 2020 r. gminy (łącznie z miastem na prawach powiatu) z terenu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego osiągnęły **dochody** w wysokości 2904,4 mln zł. Były one o 3,1% wyższe od uzyskanych w poprzednim roku oraz o 40,3% wyższe niż w 2014 r. Stanowiły one 39,1% łącznych dochodów gmin i miast na prawach powiatu z terenu województwa podlaskiego. Spośród gmin należących do BOF największy udział w realizacji dochodów miało miasto Białystok (77,1%), a w dalszej kolejności – gminy Łapy (3,8%) oraz Juchnowiec Kościelny (3,4%).

Z ogólnej kwoty dochodów gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na dochody własne przypadało 1332,2 mln zł (45,9% dochodów ogółem), co oznacza wzrost zarówno w relacji do 2019 r., jak i 2014 r. odpowiednio o 0,1% i 4,9%. Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w gminach Choroszcz – 56,2% i Supraśl – 55,2%. Spośród kategorii dominujących w strukturze dochodów własnych wyższe niż w 2019 r. i 2014 r. były wpływy z tytułu udziału w podatku od nieruchomości (odpowiednio o 4,0% i 22,8%), natomiast wpływy z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych były o 1,7% niższe w porównaniu z rokiem 2019, zaś o 55,4% wyższe w odniesieniu do roku 2014.

W 2020 r. gminom z terenu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego przekazano dotacje celowe w kwocie 718,5 mln zł (24,7% dochodów ogółem), tj. o 18,2% wyższej niż w 2019 r. i ponad 3,5-krotnie wyższej niż w 2014 r. Udział dotacji celowych w dochodach ogółem poszczególnych gmin BOF wahał się od 22,8% w mieście Białystok do 35,8% w gminie Wasilków. Dominującą część tych dotacji w gminach BOF (89,6%) stanowiły dotacje na zadania z zakresu administracji rządowej, a ich wartość w analizowanym roku wyniosła 644,0 mln zł.

W 2020 r. gminy należące do BOF otrzymały ponadto środki z tytułu subwencji ogólnej w kwocie 625,1 mln zł (21,5% dochodów ogółem), czyli wyższe niż rok wcześniej i w 2014 r. odpowiednio o 8,8% i 39,1%. Największy udział subwencji ogólnej w dochodach ogółem odnotowano w gminach Dobrzyniewo Duże i Czarna Białostocka (po 25,2%), a najmniejszy – w dochodach gminy Choroszcz (9,7%). Główną częścią subwencji ogólnej w gminach BOF (91,4%) była subwencja oświatowa, która ukształtowała się na poziomie 571,5 mln zł.

Mapa 21. Dochody gmin[a] na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 21. Revenue of gminas[a] per capita in 2020

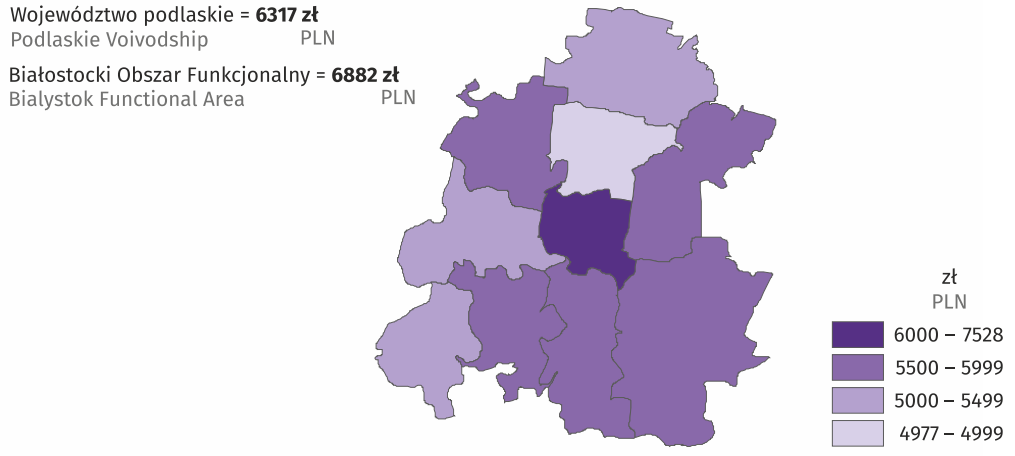

a Łącznie z miastami na prawach powiatu.
a Including cities with powiat status.

W 2020 r. dochody gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego przypadające na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 6881,51 zł, tj. o 2,7% wyższym niż rok wcześniej oraz o 37,3% wyższym niż w 2014 r. W odniesieniu do dochodów na 1 mieszkańca wszystkich gmin i miast na prawach powiatu w województwie podlaskim były one wyższe o 564,41 zł, tj. o 8,9%. Najwyższy dochód na 1 mieszkańca wśród gmin należących do BOF, oprócz miasta Białystok (7527,61 zł), odnotowano w gminach Juchnowiec Kościelny (5904,12 zł) i Dobrzyniewo Duże (5740,04 zł), a najniższy – w gminach Wasilków (4976,88 zł) i Choroszcz (5016,70 zł).

Wydatki gmin (łącznie z miastem na prawach powiatu) z terenu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego poniesione w 2020 r. wyniosły 2925,8 mln zł i były o 0,1% niższe niż w 2019 r., natomiast o 59,3% wyższe niż w 2014 r. Stanowiły one 40,0% wydatków wszystkich gmin i miast na prawach powiatu województwa podlaskiego. Wśród gmin BOF najwyższą kwotę w analizowanym roku wydały: miasto Białystok – 2274,3 mln zł, gmina Łapy – 102,6 mln zł oraz gmina Juchnowiec Kościelny – 92,1 mln zł.

Głównym obciążeniem budżetów gmin z obszaru BOF były wydatki bieżące. W 2020 r. wyniosły one 2445,5 mln zł i stanowiły 83,6% wydatków ogółem. Oznacza to, że wzrosły one zarówno w stosunku do roku poprzedniego, jak i 2014 odpowiednio o 10,0% i 66,8%. Analizując strukturę wydatków poszczególnych gmin BOF, można stwierdzić, że udział wydatków bieżących w ich wydatkach ogółem był znaczący i wahał się od 73,8% w gminie Czarna Białostocka do 87,7% w gminie Wasilków. Spośród wydatków bieżących najwięcej, bo aż 831,4 mln zł (28,4% łącznych wydatków gmin należących do BOF) przeznaczono na wynagrodzenia, a 485,6 mln zł (16,6%) – na zakup materiałów i usług. Wydatki bieżące na wynagrodzenia stanowiły największe obciążenie dla miasta Białystok (35,3% jego wydatków ogółem), a najmniejsze – dla gmin Choroszcz oraz Turośń Kościelna (po 26,7%). W przypadku wydatków na zakup materiałów i usług najwyższy ich odsetek w wydatkach ogółem stwierdzono w gminie Dobrzyniewo Duże (19,3%), zaś najniższy – w gminie Czarna Białostocka (11,3%).

W 2020 r. gminy należące do BOF przeznaczyły na wydatki majątkowe 480,3 mln zł (16,4% wydatków ogółem), tj. o 31,7% mniej niż przed rokiem, ale o 29,5% więcej niż w 2014 r. Z tego na inwestycje przekazano 475,0 mln zł (16,2% wydatków ogółem), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych (98,9%). Największy odsetek wydatków majątkowych odnotowano w budżecie gminy Czarna Białostocka (26,2%), a najmniejszy – w gminie Wasilków (12,3%) oraz w mieście Białystok (15,2%).

W 2020 r. największy udział w strukturze wydatków gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego według działów klasyfikacji budżetowej miały nakłady na oświatę i wychowanie (33,0%), rodzinę (21,8%), transport i łączność (14,3%). Wyniosły one odpowiednio 964,3 mln zł (wzrost o 8,9% w stosunku do roku poprzedniego i o 51,5% – do 2014 r.), 637,7 mln zł (wzrost o 24,1% w porównaniu z 2019 r.) i 419,6 mln zł (spadek o 33,2% w porównaniu z 2019 r., a wzrost o 23,8% w relacji do 2014 r.). Środki przeznaczone na oświatę i wychowanie były największym obciążeniem budżetu miasta Białystok (34,7% jego wydatków ogółem), wydatki na rodzinę – budżetu gminy Wasilków (34,0%), a na transport i łączność – budżetu gminy Choroszcz (21,5%). Istotną pozycję w wy-datkach gmin BOF zajmowały również administracja publiczna (5,7%) oraz pomoc społeczna (5,6%). W przypadku wydatków na administrację publiczną najwyższy ich udział stwierdzono w wydatkach gminy Turośń Kościelna (8,8%), zaś w przypadku środków przeznaczonych pomoc społeczną – w gminie Łapy (10,0%).

Mapa 22. Wydatki gmin[a] na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 22. Expenditure of gminas[a] per capita in 2020

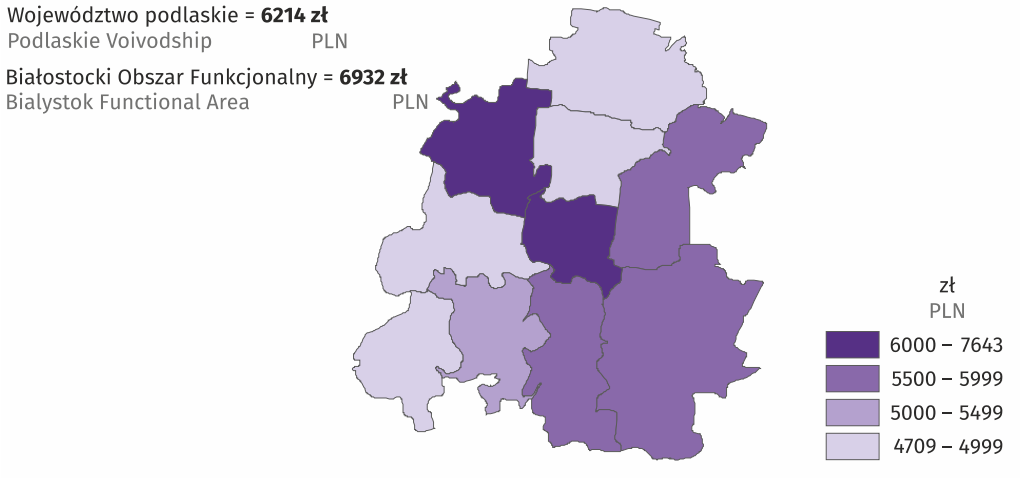

a Łącznie z miastami na prawach powiatu.
a Including cities with powiat status.

W 2020 r. łączne wydatki gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 6932,35 zł i były o 0,5% niższe niż przed rokiem, zaś o 55,9% wyższe niż w 2014 r. W odniesieniu do wydatków na 1 mieszkańca wszystkich gmin i miast na prawach powiatu w województwie podlaskim były one o 718,68 zł, tj. o 11,6% wyższe. Wśród gmin BOF najwyższą kwotę w przeliczeniu na 1 mieszkańca wydało miasto Białystok (7642,57 zł), następnie gminy Dobrzyniewo Duże (6239,40 zł) oraz Zabłudów (5604,19 zł), natomiast najniższą – gminy: Łapy (4709,14 zł), Czarna Białostocka (4929,84 zł) i Wasilków (4952,78 zł).

Rozdział 11. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Chapter 11. Entities of the national economy in the REGON register

Według danych rejestru REGON, w końcu 2020 r. na terenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego zarejestrowanych było 50,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) i stanowiły one 46,5% ogólnej liczby podmiotów w województwie podlaskim. W porównaniu ze stanem w końcu 2019 r. i 2014 r. liczba podmiotów w gminach BOF zwiększyła się odpowiednio o 4,4% i 14,8%.

W końcu analizowanego roku na obszarze BOF najwięcej jednostek funkcjonowało w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych – 10,9 tys., budownictwo – 6,8 tys. oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 5,8 tys.

W końcu grudnia 2020 r. rejestr REGON obejmował 12,7 tys. osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (tj. więcej o 5,5% niż rok wcześniej i o 23,7% niż 6 lat wcześniej) oraz 38,2 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (tj. więcej odpowiednio o 4,0% i 12,1%).

Wśród gmin BOF najwięcej podmiotów gospodarki narodowej, oprócz miasta Białystok (37,5 tys.), funkcjonowało w gminach: Supraśl, Wasilków i Juchnowiec Kościelny (po 2,1 tys.). We wszystkich gminach BOF ich liczba wzrosła zarówno w ujęciu rocznym, jak i w porównaniu ze stanem w końcu 2014 r. Największy wzrost w skali roku i sześciu lat wystąpił w gminie Dobrzyniewo Duże (odpowiednio o 8,5% i 31,6%) i Choroszcz (odpowiednio o 7,8% i 32,8%).

Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej[a] nowo zarejestrowane i wyrejestrowane z rejestru REGON w Białostockim Obszarze Funkcjonalnym

Chart 9. Entities of the national economy[a] newly registered and removed from the REGON register in Bialystok Functional Area

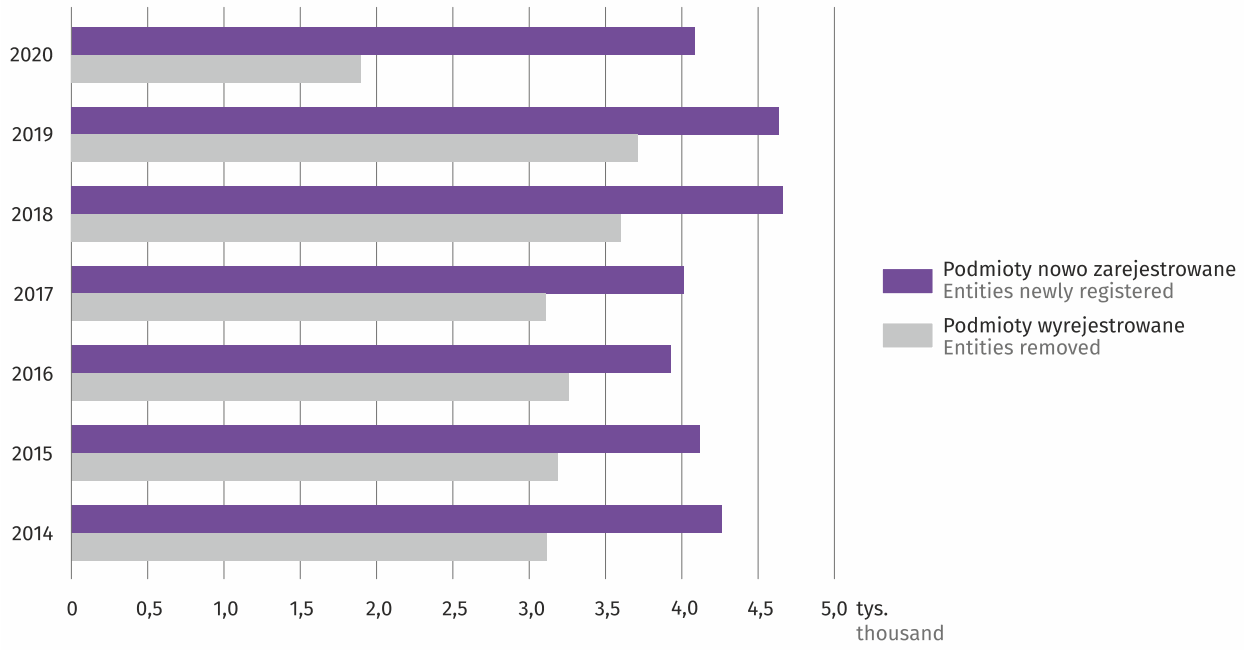

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

W 2020 r. na terenie BOF zarejestrowano 4,1 tys. nowych podmiotów gospodarki narodowej, czyli mniej niż w roku poprzednim i 2014 odpowiednio o 12,1% i 4,3%. Działalność zlikwidowało natomiast 1,9 tys. podmiotów, co oznacza że ich liczba spadła w porównaniu z 2019 i 2014 r. odpowiednio o 49,0% i 39,1%. Najwięcej podmiotów nowych i zlikwidowanych zanotowano w mieście Białystok – odpowiednio 3,0 tys. i 1,5 tys.

Rozdział 12. Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego

Chapter 12. Conclusions of a social, economic and spatial diagnosis of Bialystok Functional Area

Białostocki Obszar Funkcjonalny (BOF) tworzą: miasto Białystok – stolica województwa podlaskiego oraz dziewięć gmin należących do powiatu białostockiego: Choroszcz, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Łapy, Supraśl, Turośń Kościelna, Wasilków i Zabłudów. Współpraca ww. jednostek samorządu terytorialnego została sformalizowana w 2013 r. poprzez utworzenie Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (SBOF). Pierwszym wspólnym dokumentem, który wytyczył kierunki rozwoju BOF była „Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014–2020". Analiza danych statystycznych, prezentowanych w publikacji, pozwoliła na identyfikację zmian jakie nastąpiły w badanym okresie w obszarach tematycznych istotnych dla rozwoju BOF, tj.: ludność i procesy demograficzne; edukacja i wychowanie; polityka społeczna; kapitał społeczny; gospodarka i rynek pracy; sport, rekreacja, turystyka; kultura; stan i ochrona środowiska, lesistość; mieszkalnictwo, infrastruktura komunalna; dostępność komunikacyjna i mobilność; planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz bezpieczeństwo publiczne. Stanowiła też podstawę do sformułowania kluczowych wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczo-przestrzennej oraz umożliwiła przygotowanie analizy strategicznej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, tj. niezbędnych elementów do opracowania nowego dokumentu jakim jest „Strategia Rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do 2030 roku". Poniżej znajdują się najważniejsze wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej, uwzględniające powiązania funkcjonalne w ramach BOF.

Stowarzyszenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Białostocki Obszar Funkcjonalny posiada zinstytucjonalizowaną formę współpracy (stowarzyszenie jednostek samorządu terytorialnego) od 2013 r.
- Biuro Zarządu SBOF sprawnie koordynuje działania na rzecz rozwoju gmin BOF i wzmacniania współpracy między nimi; ma doświadczenie pełnienia roli Instytucji Pośredniczącej; tworzy bazę wiedzy o BOF; promuje BOF.
- BOF ma doświadczenie w budowaniu współpracy jednostek samorządu terytorialnego.
- Gminy BOF mają doświadczenie w realizacji wspólnych projektów dofinansowanych z instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w perspektywie 2014–2020 i z innych źródeł.
- Stowarzyszenie BOF ma doświadczenie we wdrażaniu projektów dofinansowanych ze środków UE, których celem jest wspieranie i rozwój gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.

Wyzwania/Potrzeby

- Wzmacnianie współpracy jednostek samorządu terytorialnego w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców BOF.
- Tworzenie narzędzi/instrumentów umożliwiających programowanie wspólnego rozwoju (dokumenty strategiczne, źródła finansowania rozwoju BOF, programy, platforma współpracy, centra kompetencji itp.).
- Realizacja wspólnych projektów w obszarach, które przyniosą relatywnie wyższe korzyści, przede wszystkim ekonomiczne i społeczne.
- Współdziałanie gmin BOF w zakresie spójności kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Potrzeba ciągłego rozwoju kwalifikacji i kompetencji pracowników Biura Zarządu SBOF i pracowników urzędów gmin BOF w celu wzmacniania potencjału i zdolności administracyjnych BOF.

Ludność i procesy demograficzne

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Liczba ludności Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego charakteryzuje się tendencją wzrostową, ale gminy są pod tym względem zróżnicowane.
- Największym przyrostem liczby mieszkańców odznaczają się gminy: Wasilków, Supraśl, Juchnowiec Kościelny, Dobrzyniewo Duże, Choroszcz, a także Turośń Kościelna.
- Szczególnie duży przyrost liczby mieszkańców widoczny jest na obszarach wiejskich BOF.
- Największym spadkiem liczby mieszkańców odznaczają się gminy: Czarna Białostocka i Łapy. Niekorzystne tendencje utrzymują się od dłuższego czasu, co może skutkować w przyszłości depopulacją tych jednostek samorządu terytorialnego.
- Społeczeństwo BOF starzeje się i tendencja ta będzie ulegała pogłębieniu.
- Pozytywne tendencje demograficzne BOF widoczne są w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym.
- Prognozowany jest przyrost znacznej liczby migrantów, w szczególności uchodźców z Ukrainy.

Wyzwania/Potrzeby

- Potrzeba zintegrowanych działań inwestycyjnych i planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego obszarów podmiejskich przylegających do Białegostoku.
- Konieczność rozwoju infrastruktury komunalnej, edukacyjnej i rekreacyjnej, szczególnie na obszarach wiejskich.
- Potrzeba zaplanowania systemowego wsparcia skierowanego do seniorów, w szczególności ich aktywizacji zawodowej i społecznej, profilaktyki zdrowotnej, a także zwiększenia dostępności przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz dostosowania infrastruktury społecznej i zdrowotnej dedykowanej osobom starszym i rozwój usług publicznych o wysokiej jakości.
- Istnieje potrzeba dostosowania infrastruktury i organizacji opieki zdrowotnej, żłobkowej, jak również wychowania przedszkolnego, umożliwiających rodzicom elastyczny powrót na rynek pracy.
- Niezbędne są działania promocyjne zachęcające mieszkańców BOF do udziału w programach profilaktyki zdrowotnej.
- Potrzebne są inwestycje w obszarze infrastruktury społecznej, w tym mieszkaniowej – jej wyposażenie, a także zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach, szkołach, organizacja kompleksowych działań pomocowych i edukacyjnych, w związku z prognozowanym przyjazdem znacznej liczby migrantów z Ukrainy;
- Sytuacja migracyjna stawia wyzwania dla rynku pracy.
- Niezbędne będzie dostosowanie wykształcenia i kompetencji migrantów do warunków oferowanych przez rynek pracy Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.

Edukacja i wychowanie

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Zróżnicowana dostępność edukacji przedszkolnej na terenie BOF. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej BOF oraz oferty zajęć dodatkowych do potrzeb mieszkańców.
- Niezadowalający stan infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych wymagający remontów, prac inwestycyjnych, a także podniesienie jakości kształcenia.
- Pomimo poprawy infrastruktury kształcenia zawodowego z wykorzystaniem instrumentu ZIT w ramach RPOWP 2014–2020 identyfikowane są kolejne potrzeby w tym zakresie.
- Niezbędne są dalsze działania dotyczące popularyzacji kształcenia zawodowego, a także poprawy jakości kształcenia odpowiadającego potrzebom rynku pracy.
- Kształcenie wysokiej jakości zasobów ludzkich przez uczelnie wyższe funkcjonujące w Białymstoku.
- W związku z napływem znacznej liczby uchodźców, szczególnie z Ukrainy, niezbędne jest dostosowanie systemu kształcenia na wszystkich poziomach edukacji do nowych potrzeb.

Wyzwania/Potrzeby

- W celu upowszechnienia wychowania przedszkolnego wśród dzieci należy zwiększyć liczbę miejsc wychowania przedszkolnego na terenie BOF, w szczególności w gminach: Choroszcz, Zabłudów, Wasilków, Supraśl.
- Objęcie edukacją przedszkolną jak największego odsetka dzieci poprzez zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.
- Potrzeba rozwoju wśród uczniów szkół podstawowych kompetencji kluczowych z wykorzystaniem m.in. dostępnych obiektów popularyzujących naukę.
- Prace inwestycyjne, które poprawią warunki lokalowe w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych BOF, zwiększą komfort przebywania w nich uczniów oraz przyczynią się do podniesienia poziomu nauczania.
- Tworzenie warunków dających szansę na zdobycie wykształcenia uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Kontynuacja promocji i upowszechniania kształcenia zawodowego.
- Działania na rzecz wzmocnienia relacji pomiędzy pracodawcami a ośrodkami naukowymi i edukacyjnymi w celu zmniejszenia dystansu pomiędzy nauczaniem a potrzebami rynku pracy.
- Dostosowanie kształcenia zawodowego do nowych wyzwań, w szczególności związanych z przemysłem 4.0 i GOZ.
- Działania na rzecz podnoszenia jakości kształcenia zawodowego na różnych poziomach edukacji, w tym poprzez jej powiązanie z biznesem i skupienie na praktycznym aspekcie edukacji.
- Stymulowanie współpracy szkół branżowych z uczelniami wyższymi.
- Działania zapewniające dostosowanie systemu kształcenia na wszystkich poziomach edukacji w związku z napływem uchodźców z Ukrainy, a także dzieci i młodzieży z innych krajów.

Polityka społeczna

Kluczowe wnioski z diagnozy

- W Białostockim Obszarze Funkcjonalnym zaobserwowano zmniejszenie się liczby miejsc w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej, jednak w dalszym ciągu zwiększa się liczba mieszkańców, w tym także osób bezdomnych w domach i zakładach pomocy społecznej. Społeczeństwo BOF starzeje się, w 2020 r. nastąpił nieznaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Na terenie BOF trzy gminy w 2020 r. nie posiadały placówek stacjonarnej pomocy społecznej, tj. Wasilków, Dobrzyniewo Duże oraz Turośń Kościelna. Dlatego też konieczne jest wspieranie i zaplanowanie wsparcia skierowanego do tej grupy osób;
- W gminach BOF odnotowano spadek liczby placówek w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Najwięcej przychodni zlokalizowanych było w mieście Białystok, a w dalszej kolejności w gminach: Łapy (13), Wasilków (10) i Supraśl (9), natomiast tylko dwie przychodnie znajdowały się w gminie Turośń Kościelna. Zaobserwowano w stosunku do roku poprzedniego wzrost placówek w gminie Choroszcz oraz Supraśl.
- W BOF w 2020 r. w porównaniu do 2019 r. nastąpił spadek liczby aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych.
- Wzrasta liczba miejsc w placówkach opieki nad dzieckiem do lat 3 zlokalizowanych na terenie BOF, która jednak nie zaspokaja potrzeb mieszkańców BOF.
- W latach 2014–2020 kwota świadczeń na rzecz wsparcia rodzin, które mają na utrzymaniu dziecko (dzieci) lub osoby niepełnosprawne wymagające opieki i pomocy, wzrasta, jednak w dalszym ciągu grupa ta potrzebuje dużego wsparcia.
- W dalszym ciągu w świadczeniach rodzinnych dominującą pozycję stanowią zasiłki rodzinne, jednak w porównaniu z rokiem poprzednim przeznaczono mniejszą kwotę na realizację tego zadania.
- Na terenie BOF zauważono zmniejszenie usług w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (w przychodniach i w ramach praktyk lekarskich). Duży wpływ na spadek usług miała sytuacja pandemiczna COVID-19. Spośród gmin należących do BOF najwięcej (86,8%) porad udzieliły placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej znajdujące się w mieście Białystok, a najmniej (0,1%) – w gminie Turośń Kościelna.

Wyzwania/Potrzeby

- Realizacja projektów wspierających osoby niesamodzielne.
- Rozwój infrastruktury społecznej, w tym domów pomocy społecznej, a także poprawa ich efektywności energetycznej.
- Potrzeba ciągłego wsparcia rodzin w opiece nad dziećmi do lat 3, umożliwiająca godzenie życia zawodowego z rodzinnym.
- Organizacja długoterminowej systemowej pomocy uchodźcom z Ukrainy.
- Wsparcie rodzin z pełnoletnimi osobami niesamodzielnymi, które nie posiadają systemowego wsparcia;
- Wsparcie psychologiczne mieszkańców BOF.
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych, a także ich wsparcie.

Kapitał społeczny

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w BOF charakteryzuje się tendencją wzrostową. Najwięcej podmiotów tego typu prowadzi działalność w Białymstoku, ale największy ich przyrost nastąpił w Dobrzyniewie Dużym, Wasilkowie i Supraślu, co oznacza wzrost zaangażowania społecznego w tych jednostkach samorządu terytorialnego.
- Budżet obywatelski cieszy się coraz większym zainteresowaniem mieszkańców Białegostoku i większości gmin miejsko-wiejskich, którzy traktują ten instrument jako istotne źródło finansowania działań społeczności odpowiadających na najpilniejsze potrzeby lokalne.
- W 2018 r. ponad 55% mieszkańców BOF wzięło udział w wyborach samorządowych. Świadczy to o aktywności obywatelskiej ponad połowy mieszkańców BOF dbających o interes grupowy, a z drugiej strony o potrzebie włączenia w ten obszar pozostałej części obywateli.
- Członkowie Stowarzyszenia Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego współpracują na rzecz podniesienia jakości życia wszystkich mieszkańców już od 2013 r. Wspólne działania przyczyniły się również do identyfikacji kolejnych potrzeb inwestycyjnych i organizacyjnych w wielu obszarach tematycznych, które mają swoje odzwierciedlenie w strategii rozwoju ponadlokalnego.
- Budowa kapitału współpracy międzyinstytucjonalnej jest trudna, łatwiej jest realizować działania indywidualne w obrębie jednej jednostki samorządu terytorialnego.
- Z punktu widzenia rozwoju BOF ważne jest komplementarne podejście do budowy kapitału społecznego, angażujące różne środowiska i zasoby, co korzystnie wpłynie na efektywność działań.

Wyzwania/Potrzeby

- BOF posiada potencjał społeczny w postaci fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, który należy zaangażować w celu sprawnej realizacji działań o charakterze ponadlokalnym, dotyczących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.
- Mieszkańcy BOF wykazują zaangażowanie społeczne, poprzez aktywny udział w budżecie obywatelskim, w wyborach samorządowych, co może świadczyć także o ich otwartości i stanowić potencjał do realizacji innych zadań zidentyfikowanych w procesie przygotowania strategii rozwoju ponadlokalnego.
- Realizacja projektów zintegrowanych odpowiadających na potrzeby BOF odbywa się przy ścisłej współpracy międzyinstytucjonalnej oraz zaangażowaniu różnych środowisk (administracja, nauka, biznes, społeczeństwo) we wszystkich obszarach tematycznych, co wymaga opracowania narzędzi/instrumentów/platformy współpracy, które będą temu sprzyjały, a także koordynacji działań za pośrednictwem Biura Zarządu SBOF.
- Zadania identyfikowane w strategii rozwoju ponadlokalnego będą realizowane przez różnych interesariuszy rozwoju, którzy powinni zostać włączeni w proces przygotowania tego dokumentu już na etapie tworzenia komisji doradczej ds. przygotowania i wdrażania strategii.

Gospodarka i rynek pracy

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Sytuacja społeczno-ekonomiczna poszczególnych gmin BOF jest zróżnicowana.
- Na terenie wszystkich gmin Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych, ale nadal BOF zajmuje przedostatnie miejsce wśród wszystkich MOF OW w kraju pod względem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców.
- W strefie zewnętrznej BOF znajdują się obecnie wolne tereny inwestycyjne pod zabudowę mieszkaniowo-usługową, przemysłową, produkcyjno-usługową, magazyny czy działalność logistyczną, jednak wymagają one poprawy ich atrakcyjności poprzez profesjonalne uzbrojenie.
- Liczba hipermarketów i supermarketów w BOF w analizowanym okresie nie uległa większym zmianom, chociaż nadal stanowi ona 67% – w odniesieniu do hipermarketów i 38% – w odniesieniu do supermarketów, ogólnej liczby takich obiektów w województwie podlaskim. Wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych działających na terenie BOF w 2020 r. były niższe o 33,3% w porównaniu do 2014 r., co wynikało przede wszystkim ze zmniejszenia liczby targowisk sezonowych w Białymstoku. Najwyższe wpływy w 2020 r. odnotowano w mieście Białystok i w gminie Łapy.
- We wszystkich gminach należących do BOF w latach 2014–2020 nastąpił wzrost liczby osób pracujących, średnio o 36%, przy czym największy przyrost odnotowano w gminie Zabłudów.
- Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie BOF w 2020 r. wynosiła 10,3 tys. i była wyższa od zanotowanej przed rokiem (o 28,4%), a niższa od wartości w 2014 r. (o 37,1%), stanowiąc 35% bezrobotnych zarejestrowanych w województwie podlaskim. Spadek liczby bezrobotnych w porównaniu do 2014 r. zaobserwowano we wszystkich gminach BOF, przy czym największy stwierdzono w gminie Choroszcz.
- Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze BOF w 2019 r. wyniósł 4,0% i był niższy o 3,9 p. proc. w stosunku do 2014 r. Najwyższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wystąpił w gminie Łapy, zaś najniższy w gminie Choroszcz.

Wyzwania/Potrzeby

- Brak infrastruktury targowo-wystawienniczej dla organizacji imprez o dużej skali. Z tego względu BOF traci na znaczeniu zarówno jako centrum kulturalne, sportowe, jak i biznesowe.
- Sieciowanie i współpraca gmin BOF. Rosnąca presja konkurencji, gwałtownie rozwijających się technologii czy zagrożeń środowiskowych, w tym zmian klimatu sprawia, iż pojedyncze organizacje, nawet te najsilniejsze, nie są w stanie samodzielnie sprostać pojawiającym się wyzwaniom. Niezbędna staje się współpraca, tworzenie złożonych sieci współpracy do rozwiązywania pojawiających się różnorodnych, najczęściej niestandardowych, problemów.
- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w strefie zewnętrznej BOF.
- Sprostanie bardzo silnej konkurencji innych ośrodków i regionów (zmniejszenie odpływu ludności i kapitału).
- Wspólne podejmowanie działań w zakresie kreowania pozytywnego wizerunku BOF wśród inwestorów oraz jego popularyzacji, a także tworzenia dobrego klimatu dla inwestycji.

Sport, rekreacja, turystyka

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Mieszkańcy Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego coraz bardziej angażują się w działalność sportową. Nastąpiło zwiększenie liczby klubów sportowych, jednak w stosunku do wzrostu liczby ćwiczących niewystarczająca jest liczba trenerów, identyfikowane są również braki infrastruktury.
- Najwięcej klubów sportowych zlokalizowanych jest w mieście Białystok, zaś najmniej – w gminie Turośń Kościelna.
- Pandemia, wojna z Ukrainą – zahamowały ruch turystyczny, w szczególności zmniejszyła się liczba osób z zagranicy odwiedzających obszar BOF.
- BOF ma gotowe do wdrożenia dokumenty strategiczne w obszarze promocji gospodarczej i turystycznej.

Wyzwania/Potrzeby

- Rozwój infrastruktury sportowej, np. potrzeba budowy hali widowiskowo-sportowej, basenu w Białymstoku oraz sal i boisk sportowych na terenie pozostałych gmin BOF.
- Stworzenie nowych oraz rewitalizacja istniejących terenów i obiektów rekreacyjno-sportowych w BOF.
- Rozwój produktów turystycznych (poprzez: tworzenie nowych szlaków, zwiększenie liczby wydarzeń, wydłużenie sezonu turystycznego i pobytów turystycznych, np. dostosowując ofertę turystyczną i zwiększając liczbę całorocznych miejsc noclegowych na terenie gmin BOF).
- Reaktywacja ruchu turystycznego po pandemii, w szczególności transgranicznego, poprzez wykreowanie wizerunku turystycznego BOF oraz promocję turystyczną BOF i usprawnienie informacji turystycznej.
- Poszukiwanie źródeł finansowania pozwalających na wdrożenie dokumentów strategicznych BOF – działania zintegrowane gmin BOF w zakresie informacji, promocji i rozwoju.

Kultura

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Głównym ośrodkiem kulturotwórczym jest miasto Białystok, z oferty kulturalnej którego korzystają mieszkańcy całego terenu Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.
- Liczba bibliotek na terenie BOF nie zmniejsza się od 2014 r. przy tendencji spadkowej w całym kraju. Dane dotyczące liczby osób przypadających na jedną bibliotekę świadczą o statystycznie mniejszej dostępności do bibliotek, szczególnie w Białymstoku i gminie Dobrzyniewo Duże.
- Na terenie BOF liczba sumaryczna czytelników systematycznie rosła, ale widoczny jest spadek liczby woluminów przypadających na jednego czytelnika.
- W latach 2014–2019 nastąpił wzrost liczby osób odwiedzających muzea i wystawy. Nastąpił również duży wzrost liczby odwiedzających białostockie galerie sztuki.
- Tendencją wzrostową odznacza się również liczba widzów w teatrach i instytucjach muzycznych, a także w kinach.
- W BOF funkcjonuje stosunkowa duża liczba centrów i domów kultury, przy nierozwijającej się ofercie wydarzeń.
- Widoczne są duże dysproporcje w wydatkach na kulturę wśród gmin BOF.

Wyzwania/Potrzeby

- Większa dostępność do bibliotek i nowoczesnych nośników książek.
- Potrzeba rozwoju oferty galerii sztuki i teatrów w Białymstoku.
- Rozwój atrakcyjnej oferty centrów i domów kultury, jako najbardziej dostępnych jednostek kultury, szczególnie poza Białymstokiem.
- Inwestycje w infrastrukturę służącą organizacji różnego rodzaju imprez masowych – brak sali widowiskowej, która mogłaby spełniać także rolę hali targowo-wystawienniczej.

Stan i ochrona środowiska. Lesistość

- Stosunkowo dobra jakość środowiska; ekosystemy (lasy, tereny podmokłe) są źródłem biomasy i mają potencjał sekwestracji dwutlenku węgla.
- Rosnąca ilość powierzchni szczelnych, zmniejszona retencja i przyspieszony odpływ powierzchniowy w zurbanizowanych przestrzeniach BOF.
- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna, spowodowana rozproszeniem sieci osadniczej.
- Brak instalacji do hydrolizy osadów.
- Duże uzależnienie od „importu" energii; znaczący odpływ środków na jej zakup.
- Słaba efektywność wykorzystania energii w budynkach mieszkalnych, duże potrzeby termomodernizacyjne (szczególnie w domach jednorodzinnych).
- Duży udział paliw kopalnych w regionalnym miksie energetycznym; znacząca emisja gazów cieplarnianych, zwłaszcza w sektorze mieszkalnictwa i transportu.
- Słaba infrastruktura elektroenergetyczna ograniczająca przyłączanie nowych instalacji OZE.
- Brak systemowego zagospodarowania osadów ściekowych w BOF.
- Lokalnie duże zanieczyszczenie powietrza, szczególnie z kotłowni gospodarstw domowych.
- Utrzymujące się zbyt małe ograniczanie ilości zanieczyszczeń gazowych.
- Ograniczone kompetencje w zakresie energetyki odnawialnej i gospodarki zeroemisyjnej, niewystarczające doradztwo energetyczne; niskie kompetencje instalatorów OZE.
- Wymagający usprawnienia system gospodarowania odpadami i wzrastające koszty składowania odpadów komunalnych.

Wyzwania/Potrzeby

- Przejście na system zeroemisyjny i gospodarkę obiegu zamkniętego (GOZ).
- Inwestycje w błękitno-zieloną infrastrukturę mające na celu poprawę jakości środowiska i łagodzenie skutków zmian klimatu.
- Konieczność zwiększenia retencji wodnej gleb w gminach BOF i zmniejszenie zagrożenia suszą.
- Potrzeba rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
- Usprawnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i osadami ściekowymi, połączone z odzyskiem energii i surowców.
- Zwiększenie lokalnej produkcji energii ze źródeł odnawialnych, a także systemu akumulacji energii; termomodernizacja budynków.
- Poprawa efektywności i zarządzania energetycznego oświetleniem ulicznym.
- Promowanie biogospodarki, w tym zapobiegającej emisji gazów cieplarnianych produkcji rolnej i leśnej. ochrona i renaturyzacja ekosystemów akumulujących węgiel w glebie i masie roślinnej.

Mieszkalnictwo. Infrastruktura komunalna

Kluczowe wnioski z diagnozy

- W latach 2014–2020 notowano z roku na rok nieznaczną poprawę warunków mieszkaniowych na terenie BOF.
- Największy rozwój rynku mieszkaniowego liczony liczbą mieszkań oddanych do użytku, jak i w przeliczeniu na 1000 osób, występował w gminach przyległych do Białegostoku, najmniejszy był w gminach z ujemnym przyrostem liczby ludności (w Łapach i Czarnej Białostockiej).
- Zauważalne są różnice między obszarami miejskimi (lepsza sytuacja) i wiejskim (gorsza sytuacja) w wyposażeniu mieszkań w infrastrukturę techniczno-sanitarną. Mieszkania najsłabiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w BOF znajdowały się w gminach: Turośń Kościelna, Dobrzyniewo Duże, Zabłudów i Czarna Białostocka.
- Oprócz Białegostoku, gęstość sieci gazowej była najmniejsza ze wszystkich badanych typów infrastruktury komunalnej. Niedostatecznie rozwinięta sieć gazowa występuje szczególnie w gminach: Czarna Białostocka i Zabłudów.
- BOF jest dominującym obszarem w województwie w zakresie liczby mieszkań oddanych do użytkowania, jak i powierzchni tych mieszkań.
- W BOF gęstość sieci wodociągowej różni się między zachodnią (większa gęstość) i wschodnią (mniejsza gęstość) częścią obszaru funkcjonalnego. Najmniejsza gęstość występuje w gminach: Czarna Białostocka, Zabłudów, Supraśl i Wasilków. Jednocześnie infrastruktura ta jest słabiej rozwinięta na terenach wiejskich niż miejskich.
- Zdecydowanie najmniejszą gęstością sieci kanalizacyjnej w stosunku do innych gmin BOF charakteryzowała się gmina Zabłudów.

Wyzwania/Potrzeby

- Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego BOF, w szczególności na obrzeżach Białegostoku, uwzględniającego dynamiczny rozwój mieszkalnictwa.
- Analiza dostępności nowych terenów mieszkaniowych BOF do usług społecznych i terenów rekreacyjnych.
- Potrzeba rozwoju infrastruktury techniczno-sanitarnej w mieszkaniach, szczególnie w gminach: Turośń Kościelna, Dobrzyniewo Duże, Zabłudów i Czarna Białostocka.
- Rozwój sieci gazowej na terenie BOF. We wszystkich gminach BOF, z wyjątkiem Białegostoku, poprawy wymaga dostęp mieszkań do gazu sieciowego.
- Istnieje potrzeba uzupełnienia i wyrównania szans rozwojowych w zakresie dostępu mieszkańców gmin BOF (przede wszystkich z obszarów wiejskich) do infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej.

Dostępność komunikacyjna i mobilność

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Nadmierny ruch tranzytowy i aglomeracyjny przebiegający przez rdzeń BOF.
- Niska dostępność komunikacyjna rdzenia BOF i jego strefy zewnętrznej.
- Brak lotniska lokalnego pozwalającego na włączenie BOF do międzynarodowego systemu transportu powietrznego.
- Wykluczenie komunikacyjne części miejscowości na obszarze BOF.
- Brak spójnej, kompleksowej i bezpiecznej sieci połączeń rowerowych między Białymstokiem a strefą zewnętrzną, na obszarach gmin, jak również połączeń międzygminnych w BOF.

Wyzwania/Potrzeby

- Stworzenie nowoczesnej, spójnej sieci infrastruktury transportowej w BOF.
- Utrzymanie i utwardzenie istniejących dróg w związku z dużym odsetkiem dróg nieutwardzonych na obszarze gmin BOF.
- Stworzenie systemowych rozwiązań w obszarze zbiorowej komunikacji publicznej w BOF.
- Rozwój połączeń rowerowych w BOF, w szczególności międzygminnych.
- Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie BOF.
- Poprawa dostępności zewnętrznej BOF poprzez budowę lotniska, o parametrach dopasowanych do rzeczywistych wymagań i możliwości BOF.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Niedostateczne pokrycie BOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, a co za tym idzie: mała atrakcyjność terenów inwestycyjnych BOF, wydłużony czas realizacji procesu inwestycyjnego, brak ładu przestrzenno-krajobrazowego na terenie nieobjętym planami.
- Niekontrolowane rozlewanie się rdzenia BOF.
- Brak programu funkcjonalnego dotyczącego integracji planistycznej BOF.
- Niezrealizowane w znacznym stopniu, a zidentyfikowane w ramach GPR, potrzeby inwestycyjne w obszarze rewitalizacji.

Wyzwania/Potrzeby

- Zwiększenie pokrycia BOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Zapewnienie ładu przestrzenno-krajobrazowego na terenie objętym planami z uwzględnieniem planów w sąsiednich gminach BOF.
- Skrócenie czasu realizacji procesu inwestycyjnego.
- Opracowanie programu funkcjonalnego dotyczącego integracji planistycznej BOF.
- Dostosowanie GPR do aktualnych wymogów prawnych i realizacja kluczowych, zidentyfikowanych w ich ramach inwestycji w obszarze rewitalizacji.

Bezpieczeństwo publiczne

Kluczowe wnioski z diagnozy

- Wzrastająca liczba zdarzeń ekstremalnych na terenie BOF wynikająca ze zmian klimatycznych.
- Konieczność zintensyfikowania działań celem poprawy koordynacji pracy wszystkich służb ratowniczych na terenie BOF.
- Brak jednego wspólnego miejsca na terenie BOF, w którym zgromadzony byłby sprzęt niezbędny do podejmowania działań na wypadek wystąpienia zjawisk ekstremalnych.
- Brak środków finansowych na pokrycie kosztów zatrudnienia specjalistów odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe w gminach BOF.
- Brak systemu informatycznego wspomagającego zarządzanie kryzysowe w BOF.
- Brak skutecznego przepływu informacji na terenie BOF.
- Nowe potrzeby poprawy bezpieczeństwa publicznego związane z konfliktem wojennym.

Wyzwania/Potrzeby

- Poprawa bezpieczeństwa na terenie BOF w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej poprzez wzmocnienie potencjału gminnych służb zarządzania kryzysowego.
- Stworzenie i wdrożenie programu współpracy gmin BOF na wypadek klęsk żywiołowych i zdarzeń nadzwyczajnych (porozumienie regulujące zasady wspólnego korzystania z zasobów ludzkich i magazynów gminnych na wypadek zaistnienia sytuacji nadzwyczajnych).
- Budowa Centrum Zarządzania Kryzysowego w Białymstoku (CZK) wraz z magazynem zasobów oraz przeniesienie do nowego obiektu Miejskiego Centrum Monitoringu wraz z rozbudową magazynów zasobów w gminach BOF w ujednolicony sprzęt, który mógłby być współdzielony na wypadek wystąpienia zjawisk ekstremalnych.
- Zakup wyposażenia do każdej gminy BOF na wypadek wystąpienia sytuacji nadzwyczajnej lub kryzysowej (zgodnie z potrzebami poszczególnych gmin) oraz dostosowanie istniejącej infrastruktury do zmagazynowania oraz zarządzania posiadanym zasobem materiałowym.
- Zakup sprzętu specjalistycznego do likwidacji zagrożeń związanych z pożarami lasu.
- Potrzeba inwentaryzacji i modernizacji/wyposażenia miejsc służących do schronienia w trakcie sytuacji kryzysowych.
- Remont lub modernizacja oraz wyposażenie obiektów służących utrzymaniu w gotowości służb – OSP i pogotowia ratunkowego.
- Przeprowadzenie akcji szkoleniowych dla służb odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe na zasadach współdzielenia zasobów między gminami.
- Edukacja społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Finanse samorządowe

Kluczowe wnioski z diagnozy

- W analizowanym okresie w gminach BOF następował wzrost zarówno dochodów ogółem, jak i wydatków ogółem, a także dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Należy jednak zaznaczyć, że w analizie nie została uwzględniona inflacja, dlatego realne zmiany są na poziomie niższym.
- Białostocki Obszar Funkcjonalny ma niskie dochody własne na 1 mieszkańca na tle obszarów funkcjonalnych w Polsce. Wysoki poziom dochodów własnych i jednocześnie wysoki udział w dochodach ogółem świadczy o zamożności jednostki samorządu terytorialnego i wskazuje na zdolność do samofinansowania.
- Wydatki majątkowe inwestycyjne w analizowanym okresie zmniejszały się do 2016 r., a następnie przez dwa kolejne lata następował ich wzrost, a w ostatnich dwóch latach ponownie nastąpił spadek. Wysoki poziom wydatków inwestycyjnych tworzy podstawy trwałego rozwoju społecznego, gospodarczego, środowiskowego i przestrzennego.
- Wzrastające zadłużenie gmin BOF – wskaźnik zadłużenia liczony jako stosunek kwoty długu do dochodów ogółem w gminach BOF w 2014 r. wynosił 37,7%, a w 2020 r. – 39,3%.
- Znaczne zróżnicowanie w wykorzystaniu środków unijnych przez poszczególne gminy BOF oraz w latach 2014–2020.

Wyzwania/Potrzeby

- Zahamowanie niekorzystnej tendencji spowolnienia wzrostu dochodów ogółem w gminach BOF.
- Utrzymanie właściwych proporcji pomiędzy dochodami, wydatkami, w tym wydatkami inwestycyjnymi i poziomem zadłużenia gmin BOF.
- Sprawne i równomierne wykorzystanie środków UE w gminach BOF w celu stworzenia atrakcyjnego miejsca do pracy i życia.

Rozdział 13. Analiza SWOT Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego
Chapter 13. A SWOT analysis of Bialystok Functional Area

Perspektywy rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do 2030 roku można ocenić wykorzystując analizę SWOT. Za pomocą tego narzędzia określane są mocne strony BOF, jego szanse, ale też słabe strony, jak również zagrożenia przyszłego rozwoju Białegostoku i jego obszaru funkcjonalnego. Mocne strony (Strengths) są to czynniki wewnętrzne (np. zasoby), które mają pozytywny wpływ na pozycję strategiczną miejskiego obszaru funkcjonalnego. Analogicznie słabe strony (Weaknesses) są czynnikami wewnętrznymi, których wpływ jest negatywny. Z kolei szanse (Opportunities) to czynniki leżące po stronie otoczenia charakteryzujące się pozytywnym wpływem na badaną jednostkę. Zagrożenia (Threats) są czynnikami zewnętrznymi o negatywnym wpływie.

Podsumowując, można stwierdzić, że analiza SWOT wskazuje mocne i słabe strony Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego oraz szanse i zagrożenia płynące z otoczenia zewnętrznego. Jest to profesjonalne narzędzie umożliwiające budowę scenariuszy rozwoju Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, a także określenie koncepcji jego rozwoju w dłuższej perspektywie. Poniższa tabela zawiera najważniejsze elementy analizy SWOT Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, który posłużyły do budowy scenariuszy rozwoju BOF skoncentrowanych m.in. na wzmocnieniu silnych stron oraz zmniejszeniu jego słabości, przy wykorzystaniu prognozowanych szans rozwojowych.

Lp.	MOCNE STRONY	Lp.	SŁABE STRONY
1.	Dobra jakość życia.	1.	Słabo rozwinięta kultura współpracy oraz osiągania synergii w sferze społecznej i gospodarczej; niewystarczająca partycypacja społeczna w zarządzaniu rozwojem BOF.
2.	Doświadczenie współpracy instytucjonalnej w Stowarzyszeniu BOF.	2.	Starzenie się społeczeństwa BOF.
3.	Integracja procesów rozwojowych BOF poprzez realizację projektów zintegrowanych w perspektywie 2014–2020.	3.	Niewystarczająca dostępność edukacji przedszkolnej. Niedostosowanie infrastruktury przedszkolnej oraz oferty zajęć dodatkowych do potrzeb.
4.	Rosnąca liczba mieszkańców BOF.	4.	Niezadowalający stan infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych wymagający remontów lub innych prac inwestycyjnych.
5.	Relatywnie duży udział osób w wieku przedprodukcyjnym w gminach BOF (poza Białymstokiem).	5.	Niedostateczny poziom kompetencji kluczowych wśród młodzieży[1].
6.	Zwiększająca się liczba organizacji społecznych (fundacji, stowarzyszeń itp.) w BOF.	6.	Niewystarczająca przedsiębiorczość wśród młodzieży.
7.	Rosnąca popularność budżetu obywatelskiego, jako przejaw rosnącego kapitału społecznego i aktywności lokalnej.	7.	Niedostateczna popularność kształcenia zawodowego.
8.	Centrum Kompetencji BOF oraz EcoCentrum Kompetencji BOF.	8.	Niedostosowana do potrzeb przedsiębiorstw struktura i jakość kształcenia w szkołach średnich i wyższych.

[1] Kompetencje kluczowe to: kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, kompetencje w zakresie wielojęzyczności, kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii, kompetencje cyfrowe, kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się, kompetencje obywatelskie, kompetencje w zakresie przedsiębiorczości, kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej (Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dziennik Urzędowy UE 2018/C 189/01, Rocznik 61, 4 czerwca 2018 r., s. 7–8).

Lp.	MOCNE STRONY (cd)	Lp.	SŁABE STRONY (cd)
9.	Szkoły wyższe i inne instytucje edukacyjne.	9.	Niedostosowane kompetencje osób dorosłych do wymagań rynku pracy.
10.	Edukacja w zakresie IT na poziomie wyższym i średnim.	10.	Niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna i turystyczna.
11.	Branże kluczowe/wiodące i przedsiębiorstwa działające na poziomie międzynarodowym.	11.	Niedostateczna liczba miejsc w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej.
12.	Wolne tereny inwestycyjne w BOF.	12.	Braki/nierówny dostęp do usług społecznych.
13.	Korzystny wizerunek „zielonego regionu”.	13.	Zmniejszenie liczby placówek w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
14.	Dobra jakość środowiska; duży udział lasów i mokradeł będących źródłem biomasy i mających potencjał sekwestracji CO_2.	14.	Niedostateczne dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
15.	Wdrażanie nowatorskich rozwiązań ochrony zasobów przyrody ożywionej: kwietne łąki, zaniechanie wykaszania trawników w parkach i pasach dróg, ochrona owadów, pszczelarstwo miejskie.	15.	Wykluczenie cyfrowe; brak powszechnego dostępu do szybkiej sieci internetowej.
16.	Stosunkowo duże doświadczenie w realizacji projektów z zakresu energii odnawialnej oraz otwartość społeczeństwa na nowe rozwiązania.	16.	Słabe zaangażowanie przedsiębiorców w kształcenie zawodowe nowych kadr.
17.	Znaczny potencjał oszczędności zużycia energii dzięki poprawie charakterystyki energetycznej budynków i urządzeń domowych.	17.	Mała świadomość znaczenia gospodarki w rozwoju społecznym.
18.	Znaczący potencjał i rosnąca produkcja energii elektrycznej i cieplnej z OZE; duży potencjał do przejścia na system zeroemisyjny.	18.	Brak promocji i wspólnej oferty BOF skierowanej do inwestorów, w tym zagranicznych.
19.	Zintegrowany system gospodarki odpadami w Białymstoku; rosnące energetyczne i materiałowe wykorzystanie biomasy i odpadów.	19.	Niekorzystna struktura własności terenów i brak uporządkowanej polityki wodnej.
20.	Utworzenie Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego do roku 2035.	20.	Niewystarczająca ochrona dolin rzecznych i postępująca degradacja obszarów zalewowych.
21.	Dobra infrastruktura drogowa na terenie Białegostoku oraz gmin Choroszcz, Łapy i Wasilków.	21.	Słabo rozwinięty system retencjonowania wód opadowych; niewystarczająca i starzejąca się infrastruktura wodno-kanalizacyjna.
22.	Rozwinięty układ dróg rowerowych w Białymstoku i na drogach wylotowych z miasta.	22.	Stosunkowo mała odporność obszarów miejskich na zmianę klimatu osłabiająca jakość życia i bezpieczeństwo mieszkańców.
23.	Dobrze rozwinięty system komunikacji miejskiej w Białymstoku.	23.	Potrzeba modernizacji energetycznej budynków, zwłaszcza domów jednorodzinnych; brak bazy danych o charakterystyce energetycznej budynków w BOF.

Lp.	MOCNE STRONY (dok.)	Lp.	SŁABE STRONY (dok.)
24.	Zwartość obszaru BOF (relatywnie niewielkie odległości).	24.	„Monokultura węgla w energetyce” – duży udział paliw kopalnych w regionalnym bilansie energetycznym; zależność od importu energii elektrycznej.
		25.	Niezadawalająca jakość powietrza w ośrodkach miejskich, szczególnie w sezonie grzewczym; słaba świadomość wpływu zachowań i wyborów konsumenckich na jakość środowiska.
		26.	Słaba infrastruktura elektroenergetyczna ograniczająca przyłączanie prosumentów i producentów energii z OZE; brak lokalnego ośrodka decyzyjnego w zakresie modernizacji infrastruktury energetycznej.
		27.	Mały udział OZE i dalece niewystarczająca rola GOZ w gospodarce regionu.
		28.	Ograniczone kompetencje mieszkańców i administracji w zakresie energetyki odnawialnej i gospodarki zeroemisyjnej, niewystarczające doradztwo energetyczne; małe kwalifikacje i doświadczenie instalatorów systemów OZE.
		29.	Wyczerpywanie się pojemności składowiska odpadów na terenie ZUOK w Hryniewiczach.
		30.	Znacząca emisja gazów cieplarnianych w sektorze mieszkalnictwa i transportu; „przywiązanie” mieszkańców do jazdy samochodem; transport publiczny jako „drugi wybór” po podróży samochodem.
		31.	Niedostateczne połączenie gmin BOF z Białymstokiem siecią transportu publicznego.
		32.	Słabo rozwinięte powiązania dróg rowerowych między gminami BOF.
		33.	Brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy.
		34.	Słabe pokrycie obszaru BOF miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego BOF (poza Białymstokiem, Choroszczą i Łapami).
		35.	Brak integracji planistycznej BOF – postępujące żywiołowe procesy suburbanizacyjne, skutkujące zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego oraz wzrastającą energochłonnością BOF.

Lp.	SZANSE	Lp.	ZAGROŻENIA
1.	Kontynuacja polityki miejskiej na poziomie krajowym i UE.	1.	Odpływ ludności i kapitału na skutek silnej konkurencji innych ośrodków i regionów w kraju i zagranicą.
2.	Wspólne pozyskiwanie środków finansowych na rozwój.	2.	Depopulacja kraju i starzejące się społeczeństwo.
3.	Dostęp do programów/projektów wspierających rozwój kompetencji.	3.	Wstrzymanie krajowych i regionalnych inwestycji ważnych dla BOF.
4.	Rozwój trendu srebrnej gospodarki.	4.	Niekorzystna dla BOF polityka dotycząca ruchu przygranicznego.
5.	Zwiększenie zasobów rynku pracy wskutek migracji z krajów sąsiednich.	5.	Marginalizacja miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich w polityce regionalnej państwa i UE.
6.	Zwiększanie efektywności wykorzystania energii oraz rosnący udział OZE w związku z koniecznością poszukiwania stabilności i niezależności energetycznej.	6.	Postępujące ograniczenia dochodów własnych gmin oraz dotacji i subwencji.
7.	Rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa i władz samorządowych, co do konieczności przeciwdziałania zmianom klimatu.	7.	Niepewność kontynuacji współfinansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego ze środków UE w perspektywie 2020–2027.
8.	Rozwój technologii i spadek cen urządzeń i instalacji OZE.	8.	Zmieniające się, często nieprecyzyjne i niespójne przepisy prawa wpływające destrukcyjnie na inicjatywy biznesowe i rozwój jst, w tym rozwój rozproszonej energetyki odnawialnej.
9.	Rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem.	9.	Brak równowagi między potrzebami rozwojowymi a ochroną środowiska.
10.	Poprawa stanu krajowej infrastruktury kolejowej.	10.	Uzależnienie inwestycji w OZE od finansowania i wsparcia UE.
11.	Rozwój powiązań komunikacyjnych terenów podmiejskich z miastem.		

Analiza SWOT pozwala formułować strategie, czy warianty strategiczne na podstawie dominujących relacji pomiędzy elementami macierzy: z jednej strony mocnymi i słabymi stronami, z drugiej zaś szansami i zagrożeniami. Te potencjalne warianty strategiczne można jednocześnie potraktować jako warianty scenariuszy rozwoju.

Pierwszy scenariusz to scenariusz **agresywnego rozwoju**. Zakłada on, że w analizowanej organizacji przeważają mocne strony, a w jej otoczeniu silnie powiązane z nimi szanse. W tym scenariuszu organizacja koncentruje się na silnej ekspansji na podstawie zarówno licznych mocnych stron, jak i szans w otoczeniu. W przypadku BOF analiza SWOT identyfikuje 24 mocne strony i 11 szans. Liczba mocnych stron i szans uzasadnia rozważenie powyższego scenariusza. W scenariuszu agresywnego rozwoju należy zakładać, że obszar BOF będzie szybko się rozwijał gospodarczo na podstawie kluczowych dynamicznych przedsiębiorstw. Będą one wykorzystywały nowe trendy w otoczeniu, jak rozwój srebrnej gospodarki. Już obecnie wysoka jakość życia mieszkańców będzie ulegała dalszej poprawie. Przyczyniać się do tego będzie dalszy rozwój infrastruktury drogowej, ale i ścieżek rowerowych. Znaczną pozytywną rolę będzie odgrywał także rozwój krajowych i wojewódzkich powiązań komunikacyjnych z Białymstokiem, czy realizacja krajowych inwestycji dotyczących infrastruktury technicznej. Ważnym nurtem rozwoju, poprawiającym także jakość życia będzie dalsza poprawa jakości środowiska naturalnego i intensywnie realizowane działania proekologiczne. Dzięki już dotychczasowym doświadczeniom działań w tym obszarze, BOF znakomicie wykorzysta szanse w postaci dostępności funduszy na działania związane z OZE i wdrażaniem szeroko pojętej polityki GOZ. Podobnie dotychczasowe pozytywne doświadczenia w zakresie edukacji, jak centa kompetencji, będą kontynuowane zapewniając wykorzystanie środków z programów wspierających rozwój kompetencji, ale przede wszystkim zapewniając dostosowanie kompetencji mieszkańców do potrzeb szybko rozwijającej się gospodarki, ale także potrzeby zmian świadomości ekologicznej mieszkańców. Prawdopodobieństwo realizacji powyższego **scenariusza agresywnego rozwoju** ograniczane jest poważnie przez istnienie wielu zagrożeń w otoczeniu, jak i słabości wewnętrznych BOF.

Drugi scenariusz to **scenariusz defensywny**. Ten wariant rozwoju stosują organizacje, w których występuje dominacja słabych stron nad silnymi stronami, a jednocześnie te słabe strony są silnie powiązane z zewnętrznymi zagrożeniami. W scenariuszu defensywnym zadaniem organizacji jest przede wszystkim przetrwanie w nadziei na poprawę warunków w przyszłości. Scenariusz ten powinien być rozważany ze względu na dużą liczbę zidentyfikowanych słabych stron i zagrożeń. Analiza SWOT wskazała na 36 słabych stron i 10 zagrożeń i z tej perspektywy jest on bardziej prawdopodobny niż wyżej omówiony scenariusz agresywnego rozwoju. W scenariuszu defensywnym na możliwości rozwoju BOF silnie będzie oddziaływało niedostateczne zintegrowanie komunikacyjne obszaru BOF i brak lotniska obsługującego regularny transport pasażerski i towarowy. Brak skutecznego i zintegrowanego planowania przyczyni się do dalszej postępującej żywiołowo suburbanizacji skutkującej zagrożeniami dla elementów środowiska przyrodniczego. W sferze gospodarczej brak wspólnej oferty skierowanej do inwestorów będzie skutkował niskim poziomem inwestycji, brakiem tworzenia nowoczesnych miejsc pracy. Rozwój gospodarczy będzie także silnie ograniczany przez niedostosowanie kompetencji mieszkańców do potrzeb rynku pracy. Niskie zainteresowanie kształceniem zawodowym, nienadążanie programów i jakości kształcenia na poziomie średnim i wyższym za zmianami gospodarczymi uniemożliwi dostosowanie kompetencji absolwentów do potrzeb pracodawców. Braki kadrowe będą pogłębiane przez migrację szczególnie ludzi młodych. Rozwój oddolnej przedsiębiorczości będzie z kolei hamowany przez niski poziom postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży. Generalnie BOF i jego mieszkańcy nie zdołają skutecznie adoptować się do gwałtownych zmian warunków funkcjonowania, szczególnie związanych z rozwojem Gospodarki 4.0 i Gospodarki Obiegu Zamkniętego. Wynikać to będzie z utrzymywania się niedostatecznego poziomu kompetencji kluczowych wśród młodzieży, niskiego poziomu świadomości znaczenia gospodarki w rozwoju społecznym czy ograniczonych kompetencji w zakresie energetyki odnawialnej i gospodarki zeroemisyjnej. BOF nie będzie wytrzymywał bardzo silnej konkurencji innych ośrodków i regionów, co doprowadzi do odpływu ludności i kapitału. Niedostatek źródeł finansowania, zarówno ze środków samorządów jak i środków krajowych zahamuje inwestycje w infrastrukturę, co będzie prowadziło do jej stopniowej degradacji. Kryzys gospodarczy, spadek dochodów własnych i brak dostępu do środków zewnętrznych nie pozwolą na wdrożenia działań pro środowiskowych, nie nastąpi także rozwój OZE i przechodzenie na Gospodarkę Obiegu Zamkniętego. Spowoduje to utratę konkurencyjności przedsiębiorstw oraz pogorszenie stanu środowiska i obniżenie jakości życia mieszkańców. W scenariuszu defensywnym BOF będzie ulegał marginalizacji społeczno-gospodarczej.

Scenariusz aktywnego oddziaływania. W sytuacji istnienia wielu słabych stron i zagrożeń, ale także dużej liczby mocnych stron i szans możliwy jest trzeci scenariusz aktywnego oddziaływania. Organizacja, która działa w niekorzystnym otoczeniu nie jest w stanie rozwijać się bardzo dynamicznie. Jednocześnie jednak jest w stanie przezwyciężać zagrożenia w oczekiwaniu na poprawę warunków zewnętrznych. W przypadku BOF liczba zidentyfikowanych zagrożeń (10) jest zbliżona do liczby szans (11), co powoduje, iż otoczenie może tworzyć także korzystne perspektywy rozwoju. Organizacja funkcjonująca w przyjaznych uwarunkowaniach otoczenia, ale posiadająca znaczną liczbę słabych stron powinna koncentrować się na takim eliminowaniu wewnętrznych słabości, aby w przyszłości lepiej wykorzystać szanse otoczenia. W scenariuszu aktywnego oddziaływania zakłada się, iż BOF będzie aktywnie minimalizował swoje słabe strony i jednocześnie przeciwdziałał zagrożeniom dzięki zestawowi przyjętych w tym kontekście celów i działań. Podjęte zostaną działania na rzecz zacieśniania współpracy i wspólnego planowania w ramach BOF. Zostaną podjęte działania na rzecz dostosowywania kompetencji do potrzeb rozwijających się przedsiębiorstw. Współpraca podmiotów systemu edukacji i pracodawców zapewni stały dopływ wysoko wykwalikowanych kadr do nowoczesnych przedsiębiorstw. Działania w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych oraz kompetencji kluczowych na wszystkich etapach edukacji sprawią, iż nowe roczniki absolwentów wchodzące na rynek pracy będą doskonale przygotowane do wyzwań zmieniającej sią gospodarki. Wzrośnie oddolna aktywność przedsiębiorcza, a zachęceni dostępem do wysokiej jakości kadr inwestorzy zewnętrzni w coraz większym stopniu będą tworzyli nowe atrakcyjne miejsca pracy. Wzrostowi konkurencyjności firm, ale także jakości życia będą sprzyjały działania podejmowane w obszarze zielonej transformacji. W szczególności rozwój OZE zapewni większą samowystarczalność energetyczną BOF, co będzie podnosiło zarówno konkurencyjność przedsiębiorstw, ale i warunki życia mieszkańców. Zachowanie wysokiej jakości środowiska zapewni atrakcyjność obszaru jako miejsca do życia. W scenariuszu aktywnego oddziaływania świadomie podejmowane działania i inwestycje będą budowały fundament dla przyspieszonego rozwoju obszaru, gdy tylko zewnętrzne warunki ulegną poprawie. Takimi warunkami przyspieszenia rozwoju będą: szeroki dostęp do środków UE, rozwój gospodarczy w kraju i w Europie, zakończenie konfliktu na wschodzie, stabilizacja polityki makroekonomicznej w Polsce, stabilizacja prawa w Polsce.

Tablice
Tables

Tablica I. Białostocki Obszar Funkcjonalny na tle pozostałych miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków
Table I. Bialystok Functional Area against the background of other urban functional areas of voivodship

Wyszczególnienie	Aglomeracja Opolska The Opole Agglomeration	**Białostocki Obszar Funkcjonalny** **Bialystok Functional Area**	Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny Bydgoszcz-Toruń Functional Area	Kielecki Obszar Funkcjonalny Kielce Functional Area	Metropolia Krakowska Krakow Metropolis	Lubelski Obszar Funkcjonalny Lublin Functional Area	Łódzki Obszar Metropolitalny Łódź Metropolitan Area	Miejski Obszar Funkcjonalny Gorzowa Wielkopolskiego Urban Functional Area of Gorzów Wielkopolski
Powierzchnia[a] ogólna w km²	2369	**1728**	3744	1341	1275	1582	2330	770
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem[ab]	87,8	**90,5**	84,4	82,6	84,3	77,1	85,7	87,6
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona[ac] w % powierzchni ogólnej	43,5	**30,3**	28,0	86,4	18,4	15,7	14,6	51,9
Lesistość[a] w %	36,7	**36,5**	33,9	32,4	8,0	13,9	20,3	40,3
Ludność[a]	332824	**422134**	850929	338103	1080642	547560	1052035	157474
Ludność[a] na 1 km²	140	**244**	227	252	848	346	452	205
Ludność w miastach w % ogółu ludności[a]	56,7	**82,1**	72,9	60,9	78,2	74,0	85,9	77,8
W % ogółu ludności[a] – ludność w wieku:								
przedprodukcyjnym	16,1	**18,4**	17,9	17,4	18,5	18,1	16,1	18,2
produkcyjnym	60,6	**60,2**	59,2	59,5	59,2	58,7	56,8	58,6
poprodukcyjnym	23,3	**21,5**	22,9	23,1	22,3	23,2	27,1	23,2
Małżeństwa na 1000 ludności	3,51	**3,63**	3,86	3,38	4,72	3,87	3,57	3,37
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,94	**10,39**	8,89	8,38	11,31	9,59	8,34	8,50
Zgony na 1000 ludności	11,75	**10,44**	11,78	12,33	11,17	11,70	15,38	12,33
Przyrost naturalny na 1000 ludności	−2,80	**−0,05**	−2,89	−3,95	0,14	−2,11	−7,04	−3,84
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,27	**2,36**	0,88	0,11	5,54	1,48	0,59	0,77
Pracujący[ad] na 1000 ludności	282,5	**259,6**	286,6	272,4	405,5	291,1	312,8	270,2
Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym[a]	3,8	**5,2**	3,8	5,1	3,4	5,0	5,2	3,1
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych na 1000 ludności[a]	379,5	**437,0**	407,4	386,8	471,5	425,5	498,4	413,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w zasobach mieszkaniowych[a] w m²	83,3	**69,7**	67,5	70,0	66,4	69,7	61,1	71,0

a Stan w dniu 31 grudnia. b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansu. c Dane prawnie chronionych. d Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a As of 31 December. b Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balance. c Data d Excluding employees in the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety persons employing up to 9 persons, by actual workplace and kind of activity.

wojewódzkich w 2020 r.
centres in 2020

Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyna Urban Functional Area of Olsztyn	Miejski Obszar Funkcjonalny Poznania Urban Functional Area of Poznań	Miejski Obszar Funkcjonalny Zielonej Góry Urban Functional Area of Zielona Góra	Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot Metropolitan Area Gdańsk-Gdynia-Sopot	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny Rzeszów Functional Area	Subregion Centralny Województwa Śląskiego Central Subregion of the Silesian Voivodship	Szczeciński Obszar Metropolitalny Szczecin Metropolitan Area	Warszawski Obszar Funkcjonalny Warsaw Functional Area	Wrocławski Obszar Funkcjonalny Wrocław Functional Area	Specification
1452	3082	964	3080	1047	5578	2799	2935	2339	Total area[a] in km²
89,8	83,7	90,4	88,3	94,5	86,0	89,8	91,8	89,0	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population[ab]
57,1	18,0	24,2	38,6	19,1	14,4	7,5	49,4	6,1	Area of special nature value under legal protection[ac] in % of total area
43,0	23,5	50,6	26,9	18,1	33,2	30,7	22,2	16,1	Forest cover[a] in %
235850	1055044	188567	1317895	375682	2689874	684763	2838198	938683	Population[a]
162	342	196	428	359	482	245	967	401	Population[a] per 1 km²
75,8	69,9	85,6	77,0	62,1	87,2	85,5	86,4	78,8	Population in urban areas in % of total population[a]
									In % of total population[a] – population at age:
18,2	19,9	18,2	19,6	19,7	16,8	17,2	19,6	18,5	pre-working
59,8	58,8	58,6	58,5	60,1	58,9	58,6	57,5	58,8	working
22,0	21,3	23,2	21,9	20,2	24,3	24,2	22,9	22,8	post-working
3,83	4,26	3,33	4,17	3,90	3,64	4,00	3,93	4,55	Marriages per 1000 population
9,23	11,36	9,01	10,79	10,90	8,33	8,56	11,21	11,35	Live births per 1000 population
10,01	10,65	11,84	10,83	10,09	13,62	12,04	11,83	11,46	Deaths per 1000 population
–0,78	0,71	–2,83	–0,04	0,81	–5,30	–3,48	–0,61	–0,11	Natural increase per 1000 population
3,23	4,12	3,09	4,02	5,38	-0,97	1,58	5,26	6,68	Internal and international net migration of population for permanent residence per 1000 population
307,5	387,6	287,0	286,5	343,1	293,0	280,6	430,8	408,3	Employed persons[ad] per 1000 population
3,3	2,1	3,7	3,2	6,5	3,3	3,2	2,8	2,5	Registered unemployed persons per 100 persons at working age[a]
442,5	432,2	429,6	436,4	382,1	425,1	432,6	509,7	494,4	Dwellings in dwelling stocks per 1000 population[a]
66,9	76,6	73,3	69,3	78,2	66,0	68,3	67,9	75,0	Average usable floor area per dwelling in dwelling stocks[a] in m²

nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów
pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez

do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas.
employed on private farms in agriculture, clergy, as well as employed in organisations, foundations and trade unions; excluding economic entities

Tablica I. Białostocki Obszar Funkcjonalny na tle pozostałych miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków
Table I. Bialystok Functional Area against the background of other urban functional areas of voivodship

Wyszczególnienie	Aglomeracja Opolska The Opole Agglomeration	**Białostocki Obszar Funkcjonalny** **Bialystok Functional Area**	Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny Bydgoszcz-Toruń Functional Area	Kielecki Obszar Funkcjonalny Kielce Functional Area	Metropolia Krakowska Krakow Metropolis	Lubelski Obszar Funkcjonalny Lublin Functional Area	Łódzki Obszar Metropolitalny Łódź Metropolitan Area	Miejski Obszar Funkcjonalny Gorzowa Wielkopolskiego Urban Functional Area of Gorzów Wielkopolski
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,2	**9,5**	7,1	6,2	11,7	7,8	7,0	7,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m^2	107,9	**82,1**	83,2	79,3	69,6	82,1	74,6	72,9
Sieć rozdzielcza[a] na 100 km^2 w km:								
wodociągowa	100,8	**103,5**	146,1	155,8	338,9	190,3	207,3	120,6
kanalizacyjna[e]	94,8	**72,0**	80,4	125,4	274,6	92,4	95,5	85,0
gazowa	37,4	**62,4**	55,4	53,9	394,0	171,9	110,8	70,5
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego[f] na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	943	**983**	901	941	981	957	935	916
Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej[ag]	1140	**1160**	1633	1142	1248	1209	1126	1458
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną[ah]	2920	**2852**	3039	2890	2969	2607	2541	3351
Dzieci przebywające w żłobkach[i] i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	341	**311**	270	291	384	300	274	312
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w % ogółu ludności	2,6	**3,5**	3,7	4,7	2,3	2,9	3,2	3,1
Czytelnicy bibliotek publicznych (z filiami)[k] na 1000 ludności	165	**117**	85	118	211	155	132	98
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	492	**737**	767	906	1007	762	633	1138
Miejsca noclegowe[l] na 10 tys. ludności	68	**89**	112	174	282	145	88	67
Ścieżki rowerowe[am] na 10 tys. ludności	6,1	**6,6**	6,9	3,6	2,6	6,4	2,7	6,1
Dochody gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	6974	**6882**	6599	7065	7543	6669	6645	7034
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	6735	**6932**	6633	7157	7990	6764	6805	7011
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON[an] na 10 tys. ludności	1242	**1206**	1237	1291	1792	1257	1331	1434

a Stan w dniu 31 grudnia. e Łącznie z kolektorami. f Stan na początku roku szkolnego; dane Ministerstwa Edukacji i Nauki. g Przychodnie ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej. l Stan w dniu 31 lipca. m Bez szlaków rowerowych. n Bez osób prowadzących gospodarstwa
a As of 31 December. e Including collectors. f As of the beginning of the school year; data of the Ministry of National Education and Science. points presented according to the location of the main unit. l As of 31 July. m Excluding bicycle trails. n Excluding persons tending private

wojewódzkich w 2020 r. (dok.)
centres in 2020 (cont.)

Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyna Urban Functional Area of Olsztyn	Miejski Obszar Funkcjonalny Poznania Urban Functional Area of Poznań	Miejski Obszar Funkcjonalny Zielonej Góry Urban Functional Area of Zielona Góra	Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot Metropolitan Area Gdańsk-Gdynia-Sopot	Rzeszowski Obszar Funkcjonalny Rzeszów Functional Area	Subregion Centralny Województwa Śląskiego Central Subregion of the Silesian Voivodship	Szczeciński Obszar Metropolitalny Szczecin Metropolitan Area	Warszawski Obszar Funkcjonalny Warsaw Functional Area	Wrocławski Obszar Funkcjonalny Wrocław Functional Area	Specification
9,3	9,8	9,8	11,1	13,2	4,4	6,1	12,7	16,5	Dwellings completed per 1000 population
71,2	81,4	77,4	72,9	78,3	88,4	75,9	75,3	71,7	Average usable floor area per dwelling completed in m^2
									Distribution network[a] per 100 km^2 in km:
91,6	172,1	83,5	205,1	245,5	197,3	85,2	314,4	172,6	water supply
64,4	128,4	71,5	157,3	285,4	149,1	76,3	261,9	118,0	sewage[e]
49,3	147,0	75,6	148,1	296,4	157,0	78,2	300,6	120,6	gas supply
980	968	992	901	992	914	959	1021	991	Children in pre-primary education establishments[f] per 1000 children aged 3–6
925	1178	1150	1795	1013	1516	1433	1495	1240	Population per 1 provider of out-patients health care[ag]
3231	2250	2656	3051	2664	3039	2696	2978	2753	Population per 1 public pharmacy[ah]
275	299	391	204	378	258	321	313	445	Children staying in nurseries[i] and children's clubs per 1000 children up to the age of 3
3,7	3,0	3,0	2,8	3,2	2,9	2,5	2,2	1,5	Persons benefiting from social assistance at domicile in % of total population
140	130	114	158	150	139	109	175	158	Borrowers in public libraries (with branches)[k] per 1000 population
1147	1063	1005	731	938	562	722	995	1077	Audience in fixed cinemas per 1000 population
318	119	91	468	141	66	306	147	166	Bed places[l] per 10 thousand population
5,8	5,6	5,7	4,6	5,2	2,9	5,7	4,8	5,0	Bicycle paths[am] per 10 thousand population
7682	7316	6859	7441	7195	6732	7468	9118	7661	Revenue of gminas and cities with powiat status per capita in PLN
7363	7249	6762	7409	7054	6649	7868	9688	7880	Expenditure of gminas and cities with powiat status per capita in PLN
1366	1909	1495	1594	1249	1129	1610	2295	1812	Entities of the national economy in the REGON register[an] per 10 thousand population

łącznie z praktykami lekarskimi. h Łącznie z punktami aptecznymi. i Łącznie z oddziałami żłobkowymi. k Łącznie z punktami bibliotecznymi indywidualne w rolnictwie.
g Out-patients departments including medical practices. h Including pharmaceutical outlets. i Including nursery wards. k Including library service farms in agriculture.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym
Table II. Major data on Bialystok Functional Area

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stan i ochrona środowiska, leśnictwo Environmental protection, forestry							
Powierzchnia ogólna (stan w dniu 01.01.) w ha Total area (as of 01.01.) in ha	172815	172815	172815	172815	172815	172815	172815
użytki rolne[a] agricultural land[a]	87569	87815	87238	87546	87330	87092	86999
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione[b] forest land as well as woody and bushy land[b]	65597	65255	65716	65284	65303	65243	65255
grunty zabudowane i zurbanizowane built-up and urbanized land	12941	13034	13156	13305	13529	13834	13960
grunty pod wodami powierzchniowymi land under waters	1160	1158	1164	1084	1080	1080	1074
użytki ekologiczne ecological areas	20	20	20	20	20	20	20
nieużytki wasteland	5348	5349	5347	5407	5387	5382	5343
tereny różne[c] miscellaneous land[c]	180	184	174	169	166	164	164
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w dam^3 Water consumption for needs of the national economy and population in dam^3	21241	21381	21182	20504	21615	21440	21446
przemysł industry	2297	2239	2038	1706	1704	1760	1772
rolnictwo i leśnictwo[d] agriculture and forestry[d]	2539	2316	2548	2459	2567	2446	2446
eksploatacja sieci wodociągowej[e] exploitation of water supply network[e]	16405	16826	16596	16339	17344	17234	17228
Ścieki przemysłowe i komunalne[f] w dam^3 Industrial and municipal wastewater[f] w dam^3	15879	15952	16234	16313	16375	16442	16489
w tym oczyszczane of which treated	15879	15952	16234	16313	16375	16442	16489
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem[g] (stan w dniu 31.12.) Population connected to wastewater treatment plants in % of total population[g] (as of 31.12.)	89,9	90,2	89,7	89,6	89,7	90,0	90,5
Oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31.12.) Wastewater treatment plants (as of 31.12.)	12	12	12	12	13	12	13

a Od 2017 r. łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi wcześniej w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione" b Od 2017 r. bez gruntów zadrzewionych i zakrzewionych na użytkach rolnych. c Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały obronne nieprzystosowane do ruchu kołowego. d Woda zużyta do napełniania i uzupełniania stawów rybnych – do 2018 r. pozycja ta obejmowała wodę zużytą do nawadniania użytków rolnych i leśnych oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. e Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych. f Wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi. g Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Since 2017 including woody and bushy land on agricultural area, classified previously in the terms "forest land as well as woody and bushy land". b Since 2017 excluding woody and bushy land on agricultural area. c Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments not designated for car traffic. d Water used to fill and replenish fish ponds - until 2018 included water used to irrigate agricultural and forest land as well as to fill and replenish fish ponds. e Excluding consumption of water for industrial purposes from water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies. f Requiring treatment discharged into waters or into the ground. g Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based companies.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (cd.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stan i ochrona środowiska, leśnictwo (cd.) Environmental protection, forestry (cont.)							
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza[a] w t: Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality[a] in t:							
pyłowych particulates	139	161	162	100	64	74	68
gazowych gases	949549	957719	907531	743767	710645	820568	876837
w tym dwutlenek węgla of which carbon dioxide	946407	954698	905148	741419	709437	819278	875609
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych: Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced:							
pyłowe particulates	99,5	99,5	99,5	99,7	99,8	99,7	99,7
gazowe (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)	15,1	9,0	18,8	39,5	70,8	64,3	60,1
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona[b] (stan w dniu 31.12.) w ha Area of special nature value under legal protection[b] (as of 31.12.) in ha	51892	51891	52300	52296	52295	52295	52295
Pomniki przyrody (stan w dniu 31.12.) Monuments of nature (as of 31.12.)	110	109	110	107	107	115	113
Odpady[c] wytworzone w ciągu roku w tys. t Waste[c] generated during the year in thousand tonnes	120,1	113,2	124,6	424,8	301,6	109,9	78,6
Zebrane odpady komunalne zmieszane[d] w tys. t Mixed municipal waste collected[d] in thousand tonnes	91,5	100,8	96,2	70,5	74,4	82,5	81,6
w tym z gospodarstw domowych of which from households	72,9	83,0	78,5	60,8	62,2	69,0	74,1
Nieczystości ciekłe wywiezione[e] w dam^3 Liquid waste removed[e] in dam^3	92,7	97,8	102,9	101,1	108,2	112,0	123,0
Zbiorniki bezodpływowe (stan w dniu 31.12.) Septic tanks (as of 31.12.)	11212	10638	11040	12765	11359	11630	11520
Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31.12.) Independent wastewater treatment facilities (as of 31.12.)	653	707	794	870	943	1111	1352
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) – w tys. zł – służące: Outlays on fixed assets (current prices) – in thousand PLN – in:							
ochronie środowiska environmental protection	250062,6	227525,4	59817,8	110363,8	173613,2	153180,7	106557,1
gospodarce wodnej water management	14318,0	11246,2	17254,3	41421,0	56471,7	33975,0	16700,9

a Emitujących pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. c Z wyłączeniem odpadów komunalnych. d Dane nie obejmują odpadów komunalnych zebranych selektywnie; dane szacunkowe. e Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases at the same time. b Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. c Excluding municipal waste. d Data do not include municipal waste collected separately; estimated data. e Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (cd.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Stan i ochrona środowiska, leśnictwo (dok.) Environmental protection, forestry (cont.)							
Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31.12.) w ha Forest land (as of 31.12.) in ha	64188	64314	64325	64368	64323	64322	64283
w tym lasy of which forests	62929	63057	63052	63107	63061	63053	63010
Lesistość (stan w dniu 31.12.) w % Forest cover (as of 31.12.) in %	36,4	36,5	36,5	36,5	36,5	36,5	36,5
Ludność Population							
Ludność (stan w dniu 31.12.) Population (as of 31.12.)	413319	414463	416185	417830	419428	421217	422134
miasta urban areas	344500	344955	345724	346384	346777	346996	346368
wieś rural areas	68819	69508	70461	71446	72651	74221	75766
w tym kobiety of which females	216684	217405	218166	219037	219744	220660	221187
Ludność na 1 km² (stan w dniu 31.12.) Population per 1 km² (as of 31.12.)	239	240	241	242	243	244	244
Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31.12.) Females per 100 males (as of 31.12.)	110	110	110	110	110	110	110
Ludność w wieku (stan w dniu 31.12.): Population at age (as of 31.12.):							
przedprodukcyjnym pre-working	71839	72031	72771	74123	75421	76550	77521
produkcyjnym working	266205	264563	263109	260623	258322	256172	253971
poprodukcyjnym post-working	75275	77869	80305	83084	85685	88495	90642
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31.12.) Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31.12.)	55,3	56,7	58,2	60,3	62,4	64,4	66,2
Małżeństwa: Marriages:							
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	2039	2092	2180	2003	2071	1904	1531
na 1000 ludności per 1000 population	4,94	5,05	5,25	4,80	4,95	4,53	3,63
Urodzenia żywe: Live births:							
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	4053	4102	4354	4767	4747	4521	4384
na 1000 ludności per 1000 population	9,81	9,91	10,48	11,43	11,34	10,76	10,39
Zgony: Deaths:							
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	3515	3603	3571	3713	3860	3675	4407
na 1000 ludności per 1000 population	8,51	8,71	8,60	8,90	9,22	8,75	10,44
Przyrost naturalny: Natural increase:							
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	538	499	783	1054	887	846	−23
na 1000 ludności per 1000 population	1,30	1,21	1,89	2,53	2,12	2,01	−0,05

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (cd.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność (dok.) Population (cont.)							
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały: Net internal and international migration for permanent residence:							
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	692	592[a]	1052	905	991	1085	995
na 1000 ludności per 1000 population	1,67	1,43[a]	2,53	2,17	2,37	2,58	2,36
Rynek pracy Labour market							
Pracujący[b] (stan w dniu 31.12.) Employed persons[b] (as of 31.12.)	98030	98607	102479	104983	108020	110689	109607
w tym kobiety of which women	52827	53238	54971	56138	56941	58425	57770
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31.12.) Registered unemployed persons (as of 31.12.)	20991	18794	16167	12970	11573	10276	13198
w tym kobiety of which women	9399	8301	7224	6056	5536	4921	6037
Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31.12.) Registered unemployed persons per 100 persons at working age (as of 31.12.)	7,9	7,1	6,1	5,0	4,5	4,0	5,2
Mieszkania. Infrastruktura komunalna Dwellings. Municipal infrastructure							
Zasoby mieszkaniowe[c] (stan w dniu 31.12.): Dwelling stocks[c] (as of 31.12.):							
mieszkania dwellings	166007	168906	171451	174297	177153	180620	184489
powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m^2 useful floor area of dwellings in thousand m^2	11244,6	11493,6	11727,7	11985,3	12243,4	12536,6	12852,3
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie average number of persons per dwelling	2,49	2,45	2,43	2,40	2,37	2,33	2,29
przeciętna powierzchnia użytkowa w m^2: average useful floor area in m^2:							
1 mieszkania per dwelling	67,7	68,0	68,4	68,8	69,1	69,4	69,7
na 1 osobę per person	27,2	27,7	28,2	28,7	29,2	29,8	30,4
Mieszkania oddane do użytkowania: Dwellings completed:							
mieszkania dwellings	2377	2964	2637	2896	2917	3568	4012
powierzchnia użytkowa: useful floor area:							
mieszkań w tys. m^2 of dwellings in thousand m^2	212,9	254,9	243,8	262,5	263,5	302,0	329,2
przeciętna 1 mieszkania w m^2 average per dwelling in m^2	89,6	86,0	92,4	90,7	90,3	84,6	82,1

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. c Na podstawie bilansów.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. b Excluding employees in the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, persons employed on private farms in agriculture, clergy, as well as employed in organisations, foundations and trade unions; excluding economic entities employing up to 9 persons, by actual workplace and kind of activity. c Based on balances.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (cd.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania. Infrastruktura komunalna (dok.) Dwellings. Municipal infrastructure (cont.)							
Sieć rozdzielcza (stan w dniu 31.12.) w km: Distribution network (as of 31.12.) in km:							
wodociągowa water supply	1642,4	1678,0	1696,1	1705,9	1728,9	1755,7	1788,3
kanalizacyjna[a] sewage[a]	1062,0	1103,9	1120,3	1134,2	1164,2	1208,2	1244,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych[b] (stan w dniu 31.12.) w szt.: Connections leading to residential buildings[b] (as of 31.12.) in pcs:							
wodociągowe water supply system	45362	46201	47077	47847	48576	49863	51241
kanalizacyjne sewage system	33187	34594	35669	36959	37959	39472	40977
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych: Consumption of water from water supply system in households:							
w dam^3 in dam^3	12664,4	13121,5	12844,4	12999,6	13676,6	13680,4	13994,6
na 1 mieszkańca w m^3 per capita in m^3	30,7	31,7	30,9	31,2	32,7	32,6	33,2
Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną w dam^3 Municipal wastewater discharged by sewage system in dam^3	15581	15644	15999	16082	16201	16261	16281
Sieć gazowa (stan w dniu 31.12.) w km Gas supply system (as of 31.12.) in km	914,9	961,8	1002,5	1031,2	1063,4	1135,9	1197,8
Przyłącza gazowe prowadzące do budynków[c] (stan w dniu 31.12.) w szt. Gas connections leading to buildings[c] (as of 31.12.) in pcs	20587	21381	22526	23480	24572	26183	28149
Zużycie gazu z sieci w GWh Consumption of gas from gas supply system in GWh	428,6	379,3	471,6	496,4	510,1	525,5	594,9
Ludność – w % ogółu ludności[d] – korzystająca[e] z (stan w dniu 31.12.): Population – in % of total population[d] – using[e] (as of 31.12.):							
wodociągu water supply system	95,2	95,3	95,3	95,4	95,4	95,5	95,6
kanalizacji sewage system	86,5	86,9	87,1	87,3	87,4	87,7	87,8
gazu gas supply system	71,4	71,0	71,0	71,0	70,5	71,4	72,6
Edukacja i wychowanie Education							
Szkoły (stan na początku roku szkolnego): Schools (as of the beginning of the school year):							
podstawowe dla dzieci i młodzieży primary for children and youth	91	96	96	113	114	114	115
gimnazja dla dzieci i młodzieży lower secondary for children and youth	60	60	62	14	14	–	–
ponadpodstawowe[f] dla młodzieży oraz policealne post-primary[f] for youth and post-secondary	96	91	95	91	92	90	89

a Łącznie z kolektorami. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania. c Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych. d Na podstawie bilansów. e Dane szacunkowe. f W latach 2014–2018 ponadgimnazjalne.
a Including collectors. b With connections leading to collective residential buildings. c Including connections leading to non-residential buildings. d Based on balances. e Estimated data. f In the years 2014–2018 upper secondary.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (cd.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Edukacja i wychowanie (dok.) Education (cont.)							
Uczniowie w szkołach (stan na początku roku szkolnego): Pupils and students in schools (as of the beginning of the school year):							
podstawowych[a] dla dzieci i młodzieży primary[a] for children and youth	23551	25776	24091	28504	32476	33242	34080
gimnazjach dla dzieci i młodzieży lower secondary for children and youth	10503	10585	10633	7136	3574	–	–
ponadpodstawowych[b] dla młodzieży oraz policealnych post-primary[b] for youth and post-secondary	23099	21832	21481	20917	20758	24639	24080
Absolwenci szkół[c]: Graduates of schools[c]:							
podstawowych dla dzieci i młodzieży primary for children and youth	3456	3477	3481	–	–	3523	3439
gimnazjów dla dzieci i młodzieży lower secondary for children and youth	3637	3357	3415	3796	3499	3517	.
ponadpodstawowych[b] dla młodzieży oraz policealnych post-primary[b] for youth and post-secondary	7301	6319	6219	6003	5706	5384	5069
Uczelnie (stan w dniu 31.12.) Higher education institutions (as of 31.12.)	10[d]	10[d]	10[d]	10[d]	10	8	8
Studenci uczelni[e] (stan w dniu 31.12.) Students of higher education institutions[e] (as of 31.12.)	32568[d]	30340[d]	29057[d]	26378[d]	24801	24143	24176
Absolwenci uczelni[e] Graduates of higher education institutions[e]	10150	9190	8078	8359	7412	6839	6475
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego): Pre-primary education (as of the beginning of the school year):							
placówki establishments	191	195	203	213	208	214	214
w tym przedszkola of which nursery schools	114	123	127	141	144	151	156
miejsca w przedszkolach w tys. places in nursery schools in thousands	12,1	12,4	13,5	14,6	15,3	.	.
dzieci[f] children[f]	14096	13046	15168	16064	16607	17270	18040
w tym w przedszkolach of which in nursery schools	11502	11214	12798	13827	14473	15074	15665
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat[fg] Children in pre-primary education establishments (as of the beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6[fg]	897	924	897	959	985	993	983

a Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. b W latach 2014–2018 ponadgimnazjalne. c Odpowiednio z lat szkolnych: 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/20. d Stan w dniu 30 listopada. e Według rzeczywistego położenia uczelni i filii; łącznie z cudzoziemcami. f Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. g W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–6 lat w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3–5 lat.

a Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. b In the years 2014–2018 upper secondary. c From 2013/14, 2014/15, 2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2019/20 school year respectively. d As of 30 November. e According to the actual location of higher education institutions and branches; including foreigners. f Including the children attending school for the entire school year in the units performing health care activities. g In 2014 the rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the 6-year old population, and in 2015 – aged 3–5.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (cd.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna Health care and social welfare							
Przychodnie (stan w dniu 31.12.) Out-patients departments (as of 31.12.)	352	351	361	366	362	354	342
Praktyki lekarskie[a] (stan w dniu 31.12.) Medical practices[a] (as of 31.12.)	40	39	34	35	25	24	22
Porady udzielone[b] w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w tys. Consultations provided[b] in out-patients health care in thousands	4578,4	4473,3	4837,7	4824,4	4649,2	4677,0	3994,4
lekarskie medical	3998,1	3908,3	4184,9	4249,4	4163,7	4145,5	3576,6
stomatologiczne dental	580,4	565,0	652,8	575,0	485,5	531,5	417,8
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (stan w dniu 31.12.) Public pharmacies and pharmaceutical outlets (as of 31.12.)	155	152	165	168	160	158	148
Żłobki[c] (stan w dniu 31.12.) Nurseries[c] (as of 31.12.)	16	21	29	31	50	55	62
Kluby dziecięce (stan w dniu 31.12.) Children's clubs (as of 31.12.)	13	16	11	11	10	8	9
Miejsca w żłobkach[c] i klubach dziecięcych (stan w dniu 31.12.) Places in nurseries[c] and children's clubs (as of 31.12.)	1347	1571	1760	1800	2470	2869	2956
Dzieci przebywające w żłobkach[c] i klubach dziecięcych Children staying in nurseries[c] and children's clubs	2059	2343	2458	2799	3545	4322	4276
Pomoc społeczna stacjonarna[d] (stan w dniu 31.12.): Stationary social welfare[d] (as of 31.12.):							
domy i zakłady homes and facilities	16	16	17	15	19	19	19
miejsca places	1587	1593	1539	1451	1585	1603	1596
mieszkańcy residents	1483	1501	1446	1362	1487	1495	1426
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	13269	12522	11662	10436	9210	8467	7766
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej: Persons benefiting from social assistance at domicile:							
w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	28254	26099	23620	20366	17780	16382	14974
w % ogółu ludności in % of total population	6,8	6,3	5,7	4,9	4,3	3,9	3,5

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia lub z przychodniami. b Łącznie z poradami opłacanymi przez pacjentów (środki niepubliczne); bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych. c Łącznie z oddziałami żłobkowymi; od 2019 r. w województwie podlaskim nie było oddziałów żłobkowych. d Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.
a Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. b Including consultations paid by patients (non-public funds); excluding consultation provided by doctors in admission rooms in general hospitals. c Including nursery wards; from 2019 there have not been nursery wards in Podlaskie Voivodship. d Including community self-help homes.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (cd.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kultura. Turystyka. Sport Culture. Tourism. Sport							
Biblioteki publiczne (z filiami; stan w dniu 31.12.) Public libraries (with branches; as of 31.12.)	39	39	39	39	39	39	39
Czytelnicy bibliotek publicznych (z filiami)[a] Borrowers in public libraries (with branches)[a]	51793	51729	52625	54660	55078	57349	49470
Wypożyczenia księgozbioru[ab] z bibliotek publicznych (z filiami): Public libraries (with branches) loans[ab]:							
w tysiącach woluminów in thousand volumes	986,5	973,3	992,6	996,3	1036,7	1042,2	736,9
na 1 czytelnika w wol. per borrower in vol.	19,0	18,8	18,9	18,2	18,8	18,2	14,9
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31.12.) Museums with branches (as of 31.12.)	9	12	12	11	11	11	8
Zwiedzający muzea i wystawy w tys. Museum and exhibition visitors in thousands	197,4	242,1	200,3	186,6	202,6	213,5	69,4
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice: Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres:							
instytucje (stan w dniu 31.12.) institutions (as of 31.12.)	36	33	37	37	36	36	36
imprezy zorganizowane organized events	2063	2459	2800	2650	2527	2091	1265
uczestnicy imprez participants of events	497484	482368	473539	432263	462709	382605	95358
Kina stałe: Fixed cinemas:							
kina (stan w dniu 31.12.) cinemas (as of 31.12.)	3	5	5	5	5	5	5
miejsca na widowni (stan w dniu 31.12.) seats (as of 31.12.)	3367	4469	4439	4429	4428	4428	4400
widzowie w tys. audience in thousands	648,7	711,5	833,7	869,5	892,7	938,9	310,9
Baza noclegowa turystyki[c]: Tourist accommodation establishments[c]:							
obiekty[d] facilities[d]	39	46	47	46	52	51	48
miejsca noclegowe[d] bed places[d]	3180	3515	3641	3622	3710	3592	3769
korzystający z noclegów tourists accommodated	298427	304946	299442	299253	274444	301788	162496
Kluby sportowe[e] (stan w dniu 31.12.): Sports clubs[e] (as of 31.12.):							
kluby clubs	146	.	155	.	169	.	155
sekcje sportowe sport sections	277	.	276	.	303	.	268
członkowie members	11527	.	12412	.	14914	.	12520
ćwiczący persons practising sports	10745	.	11906	.	14110	.	12814

a Łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej. b W 2014 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych. c Dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. d Stan w dniu 31 lipca. e Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi i wyznaniowymi klubami sportowymi.
a Including library service points presented according to the location of the main unit. b In 2014 excluding interlibrary lending. c Data concern establishments possessing 10 and more bed places. d As of 31 July. e Including Students Sports Clubs and Religious Sports Clubs.

Tablica II. Ważniejsze dane o Białostockim Obszarze Funkcjonalnym (dok.)
Table II. Major data on Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Transport Transport							
Ścieżki rowerowe[a] (stan w dniu 31.12.) w km Bicycle paths[a] (as of 31.12.) in km	139,3	152,0	149,2	161,2	188,8	231,1	277,0
Wypadki drogowe[b] Road accidents[b]	209	236	245	248	231	186	113
Ofiary wypadków drogowych[b] Road accidents casualties[b]	278	283	342	307	292	219	141
w tym śmiertelne of which fatalities	21	16	18	16	15	28	14
Handel Trade							
Hipermarkety[c] (stan w dniu 31.12.) Hypermarkets[c] (as of 31.12.)	6	6	6	6	6	6	6
Supermarkety[c] (stan w dniu 31.12.) Supermarkets[c] (as of 31.12.)	82	86	87	87	85	85	87
Targowiska stałe (stan w dniu 31.12.) Permanent marketplaces (as of 31.12.)	12	13	13	13	12	13	14
Targowiska sezonowe[d] Seasonal marketplaces[d]	62	62	58	52	52	52	53
Finanse publiczne Public finance							
Dochody gmin i miasta na prawach powiatu w mln zł Revenue of gminas and city with powiat status in million PLN	2070,6	1714,3	1984,3	2246,0	2612,3	2815,8	2904,4
w tym dochody własne of which own revenue	1269,9	1004,0	1049,2	1073,5	1237,2	1330,5	1332,2
Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu w mln zł Expenditure of gminas and city with powiat status in million PLN	1836,9	1754,3	1913,0	2368,3	2816,8	2927,7	2925,8
w tym wydatki inwestycyjne[e] of which investment expenditure[e]	368,9	240,7	200,4	520,4	835,7	696,9	475,0
Dochody gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł Revenue of gminas and city with powiat status per capita in PLN	5012	4142	4778	5385	6240	6703	6882
Wydatki gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł Expenditure of gminas and city with powiat status per capita in PLN	4446	4239	4606	5678	6729	6969	6932
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON[f] Entities of the national economy in the REGON register[f]							
Podmioty gospodarki narodowej (stan w dniu 31.12.) Entities of the national economy (as of 31.12.)	44337	45267	45943	46842	47891	48770	50906
w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą of which natural persons conducting economic activity	34050	34476	34559	34985	36426	36706	38178
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane Entities of the national economy newly registered	4263	4116	3929	4014	4664	4638	4079
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane Entities of the national economy removed	3114	3188	3262	3110	3598	3713	1895

a Bez szlaków rowerowych. b Dane dotyczą wypadków zarejestrowanych przez Policję. c Według lokalizacji sklepu. d Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo. e Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych. f Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding bicycle trails. b Data concern accidents registered by the Police. c According to the location of shop. d Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically. e Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments. f Excluding persons tending private farms in agriculture.

1. Stan i ochrona środowiska, leśnictwo
1. Environmental protection, forestry

Tablica 1. Powierzchnia geodezyjna i kierunki jej wykorzystania w 2020 r. Stan w dniu 1 stycznia
Table 1. Geodesic area and directions of its use in 2020 As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia ogólna Total area	Użytki rolne Agricultural land	Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woody and bushy land	Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized land		
				tereny areas		użytki kopalne minerals
				osiedlowe[a] estate[a]	komunikacyjne[b] transport[b]	
	w ha in ha					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**2018702**	**1215550**	**639354**	**19166**	**57503**	**1973**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**172815**	**86999**	**65255**	**6788**	**6954**	**218**
M. Białystok	10213	2697	1886	3828	1620	–
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	16379	10074	2819	443	668	33
Czarna Białostocka	20636	3978	15886	239	359	9
Łapy	12765	8081	1790	389	607	13
Supraśl	18856	4507	13120	490	438	10
Wasilków	12712	5282	6156	480	562	10
Zabłudów	33974	21030	11459	198	945	81
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	16113	9412	5934	144	474	5
Juchnowiec Kościelny	17177	12983	2903	434	650	34
Turośń Kościelna	13990	8955	3302	143	631	23

(cd.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under waters		Użytki ekologiczne Ecological areas	Nieużytki Wasteland	Tereny różne[c] Miscellaneous land[c]
	płynącymi flowing	stojącymi standing			
	w ha in ha				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**26118**	**1881**	**1969**	**53701**	**1487**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**959**	**115**	**20**	**5343**	**164**
M. Białystok	39	44	–	46	53
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Choroszcz	361	27	–	1950	4
Czarna Białostocka	19	18	–	127	1
Łapy	138	–	–	1740	7

a Mieszkaniowe, przemysłowe, inne zabudowane, zurbanizowane niezabudowane, rekreacyjno-wypoczynkowe. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. c Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.
a Residential, industrial, other built-up, urbanized non-built-up, recreational. b Including areas used for public road construction or railways. c Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments not designated for car traffic.

Tablica 1. Powierzchnia geodezyjna i kierunki jej wykorzystania w 2020 r. (dok.)
Stan w dniu 1 stycznia
Table 1. Geodesic area and directions of its use in 2020 (cont.)
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under waters		Użytki ekologiczne Ecological areas	Nieużytki Wasteland	Tereny różne[c] Miscellaneous land[c]
	płynącymi flowing	stojącymi standing			
	w ha in ha				
Gminy miejsko-wiejskie: (dok.) Urban-rural gminas: (cont.)					
Supraśl	98	12	–	152	29
Wasilków	65	8	20	75	54
Zabłudów	81	4	–	172	4
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Dobrzyniewo Duże	47	1	–	93	3
Juchnowiec Kościelny	56	1	–	108	8
Turośń Kościelna	55	–	–	880	1

c Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały obronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.
Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.
c Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.
Source: data of Marshal Office of Podlaskie Voivodship.

Tablica 2. Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze[a] według kierunków wyłączenia w 2020 r.
Table 2. Agricultural land designated for non-agricultural purposes[a] by directions of designation in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Kierunki wyłączenia Directions of designation				
		na tereny osiedlowe residential areas	na tereny przemysłowe industrial areas	pod drogi i szlaki komunikacyjne roads and communication trails	pod użytki kopalne mining grounds	na inne cele other purposes
	w ha in ha					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**169**	**82**	**65**	**6**	**8**	**8**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**40**	**29**	**6**	**2**	**–**	**3**
W tym M. Białystok	19	14	3	0	–	3

a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.
a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.
Source: data of Marshal Office of Podlaskie Voivodship.

Tablica 3. Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane w 2020 r.

Table 3. Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land in 2020

Wyszczególnienie Specification	Grunty zdewastowane i zdegradowane[a] Devastated and degraded land[a]	Grunty zrekultywowane[b] Reclaimed land[b]			Grunty zagospodarowane[b] Managed land[b]		
		ogółem total	w tym na cele of which for purposes		ogółem total	w tym na cele of which for purposes	
			rolnicze agricultural	leśne forest		rolnicze agricultural	leśne forest
	w ha in ha						
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**2742**	**149**	**121**	**19**	**87**	**85**	**1**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**176**	**5**	**4**	**1**	**5**	**4**	**1**
W tym M. Białystok	–	–	–	–	–	–	–

a Stan w dniu 31 grudnia. b W ciągu roku.
Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.
a As of 31 December. b During the year.
Source: data of Marshal Office of Podlaskie Voivodship.

Tablica 4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r.

Table 4. Water consumption for needs of the national economy and population in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Przemysł Industry	Rolnictwo i leśnictwo[a] Agriculture and forestry[a]	Eksploatacja sieci wodociągowej[b] Exploitation of water supply network[b]	Przemysł Industry	Rolnictwo i leśnictwo[a] Agriculture and forestry[a]	Eksploatacja sieci wodociągowej[b] Exploitation of water supply network[b]
	w dam^3 in dam^3				w % ogółem in % of total		
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**88317**	**13849**	**23474**	**50994**	**15,7**	**26,6**	**57,7**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**21446**	**1772**	**2446**	**17228**	**8,3**	**11,4**	**80,3**
M. Białystok	14338	1416	–	12922	9,9	–	90,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Choroszcz	611	90	–	521	14,7	–	85,3
Czarna Białostocka	342	18	–	324	5,3	–	94,7
Łapy	801	114	–	687	14,2	–	85,8
Supraśl	2516	–	2016	500	–	80,1	19,9
Wasilków	683	51	–	632	7,5	–	92,5
Zabłudów	223	11	–	212	4,9	–	95,1
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Dobrzyniewo Duże	382	–	–	382	–	–	100,0
Juchnowiec Kościelny	860	72	–	788	8,4	–	91,6
Turośń Kościelna	690	–	430	260	–	62,3	37,7

a Woda zużyta do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.
a Water used to fill and replenish fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes from water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

Tablica 5. Ścieki przemysłowe i komunalne[a] oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2020 r.
Table 5. Industrial and municipal wastewater[a] and population connected to wastewater treatment plants in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym oczyszczane Of which treated				Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem[b] Population connected to wastewater treatment plants in % of total population[b]
		razem total	mechanicznie mechanically	biologicznie biologically	z podwyższonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal	
	w dam^3 in dam^3					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**41660**	**41631**	**331**	**7553**	**33747**	**69,0**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**16489**	**16489**	**198**	**1063**	**15228**	**90,5**
M. Białystok	12995	12995	160	–	12835	99,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	311	311	–	230	81	45,5
Czarna Białostocka	263	263	–	–	263	86,4
Łapy	654	654	–	654	–	94,7
Supraśl	711	711	–	–	711	90,1
Wasilków	577	577	–	–	577	73,4
Zabłudów	151	151	38	110	3	31,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	198	198	–	–	198	52,0
Juchnowiec Kościelny	561	561	–	69	492	67,5
Turośń Kościelna	68	68	–	–	68	28,1

a Wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi. b Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansu; stan w dniu 31 grudnia.
a Requiring treatment discharged into waters or into the ground. b Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balance; as of 31 December.

Tablica 6. Oczyszczalnie ścieków w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 6. Wastewater treatment plants in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Komunalne[a] Municipal[a]		Przemysłowe Industrial		
		biologiczne biological	z podwyższonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal (disposal)	mechaniczne mechanical	biologiczne biological	z podwyższonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal (disposal)
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**149**	**93**	**29**	**2**	**20**	**5**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**13**	**8**	**3**	**1**	**1**	**–**
M. Białystok	2	–	1	1	–	–

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej.
a On sewage network.

Tablica 6. Oczyszczalnie ścieków w 2020 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia
Table 6. Wastewater treatment plants in 2020 (cont.)
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Komunalne[a] Municipal[a]		Przemysłowe Industrial		
		biologiczne biological	z podwyższonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal (disposal)	mechaniczne mechanical	biologiczne biological	z podwyższonym usuwaniem biogenów with increased biogene removal (disposal)
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	1	1	–	–	–	–
Czarna Białostocka	1	–	1	–	–	–
Łapy	1	1	–	–	–	–
Zabłudów	4	3	–	–	1	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Juchnowiec Kościelny	3	3	–	–	–	–
Turośń Kościelna	1	–	1	–	–	–

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej.
a On sewage network.

Tablica 7. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza[a] w 2020 r.
Table 7. Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality[a] in 2020

Wyszczególnienie Specification	Emisja zanieczyszczeń w t Emission of pollutants in t							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced	
	pyłowych particulates		gazowych gaseous						
	ogółem total	w tym ze spalania paliw of which from the combustion of fuels	ogółem total	w tym of which					
				dwutlenek siarki sulphur dioxide	tlenki azotu[b] nitrogen oxides[b]	tlenek węgla carbon monoxide	dwutlenek węgla carbon dioxide	pyłowe particulates	gazowe (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**503**	**385**	**2054731**	**1394**	**2236**	**2675**	**2047633**	**98,9**	**30,9**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**68**	**60**	**876837**	**144**	**596**	**433**	**875609**	**99,7**	**60,1**
M. Białystok	52	44	851379	121	548	343	850355	99,8	64,4

a Emitujących pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.
a Emitting particulates, gases or particulates and gases at the same time. b Expressed in nitrogen dioxide.

Tablica 7. Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza[a] w 2020 r. (dok.)

Table 7. Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality[a] in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Emisja zanieczyszczeń w t Emission of pollutants in t							Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych Pollutants retained in pollutant reduction systems in % of pollutants produced	
	pyłowych particulates		gazowych gases						
	ogółem total	w tym ze spalania paliw of which from the combustion of fuels	ogółem total	w tym of which					
				dwutlenek siarki sulphur dioxide	tlenki azotu[b] nitrogen oxides[b]	tlenek węgla carbon monoxide	dwutlenek węgla carbon dioxide	pyłowe particulates	gazowe (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Czarna Białostocka	6	6	14240	–	13	16	14194	45,5	.
Łapy	10	10	10982	23	35	74	10850	41,2	.
Supraśl	–	–	152	–	–	–	133	–	.
Wasilków	–	–	84	–	–	–	77	–	.

a Emitujących pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy. b W przeliczeniu na dwutlenek azotu.
a Emitting particulates, gases or particulates and gases at the same time. b Expressed in nitrogen dioxide.

Tablica 8. Odnawialne źródła energii[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Table 8. Renewable energy sources[a] in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Instalacje odnawialnych źródeł energii wykorzystujące Renewable energy installations using				
		biomasę biomass	biogaz biogas	energię promieniowania słonecznego solar energy	hydroenergię hydro energy	energię wiatru wind energy
	moc zainstalowana w kW installed capacity in kW					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**445152**	**93541**	**13673**	**139381**	**797**	**197760**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**99126**	**87505**	**2852**	**8103**	**66**	**600**
M. Białystok	89910	87505	1532	873	–	–

a Dane dotyczące poszczególnych rodzajów instalacji odnawialnego źródła energii obejmują instalacje, które uzyskały: koncesję na wytwarzanie energii elektrycznej, wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (rejestr wytwórców energii w małej instalacji), wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (rejestr wytwórców biogazu rolniczego) oraz mikroinstalacje, dla których wnioskowano o wydanie świadectw pochodzenia.
a Data regarding individual types of renewable energy installations include installations that obtained: a license for the production of electricity, an entry in the register of regulated activity kept by the President of the Energy Regulatory Office (register of energy producers in a small installation), entry into the register of regulated activities kept by the General Director of the National Support Centre for Agriculture (register of agricultural biogas producers) and micro-installations for which certifies of origin were applied for.

Tablica 8. Odnawialne źródła energii[a] w 2020 r. (dok.) Stan w dniu 31 grudnia
Table 8. Renewable energy sources[a] in 2020 (cont.) As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Instalacje odnawialnych źródeł energii wykorzystujące Renewable energy installations using				
		biomasę biomass	biogaz biogas	energię promieniowania słonecznego solar energy	hydroenergię hydro energy	energię wiatru wind energy
	moc zainstalowana w kW installed capacity in kW					
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	2099	–	–	2099	–	–
Czarna Białostocka	1998	–	–	1998	–	–
Supraśl	356	–	–	334	22	–
Wasilków	1000	–	–	1000	–	–
Zabłudów	2899	–	1000	1299	–	600
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	44	–	–	–	44	–
Juchnowiec Kościelny	320	–	320	–	–	–
Turośń Kościelna	500	–	–	500	–	–

a Dane dotyczące poszczególnych rodzajów instalacji odnawialnego źródła energii obejmują instalacje, które uzyskały: koncesję na wytwarzanie energii elektrycznej, wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (rejestr wytwórców energii w małej instalacji), wpis do rejestru działalności regulowanej prowadzonego przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (rejestr wytwórców biogazu rolniczego) oraz mikroinstalacje, dla których wnioskowano o wydanie świadectw pochodzenia.
Źródło: dane Urzędu Regulacji Energetyki.
a Data regarding individual types of renewable energy installations include installations that obtained: a license for the production of electricity, an entry in the register of regulated activity kept by the President of the Energy Regulatory Office (register of energy producers in a small installation), entry into the register of regulated activities kept by the General Director of the National Support Centre for Agriculture (register of agricultural biogas producers) and micro-installations for which certifies of origin were applied for.
Source: data of the Energy Regulatory Office.

Tablica 9. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona[a] i pomniki przyrody w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 9. Area of special nature value under legal protection[a] and monuments of nature in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona Area of special nature value under legal protection							Pomniki przyrody Monuments of nature
	ogółem total	parków narodowych national parks	rezerwatów przyrody nature reserves	parków krajobrazowych[b] landscape parks[b]	obszarów chronionego krajobrazu[b] protected landscape areas[b]	pozostałe[c] other[c]	w % powierzchni ogólnej in % of total area	
	w ha in ha							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**638380,0**	**92180,1**	**23702,8**	**81851,0**	**438364,5**	**2281,7**	**31,6**	**1989**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**52295,3**	**5650,0**	**2109,4**	**33426,2**	**11089,0**	**20,7**	**30,3**	**113**
M. Białystok	103,9	–	103,9	–	–	–	1,0	17

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. c Użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
a Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within landscape parks and protected landscape areas. c Ecological arable lands, documentation sites and landscape-nature complexes.

Tablica 9. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona[a] i pomniki przyrody w 2020 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia

Table 9. Area of special nature value under legal protection[a] and monuments of nature in 2020 (cont.)
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona Area of special nature value under legal protection							Pomniki przyrody Monuments of nature
	ogółem total	parków narodowych national parks	rezerwatów przyrody nature reserves	parków krajobrazowych[b] landscape parks[b]	obszarów chronionego krajobrazu[b] protected landscape areas[b]	pozostałe[c] other[c]	w % powierzchni ogólnej in % of total area	
	w ha in ha							
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	3429,0	1619,0	–	–	1810,0	–	20,9	8
Czarna Białostocka	15384,2	–	966,3	14417,9	–	–	74,6	32
Łapy	2451,0	2451,0	–	–	–	–	19,2	1
Supraśl	12586,0	–	878,3	11707,7	–	–	66,7	44
Wasilków	3921,4	–	1,7	3899,1	–	20,7	30,8	1
Zabłudów	4710,0	–	–	–	4710,0	–	13,9	5
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	6429,7	–	159,2	3401,5	2869,0	–	39,9	–
Juchnowiec Kościelny	1700,0	–	–	–	1700,0	–	9,9	3
Turośń Kościelna	1580,0	1580,0	–	–	–	–	11,3	2

a Dane nie uwzględniają informacji o obszarach sieci Natura 2000, obejmują tylko tę ich część, która mieści się w granicach pozostałych obszarów prawnie chronionych. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i pozostałych form ochrony przyrody położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. c Użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.
a Data do not include information concerning the areas of Nature 2000 network, data include only the part located within the legally protected areas. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within landscape parks and protected landscape areas. c Ecological arable lands, documentation sites and landscape-nature complexes.

Tablica 10. Tereny zieleni w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Table 10. Green areas in 2020
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Tereny zieleni ogólnodostępnej Generally accessible green areas				Tereny zieleni osiedlowej Green areas of housing estates	Zieleń uliczna Street greenery	Cmentarze Cemeteries	
	parki spacerowo-wypoczynkowe strolling-recreational parks		zieleńce lawns					
	obiekty facilities	powierzchnia w ha area in ha	obiekty facilities	powierzchnia w ha area in ha	w ha in ha		obiekty facilities	powierzchnia w ha area in ha
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**44**	**381,1**	**337**	**163,1**	**711,8**	**431,4**	**712**	**964,8**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**18**	**193,6**	**49**	**33,1**	**376,3**	**229,3**	**69**	**172,7**
M. Białystok	13	125,6	21	16,9	343,9	224,3	23	93,5

Tablica 10. Tereny zieleni w 2020 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia
Table 10. Green areas in 2020 (cont.)
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Tereny zieleni ogólnodostępnej Generally accessible green areas				Tereny zieleni osiedlowej Green areas of housing estates	Zieleń uliczna Street greenery	Cmentarze Cemeteries	
	parki spacerowo-wypoczynkowe strolling-recreational parks		zieleńce lawns					
	obiekty facilities	powierzchnia w ha area in ha	obiekty facilities	powierzchnia w ha area in ha	w ha in ha		obiekty facilities	powierzchnia w ha area in ha
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	–	–	5	2,3	0,3	–	6	9,3
Czarna Białostocka	–	–	4	2,8	7,6	1,0	4	6,2
Łapy	1	52,2	1	0,3	13,9	1,9	5	10,5
Supraśl	1	2,0	10	8,3	–	1,0	8	9,8
Wasilków	2	9,8	7	1,5	5,2	1,0	2	8,1
Zabłudów	1	4,0	1	1,0	2,5	–	7	12,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	–	–	–	–	–	–	6	7,6
Juchnowiec Kościelny	–	–	–	–	3,1	–	5	9,8
Turośń Kościelna	–	–	–	–	–	–	3	5,2

Tablica 11. Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2020 r.
Table 11. Waste generated (excluding municipal waste) in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Poddane odzyskowi[a] Recovered[a]	Unieszkodliwione[a] Disposed[a]	Przekazane innym odbiorcom Transferred to other recipients	Magazynowane czasowo Temporarily stored
	w tys. t in thousand tonnes				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**2363,1**	**706,6**	**7,3**	**229,0**	**1420,2**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**78,6**	**1,7**	**–**	**59,3**	**17,6**
M. Białystok	59,0	0,7	–	40,7	17,6
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Czarna Białostocka	10,5	1,0	–	9,5	–
Supraśl	3,3	–	–	3,3	–
Zabłudów	1,4	–	–	1,4	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Juchnowiec Kościelny	4,4	–	–	4,4	–

a We własnym zakresie przez wytwórcę.
a By waste producer on its own.

Tablica 12. Odpady komunalne zebrane i czynne składowiska kontrolowane w 2020 r.
Table 12. Municipal waste collected and controlled landfill areas in operation in 2020

Wyszczególnienie Specification	Odpady komunalne zebrane[a] Municipal waste collected[a]							Czynne składowiska kontrolowane (stan w dniu 31.12.) Controlled landfill areas in operation (as of 31.12.)	
	ogółem grand total	zmieszane mixed			selektywnie separately				
		razem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households		razem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households			
	w tys. t in thousand tonnes			na 1 mieszkańca w kg per capita in kg	w tys. t in thousand tonnes		na 1 mieszkańca w kg per capita in kg	liczba number	powierzchnia w ha area in ha
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**338,9**	**211,7**	**178,1**	**151,4**	**127,2**	**119,9**	**101,9**	**11**	**55,9**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**149,1**	**81,6**	**74,1**	**175,5**	**67,5**	**63,6**	**150,6**	**2**	**26,1**
M. Białystok	108,9	55,3	50,7	170,5	53,6	50,2	168,6	–	–
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Choroszcz	5,2	3,3	2,9	182,8	2,0	2,0	124,7	–	–
Czarna Białostocka	3,1	1,6	1,6	139,9	1,5	1,3	119,4	–	–
Łapy	5,4	3,1	2,3	107,7	2,2	2,1	95,4	–	–
Supraśl	7,2	4,7	4,0	254,1	2,5	2,5	154,5	–	–
Wasilków	5,6	3,7	3,5	198,1	2,0	1,8	99,3	1	6,2
Zabłudów	3,1	2,3	2,2	230,3	0,8	0,8	84,4	–	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:									
Dobrzyniewo Duże	2,6	1,5	1,4	142,2	1,0	1,0	104,4	–	–
Juchnowiec Kościelny	6,3	4,8	4,2	254,4	1,5	1,4	86,6	1	19,9
Turośń Kościelna	1,8	1,2	1,2	188,6	0,6	0,6	87,5	–	–

a Dane szacunkowe; od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.
a Estimated data; since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1 July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

Tablica 13. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2020 r.
Table 13. Municipal waste collected separately in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		papier i tektura paper and cardboard	szkło glass	tworzywa sztuczne plastic	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne waste electrical and electronic equipment	zmieszane odpady opakowaniowe mixed waste packaging	wielkogabarytowe bulky waste	biodegradowalne biodegradable
	w t in t							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**127189,4**	**13386,4**	**17868,9**	**9352,5**	**1320,2**	**16306,8**	**18780,9**	**41000,2**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**67544,1**	**8009,9**	**7621,0**	**3011,6**	**275,6**	**9433,3**	**10 909,2**	**25947,6**
M. Białystok	53551,0	6714,6	5861,5	1711,6	190,3	7341,7	8715,9	21127,5

Tablica 13. Odpady komunalne zebrane selektywnie w 2020 r. (dok.)
Table 13. Municipal waste collected separately in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		papier i tektura paper and cardboard	szkło glass	tworzywa sztuczne plastic	zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne waste electrical and electronic equipment	zmieszane odpady opakowaniowe mixed waste packaging	wielkogabarytowe bulky waste	biodegradowalne biodegradable
	w t in t							
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	1971,7	4,2	53,3	8,1	3,0	899,2	388,6	433,3
Czarna Białostocka	1466,6	175,4	171,9	172,6	10,4	63,3	292,6	578,5
Łapy	2224,7	192,2	242,7	0,5	39,7	335,5	252,6	1154,4
Supraśl	2508,7	251,5	323,0	322,1	0,0	0,0	419,2	1192,9
Wasilków	1956,0	338,3	409,4	445,1	4,9	0,0	170,8	382,2
Zabłudów	809,0	95,1	146,2	189,8	0,0	3,6	140,0	231,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	1036,3	115,9	126,6	28,7	7,3	237,2	158,1	317,6
Juchnowiec Kościelny	1454,1	116,9	252,7	93,9	19,8	281,0	207,7	477,7
Turośń Kościelna	566,0	5,7	33,5	39,1	0,2	271,8	163,7	51,9

Tablica 14. Nieczystości ciekłe w 2020 r.
Table 14. Liquid waste in 2020

Wyszczególnienie Specification	Nieczystości ciekłe[a] wywiezione w dam³ Liquid waste[a] removed in dam³	Zbiorniki bezodpływowe (stan w dniu 31.12.) Septic tanks (as of 31.12.)	Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31.12.) Independent wastewater treatment facilities (as of 31.12.)
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**516,4**	**76325**	**17562**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**123,0**	**11520**	**1352**
M. Białystok	20,0	1320	21
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Choroszcz	68,6	2396	259
Czarna Białostocka	1,8	388	56
Łapy	0,1	84	2
Supraśl	6,5	739	92
Wasilków	9,5	1199	138
Zabłudów	4,2	2890	80

a Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.
a Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

Tablica 14. Nieczystości ciekłe w 2020 r. (dok.)
Table 14. Liquid waste in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Nieczystości ciekłe[a] wywiezione w dam³ Liquid waste[a] removed in dam³	Zbiorniki bezodpływowe (stan w dniu 31.12.) Septic tanks (as of 31.12.)	Indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31.12.) Independent wastewater treatment facilities (as of 31.12.)
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Dobrzyniewo Duże	2,0	876	302
Juchnowiec Kościelny	5,7	515	227
Turośń Kościelna	4,7	1113	175

a Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.
a Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

Tablica 15. Powierzchnia gruntów leśnych i lesistość w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 15. Forest land and forest cover in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Grunty leśne Forest land						Lesistość w % Forest cover in %
	ogółem grand total	publiczne public				prywatne private	
		razem total	w tym własność of which owned by				
			Skarbu Państwa the State Treasury		gmin gminas		
			razem total	w tym w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests			
	w ha in ha						
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**634833**	**428985**	**427234**	**391092**	**1477**	**205848**	**31,0**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**64283**	**48104**	**47747**	**47350**	**337**	**16179**	**36,5**
M. Białystok	1885	1685	1455	1453	230	199	18,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Choroszcz	2715	863	858	790	5	1852	16,5
Czarna Białostocka	15800	15360	15345	15342	16	440	74,3
Łapy	1710	39	37	28	2	1671	13,4
Supraśl	13065	11997	11958	11937	19	1068	67,3
Wasilków	6094	5277	5264	5238	13	817	46,9
Zabłudów	11154	7031	7004	6902	27	4123	32,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Dobrzyniewo Duże	5862	4290	4283	4262	7	1572	35,6
Juchnowiec Kościelny	2729	484	472	405	12	2245	15,9
Turośń Kościelna	3270	1078	1070	993	8	2192	23,3

Tablica 16. Powierzchnia lasów w 2020r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 16. Forest area in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Lasy publiczne Public forests				Lasy prywatne Private forests
		razem total	w tym własność of which owned by			
			Skarbu Państwa the State Treasury		gmin gminas	
			razem total	w tym w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests		
	w ha in ha					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**624850**	**419005**	**417260**	**381518**	**1472**	**205845**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**63010**	**46833**	**46478**	**46080**	**336**	**16177**
M. Białystok	1845	1648	1420	1418	229	197
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	2703	851	846	778	5	1852
Czarna Białostocka	15326	14886	14871	14868	16	440
Łapy	1709	38	37	27	2	1671
Supraśl	12698	11630	11592	11570	19	1068
Wasilków	5966	5149	5136	5109	13	817
Zabłudów	11038	6915	6888	6786	27	4123
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	5743	4171	4164	4143	7	1572
Juchnowiec Kościelny	2725	480	468	400	12	2245
Turośń Kościelna	3257	1065	1058	981	8	2192

Tablica 17. Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień w 2020 r.
Table 17. Plantings and removals from plantings in 2020

Wyszczególnienie Specification	Sadzenie w szt. Planting in units		Pozyskanie drewna (grubizny) w m³ Removals (timber) in m³	
	drzew trees	krzewów bushes	ogółem total	w tym liściaste of which non-coniferous
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**6299**	**4489**	**35010**	**27217**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**669**	**78**	**3416**	**2064**
M. Białystok	47	78	20	19
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	24	–	784	476
Czarna Białostocka	200	–	28	19
Łapy	–	–	141	46
Supraśl	89	–	302	187
Wasilków	–	–	9	5
Zabłudów	181	–	549	300
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Dobrzyniewo Duże	16	–	1253	772
Juchnowiec Kościelny	106	–	76	76
Turośń Kościelna	6	–	254	164

2. Ludność
2. Population

Tablica 18. Ludność w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 18. Population in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Z ogółem Of total: miasta urban areas	Z ogółem Of total: wieś rural areas	Ludność na 1 km² Population per 1 km²	Ludność w miastach w % ogółu ludności Population in urban areas in % of total population	Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**1173286**	**571499**	**601787**	**713820**	**459466**	**58**	**60,8**	**105**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**422134**	**200947**	**221187**	**346368**	**75766**	**244**	**82,1**	**110**
M. Białystok	296958	139293	157665	296958	–	2908	100,0	113
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	15781	7935	7846	5926	9855	96	37,6	99
Czarna Białostocka	11211	5442	5769	9198	2013	54	82,0	106
Łapy	21653	10560	11093	15412	6241	170	71,2	105
Supraśl	16003	7723	8280	4582	11421	85	28,6	107
Wasilków	18067	8746	9321	11802	6265	142	65,3	107
Zabłudów	9386	4737	4649	2490	6896	28	26,5	98
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	9619	4778	4841	–	9619	60	–	101
Juchnowiec Kościelny	16932	8453	8479	–	16932	99	–	100
Turośń Kościelna	6524	3280	3244	–	6524	47	–	99

Tablica 19. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 19. Working and non-working age population in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ludność Population: ogółem total	w wieku at age: przedprodukcyjnym pre-working	produkcyjnym working: razem total	produkcyjnym working: mobilnym mobile	produkcyjnym working: niemobilnym non-mobile	poprodukcyjnym post-working	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Non-working age population per 100 persons at working age
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**1173286**	**205196**	**710612**	**437459**	**273153**	**257478**	**65,1**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**422134**	**77521**	**253971**	**158743**	**95228**	**90642**	**66,2**
M. Białystok	296958	53658	176815	111090	65725	66485	67,9

Tablica 19. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2020 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia
Table 19. Working and non-working age population in 2020 (cont.)
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ludność Population						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym Non-working age population per 100 persons at working age
	ogółem total	w wieku at age					
		przedprodukcyjnym pre-working	produkcyjnym working			poprodukcyjnym post-working	
			razem total	mobilnym mobile	niemobilnym non-mobile		
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Choroszcz	15781	2982	9821	6052	3769	2978	60,7
Czarna Białostocka	11211	1793	6892	4266	2626	2526	62,7
Łapy	21653	3381	13002	7985	5017	5270	66,5
Supraśl	16003	3175	9921	5978	3943	2907	61,3
Wasilków	18067	4019	11091	7165	3926	2957	62,9
Zabłudów	9386	1721	5783	3511	2272	1882	62,3
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Dobrzyniewo Duże	9619	1944	5962	3699	2263	1713	61,3
Juchnowiec Kościelny	16932	3567	10625	6512	4113	2740	59,4
Turośń Kościelna	6524	1281	4059	2485	1574	1184	60,7

Tablica 20. Ludność według biologicznych i edukacyjnych grup wieku w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Population by biological and educational age groups in 2020
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Biologiczne grupy wieku Biological age groups			Edukacyjne grupy wieku Educational age groups				
	0–14 lat	15–64	65 lat i więcej and more	3–6 lat	7–12	13–15	16–18	19–24 lata
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**172281**	**787203**	**213802**	**45559**	**70109**	**34440**	**33015**	**75483**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**65655**	**281895**	**74584**	**17920**	**25832**	**12227**	**11709**	**23547**
M. Białystok	45472	196831	54655	12569	17526	8303	8033	15525
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	2542	10767	2472	664	1062	491	466	1036
Czarna Białostocka	1510	7585	2116	400	639	319	293	732
Łapy	2855	14467	4331	796	1107	591	523	1366
Supraśl	2659	11002	2342	715	1104	562	513	1009
Wasilków	3452	12209	2406	942	1349	595	551	1038
Zabłudów	1448	6353	1585	367	621	279	287	584
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	1611	6563	1445	399	729	299	316	603
Juchnowiec Kościelny	3037	11661	2234	805	1244	560	518	1133
Turośń Kościelna	1069	4457	998	263	451	228	209	521

Tablica 21. Ruch naturalny ludności w 2020 r.
Table 21. Vital statistics in 2020

Wyszczególnienie Specification	Małżeństwa Marriages	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase	Małżeństwa Marriages	Urodzenia żywe Live births	Zgony Deaths	Przyrost naturalny Natural increase
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 1000 ludności per 1000 population			
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**4442**	**10557**	**14622**	**–4065**	**3,78**	**8,97**	**12,43**	**–3,45**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**1531**	**4384**	**4407**	**–23**	**3,63**	**10,39**	**10,44**	**–0,05**
M. Białystok	1075	3204	3113	91	3,61	10,77	10,46	0,31
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	48	144	185	–41	3,06	9,18	11,80	–2,61
Czarna Białostocka	35	75	135	–60	3,11	6,66	11,98	–5,33
Łapy	77	157	261	–104	3,53	7,20	11,98	–4,77
Supraśl	57	157	135	22	3,59	9,88	8,49	1,38
Wasilków	76	218	152	66	4,28	12,27	8,55	3,71
Zabłudów	36	88	134	–46	3,85	9,41	14,32	–4,92
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	33	94	79	15	3,46	9,85	8,27	1,57
Juchnowiec Kościelny	72	193	143	50	4,31	11,56	8,56	2,99
Turośń Kościelna	22	54	70	–16	3,40	8,35	10,82	–2,47

Tablica 22. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2020 r.
Table 22. Internal and international migration of population for permanent residence in 2020

Wyszczególnienie Specification	Napływ[a] Inflow[a]				Odpływ[b] Outflow[b]				Saldo migracji Net migration		Ogólne saldo migracji na 1000 ludności Total net migration per 1000 population
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad	ogółem total	w tym zagranicznych of which international	
	Ogółem Total										
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**11452**	**6320**	**4598**	**534**	**12770**	**6982**	**5638**	**150**	**–1318**	**384**	**–1,12**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**5222**	**3350**	**1570**	**302**	**4227**	**1835**	**2302**	**90**	**995**	**212**	**2,36**
M. Białystok	2426	1139	1047	240	2982	1018	1893	71	–556	169	–1,87
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:											
Choroszcz	457	386	61	10	150	106	44	–	307	10	19,58
Czarna Białostocka	85	57	21	7	137	77	48	12	–52	–5	–4,62
Łapy	135	58	68	9	219	114	103	2	–84	7	–3,85
Supraśl	453	387	60	6	186	131	53	2	267	4	16,79
Wasilków	608	483	113	12	172	115	54	3	436	9	24,54
Zabłudów	214	158	52	4	98	76	22	–	116	4	12,40

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

Tablica 22. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2020 r. (dok.)
Table 22 Internal and international migration of population for permanent residence in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Napływ[a] Inflow[a]				Odpływ[b] Outflow[b]				Saldo migracji Net migration		Ogólne saldo migracji na 1000 ludności Total net migration per 1000 population
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę abroad	ogółem total	w tym zagranicznych of which international	
Gminy wiejskie: Rural gminas:											
Dobrzyniewo Duże	219	174	41	4	53	47	6	–	166	4	17,39
Juchnowiec Kościelny	460	383	69	8	185	120	65	–	275	8	16,47
Turośń Kościelna	165	125	38	2	45	31	14	–	120	2	18,56
w tym w wieku 25–34 lata of which aged 25–34											
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**3416**	**1685**	**1666**	**65**	**4478**	**2881**	**1541**	**56**	**–1062**	**9**	**–6,20**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**1631**	**945**	**642**	**44**	**1199**	**677**	**493**	**29**	**432**	**15**	**7,00**
M. Białystok	938	467	434	37	780	377	377	26	158	11	3,61
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:											
Choroszcz	102	82	18	2	51	39	12	–	51	2	23,07
Czarna Białostocka	24	10	14	–	41	30	11	–	–17	0	–10,25
Łapy	41	10	30	1	82	59	22	1	–41	0	–12,82
Supraśl	106	88	18	–	59	43	15	1	47	–1	21,63
Wasilków	182	130	51	1	50	31	18	1	132	0	49,05
Zabłudów	48	27	20	1	36	28	8	–	12	1	8,77
Gminy wiejskie: Rural gminas:											
Dobrzyniewo Duże	54	39	15	–	24	21	3	–	30	0	22,40
Juchnowiec Kościelny	99	69	29	1	62	42	20	–	37	1	15,52
Turośń Kościelna	37	23	13	1	14	7	7	–	23	1	25,61

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

Tablica 23. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według województwa obecnego i poprzedniego miejsca zamieszkania w 2020 r.
Table 23. Internal migration of population for permanent residence by voivodship of present and previous place of residence in 2020

Wyszczególnienie Specification	Napływ[a] Inflow[a]			Odpływ[b] Outflow[b]		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**10918**	**9045**	**1873**	**12620**	**9045**	**3575**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**4920**	**4300**	**620**	**4137**	**3203**	**934**
M. Białystok	2186	1765	421	2911	2195	716

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

Tablica 23. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według województwa obecnego i poprzedniego miejsca zamieszkania w 2020 r. (dok.)
Table 23. Internal migration of population for permanent residence by voivodship of present and previous place of residence in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Napływ[a] Inflow[a]			Odpływ[b] Outflow[b]		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	447	420	27	150	128	22
Czarna Białostocka	78	73	5	125	99	26
Łapy	126	110	16	217	167	50
Supraśl	447	417	30	184	148	36
Wasilków	596	548	48	169	147	22
Zabłudów	210	199	11	98	79	19
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	215	193	22	53	44	9
Juchnowiec Kościelny	452	423	29	185	163	22
Turośń Kościelna	163	152	11	45	33	12

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

Tablica 24. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci w 2020 r.
Table 24. Internal migration of population for permanent residence by sex in 2020

Wyszczególnienie Specification	Napływ[a] Inflow[a]			Odpływ[b] Outflow[b]			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
				Ogółem Total					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**10918**	**4961**	**5957**	**12620**	**5735**	**6885**	**–1702**	**–774**	**–928**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**4920**	**2266**	**2654**	**4137**	**1957**	**2180**	**783**	**309**	**474**
M. Białystok	2186	929	1257	2911	1396	1515	–725	–467	–258
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Choroszcz	447	242	205	150	61	89	297	181	116
Czarna Białostocka	78	32	46	125	55	70	–47	–23	–24
Łapy	126	58	68	217	112	105	–91	–54	–37
Supraśl	447	220	227	184	91	93	263	129	134
Wasilków	596	291	305	169	77	92	427	214	213
Zabłudów	210	102	108	98	46	52	112	56	56
Gminy wiejskie: Rural gminas:									
Dobrzyniewo Duże	215	96	119	53	23	30	162	73	89
Juchnowiec Kościelny	452	215	237	185	77	108	267	138	129
Turośń Kościelna	163	81	82	45	19	26	118	62	56

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

Tablica 24. Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci w 2020 r. (dok.)
Table 24. Internal migration of population for permanent residence by sex in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Napływ[a] Inflow[a]			Odpływ[b] Outflow[b]			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
	w tym w wieku 25–34 lata of which aged 25–34								
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**3351**	**1357**	**1994**	**4422**	**1808**	**2614**	**–1071**	**–451**	**–620**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**1587**	**645**	**942**	**1170**	**466**	**704**	**417**	**179**	**238**
M. Białystok	901	361	540	754	302	452	147	59	88
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Choroszcz	100	42	58	51	18	33	49	24	25
Czarna Białostocka	24	11	13	41	18	23	–17	–7	–10
Łapy	40	16	24	81	32	49	–41	–16	–25
Supraśl	106	43	63	58	25	33	48	18	30
Wasilków	181	80	101	49	22	27	132	58	74
Zabłudów	47	18	29	36	12	24	11	6	5
Gminy wiejskie: Rural gminas:									
Dobrzyniewo Duże	54	22	32	24	7	17	30	15	15
Juchnowiec Kościelny	98	39	59	62	24	38	36	15	21
Turośń Kościelna	36	13	23	14	6	8	22	7	15

a Zameldowania. b Wymeldowania.
a Registrations. b Cancelled registrations.

Tablica 25. Prognoza ludności gmin do 2030 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 25. Population projection for gminas until 2030 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2025		2030	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
	Ogółem Total			
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**422965**	**221879**	**422925**	**221938**
M. Białystok	296106	157629	293079	156206
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	16266	8128	16887	8455
Czarna Białostocka	11203	5702	10917	5552
Łapy	21064	10715	20291	10291
Supraśl	16548	8546	17380	8966
Wasilków	18047	9260	18983	9741
Zabłudów	9296	4569	9273	4534

Tablica 25. Prognoza ludności gmin do 2030 r. (cd.)
Stan w dniu 31 grudnia
Table 25. Population projection for gminas until 2030
As of 31 December (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2025		2030	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Ogółem (dok.) Total (cont.)				
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Dobrzyniewo Duże	9798	4910	10148	5097
Juchnowiec Kościelny	17888	9034	18900	9554
Turośń Kościelna	6749	3386	7067	3542
w wieku przedprodukcyjnym pre-working age				
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**75818**	**36794**	**71692**	**34845**
M. Białystok	52205	25263	48762	23669
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	3036	1458	3011	1450
Czarna Białostocka	1936	968	1835	915
Łapy	3406	1632	3199	1541
Supraśl	3155	1584	3239	1588
Wasilków	3690	1801	3579	1737
Zabłudów	1667	810	1533	743
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Dobrzyniewo Duże	1851	904	1725	838
Juchnowiec Kościelny	3623	1788	3555	1754
Turośń Kościelna	1249	586	1254	610

Tablica 25. Prognoza ludności gmin do 2030 r. (dok.)
Stan w dniu 31 grudnia
Table 25. Population projection for gminas until 2030
As of 31 December (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2025		2030	
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
w wieku produkcyjnym working age				
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**246542**	**118533**	**243428**	**116644**
M. Białystok	171202	83634	167760	81710
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	9643	4418	9809	4489
Czarna Białostocka	6415	2884	6054	2699
Łapy	11912	5410	11167	4997
Supraśl	9890	4699	10011	4775
Wasilków	10908	5202	11404	5434
Zabłudów	5468	2413	5397	2353
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Dobrzyniewo Duże	5985	2783	6179	2865
Juchnowiec Kościelny	10933	5142	11309	5320
Turośń Kościelna	4186	1948	4338	2002
w wieku poprodukcyjnym post-working age				
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**100605**	**66552**	**107805**	**70449**
M. Białystok	72699	48732	76557	50827
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	3587	2252	4067	2516
Czarna Białostocka	2852	1850	3028	1938
Łapy	5746	3673	5925	3753
Supraśl	3503	2263	4130	2603
Wasilków	3449	2257	4000	2570
Zabłudów	2161	1346	2343	1438
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Dobrzyniewo Duże	1962	1223	2244	1394
Juchnowiec Kościelny	3332	2104	4036	2480
Turośń Kościelna	1314	852	1475	930

3. Rynek pracy
3. Labour market

Tablica 26. Pracujący[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 26. Employed persons[a] in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	Przemysł i budownictwo Industry and construction	Handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ]; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia[Δ]; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles[Δ]; transportation and storage; accommodation and catering[Δ]; information and communication	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości i pozostałe usługi Financial and insurance activities; real estate activities and other services
	ogółem total	w tym kobiety of which women				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**234749**	**120381**	**2851**	**77450**	**55655**	**98793**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**109607**	**57770**	**405**	**29886**	**29773**	**49543**
M. Białystok	88347	49146	127	19413	24992	43815
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	4389	1796	12	1389	1309	1679
Czarna Białostocka	1437	560	70	841	136	390
Łapy	2809	1475	6	897	738	1168
Supraśl	3447	1271	65	1945	945	492
Wasilków	2166	1043	.	.	523	593
Zabłudów	1533	416	.	.	137	294
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	765	335	10	264	209	282
Juchnowiec Kościelny	4273	1516	52	2885	702	634
Turośń Kościelna	441	212	.	.	82	196

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.
a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons as well as private farms in agriculture.

Tablica 27. Bezrobotni zarejestrowani w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 27. Registered unemployed persons in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Bezrobotni Unemployed persons		Z liczby ogółem – bezrobotni Of total number – unemployed persons			Bezrobotni na 100 osób w wieku produkcyjnym Unemployed persons per 100 persons of working age
	ogółem total	w tym kobiety of which women	w wieku aged		długotrwale bezrobotni[a] longterm unemployed[a]	
			do 25 roku życia below 25 years of age	powyżej 50 roku życia over 50 years of age		
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**37830**	**17555**	**4799**	**9971**	**20674**	**5,3**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**13198**	**6037**	**1176**	**3503**	**6855**	**5,2**
M. Białystok	9110	4174	712	2463	4736	5,2
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	401	165	47	85	184	4,1
Czarna Białostocka	394	184	49	110	178	5,7
Łapy	1011	438	122	256	617	7,8
Supraśl	457	184	54	114	222	4,6
Wasilków	515	275	39	122	267	4,6
Zabłudów	321	141	36	95	155	5,6
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	259	131	38	58	123	4,3
Juchnowiec Kościelny	513	249	55	135	250	4,8
Turośń Kościelna	217	96	24	65	123	5,3

a Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.
Źródło: dane Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii.
a Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults at the workplace.
Source: data of the Ministry of Economic Development, Labour and Technology.

4. Mieszkania. Infrastruktura komunalna
4. Dwellings. Municipal infrastructure

Tablica 28. Zasoby mieszkaniowe[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 28. Dwelling stocks[a] in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Mieszkania Dwellings	Izby Rooms	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m² Useful floor area of dwellings in m²	Przeciętna Average				
				liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	liczba osób na number of persons		powierzchnia użytkowa w m² useful floor area in m²	
					1 mieszkanie per dwelling	1 izbę per room	1 mieszkania per dwelling	na 1 osobę per person
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**466402**	**1875691**	**36067349**	**4,02**	**2,52**	**0,63**	**77,3**	**30,7**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**184489**	**701180**	**12852294**	**3,80**	**2,29**	**0,60**	**69,7**	**30,4**
M. Białystok	137118	489352	8425194	3,57	2,17	0,61	61,4	28,4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	5874	27690	598351	4,71	2,69	0,57	101,9	37,9
Czarna Białostocka	4193	16144	287630	3,85	2,67	0,69	68,6	25,7
Łapy	7575	32708	598026	4,32	2,86	0,66	78,9	27,6
Supraśl	6037	30630	693796	5,07	2,65	0,52	114,9	43,4
Wasilków	7033	30451	642303	4,33	2,57	0,59	91,3	35,6
Zabłudów	4286	17400	361165	4,06	2,19	0,54	84,3	38,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	3298	16057	357629	4,87	2,92	0,60	108,4	37,2
Juchnowiec Kościelny	6624	29303	628217	4,42	2,56	0,58	94,8	37,1
Turośń Kościelna	2451	11445	259983	4,67	2,66	0,57	106,1	39,9

a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

Tablica 29. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych[a] wyposażone w instalacje w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 29. Dwellings in dwelling stocks[a] fitted with installations in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Z ogółem – wyposażone w Of total – fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**466402**	**435850**	**415939**	**406890**	**153294**	**371367**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**184489**	**180931**	**177737**	**175548**	**136936**	**168717**
M. Białystok	137118	136701	135539	134472	124355	131898

a Na podstawie bilansu.
a Based on balance.

Tablica 29. Mieszkania w zasobach mieszkaniowych[a] wyposażone w instalacje w 2020 r. (dok.) Stan w dniu 31 grudnia
Table 29. Dwellings in dwelling stocks[a] fitted with installations in 2020 (cont.) As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Z ogółem – wyposażone w Of total – fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	5874	5448	5265	5116	924	4811
Czarna Białostocka	4193	3991	3803	3743	4	3135
Łapy	7575	7298	7101	6909	472	6458
Supraśl	6037	5842	5696	5552	2966	4941
Wasilków	7033	6855	6718	6567	3190	5936
Zabłudów	4286	3217	2938	2834	333	2166
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	3298	3020	2814	2706	869	2425
Juchnowiec Kościelny	6624	6312	5888	5742	3179	5285
Turośń Kościelna	2451	2247	1975	1907	644	1662

a Na podstawie bilansu.
a Based on balance.

Tablica 30. Mieszkania oddane do użytkowania w 2020 r.
Table 30. Dwellings completed in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total				W tym indywidualne[a] Of which private[a]			
	mieszkania dwellings	izby rooms	powierzchnia użytkowa w m² useful floor area in m²		mieszkania dwellings	izby rooms	powierzchnia użytkowa w m² useful floor area in m²	
			mieszkań of dwellings	przeciętna 1 mieszkania average per dwelling			mieszkań of dwellings	przeciętna 1 mieszkania average per dwelling
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**6424**	**25722**	**619730**	**96,5**	**2397**	**13616**	**371624**	**155,0**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**4012**	**14428**	**329221**	**82,1**	**943**	**5364**	**138271**	**146,6**
M. Białystok	2832	8230	176743	62,4	201	1109	32582	162,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	232	1182	29333	126,4	120	644	16107	134,2
Czarna Białostocka	25	135	3304	132,2	25	135	3304	132,2
Łapy	26	147	3801	146,2	26	147	3801	146,2
Supraśl	221	1151	28840	130,5	128	755	19216	150,1
Wasilków	229	1142	27438	119,8	101	577	14288	141,5
Zabłudów	77	438	10567	137,2	77	438	10567	137,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	86	490	11577	134,6	76	440	10545	138,8
Juchnowiec Kościelny	221	1136	28373	128,4	126	742	18616	147,7
Turośń Kościelna	63	377	9245	146,7	63	377	9245	146,7

a Przeznaczone na użytek własny inwestora.
a Intended for the own use of the investor.

Tablica 31. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 31. Population using water supply, sewage and gas supply systems in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ludność korzystająca[a] z Population using[a]					
	wodociągu water supply system	kanalizacji sewage system	gazu[b] gas supply system[b]	wodociągu water supply system	kanalizacji sewage system	gazu[b] gas supply system[b]
	w tys. in thousands			w % ogółu ludności[c] in % of total population[c]		
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**1067,2**	**764,3**	**350,9**	**91,0**	**65,1**	**29,9**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**403,4**	**370,8**	**306,6**	**95,6**	**87,8**	**72,6**
M. Białystok	289,7	286,4	269,9	97,6	96,4	90,9
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	13,3	7,7	2,6	84,4	49,1	16,5
Czarna Białostocka	10,8	8,2	0,0	96,3	73,0	0,1
Łapy	21,5	18,1	1,8	99,1	83,5	8,1
Supraśl	14,1	13,8	8,3	87,9	86,0	51,9
Wasilków	17,3	15,7	8,2	95,8	86,7	45,4
Zabłudów	5,6	2,3	1,0	59,7	24,5	11,1
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	9,4	4,9	2,6	98,3	50,9	27,2
Juchnowiec Kościelny	15,7	11,5	10,3	92,9	68,3	61,0
Turośń Kościelna	6,0	2,2	1,9	91,4	33,0	28,3

a Dane szacunkowe. b Dane wstępne. c Na podstawie bilansu.
a Estimated data. b. Preliminary data. c Based on balance.

Tablica 32. Wodociągi i kanalizacja w 2020 r.
Table 32. Water supply and sewage systems in 2020

Wyszczególnienie Specification	Sieć rozdzielcza[a] w km Distribution network[a] in km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych[ab] w szt. Connections leading to residential buildings[ab] in pcs		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych Consumption of water from water supply system in households		Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną w dam³ Municipal wastewater discharged by sewage network in dam³
	wodociągowa water supply	kanalizacyjna[c] sewage[c]	wodociągowe water supply system	kanalizacyjne sewage system	w dam³ in dam³	na 1 mieszkańca w m³ per capita in m³	
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**13939,6**	**3768,0**	**204112**	**100055**	**42250,8**	**35,9**	**33469**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**1788,3**	**1244,7**	**51241**	**40977**	**13994,6**	**33,2**	**16281**
M. Białystok	590,6	514,8	22277	21300	10212,2	34,3	12835

a Stan w dniu 31 grudnia. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania. c Łącznie z kolektorami.
a As of 31 December. b With connections leading to collective residential buildings. c Including collectors.

Tablica 32. Wodociągi i kanalizacja w 2020 r. (dok.)
Table 32. Water supply and sewage systems in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Sieć rozdzielcza[a] w km Distribution network[a] in km		Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych[ab] w szt. Connections leading to residential buildings[ab] in pcs		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych Consumption of water from water supply system in households		Ścieki komunalne odprowadzone siecią kanalizacyjną w dam³ Municipal wastewater discharged by sewage network in dam³
	wodociągowa water supply	kanalizacyjna[c] sewage[c]	wodociągowe water supply system	kanalizacyjne sewage system	w dam³ in dam³	na 1 mieszkańca w m³ per capita in m³	
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Choroszcz	173,3	66,1	3600	1789	483,6	30,8	311
Czarna Białostocka	97,5	57,2	1869	1312	259,6	23,0	263
Łapy	117,1	130,4	4496	3592	641,6	29,4	654
Supraśl	101,4	103,7	4305	4268	425,0	26,7	711
Wasilków	77,4	86,1	3668	3380	572,0	32,2	577
Zabłudów	162,2	20,0	1987	575	212,3	22,7	103
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Dobrzyniewo Duże	139,7	70,9	2771	1361	349,5	36,6	198
Juchnowiec Kościelny	200,1	138,5	4200	2814	608,8	36,5	561
Turośń Kościelna	129,0	57,0	2068	586	230,0	35,6	68

a Stan w dniu 31 grudnia. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania. c Łącznie z kolektorami.
a As of 31 December. b With connections leading to collective residential buildings. c Including collectors.

Tablica 33. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2020 r.
Table 33. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households in 2020

Wyszczególnienie Specification	Sieć gazowa[a] w km Gas supply system[a] in km	Przyłącza prowadzące do budynków[ab] w szt. Connections leading to buildings[ab] in pcs	Odbiorcy gazu z sieci[ac] Consumers of gas from gas supply system[ac]	Zużycie gazu z sieci Consumption of gas from gas supply system	
				w GWh in GWh	na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**2001,4**	**37442**	**135679**	**733,5**	**623,4**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**1197,8**	**28149**	**119881**	**594,9**	**1409,6**
M. Białystok	615,0	18306	102171	439,4	1476,6

a Stan w dniu 31 grudnia. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych. c Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a As of 31 December. b Including connections leading to non-residential buildings. c Including gas consumers using collective gas-meters.

Tablica 33. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2020 r. (dok.)
Table 33. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Sieć gazowa[a] w km Gas supply system[a] in km	Przyłącza prowadzące do budynków[ab] w szt. Connections leading to buildings[ab] in pcs	Odbiorcy gazu z sieci[ac] Consumers of gas from gas supply system[ac]	Zużycie gazu z sieci Consumption of gas from gas supply system	
				w GWh in GWh	na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Choroszcz	57,0	994	992	11,0	704,5
Czarna Białostocka	0,7	6	–	–	–
Łapy	61,4	723	635	9,6	439,4
Supraśl	137,2	3099	3144	43,7	2750,7
Wasilków	72,4	1821	6892	41,0	2305,6
Zabłudów	49,2	182	418	3,2	346,4
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Dobrzyniewo Duże	51,8	893	897	11,7	1222,7
Juchnowiec Kościelny	88,1	1318	4037	25,1	1503,9
Turośń Kościelna	65,0	807	695	10,2	1571,1

a Stan w dniu 31 grudnia. b Łącznie z przyłączami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych. c Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a As of 31 December. b Including connections leading to non-residential buildings. c Including gas consumers using collective gas-meters.

5. Edukacja i wychowanie
5. Education

Tablica 34. Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2020/21 Stan na początku roku szkolnego
Table 34. Primary schools for children and youth in the 2020/21 school year As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools	Uczniowie Pupils	Absolwenci Graduates
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**423**	**88846**	**9999**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**115**	**34080**	**3439**
M. Białystok	77	25523	2644
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Choroszcz	2	827	79
Czarna Białostocka	3	700	36
Łapy	7	1443	173
Supraśl	3	1014	78
Wasilków	7	1352	122
Zabłudów	4	555	59
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Dobrzyniewo Duże	5	850	78
Juchnowiec Kościelny	3	1331	119
Turośń Kościelna	4	485	51

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji i Nauki.
Source: data of the Ministry of Education and Science.

Tablica 35. Szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży oraz szkoły policealne w roku szkolnym 2020/21 Stan na początku roku szkolnego
Table 35. Post-primary schools for youth and post-secondary schools in the 2020/21 school year As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools				Uczniowie Students of				Absolwenci Graduates			
	branżowe I i II stopnia[a] stage I, and II sectoral vocational[a]	licea ogólnokształcące general secondary	technika[b] technical secondary[b]	policealne post-secondary	szkół branżowych I i II stopnia[a] stage I and II sectoral vocational[a] schools	liceów ogólnokształcących general secondary schools	techników[b] technical secondary schools[b]	szkół policealnych post-secondary schools	szkół branżowych I i II stopnia[a] stage I and II sectoral vocational[a] schools	liceów ogólnokształcących general secondary schools	techników[b] technical secondary schools[b]	szkół policealnych post-secondary schools
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**70**	**72**	**62**	**41**	**4695**	**20567**	**20045**	**5923**	**945**	**4769**	**3679**	**1686**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**20**	**28**	**18**	**23**	**1632**	**10326**	**7790**	**4332**	**344**	**2164**	**1329**	**1232**
M. Białystok	18	27	15	23	1566	10144	7238	4332	336	2107	1209	1232

a, b Łącznie z: a – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.
a, b Including: a – special job-training schools, b – general art schools leading to professional certification.

Tablica 35. Szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży oraz szkoły policealne w roku szkolnym 2020/21 (dok.)
Stan na początku roku szkolnego

Table 35. Post-primary schools for youth and post-secondary schools in the 2020/21 school year (cont.)
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Szkoły Schools				Uczniowie Students of				Absolwenci Graduates			
	branżowe I i II stopnia[a] stage I, and II sectoral vocational[a]	licea ogólnokształcące general secondary	technika[b] technical secondary[b]	policealne post-secondary	szkół branżowych I i II stopnia[a] stage I and II sectoral vocational[a] schools	liceów ogólnokształcących general secondary schools	techników[b] technical secondary schools[b]	szkół policealnych post-secondary schools	szkół branżowych I i II stopnia[a] stage I and II sectoral vocational[a] schools	liceów ogólnokształcących general secondary schools	techników[b] technical secondary schools[b]	szkół policealnych post-secondary schools
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:												
Czarna Białostocka	–	–	1	–	–	–	50	–	–	–	13	–
Łapy	1	1	1	–	22	182	325	–	–	57	77	–
Supraśl	–	–	1	–	–	–	177	–	–	–	30	–
Wasilków	1	–	–	–	44	–	–	–	8	–	–	–

a, b Łącznie z: a – szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji i Nauki.
a, b Including: a – special job-training schools, b – general art schools leading to professional certification.
Source: data of the Ministry of Education and Science.

Tablica 36. Uczący się języków obcych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2020/21
Stan na początku roku szkolnego

Table 36. Pupils and students studying foreign languages in primary schools for children and youth in the 2020/21 school year
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Nauczanie obowiązkowe lub dodatkowe języka Obligatory or additional education of				
	angielskiego English	niemieckiego German	francuskiego French	rosyjskiego Russian	innego other
	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**87631**	**15782**	**1017**	**13400**	**1132**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**33482**	**6217**	**573**	**4698**	**1077**
M. Białystok	24940	4528	453	3457	1077
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Choroszcz	826	67	–	135	–
Czarna Białostocka	700	189	–	–	–
Łapy	1430	376	–	–	–
Supraśl	1014	112	–	150	–
Wasilków	1351	391	–	419	–
Zabłudów	555	46	–	114	–

Tablica 36. Uczący się języków obcych w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2020/21 (dok.)
Stan na początku roku szkolnego

Table 36. Pupils and students studying foreign languages in primary schools for children and youth in the 2020/21 school year (cont.)
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Nauczanie obowiązkowe lub dodatkowe języka Obligatory or additional education of				
	angielskiego English	niemieckiego German	francuskiego French	rosyjskiego Russian	innego other
W liczbach bezwzględnych (dok.) In absolute numbers (cont.)					
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Dobrzyniewo Duże	850	92	–	126	–
Juchnowiec Kościelny	1331	387	120	120	–
Turośń Kościelna	485	29	–	177	–
W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils at schools					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**98,6**	**17,8**	**1,1**	**15,1**	**1,3**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**98,2**	**18,2**	**1,7**	**13,8**	**3,2**
M. Białystok	97,7	17,7	1,8	13,5	4,2
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Choroszcz	99,9	8,1	–	16,3	–
Czarna Białostocka	100,0	27,0	–	–	–
Łapy	99,1	26,1	–	–	–
Supraśl	100,0	11,0	–	14,8	–
Wasilków	99,9	28,9	–	31,0	–
Zabłudów	100,0	8,3	–	20,5	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Dobrzyniewo Duże	100,0	10,8	–	14,8	–
Juchnowiec Kościelny	100,0	29,1	9,0	9,0	–
Turośń Kościelna	100,0	6,0	–	36,5	–

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji i Nauki.
Source: data of the Ministry of Education and Science.

Tablica 37. Uczący się języków obcych w szkołach ponadpodstawowych[a] dla młodzieży oraz policealnych[b] w roku szkolnym 2020/21
Stan na początku roku szkolnego

Table 37. Pupils and students studying foreign languages in post-primary schools[a] for youth as well as post-secondary[b] schools in the 2020/21 school year
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Nauczanie obowiązkowe lub dodatkowe języka Obligatory or additional education of				
	angielskiego English	niemieckiego German	francuskiego French	rosyjskiego Russian	innego other
	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**48727**	**24979**	**3469**	**15340**	**2394**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**22347**	**11303**	**1864**	**6296**	**1423**
M. Białystok	21547	10747	1723	6296	1423
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Czarna Białostocka	50	49	–	–	–
Łapy	529	507	–	–	–
Supraśl	177	–	141	–	–
Wasilków	44	–	–	–	–
	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students at schools				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**95,1**	**48,8**	**6,8**	**29,9**	**4,7**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**92,8**	**46,9**	**7,7**	**26,1**	**5,9**
M. Białystok	92,6	46,2	7,4	27,0	6,1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Czarna Białostocka	100,0	98,0	–	–	–
Łapy	100,0	95,8	–	–	–
Supraśl	100,0	–	79,7	–	–
Wasilków	100,0	–	–	–	–

a Szkoły branżowe I i II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. b Bez kolegiów pracowników służb społecznych.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji i Nauki.
a Stage I and II sectoral vocational schools, general secondary schools, supplementary technical secondary schools, general art schools leading to professional certification. b Excluding colleges of social work.
Source: data of the Ministry of Education and Science.

Tablica 38. Uczelnie w roku akademickim 2020/21
Stan w dniu 31 grudnia
Table 38. Higher education institutions in the 2020/21 academic year
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Szkoły[a] Schools[a]	Studenci[b] Students[b]					
		ogółem grand total	w tym kobiety of which females	z ogółem studiów of grand total study forms			
				stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes	
				razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**14**	**28363**	**16870**	**20705**	**12522**	**7658**	**4348**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**8**	**24176**	**14371**	**17877**	**10700**	**6299**	**3671**
M. Białystok	8	24176	14371	17877	10700	6299	3671

a Ponadto w województwie podlaskim, BOF i m. Białystok funkcjonowały 3 filie uczelni z innych województw. b Według rzeczywistego położenia uczelni i filii; łącznie z cudzoziemcami.
a Moreover, 3 branches of higher education institutions from other voivodships operated in Podlaskie Voivodship, BFA and Białystok. b According to the actual location of higher education institutions and branches; including foreigners.

Tablica 39. Absolwenci[a] uczelni w roku akademickim 2019/20
Table 39. Graduates[a] of higher education institutions in the 2019/20 academic year

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z ogółem studiów Of grand total study forms			
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes	
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**7855**	**5218**	**5438**	**3654**	**2417**	**1564**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**6475**	**4254**	**4650**	**3085**	**1825**	**1169**
M. Białystok	6475	4254	4650	3085	1825	1169

a Według rzeczywistego położenia uczelni i filii; łącznie z cudzoziemcami.
a According to the actual location of higher education institutions and branches; including foreigners.

Tablica 40. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2020/21
Stan na początku roku szkolnego
Table 40. Pre-primary education in the 2020/21 school year
As of the beginning of the school year

Wyszczególnienie Specification	Placówki Establishments				Dzieci[a] Children[a]			
	ogółem total	przedszkola nursery schools	oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych pre-primary sections in primary schools	zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne pre-primary education groups and pre-primary points	ogółem total	w przedszkolach in nursery schools	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych in pre-primary sections in primary schools	w zespołach wychowania przedszkolnego i w punktach przedszkolnych in pre-primary education groups and pre-primary points
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**663**	**313**	**279**	**71**	**41977**	**30919**	**9363**	**1695**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**214**	**156**	**47**	**11**	**18040**	**15665**	**2175**	**200**
M. Białystok	161	130	23	8	13800	12421	1227	152
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	4	2	2	–	410	369	41	–
Czarna Białostocka	4	2	2	–	378	272	106	–
Łapy	8	2	6	–	729	407	322	–
Supraśl	6	5	1	–	556	505	51	–
Wasilków	12	5	4	3	703	499	156	48
Zabłudów	5	2	3	–	242	188	54	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	5	3	2	–	346	290	56	–
Juchnowiec Kościelny	4	3	1	–	607	582	25	–
Turośń Kościelna	5	2	3	–	269	132	137	–

a Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji i Nauki .
a Including the children attending school for the entire school year in the units performing healthcare activities.
Source: data of the Ministry of Education and Science.

6. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
6. Health care and social welfare

Tablica 41. Wybrane dane z zakresu ochrony zdrowia w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 41. Selected data concerning health care in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Przychodnie Out-patients departments	Praktyki lekarskie[a] Medical practices[a]	Porady udzielone[b] w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w tys. Consultations provided[b] in out-patients health care in thousands			Apteki ogólno-dostępne Public pharmacies	Punkty apteczne Pharmaceutical outlets
			ogółem total	lekarskie medical	stomato-logiczne dental		
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**727**	**148**	**8395,8**	**7559,5**	**836,2**	**369**	**49**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**342**	**22**	**3994,4**	**3576,6**	**417,8**	**144**	**4**
M. Białystok	288	14	3464,0	3106,0	358,0	117	–
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Choroszcz	5	–	30,8	27,4	3,5	2	–
Czarna Białostocka	3	2	40,4	36,3	4,1	2	–
Łapy	13	–	172,3	144,6	27,7	9	1
Supraśl	9	1	53,2	47,9	5,3	3	–
Wasilków	10	1	93,2	87,5	5,7	5	–
Zabłudów	3	1	30,7	30,2	0,5	1	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Dobrzyniewo Duże	4	–	35,3	32,2	3,1	1	2
Juchnowiec Kościelny	5	3	67,4	59,6	7,8	3	–
Turośń Kościelna	2	–	7,1	4,9	2,2	1	1

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia lub przychodniami. b W ciągu roku; łącznie z poradami opłacanymi przez pacjentów (środki niepubliczne); bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.
Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.
a Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. b During the year; including consultations paid by patients (non-public funds); excluding consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals.
Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration as well as the Statistics Poland.

Tablica 42. Żłobki i kluby dziecięce w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 42. Nurseries and children's clubs in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Żłobki Nurseries	Kluby dziecięce Children's clubs	Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych Places in nurseries and children's clubs	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych w ciągu roku Children staying in nurseries and children's clubs during the year
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**109**	**13**	**5003**	**6871**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**62**	**9**	**2956**	**4276**
M. Białystok	48	4	2357	3580
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	2	–	68	76
Czarna Białostocka	–	2	36	48
Łapy	2	–	95	147
Supraśl	3	–	109	104
Wasilków	4	–	153	161
Zabłudów	1	–	30	18
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Dobrzyniewo Duże	–	1	18	21
Juchnowiec Kościelny	2	2	90	121

Uwaga. W 2020 r. w województwie podlaskim nie było oddziałów żłobkowych.
Note. In 2020 there were not nursery wards in Podlaskie Voivodship.

Tablica 43. Pomoc społeczna stacjonarna[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 43. Stationary social welfare[a] in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Domy i zakłady Homes and facilities	Miejsca Places	Mieszkańcy Residents	
			ogółem total	w tym bezdomni of which homeless
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**58**	**3474**	**3085**	**350**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**19**	**1596**	**1426**	**191**
M. Białystok	11	797	718	191
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	1	286	277	–
Czarna Białostocka	1	137	76	–
Łapy	1	125	115	–
Supraśl	3	120	115	–
Zabłudów	1	36	36	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Juchnowiec Kościelny	1	95	89	–

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.
a Including community self-help homes.

Tablica 44. Środowiskowa pomoc społeczna w 2020 r.
Table 44. Social assistance at domicile in 2020

Wyszczególnienie Specification	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	Osoby korzystające z pomocy społecznej Persons benefiting from social assistance at domicile	Osoby korzystające z pomocy społecznej w % ogółu ludności Persons benefiting from social assistance at domicile in % of total population
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**28323**	**64313**	**5,5**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**7766**	**14974**	**3,5**
M. Białystok	5170	9570	3,2
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Choroszcz	190	347	2,2
Czarna Białostocka	265	521	4,6
Łapy	916	2014	9,2
Supraśl	228	344	2,2
Wasilków	267	515	2,9
Zabłudów	142	301	3,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Dobrzyniewo Duże	174	373	3,9
Juchnowiec Kościelny	259	568	3,4
Turośń Kościelna	155	421	6,5

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Głównego Urzędu Statystycznego.
Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy as well as Statistics Poland.

Tablica 45. Świadczenia rodzinne w 2020 r.
Table 45. Family benefits in 2020

Wyszczególnienie Specification	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci Families receiving family allowances for children	Dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny Children for whom parents received family allowance		Kwota wypłaconych Amount paid	
		ogółem total	w tym w wieku do lat 17 of which up to the age of 17	świadczeń rodzinnych of family benefits	w tym zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) of which family allowance (with supplements)
				w tys. zł in thousand PLN	
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**30573**	**64667**	**59652**	**333504**	**131787**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**7497**	**15407**	**14524**	**98874**	**31296**
M. Białystok	4814	9816	9329	68275	20026
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Choroszcz	341	715	656	4124	1448
Czarna Białostocka	300	612	558	3178	1231
Łapy	575	1213	1131	5800	2354
Supraśl	231	444	415	3018	908
Wasilków	330	694	651	4416	1420
Zabłudów	214	433	404	2145	880
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Dobrzyniewo Duże	228	497	463	2443	1006
Juchnowiec Kościelny	304	657	621	3843	1338
Turośń Kościelna	160	326	296	1632	685

7. Kultura. Turystyka. Sport
7. Culture. Tourism. Sport

Tablica 46. Biblioteki publiczne (z filiami) w 2020 r.
Table 46. Public libraries (with branches) in 2020

Wyszczególnienie Specification	Biblioteki[a] Libraries[a]	Księgozbiór[a] w tys. wol. Collection in thousand volumes[a]	Czytelnicy[b] Borrowers[b]	Wypożyczenia[b] Loans[b]		Komputery użytkowane Computers in use	
				w tys. wol. in thousand volumes	na 1 czytelnika w wol. per borrower in vol.	ogółem total	dostępne dla użytkowników available for library users
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**229**	**4751,3**	**121871**	**2032,9**	**16,7**	**1730**	**920**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**39**	**1585,1**	**49470**	**736,9**	**14,9**	**533**	**197**
M. Białystok	17	1184,1	39715	586,3	14,8	384	99
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Choroszcz	3	32,5	859	15,0	17,4	20	14
Czarna Białostocka	2	46,4	1293	33,5	25,9	6	3
Łapy	4	109,8	2275	29,5	12,9	59	39
Supraśl	3	39,4	1001	13,8	13,8	5	4
Wasilków	2	54,3	1647	22,7	13,8	25	17
Zabłudów	3	47,1	700	10,9	15,5	12	6
Gminy wiejskie: Rural gminas:							
Dobrzyniewo Duże	1	11,6	239	3,2	13,3	3	1
Juchnowiec Kościelny	2	36,5	1381	17,7	12,8	17	12
Turośń Kościelna	2	23,4	360	4,3	12,0	2	2

a Stan w dniu 31 grudnia. b Łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej.
a As of 31 December. b Including library service points presented according to the location of the main unit.

Tablica 47. Muzea w 2020 r.
Table 47. Museums in 2020

Wyszczególnienie Specification	Muzea i oddziały muzealne[a] Museums with branches[a]	Muzealia[a] w tys. Museum exhibits[a] in thousands	Wystawy czasowe Temporary exhibitions			Zwiedzający w tys. Visitors in thousands	Obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych[a] Buildings adapted to the needs of disabled people[a]	
			własne[b] own[b]	krajowe wypożyczone domestic borrowed	współorganizowane co-organized		wejście do budynku access to the building	udogodnienia wewnątrz budynku facilities inside the building
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**21**	**342,0**	**43**	**6**	**9**	**188,2**	**12**	**13**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**8**	**261,6**	**19**	**3**	**3**	**69,4**	**5**	**5**
M. Białystok	5	227,6	13	1	2	20,2	4	4

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju.
a As of 31 December. b In Poland.

Tablica 47. Muzea w 2020 r. (dok.)
Table 47. Museums in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Muzea i oddziały muzealne[a] Museums with branches[a]	Muzealia[a] w tys. Museum exhibits[a] in thousands	Wystawy czasowe Temporary exhibitions			Zwiedzający w tys. Visitors in thousands	Obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych[a] Buildings adapted to the needs of disabled people[a]	
			własne[b] own[b]	krajowe wypożyczone domestic borrowed	współorganizowane co-organized		wejście do budynku access to the building	udogodnienia wewnątrz budynku facilities inside the building
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	1	–	1	–	–	5,8	–	–
Supraśl	1	–	2	1	1	29,1	1	1
Wasilków	1	34,0	3	1	–	14,4	–	–

a Stan w dniu 31 grudnia. b W kraju.
a As of 31 December. b In Poland.

Tablica 48. Galerie sztuki, teatry i instytucje muzyczne w 2020 r.
Table 48. Art galleries, theatres and music institutions in 2020

Wyszczególnienie Specification	Galerie sztuki Art galleries			Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions		
	jednostki[a] entities[a]	wystawy w kraju exhibitions in Poland	zwiedzający w tys. visitors in thousands	jednostki[a] entities[a]	przedstawienia i koncerty[b] performances and concerts[b]	widzowie i słuchacze[b] w tys. audience[b] in thousands
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**8**	**70**	**24,4**	**8**	**504**	**63,9**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**3**	**44**	**20,0**	**6**	**434**	**59,3**
M. Białystok	3	44	20,0	5	407	58,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Supraśl	–	–	–	1	27	1,3

a Stan w dniu 31 grudnia. b W stałej sali.
a As of 31 December. b In fixed halls.

Tablica 49. Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 49. Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Instytucje Institutions					
	ogółem total	centra kultury centres of culture	domy kultury cultural establishments	ośrodki kultury cultural centres	kluby clubs	świetlice community centres
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**181**	**12**	**20**	**80**	**15**	**54**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**36**	**3**	**8**	**6**	**12**	**7**
M. Białystok	17	–	2	2	12	1
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	1	1	–	–	–	–
Czarna Białostocka	3	–	2	–	–	1
Łapy	5	–	4	–	–	1
Supraśl	1	1	–	–	–	–
Wasilków	1	–	–	1	–	–
Zabłudów	5	–	–	1	–	4
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	1	1	–	–	–	–
Juchnowiec Kościelny	1	–	–	1	–	–
Turośń Kościelna	1	–	–	1	–	–

(dok.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Imprezy zorganizowane[a] Organized events[a]		Grupy (zespoły) artystyczne Artistic groups (ensembles)		Koła (kluby/sekcje) Groups (clubs/sections)		Kursy[a] Courses[a]	
	liczba number	uczestnicy participants	liczba number	członkowie members	liczba number	członkowie members	liczba number	absolwenci graduates
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**4916**	**483542**	**561**	**8255**	**618**	**10822**	**102**	**1484**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**1265**	**95358**	**103**	**1579**	**183**	**2696**	**37**	**544**
M. Białystok	519	46721	42	615	75	1315	26	444
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	136	8910	16	268	17	223	8	50
Czarna Białostocka	104	8500	13	226	2	50	–	–
Łapy	67	13350	7	95	23	323	–	–
Supraśl	41	3208	4	64	3	16	–	–
Wasilków	74	8910	6	136	11	188	–	–
Zabłudów	46	1575	10	59	22	208	–	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	229	2454	2	25	4	19	2	40
Juchnowiec Kościelny	34	1520	5	91	19	270	1	10
Turośń Kościelna	15	210	–	–	7	84	–	–

a W ciągu roku.
a During the year.

Tablica 50. Kina stałe w 2020 r.
Table 50. Fixed cinemas in 2020

Wyszczególnienie Specification	Kina[a] Cinemas[a]	Miejsca na widowni[a] Seats[a]	Seanse Screenings	Widzowie Audience		Obiekty przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych[a] Buildings adapted to the needs of disabled people[a]	
				w tys. in thousands	na 1 seans per screening	wejście do budynku access to the building	udogodnienia wewnątrz budynku facilities inside the building
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**12[b]**	**6542**	**27177**	**467,0**	**17**	**12**	**12**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**5**	**4400**	**20024**	**310,9**	**16**	**5**	**5**
M. Białystok	4	4300	20012	310,6	16	4	4
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:							
Supraśl	1	100	12	0,3	26	1	1

a Stan w dniu 31 grudnia. b W tym 3 minipleksy i 1 multipleks.
a As of 31 December. b Of which 3 miniplexes and 1 multiplex.

Tablica 51. Baza noclegowa turystyki[a] w 2020 r.
Table 51. Tourist accommodation establishments[a] in 2020

Wyszczególnienie Specification	Obiekty[b] Facilities[b]	Miejsca noclegowe[b] Bed places[b]		Korzystający z noclegów Tourists accommodated		Udzielone noclegi Nights spent (overnight stays)		Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w % Occupancy rate of bed places in %
		ogółem total	w tym całoroczne of which open all year	ogółem total	w tym turyści zagraniczni of which foreign tourists	ogółem total	w tym turystom zagranicznym of which foreign tourists	
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**270**	**14525**	**10891**	**377445**	**42843**	**830013**	**62805**	**22,1**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**48**	**3769**	**3769**	**162496**	**25742**	**256633**	**35763**	**20,8**
M. Białystok	29	2759	2759	130797	23967	197227	32437	21,9
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	2	40	40	.	.	.	.	.
Czarna Białostocka	1	15	15	.	.	.	.	.
Łapy	1	20	20	.	.	.	.	.
Supraśl	10	409	409	12000	82	24948	162	20,7
Wasilków	1	278	278	.	.	.	.	.
Zabłudów	1	68	68	.	.	.	.	.
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	1	20	20	.	.	.	.	.
Juchnowiec Kościelny	2	160	160	.	.	.	.	.

a Dane dotyczą obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. b Stan w dniu 31 lipca.
a Data concern establishments possessing 10 and more bed places. b As of 31 July.

Tablica 52. Kluby sportowe[a] w 2020 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Table 52. Sports clubs[a] in 2020
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Kluby Clubs	Sekcje sportowe Sport sections	Członkowie Members	Ćwiczący Persons practising sports				Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors
				ogółem total	z ogółem of total				
					kobiety females	w wieku do 18 lat aged up to 18			
						razem total	w tym dziewczęta of which girls		
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**396**	**687**	**25398**	**25738**	**7438**	**18080**	**5642**	**850**	**594**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**155**	**268**	**12520**	**12814**	**3629**	**8854**	**2592**	**437**	**315**
M. Białystok	110	187	9926	10230	2972	7041	2085	360	239
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:									
Choroszcz	3	9	141	175	–	108	–	4	2
Czarna Białostocka	4	6	261	274	74	248	70	5	6
Łapy	9	21	531	495	164	316	109	12	11
Supraśl	5	9	114	180	53	114	41	7	5
Wasilków	4	4	297	325	70	266	69	13	4
Zabłudów	4	8	211	214	35	155	30	11	6
Gminy wiejskie: Rural gminas:									
Dobrzyniewo Duże	5	7	266	259	92	160	55	2	11
Juchnowiec Kościelny	7	11	381	432	98	336	75	16	12
Turośń Kościelna	4	6	392	230	71	110	61	7	19

a Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi i wyznaniowymi klubami sportowymi.
a Including Students Sports Clubs and Religious Sports Clubs.

8. Transport
8. Transport

Tablica 53. Komunikacja miejska i rowerowa na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Tablica 53. Urban and bicycle transport in Bialystok Functional Area in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Autobusy w ruchu w szt. Buses operated in units	Liczba linii komunikacji miejskiej Number of urban transport lines	Długość linii komunikacji miejskiej w km Length of urban transport lines in km	Bus-pasy w km Bus lanes in km	Ścieżki rowerowe w km Bicycle paths in km	Liczba stacji rowerowych BiKeR Number of BiKeR bicycle stations
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**183**[a]	**43**[a]	**623**	**18,3**	**277,0**	**58**
M. Białystok	175	40	462	18,3	158,9	54
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	7	2	12	–	20,0	2
Czarna Białostocka	–	–	–	–	13,2	–
Łapy	–	–	–	–	11,3	–
Supraśl	14	3	24	–	20,8	–
Wasilków	7	3	20	–	11,2	–
Zabłudów	3	1	3	–	15,4	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	12	2	18	–	2,0	–
Juchnowiec Kościelny	30	9	83	–	18,0	2
Turośń Kościelna	–	–	–	–	6,2	–

a Dane dotyczące poszczególnych gmin nie sumują się na BOF, ponieważ ten sam autobus / ta sama linia mogą być wykazane w kilku gminach.
Źródło: dane Zarządu Białostockiej Komunikacji Miejskiej.
a Data concerning individual gminas do not sum up in BFA because the same bus / the same line may be shown in several gminas.
Source: data of the Board of Public Transport Authority of Białystok.

Tablica 54. Wypadki drogowe[a] i ich ofiary w 2020 r.
Table 54. Road accidents[a] and their casualties in 2020

Wyszczególnienie Specification	Wypadki Accidents	Ofiary wypadków Road accidents casualties	
		śmiertelne fatalities	ranni injured
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**430**	**78**	**451**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**113**	**14**	**127**
M. Białystok	69	2	76
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Choroszcz	5	2	6
Czarna Białostocka	1	1	–
Łapy	10	1	10
Supraśl	4	1	6
Wasilków	7	2	11
Zabłudów	4	3	3
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Dobrzyniewo Duże	6	2	6
Juchnowiec Kościelny	3	–	4
Turośń Kościelna	4	–	5

a Zarejestrowane przez Policję.
Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
a Registered by the Police.
Source: data of the National Police Headquarters.

9. Handel
9. Trade

Tablica 55. Sklepy według wybranych form organizacyjnych[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 55. Shops by organizational form[a] in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Hipermarkety Hypermarkets	Supermarkety Supermarkets	Domy towarowe Department stores	Domy handlowe Trade stores
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**9**	**228**	**3**	**7**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**6**	**87**	**1**	**2**
M. Białystok	6	70	1	2
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:				
Choroszcz	–	2	–	–
Czarna Białostocka	–	2	–	–
Łapy	–	5	–	–
Supraśl	–	2	–	–
Wasilków	–	2	–	–
Gminy wiejskie: Rural gminas:				
Juchnowiec Kościelny	–	3	–	–
Turośń Kościelna	–	1	–	–

a Według lokalizacji sklepu.
a According to the location of shop.

Tablica 56. Targowiska (stałe i sezonowe) w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 56. Marketplaces (permanent and seasonal) in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Targowiska stałe Permanent marketplaces	Targowiska sezonowe[a] (w ciągu roku) Seasonal marketplaces[a] (during the year)	Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł Annual receipts from marketplace fees in thousand PLN
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**77**	**73**	**2208,3**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**14**	**53**	**257,9**
M. Białystok	5	51	132,7
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:			
Choroszcz	1	2	16,7
Czarna Białostocka	1	–	27,0
Łapy	4	–	33,1
Supraśl	1	–	25,4
Zabłudów	1	–	9,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:			
Dobrzyniewo Duże	1	–	13,8

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.
a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

10. Finanse publiczne
10. Public finance

Tablica 57. Dochody gmin i miast na prawach powiatu według rodzajów w 2020 r.
Table 57. Revenue of gminas and cities with powiat status by type in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		dochody własne own revenue						
		razem total	w tym of which					
			udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa share in income from taxes comprising state budget revenue			podatek od nieruchomości tax on real estate	podatek rolny agricultural tax	podatek od środków transportowych tax on means of transport
			razem total	w podatku dochodowym od in				
				osób prawnych corporate income tax	osób fizycznych personal income tax			
	w tys. zł in thousand PLN							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**7432551,5**	**3164898,5**	**1148837,5**	**50891,0**	**1097946,5**	**629874,0**	**62922,4**	**36042,1**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**2904390,1**	**1332159,0**	**586496,8**	**31152,1**	**555344,8**	**236844,5**	**416,2**	**13500,7**
M. Białystok	2240105,2	1021239,8	460990,2	27510,3	433479,9	168586,2	138,8	9972,8
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	78656,8	44238,6	18620,3	908,5	17711,8	10208,2	634,2	458,8
Czarna Białostocka	5599,8	22311,5	6925,1	118,9	6806,2	4656,7	102,8	116,1
Łapy	110033,7	40024,3	14106,5	230,1	13876,4	8652,5	569,8	445,6
Supraśl	88147,3	48700,4	22094,3	477,8	21616,5	9220,3	174,2	1056,9
Wasilków	88429,3	45131,4	21185,0	301,2	20883,8	9688,1	136,9	312,3
Zabłudów	52250,7	24701,7	6740,1	200,4	6539,7	7227,0	1216,6	106,5
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	54800,2	21762,6	8077,6	121,2	7956,3	3589,8	507,2	268,2
Juchnowiec Kościelny	98592,8	47385,7	20629,6	1270,3	19359,3	11159,2	737,6	568,8
Turośń Kościelna	35774,3	16663,0	7128,2	13,4	7114,8	3856,4	498,1	194,6

Tablica 57. Dochody gmin i miast na prawach powiatu według rodzajów w 2020 r. (dok.)
Table 57. Revenue of gminas and cities with powiat status by type in 2020 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	W tym Of which							
	dochody własne (dok.) own revenue (cont.)			dotacje celowe targeted grants			subwencja ogólna z budżetu państwa general subvention from the state budget	
	w tym of which			razem total	w tym z budżetu państwa of which from the state budget		razem total	w tym część oświatowa of which educational part
	podatek od czynności cywilno-prawnych tax on civil law transaction	opłata skarbowa stamp duty	dochody z majątku revenue from property		na zadania z zakresu administracji rządowej for government administration tasks	na zadania własne for own tasks		
	w tys. zł in thousand PLN							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**68761,6**	**11121,2**	**201181,0**	**2051628,1**	**1826183,2**	**199798,8**	**1771287,2**	**1271325,0**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**35501,3**	**6042,4**	**101434,8**	**718476,1**	**644026,2**	**66385,8**	**625082,7**	**571486,7**
M. Białystok	23957,6	5448,4	92043,3	510971,3	454945,2	49747,7	505298,1	484741,5
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	1611,4	71,7	1224,4	25624,2	24169,1	1290,9	7598,0	6355,9
Czarna Białostocka	421,9	31,6	1102,5	16437,4	15062,5	1328,6	14521,5	6925,2
Łapy	888,6	62,0	2583,3	34773,6	28652,2	5340,8	26903,5	15465,8
Supraśl	2312,6	89,3	1734,6	25131,4	23197,7	1733,2	12726,6	10997,7
Wasilków	1823,9	111,3	1280,9	31664,7	29484,1	2120,7	11216,5	11216,5
Zabłudów	1167,7	58,0	608,1	16972,9	15831,8	923,7	9907,6	6547,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	739,3	62,2	215,9	16627,1	15532,8	940,7	13828,5	8704,2
Juchnowiec Kościelny	1798,6	62,1	205,7	29065,3	26977,8	1999,6	16054,0	14827,7
Turośń Kościelna	779,6	45,8	436,0	11208,2	10173,0	959,8	7028,3	5704,9

Tablica 58. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu według rodzajów w 2020 r.
Table 58. Expenditure of gminas and cities with powiat status by type in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Wydatki bieżące Current expenditure					Wydatki majątkowe Property expenditure	
		razem total	w tym of which					
			dotacje grants	świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	wydatki bieżące jednostek budżetowych current expenditure of budgetary units			
					razem total	w tym wynagrodzenia of which wages and salaries	razem total	w tym inwestycyjne[a] of which investment expenditure[a]
	w tys. zł in thousand PLN							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**7310855,0**	**6037752,8**	**454349,2**	**1797473,5**	**3744223,7**	**2017251,8**	**1273102,2**	**1262673,6**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**2925845,4**	**2445519,5**	**230515,0**	**646835,7**	**1549883,6**	**831410,1**	**480325,8**	**474992,3**
M. Białystok	2274312,9	1928495,4	205858,5	452013,6	1255940,4	681052,6	345817,5	340484,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:								
Choroszcz	77810,4	59056,7	1865,9	24344,8	32503,9	15795,8	18753,7	18753,7
Czarna Białostocka	55534,7	40988,6	1925,4	15758,2	23178,0	13338,7	14546,1	14546,1
Łapy	102631,1	85366,1	4863,1	31501,3	48320,4	28118,2	17265,0	17265,0
Supraśl	88025,5	67107,4	2865,0	24492,1	39302,1	18635,4	20918,2	20918,2
Wasilków	88000,9	77144,9	6560,9	30019,5	40243,2	20638,3	10856,0	10856,0
Zabłudów	52427,2	42370,4	1234,6	13936,5	26758,1	12445,9	10056,8	10056,8
Gminy wiejskie: Rural gminas:								
Dobrzyniewo Duże	59567,5	45809,4	891,6	15950,2	28855,2	13486,2	13758,1	13758,1
Juchnowiec Kościelny	92097,1	70271,6	1384,8	28317,3	39540,4	20176,2	21825,5	21825,5
Turośń Kościelna	35437,9	28909,0	3065,1	10502,3	15241,8	7722,8	6528,9	6528,9

a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.
a Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

Tablica 59. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu według działów w 2020 r.
Table 59. Expenditure of gminas and cities with powiat status by division in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym Of which				
		rolnictwo i łowiectwo agriculture and hunting	transport i łączność transport and communication	gospodarka mieszkaniowa dwelling economy	administracja publiczna public administration	oświata i wychowanie education
	w tys. zł in thousand PLN					
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**7310855,0**	**141982,0**	**885749,5**	**171258,8**	**510696,5**	**2244069,4**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**2925845,4**	**12755,5**	**419584,6**	**89093,6**	**166925,0**	**964258,2**
M. Białystok	2274312,9	4,4	338848,9	78586,4	126976,6	790236,3
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	77810,4	477,7	16737,0	2143,6	5530,1	16478,2
Czarna Białostocka	55534,7	176,5	4457,5	1200,6	2924,0	18681,7
Łapy	102631,1	548,1	3147,9	1400,3	5411,6	28969,2
Supraśl	88025,5	3152,7	14899,2	1954,5	5451,0	21147,9
Wasilków	88000,9	142,5	10766,0	768,0	4800,7	27389,6
Zabłudów	52427,2	1101,6	6917,0	1031,2	4100,9	12150,7
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	59567,5	1418,1	8760,0	756,1	3148,7	15121,2
Juchnowiec Kościelny	92097,1	4336,6	12362,7	633,8	5474,5	23894,2
Turośń Kościelna	35437,9	1397,1	2688,3	619,2	3107,1	10189,3

(dok.) (cont.)

Wyszczególnienie Specification	W tym Of which					
	ochrona zdrowia health care	pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej social assistance and other tasks concerning social policy	rodzina family	gospodarka komunalna i ochrona środowiska municipal economy and environmental protection	kultura i ochrona dziedzictwa narodowego culture and protection of national heritage	kultura fizyczna physical education
		w tys. zł in thousand PLN				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**35468,0**	**404569,8**	**1714937,8**	**454138,3**	**253726,2**	**145358,7**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**17032,2**	**165014,6**	**637733,5**	**152076,7**	**80912,8**	**45926,9**
M. Białystok	14621,3	134813,2	452848,7	102925,4	46411,0	34484,0
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:						
Choroszcz	316,6	1808,3	23739,3	4511,0	1495,7	2423,4
Czarna Białostocka	117,1	2768,7	14745,1	6799,3	1071,0	1373,5
Łapy	751,5	10249,2	28180,2	7578,6	12067,3	1174,5
Supraśl	326,7	3019,6	23718,4	7853,8	3603,4	576,7
Wasilków	246,4	3373,1	29950,6	5507,4	1486,6	555,8
Zabłudów	329,6	3466,2	13137,8	4787,7	2268,2	338,2
Gminy wiejskie: Rural gminas:						
Dobrzyniewo Duże	143,9	1801,7	15406,3	4247,2	1128,0	3520,5
Juchnowiec Kościelny	95,3	2615,4	26150,4	5997,4	7910,1	1188,6
Turośń Kościelna	83,7	1099,4	9856,6	1869,0	3471,4	291,7

Tablica 60. Dochody i wydatki gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2020 r.
Table 60. Revenue and expenditure of gminas and cities with powiat status per capita in 2020

Wyszczególnienie Specification	Dochody Revenue		Wydatki Expenditure		
	ogółem total	w tym własne of which own revenue	ogółem total	w tym of which bieżące current expenditure	inwestycyjne[a] investment expenditure[a]
	w zł in PLN				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**6317,10**	**2689,92**	**6213,67**	**5131,63**	**1073,18**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**6881,51**	**3156,35**	**6932,35**	**5794,29**	**1125,42**
M. Białystok	7527,61	3431,76	7642,57	6480,49	1144,16
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:					
Choroszcz	5016,70	2821,52	4962,72	3766,61	1196,11
Czarna Białostocka	5113,16	1980,60	4929,84	3638,58	1291,27
Łapy	5048,81	1836,48	4709,14	3916,95	792,19
Supraśl	5544,55	3063,30	5536,89	4221,12	1315,77
Wasilków	4976,88	2540,04	4952,78	4341,79	610,99
Zabłudów	5585,32	2640,48	5604,19	4529,17	1075,02
Gminy wiejskie: Rural gminas:					
Dobrzyniewo Duże	5740,04	2279,52	6239,40	4798,31	1441,09
Juchnowiec Kościelny	5904,12	2837,64	5515,13	4208,13	1307,00
Turośń Kościelna	5531,82	2576,61	5479,80	4470,23	1009,57

a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.
a Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

11. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
11. Entities of the national economy in the REGON register

Tablica 61. Podmioty gospodarki narodowej[a] w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia
Table 61. Entities of the national economy[a] in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem[b] Grand total[b]	Sektor publiczny Public sector	Sektor prywatny Private sector	Z ogółem Of grand total						
				osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej legal persons and organizational entities without legal personality						osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
				razem total	w tym of which					
					spółki handlowe comercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives	fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne foundations, associations and social organizations	
					razem total	w tym z udziałem kapitału zagranicznego of which with foreign capital participation				
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**109492**	**2741**	**105578**	**25432**	**8530**	**1150**	**5301**	**335**	**4287**	**84060**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**50906**	**682**	**49403**	**12728**	**5808**	**794**	**2636**	**90**	**1764**	**38178**
M. Białystok	37453	520	36171	10527	4990	721	2160	55	1390	26926
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:										
Choroszcz	1705	12	1679	291	136	9	57	4	49	1414
Czarna Białostocka	861	18	841	160	36	4	22	2	28	701
Łapy	1926	33	1883	311	87	4	55	7	56	1615
Supraśl	2097	23	2063	377	164	14	93	1	55	1720
Wasilków	2103	16	2083	295	105	12	92	4	44	1808
Zabłudów	872	16	852	172	61	2	26	5	37	700
Gminy wiejskie: Rural gminas:										
Dobrzyniewo Duże	1092	17	1072	146	42	9	29	1	25	946
Juchnowiec Kościelny	2106	17	2087	347	154	18	86	10	54	1759
Turośń Kościelna	691	10	672	102	33	1	16	1	26	589

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sektorów własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.
a Excluding persons tending private farms in agriculture. b In the division by ownership sectors excluding entities that in the REGON register do not have information concerning the form of ownership.

Tablica 62. Podmioty gospodarki narodowej[a] według wybranych sekcji w 2020 r. Stan w dniu 31 grudnia

Table 62. Entities of the national economy[a] by selected sections in 2020 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym Of which									
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] trade; repair of motor vehicles[Δ]	transport i gospodarka magazynowa transportation and storage	zakwaterowanie i gastronomia[Δ] accommodation and catering[Δ]	informacja i komunikacja information and communication	obsługa rynku nieruchomości[Δ] real estate activities	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna professional, scientific and technical activities
			razem total	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**109492**	**2481**	**9192**	**8449**	**16835**	**23614**	**7776**	**2740**	**3917**	**3775**	**9814**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**50906**	**430**	**3789**	**3487**	**6800**	**10891**	**3544**	**1070**	**2691**	**2057**	**5822**
M. Białystok	37453	227	2408	2208	4400	7842	2615	802	2206	1715	4603
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:											
Choroszcz	1705	22	186	163	307	384	121	30	55	39	177
Czarna Białostocka	861	17	152	145	134	195	45	20	21	37	54
Łapy	1926	24	166	155	393	462	140	29	85	60	118
Supraśl	2097	21	212	200	292	463	144	71	86	59	237
Wasilków	2103	38	197	174	317	504	122	34	96	51	227
Zabłudów	872	17	110	103	213	153	41	18	23	17	69
Gminy wiejskie: Rural gminas:											
Dobrzyniewo Duże	1092	11	104	101	271	225	90	19	27	10	85
Juchnowiec Kościelny	2106	30	188	177	348	521	172	38	81	49	193
Turośń Kościelna	691	23	66	61	125	142	54	9	11	20	59

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Tablica 63. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane[a] według wybranych sekcji w 2020 r.
Table 63. Entities of the national economy newly registered[a] by selected sections in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym Of which									
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] trade; repair of motor vehicles[Δ]	transport i gospodarka magazynowa transportation and storage	zakwaterowanie i gastronomia[Δ] accommodation and catering[Δ]	informacja i komunikacja information and communication	obsługa rynku nieruchomości[Δ] real estate activities	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna professional, scientific and technical activities
			razem total	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**8467**	**134**	**597**	**547**	**2036**	**1444**	**584**	**237**	**487**	**202**	**771**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**4079**	**28**	**235**	**218**	**807**	**727**	**298**	**88**	**340**	**108**	**463**
M. Białystok	3022	15	144	134	534	530	246	65	285	82	370
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:											
Choroszcz	154	1	13	11	33	34	12	4	2	6	17
Czarna Białostocka	49	1	6	6	14	9	2	1	–	1	4
Łapy	152	–	16	14	57	23	6	–	9	2	10
Supraśl	147	1	14	13	23	35	6	7	9	5	16
Wasilków	174	–	14	13	39	28	8	6	20	4	18
Zabłudów	73	3	4	4	25	11	3	2	3	–	7
Gminy wiejskie: Rural gminas:											
Dobrzyniewo Duże	88	–	8	8	29	18	4	1	2	1	5
Juchnowiec Kościelny	156	3	13	12	37	31	8	2	9	3	8
Turośń Kościelna	64	4	3	3	16	8	3	–	1	4	8

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Tablica 64. Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane[a] według wybranych sekcji w 2020 r.
Table 64. Entities of the national economy removed[a] by selected sections in 2020

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	W tym Of which									
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construction	handel; naprawa pojazdów samochodowych[Δ] trade; repair of motor vehicles[Δ]	transport i gospodarka magazynowa transportation and storage	zakwaterowanie i gastronomia[Δ] accommodation and catering[Δ]	informacja i komunikacja information and communication	obsługa rynku nieruchomości[Δ] real estate activities	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna professional, scientific and technical activities
			razem total	w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing							
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE PODLASKIE VOIVODSHIP	**4147**	**80**	**355**	**321**	**749**	**1063**	**377**	**168**	**94**	**48**	**288**
Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	**1895**	**11**	**156**	**143**	**294**	**465**	**196**	**84**	**58**	**27**	**149**
M. Białystok	1466	4	107	99	210	364	157	67	50	20	130
Gminy miejsko-wiejskie: Urban-rural gminas:											
Choroszcz	56	2	7	5	8	10	8	–	2	3	3
Czarna Białostocka	37	2	7	7	6	7	3	1	–	1	–
Łapy	64	1	7	6	17	12	5	5	1	1	4
Supraśl	53	1	8	7	7	16	4	7	2	–	2
Wasilków	72	1	7	6	16	25	4	1	1	2	4
Zabłudów	39	–	4	4	9	7	3	2	1	–	1
Gminy wiejskie: Rural gminas:											
Dobrzyniewo Duże	24	–	–	–	4	8	4	–	–	–	2
Juchnowiec Kościelny	64	–	6	6	12	14	5	–	1	–	2
Turośń Kościelna	20	–	3	3	5	2	3	1	0	–	1

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
a Excluding persons tending private farms in agriculture.

Uwagi ogólne

Dane w publikacji prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. poz. 1885) z późn. zm.

Dane statystyczne prezentowane są w układzie PKD według sekcji.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono **„Przemysł"** jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie", „Przetwórstwo przemysłowe", „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych" oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją".

Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej zaliczane do sektora publicznego i prywatnego. W **sektorze publicznym** wykazywane są podmioty stanowiące własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego lub samorządowych osób prawnych oraz mieszaną z przewagą kapitału sektora publicznego. Do **sektora prywatnego** zaliczane są podmioty stanowiące własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), zagraniczną (osób zagranicznych) oraz mieszaną z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego lub brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Dane o **stanie i kierunkach wykorzystania powierzchni** województwa, Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, m. Białystok i gmin opracowano na podstawie ewidencji gruntów, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019 r. poz. 393), sporządzonej przez Departament Mienia i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego. Dane te prezentowane są według powierzchni geodezyjnej.

Dane o **gruntach rolnych wyłączonych na cele nierolnicze** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1161).

Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Dane o **zużyciu wody** dotyczą ilości wody zużytej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, pochodzącej z ujęć własnych bądź z sieci wodociągowej lub zakupionej od innych jednostek. W statystyce stanowi sumę zużycia wody na cele:

- przemysłowe – woda zużyta na cele produkcyjne, eksploatacyjne, socjalne i administracyjne (za wyjątkiem wody dostarczanej do budynków mieszkalnych np. zakładowych) z wyłączeniem wody sprzedanej oraz strat wody w sieci,
- rolnictwa i leśnictwa – woda zużyta jest tożsama z wodą pobraną do napełniania i uzupełniania stawów rybnych,

- eksploatacji sieci wodociągowej – woda dostarczona: gospodarstwom domowym, indywidualnym gospodarstwom rolnym i osobom zamieszkałym w obiektach długotrwałego zbiorowego zakwaterowania (np. internaty, domy dziecka, domy opieki społecznej, klasztory itp.), przedsiębiorcom i zakładom produkcyjnym we wszystkich działach gospodarki narodowej – niezależnie czy została zużyta na cele produkcyjne czy socjalno-bytowe (np. w łaźniach, stołówkach, budynkach biurowych) oraz pozostałe cele.

Ścieki przemysłowe to ścieki odprowadzane z terenów, na których prowadzi się działalność przemysłową, handlową albo składową, niebędące ściekami bytowymi lub wodami opadowymi.

Ścieki komunalne to ścieki bytowe (z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych oraz ścieki o zbliżonym składzie pochodzące z tych budynków) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują wszystkie oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nieobjęte są badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (przyzagrodowe) lub oczyszczające ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalnie niepracujące na sieci kanalizacyjnej).

Informacje o **emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzenie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późn. zm.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek, utrzymywana corocznie co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji zanieczyszczeń pyłowych** dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji zanieczyszczeń gazowych** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Dane o ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery.

Wskaźnik redukcji zanieczyszczeń pyłowych (gazowych) wyraża procentowy stosunek ilości zanieczyszczeń pyłowych (gazowych) zatrzymanych w urządzeniach oczyszczających do ilości wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych (gazowych). Im wartość tego wskaźnika jest bliższa 100%, tym większy i o wyższej skuteczności działania jest potencjał ochronny zakładu oraz mniejsza jego uciążliwość dla czystości powietrza atmosferycznego.

Ze względu na to, że wielkość emisji dwutlenku węgla charakteryzuje się dużymi bezwzględnymi wartościami, wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych został wyliczony i przedstawiony bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2020 r. poz. 261, z późn. zm.), **odnawialne źródła energii** to odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego oraz z biopłynów.

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak np.: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Tereny zieleni to tereny wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności: parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze (wszystkie), a także zieleń towarzysząca ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowym i przemysłowym.

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do których pozbycia się jest obowiązany.

Dane o odpadach opracowano w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2020 r. poz. 797, z późn. zm.). Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. (Dz. U. poz. 10).

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tysiąca ton odpadów lub nagromadziły 1 milion ton i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Dane o **nieczystościach ciekłych** dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

Zbiornik bezodpływowy to instalacja i urządzenie przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych w miejscu ich powstawania.

Indywidualna przydomowa oczyszczalnia ścieków jest to zespół urządzeń służący do neutralizacji ścieków wytwarzanych w jednym lub kilku gospodarstwach domowych.

Do **powierzchni gruntów leśnych**, w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1463, z późn. zm.), zalicza się grunty:

- o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona) lub przejściowo jej pozbawione (powierzchnia niezalesiona). Są to grunty przeznaczone do produkcji lub stanowiące rezerwaty przyrody, wchodzące w skład parków narodowych lub wpisane do rejestrów zabytków. Są one definiowane określeniem „**powierzchnia lasów**",
- związane z gospodarką leśną, zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, itp.

Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa/obszaru funkcjonalnego/m. Białystok/gminy.

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Do zadrzewień nie zalicza się również: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

Dane o ludności, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przyjmując jako bazę wyjściową wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Prognoza ludności gmin do 2030 r. została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia Prognozy ludności Polski na lata 2014–2050 oraz Prognozy dla powiatów i miast na prawach powiatu na lata 2014–2050. Rozbieżności między rzeczywistymi a prognozowanymi wielkościami obserwowane w ciągu kolejnych lat wymagały dokonania korekty danych wejściowych i aktualizacji założeń na poziomie kraju. W związku z powyższym, wyniki prognozy dla gmin po zagregowaniu nie są w pełni spójne z opublikowanymi wynikami prognoz ludności dla jednostek wyższego poziomu. Prognoza ludności gmin do 2030 r. jako punkt wyjścia przyjmuje stan ludności w dniu 31 grudnia 2016 r. w obowiązującym wówczas podziale administracyjnym. Ze względu na dużą zmienność współczynników demograficznych w czasie w poszczególnych gminach, skrócono horyzont prognozy. Ostatnim rokiem prognozy ludności gmin jest rok 2030.

Do **pracujących** zalicza się:

a) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
b) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
    - właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),
    - właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
    - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
c) osoby wykonujące pracę nakładczą;
d) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
e) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
f) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane o liczbie **bezrobotnych zarejestrowanych**, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.), obejmują osoby (obywateli polskich i cudzoziemców oraz członków ich rodzin, które bezpośrednio przed rejestracją jako bezrobotne były zatrudnione nieprzerwanie na terytorium RP przez okres co najmniej 6 miesięcy), które ukończyły 18 lat i nie osiągnęły wieku emerytalnego, niezatrudnione i niewykonujące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczące się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępujące do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowane we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych)

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m^2, z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię, jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Dane o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych, budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę) oraz przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o **efektach budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora.

Informacje o **urządzeniach i usługach komunalnych** opracowano metodą rodzaju działalności, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego. Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i gaz. Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej, nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np. hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) oraz **przyłącza gazowe** prowadzące do budynków (łącznie z budynkami niemieszkalnymi) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.), ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r. poz. 1327) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, z późn. zm.)

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadziła: 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz zlikwidowała gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2020/21 odbył się nabór do klasy pierwszej branżowych szkół II stopnia.

Prezentowane dane obejmują:

a) szkoły dla dzieci i młodzieży:
   - podstawowe,
   - gimnazja,
   - ponadpodstawowe;

b) szkoły policealne;

c) uczelnie;

d) placówki wychowania przedszkolnego, tj. oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, przedszkola (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie, (w latach szkolnych 2011/12–2015/16 dzieci 5-letnie) mają obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe, opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Dane o **ochronie zdrowia** – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji, z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 295, z późn. zm.) określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania podmiotów wykonujących działalność leczniczą.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek wykonujących działalność leczniczą w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi).

Na mocy wymienionej ustawy, działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentystów oraz pielęgniarek lub położnych.

Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentystów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

Dane o praktykach lekarskich obejmują te podmioty, które realizują świadczenia zdrowotne wyłącznie w ramach środków publicznych.

Działalność aptek ogólnodostępnych i punktów aptecznych unormowana jest ustawą z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 944, z późn. zm.).

Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad **dziećmi w wieku do lat 3** (Dz. U. z 2020 r. poz. 326, z późn. zm.), opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię.

Dane **o domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc świadczona na podstawie ustawy o pomocy społecznej przez lokalny (gminny, miejski, miejsko-wiejski) ośrodek pomocy społecznej w ramach zadań zleconych i własnych gminy, dla gospodarstw domowych i osób zamieszkałych na obszarze działania gminy. W miastach na prawach powiatu miejski ośrodek pomocy społecznej oprócz zadań gminy realizuje także zadania powiatu. W tych przypadkach ujmuje się dane tylko z zakresu zadań gminy. Środowiskowa pomoc społeczna jest zasadniczą (obok form stacjonarnych) częścią systemu pomocy społecznej jako instytucji polityki społecznej państwa.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej, inaczej korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej, to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, z późn. zm.).

Świadczeniami rodzinnymi są:
- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- świadczenie rodzicielskie.

Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

W **muzeach** jako muzealia wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).

Termin „**turystyka**", zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka" są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:
- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

Baza noclegowa turystyki dotyczy turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi.

W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

Począwszy od 2002 r. informacje o **organizacjach kultury fizycznej i klubach sportowych** opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako **długość linii komunikacyjnych** przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Bus-pasy – część jezdni przeznaczona dla autobusów i wydzielona z jezdni podłużnymi znakami drogowymi.

Dane dotyczące **ścieżek rowerowych** obejmują ścieżki rowerowe służące głównie do celów komunikacyjnych, a nie turystycznych, tzw. szlaki rowerowe (np. położone w lesie), czyli uwzględniają: samodzielne drogi dla rowerów (położone w pasie drogi); drogi wydzielone z jezdni; drogi wydzielone z chodnika; drogi zawarte w ciągach pieszo-rowerowych. Uwzględniają one łączną długość ścieżek rowerowych będących w obszarze właściwości gminy, starostwa i urzędu marszałkowskiego.

Dane o **wypadkach drogowych** obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za śmiertelną ofiarę wypadku drogowego uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za ranną ofiarę wypadku drogowego uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazary).

Za **targowiska sezonowe** uznano te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Ogólne zasady finansów publicznych, gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, sprawozdawczości budżetowej oraz klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych regulują m.in. następujące akty prawne:
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920),
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668),
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 23, z późn. zm.).

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się na podstawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych, obowiązującej na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, z późn. zm.).

Na **dochody gmin i miast na prawach powiatu** składają się:

a) dochody własne, tj.:
   - udział w podatku dochodowym od osób prawnych i osób fizycznych,
   - wpływy z podatków ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, tj. podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, wpływy z karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny, podatek od czynności cywilnoprawnych,
   - wpływy z opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, np. skarbowej, eksploatacyjnej, targowej,
   - dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego, np. dochody z wynajmu i dzierżawy,
   - pozostałe dochody, w tym środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych;

b) dotacje, tj.:
   - dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne, z zakresu administracji rządowej oraz realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
   - dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego,
   - dotacje celowe otrzymane z państwowych funduszy celowych,
   - dotacje celowe otrzymane z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań,
   - dotacje lub płatności przekazane w ramach budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620) na finansowanie i współfinansowanie projektów i programów realizowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi,
   - dotacje lub płatności przekazane w ramach budżetu środków europejskich (paragrafy 205 i 625) na finansowanie i współfinansowanie projektów i programów realizowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego występujące w charakterze beneficjenta tylko w zakresie programów realizowanych w ramach Perspektywy Finansowej 2014–2020;

c) subwencja ogólna z budżetu państwa, podzielona na części: wyrównawczą, oświatową, rekompensującą, równoważącą oraz uzupełnienie subwencji ogólnej.

Na **wydatki gmin i miast na prawach powiatu** składają się m.in.:

a) wydatki bieżące, tj.:
   - dotacje, w tym dla samorządowych zakładów budżetowych,
   - świadczenia na rzecz osób fizycznych,
   - wydatki bieżące jednostek budżetowych, w tym: wynagrodzenia, pochodne do wynagrodzeń, zakup materiałów i usług,
   - wydatki bieżące na obsługę długu publicznego, w tym wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji,
   - pozostałe wydatki bieżące;

b) wydatki majątkowe, w tym inwestycyjne.

Dane o podmiotach gospodarki narodowej pochodzą z **krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON**, funkcjonującego na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 443, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń (Dz. U. poz. 2009) z późn. zm. Jest on aktualizowany na podstawie wniosków tych podmiotów oraz danych przekazywanych w formie elektronicznej z CEIDG, SIO, KRS i CRP KEP. Istnieje ustawowy obowiązek wpisu do rejestru z chwilą powstania lub podjęcia działalności oraz zgłaszania zmian cech objętych wpisem, jak również skreślenia z rejestru w przypadku zaprzestania działalności.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Do **przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.)** danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 czerwca.

Niektóre informacje za ostatni rok zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzono odpowiednimi notami.

Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodologiczne znajdują się w publikacjach tematycznych GUS oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

General notes

Data in the publication are presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 which was introduced on 1 January 2008 by the Regulation of the Council of Ministers on the Polish Classification of Activities of 24 December 2007 (Journal of Laws item 1885) as amended.

Statistical data are presented in accordance with NACE as arranged by sections.

As an additional grouping, the item "**Industry**" was introduced, including NACE Rev. 2 sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply, sewerage, waste management and remediation activities".

Data cover entities of the national economy included in the public and private sector. **Public sector** includes entities of state ownership (the State Treasury and state legal persons), local government ownership or local government legal persons and mixed ownership with a predominance of capital of public sector. **Private sector** includes entities of private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as mixed ownership with a predominance of capital (property) of private sector entities or lack of predominance of capital (property) of the entity.

Term **entities of the national economy** is understood as legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

Term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity, i.e. production and service activity on their own-account in order to earn a profit.

Data regarding **status and directions of land use** of Podlaskie Voivodship, Bialystok Functional Area, Białystok and gminas were compiled on the basis of the land register as a result of the Regulation of the Minister of Regional Development and Construction of 29 March 2001 on the registration of land and buildings (Journal of Laws 2019 item 393), prepared by the Department of Property and Geodesy of Podlaskie Voivodship Marshal's Office. Data are presented by geodetic area.

Data regarding **agricultural land designated for non-agricultural purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Act of 3 February 1995 on Agricultural and Forest Land Protection (Journal of Laws 2017 item 1161).

Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land with declined utility value due to worsened natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as reconstructing or constructing necessary roads. Reclaimed land is managed, i.e. used for agricultural, forest or other purposes.

Data regarding **consumption of water** concern the amount of water used for needs of the national economy and population which is drawn from own intakes, water supply network or purchased from other units. In the statistics it is the sum of water consumption for the purposes of:

- industry – water consumed for production, operational, social, administrative purposes (except for water supplied to residential buildings, e.g. plant buildings) excluding water sold and losses in water network,
- agriculture and forestry – water consumed is water withdrawn for filling and completing fishponds,
- exploitation of water supply network – water delivered to households, individual farms, residents of long-term collective accommodation facilities (dormitories, orphanages, nursing homes, monasteries etc.), entrepreneurs and manufacturing plants in all sectors of the national economy – whether it was used for production or social and living purposes (e.g. in bathhouse, canteens, office buildings) and other purposes.

Industrial wastewater is understood as wastewater discharged from areas of industrial, commercial or storage activity, not regarded as domestic wastewater or precipitation water.

Municipal wastewater is domestic wastewater (from residential buildings, housing estates and general purpose public buildings arising mainly from human metabolism and households and sewages about the approximate composition coming from these buildings.) or a mixture of domestic and industrial wastewater or precipitation water or meltwater.

Municipal wastewater treatment plants cover all water treatment plants within a sewage network. The statistical survey do not include household wastewater treatment facilities or plants which treat only transported wastewater (i.e. wastewater treatment plants which operate outside the sewage system).

Information regarding **emission and reduction of air pollutants** from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers of 13 January 1986 on payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) as amended.

The established group of surveyed entities, maintained annually which i.a. assures comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding **emission of particulate pollutants** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot as well as other types of particulate pollutants.

Data regarding **emission of gaseous pollutants** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons as well as other types of gaseous pollutants.

Data regarding emission of particulates and gaseous pollutants include organized emission (from technological and heating facilities) and non-organized one (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

Data regarding amount of retained and neutralized particulates and gaseous pollutants illustrate the scale of pollution reduced by air protection devices installed in the plants recognized as particularly harmful to the atmosphere.

Indicator of particulates (gaseous) pollutants reduction expresses percentage ratio of the amount of particulates (gaseous) pollutants retained by cleaning devices to the total amount of generated particulates (gaseous) pollutants. The closer to 100% the index is, the higher and better operating efficiency of the protective potential of the plant is as well as the less its nuisance to atmospheric air purity is.

Due to the high absolute values which characterize the emission of carbon dioxide, the indicator of reduction of gaseous pollutants was calculated and presented excluding carbon dioxide emission.

Pursuant to the Act of 20 February 2015 on Renewable Energy Sources (Journal of Laws 2020 item 261, as amended), **renewable energy sources** are renewable, non-fossil energy sources including wind energy, solar energy, aerothermal energy, geothermal energy, hydrothermal energy, hydro energy, wave, current and tidal energy, energy obtained from biomass, biogas, agricultural biogas and bioliquids.

National park includes protected areas distinguished for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, not smaller than 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

Nature reserve includes areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural habitats. It also protects habitats of plants, animals and fungi as well as formations and elements of inanimate nature, having essential environmental, scientific, cultural values or landscape features.

Landscape park is an area protected because of its natural, historical and cultural values as well as for landscape features. The aim of landscape park creation is preservation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape area includes areas protected because of distinguished landscape characterized by various ecosystem types, valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation or functions of ecological corridors.

Documentation sites are not distinguished on the surface or possible to be distinguished, important in scientific and educational terms, places of occurrence of geological formations, concentrations of fossils or mineral formations, caves or rock shelters along with silt-covered grounds and fragments of active and closed surface and underground excavations.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, patches of non-used vegetation, old river beds, natural habitats, habitats of rare or protected species of plants, animals or fungi, their refuges and places of reproduction or places of seasonal residence.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protection due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature or their clusters of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features, trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, karst springs, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

Green areas mean areas including technical infrastructure and adjacent auxiliary buildings, covered with plants, within village areas with dense buildings or towns, which fulfil aesthetic, recreational, therapeutic or shelter functions in particular: parks, lawns, promenades, boulevards, botanic gardens, zoological gardens, children's playgrounds and heritage gardens as well as cemeteries (all of them) and plants in the streets, squares, heritage fortifications, buildings, storage areas, airports as well as railway and industrial zones.

Waste means any substance or object, which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Data on waste was compiled on the basis of the Act of 14 December 2012 on waste (Journal of Laws 2020 item 797, as amended). Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the Regulation of the Minister of the Climate of 2 January 2020 (Journal of Laws item 10).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of waste in the course of the year or accumulated 1 million tonnes of waste and more (excluding municipal waste).

Municipal waste is waste generated in households, excluding end-of-life vehicles or generated by other waste producers (excluding hazardous waste) which on the account of its character and composition is similar to waste from households.

Data regarding **liquid waste** concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units running a business – in case they are not discharged by sewage system.

Septic tank is an installation and device intended for an accumulation of liquid wastewater where it is generated.

Independent wastewater treatment facility is a complex of devices intended for treatment of sewage produced in one or more households.

The area of forest land in accordance with the Act of 28 September 1991 on Forests (Journal of Laws 2020 item 1463, as amended) includes:

- land with a homogenous area of at least 0.10 ha, covered with forest vegetation (wooded area), or temporarily devoid of forest vegetation (non-wooded area). These areas are designated for silviculture production or they comprise nature reserves and national parks, or they are registered as nature monuments. The category is defined as "**forests area**",
- land connected with silviculture, used for the purposes of forest management, such as: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Forest cover (forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of the forest area to the total area of the voivodship/functional area/the city of Białystok/gmina.

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term excludes also: orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

Data about population and indicators per capita (per 1000 population etc.) were compiled on the basis of the results of the Population and Housing Census 2011.

Population projection for gminas until 2030 was calculated on the basis of long-term assumptions by Population Projection 2014–2050 as well as Projection for powiats and cities with powiat status 2014–2050. Discrepancies between real and forecasted values observed over the next years required adjustments of input data and country-specific update of assumptions. Due to the above, the results of the projection for gminas after aggregation are not fully consistent with the published results of population projections for higher-level units. The population projections for gminas up to 2030 as a starting point assumes the state of the population as of 31st December 2016 in the obligatory administrative division. Due to the high variability of demographic factors over time in individual gminas, the horizon of the projection has been shortened. The last year of the population projection for gminas is 2030.

Employed persons include:

a) persons employed on the basis of an employment contract (labour contract, call, appointment or election);
b) employers and own-account workers, i.e.:
    - owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers),
    - owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
    - other self-employed workers, e.g. persons doing freelance work;
c) outworkers;
d) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
e) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
f) clergy fulfilling priestly obligations.

Data regarding **registered unemployed persons**, in accordance with the Act of 20 April 2004 on Employment Promotion and Labour Market Institutions, in force since 1 June 2004 (Journal of Laws 2020 item 1409, as amended), include persons (Polish citizens and foreigners, as well as members of their families who directly before registering as unemployed had been continuously employed within the territory of the Republic of Poland for the duration of at least 6 months) aged 18 and more and who have not reached the retirement age, are not employed and not performing any other kind of paid work, capable of work and ready to take full-time employment (or in the case of disabled persons – able and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam covering this school curriculum) or tertiary schools in part-time programme, registered in the local labour office, appropriate for their (permanent or temporary) place of residence, and seeking employment or any other income-generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the law.

Information on **dwelling stocks and dwellings completed** concerns dwellings, rooms and useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodeled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m^2, with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if they are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

Useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchens, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

Data on **dwellings completed** concern dwellings in new residential buildings, non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging buildings (the enlarged part) and adapting non-residential spaces.

Information on the **effects of private construction** concerns dwellings realised by natural persons, foundations, churches and religious associations, intended for the own use of the investor.

Information on **municipal installations and services** was compiled using the kind-of-activity method, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity. Data on municipal installations concern operative installations.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and gas. Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network, while they do not include sewers designed exclusively for draining runoff.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including collective accommodation facilities, e.g. employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) and **gas supply connections** leading to buildings (including non-residential buildings) are understood as branches linking individual buildings with the distribution network or, in the case of the sewage system – with the main drainage system.

The **education system** in Poland functions according to the Act of 14 December 2016, the Law on School Education (Journal of Laws 2020 item 910, as amended), the Act of 7 September 1991 on the Education System (Journal of Laws 2020 item 1327) and the Act of 20 July 2018, the Law on Higher Education and Science (Journal of Laws 2018 item 1668, as amended).

The new school system has been implemented since 1 September 2017, introducing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools have been abolished.

As a result of implementing the new education system in the 2020/21 school year, stage II sectoral vocational schools recruited students to grade 1.

The presented data include:

a) schools for children, youth:
   - primary,
   - lower secondary,
   - post-primary;

b) post-secondary schools;

c) higher education institutions (HEI);

d) pre-primary education establishments i.e. pre-primary sections of primary schools and nursery schools (including special nursery schools) and since the 2008/09 school year pre-primary education groups and pre-primary points; an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children at the age of 6 since the 2004/05 school year (in the school years 2011/12–2015/16 it concerned children at the age of 5).

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on some higher education institutions run by churches and other religious associations, have been compiled on the basis of POL-on, the Integrated System of Information on Science and Higher Education, administered by the Ministry of Science and Higher Education.

The data concerning **health care** – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration, excluding health care in prisons.

The Act of 15 April 2011 on Medical Activity (Journal of Laws 2020 item 295, as amended) specifies, among others, the rules of performing health care activities and the functioning of health care entities.

Data presented in the section concern data on units performing health care activities in the area of out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories).

Under that law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives.

Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations and with the opinions of military medical commissions.

Data concerning medical practices include exclusively those entities that render health care services within the framework of public funds.

The activity of generally available pharmacies and pharmaceutical outlets is normalized by the Act of 6 September 2001, the Pharmaceutical Law (Journal of Laws 2020 item 944, as amended).

Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

According to the Act of 4 February 2011 on Care for Children up to 3 Years of Age (Journal of Laws 2020 item 326, as amended), care can be organized in nurseries, children's clubs, provided by day career and nanny.

Data concerning **social welfare homes and facilities** are related to the institutions for which the founding bodies are: local government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Social assistance at domicile is assistance provided on the basis of the Act on Social Assistance by a local (gmina, urban, urban-rural) social assistance centre within duties delegated as well as its own duties, for households and people residing in the area of gmina's activity. In cities with powiat status the municipal social assistance centre, apart from the tasks of gmina, realize also tasks of powiat. In these cases, data only on gmina's tasks are included. Social assistance at domicile is an essential (apart from stationary forms) part of the social welfare system as the institution of the social policy of the State.

Beneficiaries of social assistance at domicile – persons benefiting from social assistance – all members of households as well as homeless people, who in the survey year received at least once any benefit provided by social welfare centres in the place of residence in accordance with the Act of 12 March 2004 on Social Assistance (Journal of Laws 2020 item 1876, as amended).

Family benefits include:
- family allowance and family allowance supplements,
- single payment birth grant,
- attendance benefits: care allowance, care benefit and special attendance allowance,
- parental benefit.

Books and brochures as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Borrower is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

Movable subjects and real estate registered in an exhibit inventory are presented as exhibits in **museums**.

Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e. established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape or a digital carrier).

Tourism, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:
- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who do not spend the night at the place visited.

Tourist accommodation facilities concern tourist accommodation establishments possessing 10 and more sleeping places; it includes hotels and other facilities together with guest rooms as well as agritourism places.

In data regarding facilities and number of beds for tourists, facilities and places in temporarily inactive facilities due to expansion, renovation etc. are not included.

Since 2002 information on **physical education organizations and sports clubs** has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

Transport line is a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or a letter. Data concerning the length of the **transport lines** are the sum of the length of all of the scheduled daytime bus lines used by vehicles marked with separate numbers or letters.

Bus lane – part of a carriageway designated for buses and distinguished from the rest of the carriageway by longitudinal road markings.

Data concerning **bicycle paths** include bicycle paths mainly used for communication purposes and not for tourist purposes, the so-called bicycle trails (e.g. located in the forest), namely these data include: self-roads for bicycles (located on the waysides); paths separated from the roadway; roads separated from the sidewalk; roads included in passageways for pedestrians and cyclists. The total length of bicycle paths which are within competence of gminas, powiats and the marshal's office is taken into account.

Data regarding **road accidents** cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A road accident fatality is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A road accident injury is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, covered markets) with permanent or seasonal small-retail sales outlets or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or daily (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where due to the increased demand from buyers (e.g. holiday seaside demand) trade outlets conduct activity for a period up to 6 months and this activity is repeated in successive seasons.

The general principles of public finance, management of local government units, budgetary reporting and classification of budget revenue and expenditure are regulated by the following legal acts:

- the Act of 27 August 2009 on the Public Finance (Journal of Laws 2019 item 869, as amended),
- the Act of 8 March 1990 on Gmina Local Government (Journal of Laws 2020 item 713, as amended),
- the Act of 5 June 1998 on Powiat Local Government (Journal of Laws 2020 item 920),
- the Act of 5 June 1998 on Voivodship Local Government (Journal of Laws 2020 item 1668),
- the Act of 13 November 2003 on Incomes of Local Government Units (Journal of Laws 2020 item 23, as amended).

Revenue and expenditure of local government units are grouped on the basis of the classification of budget revenue and expenditure, obligatory on the basis of the Regulation of the Minister of Finance of 2 March 2010 (Journal of Laws 2014 item 1053, as amended).

Revenue of gminas and cities with powiat status comprises:

a) own revenue, i.e.:
   - share in receipts from corporate and personal income taxes,
   - receipts from taxes established and collected on the basis of separate acts, i.e. the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, receipts from lump sum taxation, taxes on inheritance and gifts, the forest tax, tax on civil law transactions,
   - receipts from fees established and collected on the basis of separate acts, e.g. the Financial Statute, the Service Law and the Marketplace Law,
   - revenue from property of local government units, e.g. income from renting and leasing,
   - other revenue, of which funds for additional financing own tasks from non-budgetary sources;

b) grants, i.e.:
   - targeted grants from the state budget for own tasks, government administration tasks and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
   - targeted grants for tasks realized on the basis of agreements of local government units,
   - targeted grants received from the state appropriated funds,
   - targeted grants received for financial assistance between local government units for additional financing of own tasks,
   - grants or payments transferred under the budget of European funds (paragraph 200 and 620) for financing and co-financing of projects and programmes realized with the participation of European and other foreign non-refundable funds,
   - grants or payments transferred under the budget of European funds (paragraph 205 and 625) for financing and co-financing of projects and programmes realized with the participation of European and other foreign non-refundable funds, implemented by local government units being the beneficiaries only within the programmes realized under the Financial Perspective 2014–2020;

c) general subvention from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing, and its supplement.

Expenditure of gminas and cities with powiat status includes among others:

a) current expenditure, i.e.:
   - grants, of which for local government budgetary establishments,
   - benefits for natural persons,
   - current expenditure of budgetary units, of which: wages and salaries, derivatives of wages and salaries, purchase of materials and services,
   - current expenditure for public debt servicing, including those for providing guarantees,
   - other current expenditure;

b) property expenditure, including investment expenditure.

Data on the entities of the national economy come from **the National Official Business Register REGON**, functioning on the basis of the Act of 29 June 1995 on Official Statistics (Journal of Laws 2020 item 443, as amended) and the Regulation of the Council of Ministers of 30 November 2015 on the mode and methodology of running and updating the National Official Business Register and templates for applications, surveys and certificates (Journal of Laws item 2009) as amended. Its actualisation is based on applications of such entities as well as on data transmitted in electronic form from CEIDG, SIO, KRS and CRP KEP. It is obligatory to enter data into the register at the moment of coming into existence or undertaking activity and reporting changes of features provided with the entry as well as deleting data from the register in the case of liquidation.

Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.

In data **calculations per capita (1000 population etc.)** as of the end of the year, the number of population as of 31 December was used, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year – as of 30 June, unless otherwise noted.

Some information for the last year is presented on the basis of preliminary data and it may change in subsequent publications of the Statistical Office.

Due to the rounding of data, in some cases component totals can slightly differ from the amount given in the item ”total”.

Statistical information originating from sources other than Statistical Office is indicated in the appropriate notes.

Broader information and detailed methodological description are published in thematic publications of Statistics Poland as well as in the series ”Statistical Research Methodology”.

Aneks
Appendix

Wskaźniki monitorowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego
Indicators for monitoring the level of socio-economic development of Bialystok Functional Area

Wyszczególnienie Specification		Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship	Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	M. Białystok
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza na 1 km^2 w t: Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality per 1 km^2 in t:				
pyłowych particulates	2014	0,05	0,08	1,11
	2015	0,05	0,09	1,29
	2016	0,04	0,09	1,27
	2017	0,03	0,06	0,76
	2018	0,03	0,04	0,45
	2019	0,03	0,04	0,57
	2020	**0,02**	**0,04**	**0,51**
gazowych (bez dwutlenku węgla) gaseous (excluding carbon dioxide)	2014	0,50	1,82	27,98
	2015	0,48	1,75	26,90
	2016	0,45	1,38	20,35
	2017	0,45	1,36	20,65
	2018	0,39	0,70	9,66
	2019	0,39	0,75	10,43
	2020	**0,35**	**0,71**	**10,03**
Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w % powierzchni ogólnej (stan w dniu 31.12.) Area covered by existing local spatial development plans in % of total area (as of 31.12.)	2014	16,7	21,7	45,0
	2015	16,7	22,0	46,8
	2016	16,7	22,1	48,7
	2017	16,8	22,2	50,3
	2018	16,2	22,4	53,6
	2019	16,3	22,5	54,6
	2020	**16,4**	**22,6**	**54,7**
Ludność w wieku produkcyjnym w % ogółu ludności (stan w dniu 31.12.) Population at working age in % of total population (as of 31.12.)	2014	63,4	64,4	64,4
	2015	63,1	63,8	63,7
	2016	62,7	63,2	63,0
	2017	62,2	62,4	62,0
	2018	61,7	61,6	61,1
	2019	61,0	60,8	60,3
	2020	**60,6**	**60,2**	**59,5**
Przyrost naturalny na 1000 ludności Natural increase per 1000 population	2014	−0,69	1,30	1,64
	2015	−1,24	1,21	1,82
	2016	−0,76	1,89	2,53
	2017	−0,40	2,53	3,43
	2018	−1,00	2,12	2,67
	2019	−0,98	2,01	2,49
	2020	**−3,45**	**−0,05**	**0,31**
Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31.12.) Registered unemployed persons per 100 persons at working age (as of 31.12.)	2014	8,0	7,9	7,8
	2015	7,3	7,1	7,0
	2016	6,5	6,1	6,1
	2017	5,4	5,0	4,8
	2018	5,1	4,5	4,4
	2019	4,6	4,0	3,9
	2020	**5,3**	**5,2**	**5,2**

Wskaźniki monitorowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (cd.)

Indicators for monitoring the level of socio-economic development of Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship	Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	M. Białystok
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto[a] w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries[a] in relation to the national average (Poland=100)	2014	88,2	.	92,6
	2015	87,9	.	92,6
	2016	87,8	.	92,5
	2017	88,5	.	92,0
	2018	88,2	.	90,9
	2019	88,3	.	91,6
	2020	**89,3**	.	**92,8**
Osoby o wydatkach poniżej „ustawowej" granicy ubóstwa[b] w % ogółu osób w gospodarstwach domowych Persons with expenses below "legal" poverty threshold[b] in % of total number of persons in households	2014	18,0	.	.
	2015	13,4	.	.
	2016	14,7	.	.
	2017	16,6	.	.
	2018	15,9	.	.
	2019	15,7	.	.
	2020[c]	.	.	.
Studenci kierunków technicznych i przyrodniczych w % ogółu studentów[d] (bez cudzoziemców; stan w dniu 31.12.) Students of technical and natural sciences in % of total students[d] (excluding foreigners; as of 31.12.)	2014	27,6	28,9	28,9
	2015	29,6	31,4	31,4
	2016	29,7	31,7	31,7
	2017	27,7	29,6	29,6
	2018	27,1	28,9	28,9
	2019	25,8	27,2	27,2
	2020	**24,4**	**25,7**	**25,7**
Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym (w przedszkolach, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych) w % ogółu dzieci w wieku 3–4 lat (stan na początku roku szkolnego) Children with obligatory pre-school education (in nursery schools, pre-primary education groups and pre-primary points) in % of total children aged 3–4 (as of the beginning of the school year)	2014	63,2	81,1	91,1
	2015	68,6	87,6	97,4
	2016	66,3	85,5	97,1
	2017	68,5	87,4	101,0
	2018	71,9	89,4	101,6
	2019	73,8	90,4	99,4
	2020	**71,2**	**85,0**	**93,2**
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w % ogółu ludności Persons benefiting from social assistance at domicile in % of total population	2014	9,6	6,8	5,9
	2015	9,0	6,3	5,4
	2016	8,2	5,7	4,9
	2017	7,3	4,9	4,2
	2018	6,7	4,2	3,6
	2019	6,1	3,9	3,4
	2020	**5,5**	**3,5**	**3,2**
Nakłady na działalność innowacyjną przypadające na 1 przedsiębiorstwo przemysłowe, które poniosło nakłady na tego typu działalność w tys. zł Expenditure on innovation activity per 1 industrial enterprise, which incurred expenditures on this type of activity in thousand PLN	2014	2675	.	.
	2015	3564	.	.
	2016	3963	.	.
	2017	3645	.	.
	2018	2450	.	.
	2019	1193	.	.
	2020	**1609**	.	.

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b „Ustawowa" granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zm.) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. c Nie opublikowano danych dotyczących zasięgów ubóstwa za 2020 rok według województw. Zostały one pozyskane w ramach reprezentacyjnego badania ankietowego, realizowanego w trudnych warunkach panującej pandemii COVID – 19. Charakteryzują się one niższą precyzją niż w latach poprzednich, co negatywnie wpłynęło na ich wiarygodność. d Według siedziby jednostki macierzystej; w latach 2014–2017 stan w dniu 30 listopada.

a Data concern entities employing more than 9 persons. b "Legal" poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (Journal of Laws 2019 item 1507, with later amendments), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. c Data on poverty ranges for 2020 by voivodship have not been published. They were obtained as part of a representative survey carried out in the difficult conditions of the prevailing COVID-19 pandemic. They are characterized by lower precision than in previous years, which negatively affected their credibility. d By the parent entity's registered office; in the years 2014–2017 as of 30 November.

Wskaźniki monitorowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (cd.)

Indicators for monitoring the level of socio-economic development of Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship	Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	M. Białystok
Nakłady na działalność innowacyjną przypadające na 1 przedsiębiorstwo z sektora usług, które poniosło nakłady na tego typu działalność w tys. zł Expenditure on innovation activity per 1 enterprise in the service sector, which incurred expenditures on this type of activity in thousand PLN	2014	520	.	.
	2015	381	.	.
	2016	657	.	.
	2017	61	.	.
	2018	697	.	.
	2019	11317	.	.
	2020	**6341**	.	.
Produkcja sprzedana przemysłu[a] na 1 mieszkańca w zł Sold production of industry[a] per 1 capita in PLN	2014	17174	.	9628
	2015	17004	.	9389
	2016	17787	.	10724
	2017	21440	.	11279
	2018	22624	.	11650
	2019	25121	.	12657
	2020	**26077**	.	**12996**
Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł Revenue of the budgets of gminas and cities with powiat status per capita in PLN	2014	4037	5012	5871
	2015	3789	4142[b]	4615
	2016	4312	4778	5285
	2017	4747	5385	6005
	2018	5354	6240	6924
	2019	5935	6703	7295
	2020	**6317**	**6882**	**7528**
Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł Expenditure of the budgets of gminas and cities with powiat status per capita in PLN	2014	3862	4446	5090
	2015	3780	4239	4802
	2016	4156	4606	5137
	2017	4873	5678	6379
	2018	5684	6729	7332
	2019	5991	6969	7718
	2020	**6214**	**6932**	**7643**
Wskaźnik zadłużenia gmin i miast na prawach powiatu[c] na 1 mieszkańca w zł Debt ratio in gminas and cities with powiat status[c] per capita in PLN	2014	1312	1890	2302
	2015	1238	1766	2174
	2016	1133	1578	1957
	2017	1205	1701	2144
	2018	1560	2279	2693
	2019	1736	2572	3111
	2020	**1849**	**2706**	**3299**
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach[ad] (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł Investment outlays in enterprises[ad] (current prices) per capita in PLN	2014	2354	.	3401
	2015	2684	.	3516
	2016	2118	.	2363
	2017	2650	.	2739
	2018	2922	.	2736
	2019	2932	.	2663
	2020	**3099**	.	**2906**

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Dana została zmieniona w stosunku do opublikowanej w poprzedniej edycji publikacji. c Wartość zobowiązań według tytułów dłużnych ze sprawozdania Rb_z Ministerstwa Finansów. d Według lokalizacji inwestycji.

a Data concern entities employing more than 9 persons. b Data was changed in relation to the data published in the previous edition of publication. c The value of liabilities by debt titles from the report of RB_Z of Ministry of Finance. d By location of investment.

Wskaźniki monitorowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego (dok.)

Indicators for monitoring the level of socio-economic development of Bialystok Functional Area (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Województwo podlaskie Podlaskie Voivodship	Białostocki Obszar Funkcjonalny Bialystok Functional Area	M. Białystok
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach[ab] (ceny bieżące) w % PKB (w cenach bieżących) Investment outlays in enterprises[ab] (current prices) in % of GDP (in current prices)	2014	7,3	.	.
	2015	8,0	.	.
	2016	6,1	.	.
	2017	7,1	.	.
	2018	7,4	.	.
	2019	6,8	.	.
	2020	**6,9**	.	.
Podmioty gospodarki narodowej[c] w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31.12.) Entities of the national economy[c] in the REGON register per 10 thousand population (as of 31.12.)	2014	825	1073	1142
	2015	835	1092	1162
	2016	842	1104	1175
	2017	854	1121	1191
	2018	872	1142	1208
	2019	896	1158	1212
	2020	**933**	**1206**	**1261**
Podmioty[d] z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31.12.) Entities[d] with foreign capital participation per 10 thousand population (as of 31.12.)	2014	1,5	.	3,1
	2015	1,6	.	3,1
	2016	1,8	.	3,4
	2017	1,6	.	3,3
	2018	2,2	.	4,9
	2019	2,0	.	5,1
	2020	**2,0**	.	**4,6**

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Według lokalizacji inwestycji. c Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. d Bez podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, Narodowych Funduszy Inwestycyjnych, szkół wyższych, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej i instytucji kultury posiadających osobowość prawną.

a Data concern entities employing more than 9 persons. b By location of investment. c Excluding persons tending private farms in agriculture. d Excluding credit institutions, brokerage and insurers, investment and pension societies, National Investment Funds, higher education schools, individual households in the agricultural sector, independent public healthcare centres or the cultural institutions being legal entities.